

**Prispevki k
didaktiki zgodovine**

Letnik XIX

5/2021

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

*Letnik 19, posebna številka 5
2021*

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

KARIN GRADIŠNIK

*Učne priprave za osnovno
in srednjo šolo*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8721 (elek. verzija)

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

Predgovor

UČNE PRIPRAVE ZA OSNOVNO ŠOLO

UČNA PRIPRAVA ZA 6. RAZRED OŠ: Gradbeništvo v novem veku in v moderni dobi

UČNA PRIPRAVA ZA 7. RAZRED OŠ: Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju

UČNA PRIPRAVA ZA 8. RAZRED OŠ: Industrijska revolucija

UČNA PRIPRAVA ZA 9. RAZRED OŠ: Spopad med Slovenci

UČNE PRIPRAVE ZA SREDNJO ŠOLO

UČNA PRIPRAVA ZA 1. LETNIK SŠ: Kako je bila urejena rimska republika

UČNA PRIPRAVA ZA 3. LETNIK SŠ: Ilirske province in dunajski kongres

UČNA PRIPRAVA ZA 3. LETNIK SŠ: Krepitev narodnega gibanja v drugi polovici 19. stoletja

UČNA PRIPRAVA ZA 4. LETNIK SŠ: Sovjetizacija vzhodne Evrope

Predgovor

V študijskem letu 2020/21 so študentje 2. letnika magistrskega pedagoškega (enopredmetnega) študijskega programa zgodovine imeli pedagoško prakso iz zgodovine na osnovni in srednji šoli. Pripravili in izvedli so zanimive učne ure iz zgodovine.

V pričujoči, posebni številki revije, so objavljene pisne učne priprave z vsemi pisno-slikovnimi prilogami, ki jih je pripravila študentka Karin Gradišnik.

Učne priprave niso lektorirane.

Urednica: Danijela Trškan

UČNE PRIPRAVE ZA OSNOVNO ŠOLO

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
PRIMERJAVA MED GRADBENIŠTVOM V NOVEM VEKU IN V MODERNI DOBI**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: MAREC 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Osnovna šola Selnica ob Dravi	
Razred:	6. a in 6. b	
Datum:	19. marec 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Izbirna tema: Človek razmišlja, ustvarja in gradi
	Poglavje iz učbenika:	Človek razmišlja, ustvarja in gradi
Učna enota – naslov učne ure:	Primerjava med gradbeništvom v novem veku in v moderni dobi	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda slikovne demonstracije - metoda dela s slikovnimi viri - metoda besedne demonstracije - metoda dela s pisnimi viri - metoda demonstracije gibljivih slik 	
Učne tehnike:	Brainstorming ali nevihta možganov.	
Cilji iz učnega načrta:	<ul style="list-style-type: none"> - »opišejo primere človeških bivališč in naselij v posameznih zgodovinskih obdobjih, - primerjajo in pojasnijo podobnosti razlike v bivališčih in naseljih nekoč in danes, - navedejo vrste gradbenega materiala ter sklepajo o namembnosti bivališč.« (Učni načrt, 2011, str. 8).	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti, kakšne spremembe v gradbeništvu so se dogajale v novem veku na podeželju in v mestih, - naštetiti, kakšne materiale so uporabljali za gradnjo v novem veku in kakšne uporabljamo danes, - opisati, kako gradimo v moderni dobi, - s pomočjo slike primerjati, kako se je spremenilo gradbeništvo in način gradnje v različnih zgodovinskih obdobjih.
	Funkcionalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> <ul style="list-style-type: none"> - pozorno poslušati, - odgovarjati na zastavljena vprašanja, - upoštevati navodila, - samostojno reševati pisne naloge, - opazovati slike in na podlagi slikovnega gradiva ustrezno sklepati.
	Vzgojni učni	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i>

	cilji	<ul style="list-style-type: none"> - kazati zavest in spoštljiv odnos do preteklosti, - pokazati ustrezen odnos do gradbenih dosežkov v novem veku in moderni dobi.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnavanje nove učne snovi 4. Ponavljanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gradbeništvo v novem veku 2. Gradbeništvo v moderni dobi 3. Primerjava med gradbeništvom v novem veku in v moderni dobi 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Samostojni delovni zvezek (Verdev in Miranda Razpotnik, 2020, str. 54–57), - PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi, - učno-delovni list.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - Računalnik, - LCD projektor, - projekcijsko platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina: učenci govorijo v slovenskem jeziku, berejo in pišejo v slovenskem jeziku.</p> <p>Družba: učenci uporabijo pridobljeno predznanje o tipičnih slovenskih hišah, ki so ga pridobili v nižjih razredih pri urah družbe.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Gank: Leseni balkon pri alpskem tipu hiše.</p> <p>Železobetone: beton, v katerega je vloženo železo, zato je trpežnejši in prenese večje obremenitve kot sam beton.</p> <p>Beton: masa iz cementa, gramoza in vode.</p> <p>Zajedavci: živalski organizmi, ki živijo na škodo drugega (na primer uši, bolhe).</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Program osnovna šola. Zgodovina.</i> Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011.</p> <p>http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/page/uploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_zgodovina.pdf (marec 2021).</p>
	Učna priprava	<p>Verdev, Helena, Jelka Miranda Razpotnik. <i>Potujem v preteklost 6. Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 6. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 54–57.</p> <p>Verdev, Helena. <i>Raziskujem preteklost 6: Učbenik za zgodovino za 6. razred osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2016, str. 30; 38–41.</p>
	PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi	<p>DIAPOZITIV 1–17: Gradbeništvo. https://cdn1.vectorstock.com/i/1000x1000/60/60/ba/ckground-construction-site-vector-8466060.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 2: Karikatura delavca.</p>

<https://i.pinimg.com/originals/39/88/e7/3988e7b3a71dfe6b5a97ca017810cb78.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 4:

Karikatura vprašaja.

<https://i.pinimg.com/474x/88/e3/f2/88e3f26cf0047f8f19d416f91addd46c.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 5:

Fotografija bogatejše in revnejše hiše. Verdev, Helena, Jelka Miranda Razpotnik. *Potujem v preteklost 6. Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 6. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 54.

Karikatura kmečke hiše.

https://png.pngtree.com/png-clipart/20190117/ourmid/pngtree-beautiful-ink-farm-beautiful-ink-farm-hand-painted-ink-farm-cartoon-png-image_417003.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Karikatura kmeta.

<https://i.pinimg.com/originals/a6/77/c3/a677c3e4c0eb7baef7e2f8989a5d49ca.png> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 6:

Alpska hiša.

<https://www.delo.si/media/images/20200908/113486.max-1280x1280.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Panonska hiša. https://www.kam.si/wp-content/uploads/2007/11/etno_kmetije_dominkova_dominkova_hisa.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Kraška hiša.

http://www2.arnes.si/~jjakon/HGH/houses/hisa_kra_s.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 7:

Kozolec.

https://www.izletko.si/media/k2/items/cache/3f670763861139bf2201e7bc224257d4_XL.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Kozolec.

<https://lh3.googleusercontent.com/proxy/m0KsfyyS>

[_IL08yfA3ygz38P1Ms-8BQIBhBHnLbEQO2VwGqCifcihx9Ld3no8YX2dS4Lcgm15oMh147GxMKOT_DIyGU5_UyVq70o6PeuoW8eIXfRKrygh2faM0wb4RAOhddZ2EY1nwS0YlpzyRg](https://www.wikimedia.org/wiki/File:IL08yfA3ygz38P1Ms-8BQIBhBHnLbEQO2VwGqCifcihx9Ld3no8YX2dS4Lcgm15oMh147GxMKOT_DIyGU5_UyVq70o6PeuoW8eIXfRKrygh2faM0wb4RAOhddZ2EY1nwS0YlpzyRg) (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Dvojni kozolec.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3e/Bistrica%2C_%20entrupert_-_kozolec_od_dale%20C4%8D.jpg/386px-Bistrica%2C_%20entrupert_-_kozolec_od_dale%20C4%8D.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Risba kozolca. <http://www.os-sentrupert.si/sentrupert-skozi-mlade-oci/kozolci/> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 8:

Karikatura revnejših delavskih hiš in meščanskih hiš v mestu v novem veku. Verdev, Helena. *Raziskujem preteklost 6: Učbenik za zgodovino za 6. razred osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2016, str. 30.

Glasgow v 19. stoletju.

<https://i.pinimg.com/originals/72/19/46/721946a7264e3e037a64531b5f8a13ef.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Mesto v 19. stoletju.

<https://qph.fs.quoracdn.net/main-qimg-dd56c5cc2301e81d20cc88cc67620554> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 9:

Meščanski par.

<https://media.istockphoto.com/illustrations/people-at-central-park-in-manhattan-new-york-city-new-york-united-illustration-id1166841090> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Dnevna soba z opremo v slogu Bidermajer iz 1830.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Bidermajer#/media/Slika:Langes_Tannen_Biedermeierzimmer_06.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Bidermajerski meščanski salon s konca tridesetih let 19. stoletja.

Cvirn, Janez, ur. *Slovenska kronika XIX. stoletja : 1800-1860*. Ljubljana: Nova revija, 2005, str. 206.

DIAPOZITIV 10:

Vurnikova mestna delavska kolonija.

<http://nekocindanes.blogspot.com/2018/10/vurnikova-mestna-delavska-kolonija.html> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Posebna delavska stanovanja v Trbovljah. Verdev, Helena, Jelka Miranda Razpotnik. *Potujem v preteklost 6. Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 6. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 55.

DIAPOZITIV 11:

Empire State Building.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/Empire_State_Building_%28aerial_view%29.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Med gradnjo Empire State Buildinga.

https://www.irishcentral.com/uploads/article/69145/Workman_on_the_Framework_of_the_Empire_State_Building_Lewis_Hine_Durova_Wiki_Commons.jpg?t=1588579530 (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 12:

Ljubljanski Nebotičnik. <https://www.ancora.si/wp-content/uploads/2019/03/Terasa-Neboti%C4%8Dnik-Ljubljana.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Spiralasto stopnišče na Nebotičniku.

<https://www.neboticnik.si/wp-content/uploads/2019/01/neboti%C4%8Dnik-stopni%C5%A1%C4%8De2.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Kristalna palača v Ljubljani.

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/RI8YNvPhQRyZl2oOh8-jKzW7NY53JQTtwOciJdb_7qKq1FWVjZb0V-u67Bagzqf8SiZJ1OcqUpjQez7FHqFLgx0mV99kbSreMWq1DCv-4aoha3m-Da3WLk8n (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 13:

Burj Kalif.

https://www.danfoss.com/media/7007/burj_khalifa_case_story_1120x747.jpg?anchor=center&mode=crop&width=520 (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Burj Kalif.

https://hu.prysmiangroup.com/sites/default/files/thumbnail/image/burj-khalifa-build-02_0.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Obris Burj Kalif.

<https://i.pinimg.com/originals/24/3e/82/243e826d9176d3cedd3d8459287bcaa3.png> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 14:

Železobeton.

https://1gr.cz/fotky/idnes/17/063/r7/WEB6c464a_profimedia_0103023829.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Mešalec za beton. [https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/cnj-](https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/cnj-img/images/Ni/NioPRWInm1eX)

[img/images/Ni/NioPRWInm1eX](https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/cnj-img/images/Ni/NioPRWInm1eX) (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Žerjav. <https://www.mall.cz/i/32284857/450/450> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

Vrtalni stroj za beton.

<http://tisto.eu/images/detailed/9/concrete-drilling-rig-diameter-205mm-2.5-kw-tisto.file> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 15:

Glasgow, Škotska. Verdev, Helena, Jelka Miranda Razpotnik. *Potujem v preteklost 6. Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 6. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 55.

Mexico City, Mehika. Verdev, Helena, Jelka Miranda Razpotnik. *Potujem v preteklost 6. Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 6. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 56.

Center vesoljskih tehnologij Hermana Potočnika na Kitajskem. Verdev, Helena, Jelka Miranda Razpotnik. *Potujem v preteklost 6. Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 6. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 57.

Valencija, Španija.

<https://i.pinimg.com/originals/8f/e7/b5/8fe7b5ac83b0d95d5a420d8ba6f10482.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).

DIAPOZITIV 17:

	<p>Semafor čustev. https://previews.123rf.com/images/rootstocks/rootstocks1902/rootstocks190200015/117370485-red-yellow-and-green-smileys-face-symbols-traffic-light-flat-stile-vector-illustration-.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p>
Učno-delovno list	<p>Ozadje z izgledom starega papirja. https://wallpapercave.com/wp/wp4064843.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>Karikatura delovnega vozila. https://image.shutterstock.com/image-vector/cartoon-construction-history-nobody-icons-600w-1105369103.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>Mexico City v današnjem času. https://i.pinimg.com/originals/e2/8e/69/e28e6922352e4f82c3a86cd803af54b9.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>London v 19. stoletju. https://cdn.thinglink.me/api/image/587306840291803140/1240/10/scaletowidth (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>Obris opek. https://cdn0.iconfinder.com/data/icons/construction-mining-thin-outline/33/brick-512.png (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>Obris žerjava. https://cdn3.vectorstock.com/i/1000x1000/39/72/construction-home-crane-icon-outline-style-vector-23993972.jpg (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p> <p>Obris modernega mesta. https://www.kindpng.com/picc/m/13-136733_city-skyline-silhouette-02-vector-eps-free-download.png (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p>
3D animacije	<p><i>Virtualni sprehod po delavski četrti iz 19. stoletja.</i> https://www.mozaweb.com/sl/Extra-3D_animacije-Delavska_cetr_19_stoletje-45107 (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021).</p>
Videoposnetek	<p><i>Razgled iz najvišje stavbe na svetu, Burj Kalifa v Dubaju.</i> https://www.youtube.com/watch?v=Pq3FJZ1svmM (Datum zadnjega dostopa: 17. marec 2021)</p>

Rebusa	<i>Avtorica obeh rebusov je Lea Meserko, z njenim dovoljenem pa sem jih lahko uporabila pri učni pripravi. Datum nastanka obeh rebusov: 17. marec 2021.</i>
--------	---

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
6 minut		
	Učence pozdravim in preverim njihovo prisotnost. Pripravim PowerPoint predstavitev in pričnem z učno uro.	Poslušajo in se pripravijo na učno uro zgodovine.
	<i>Danes bomo nadaljevali s pregledom gradbeništva v različnih zgodovinskih obdobjih. Za začetek mi najprej povejte, o čem smo se pogovarjali prejšnjo učno uro?</i>	<i>-Pogovarjali smo se o gradbeništvu v srednjem veku.</i>
	<i>Kaj pa ste si zapomnili, kaj vse je bilo pomembno?</i>	<i>-Grad, srednjeveško mesto, cerkve, pomembna je bila vera.</i>
	<i>Kako pa je izgledalo srednjeveško mesto?</i>	<i>-Obdano je bilo z obzidjem, osrednji prostor je bil trg, mesta so nastajala ob križiščih pomembnih trgovskih poti.</i>
	<i>Kakšna pa so bila kmečka bivališča v primerjavi z gradovi?</i>	<i>-Lesena, bila so veliko bolj skromna, običajno sestavljena iz zgolj enega prostora, ki so si ga delili z živalmi.</i>
	<i>Za uvod v današnjo učno uro bomo najprej rešili dva rebusa, da bomo ugotovili, o katerem zgodovinskem obdobju se bomo danes sploh pogovarjali.</i>	Poslušajo in si pogledajo rebus na PowerPoint predstavitvi.
	Razred razdelim na polovico, pri čemer ena polovica rešuje prvi rebus, druga pa drugega.	Poslušajo, v katero polovico razreda spadajo in kateri rebus bodo morali rešiti.
	<i>Poglejte si svoj rebus na PowerPoint predstavitvi in ga poskušajte rešiti. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i>	
	Med reševanjem hodim po razredu in skrbim za	Samostojno rešujejo rebus, ki

red ter disciplino.	jim je bil dodeljen.
<p><i>Čas je potekel, sedaj bom preverila vaše odgovore.</i></p> <p>Spodbudim dva učenca, po enega iz vsake polovice razreda, da mi povesta rešitvi obeh rebusov.</p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Učenec pove odgovor, ostali ga poslušajo.</p>
<p><i>Kot ste pravilno ugotovili, bomo danes primerjali gradbeništvo v novem veku z gradbeništvom v moderni dobi.</i></p> <p><i>Učno uro bomo razdelili na tri vsebinske poudarke. Začeli bomo s kratkim pregledom gradbeništva v novem veku, kjer bomo spoznali, kakšne so bile razlike med mesti in podeželjem. Nadaljevali bomo s gradbeništvom v moderni dobi, končali pa bomo s primerjavo tega dvojega.</i></p> <p><i>Tekom današnje ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razložiti, kakšne spremembe v gradbeništvu so se dogajale v novem veku na podeželju in v mestih,</i> - <i>našteti, kakšne materiale so uporabljali za gradnjo v novem veku in kakšne uporabljamo danes,</i> - <i>opisati, kako gradimo v moderni dobi,</i> - <i>s pomočjo slike primerjati, kako se je spremenilo gradbeništvo in način gradnje v različnih zgodovinskih obdobjih.</i> <p><i>Med samo učno uro bomo vpisovali pojme v časovni trak v vašem samostojnem delovnem zvezku, prav tako pa sem za vas pripravila učno-delovni list.</i></p>	<p>Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUČILNICE K: Gradbeništvo v novem veku (11 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<i>Najprej si bomo pogledali novi vek. Pa ponovimo, kateri letnici označujeta začetek in konec novega veka?</i>	<i>-Leto 1492 in leto 1900.</i>

<p><i>Od katerega do katerega stoletja torej traja novi vek?</i></p> <p><i>Sedaj pa ti dve letnici vpišite v prvo nalogo na učno-delovnem listu in s pomočjo časovnega traka v samostojnih delovnih zvezkih na strani 16–17 zapišite še eno značilnost tega obdobja. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i></p>	<p><i>-Od konca 15. do začetka 20. stoletja.</i></p> <p>Poslušajo navodila za reševanje.</p>
<p>Med reševanjem hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</p>	<p>Samostojno rešujejo nalogo na učno-delovnem listu.</p>
<p><i>Čas je potekel, sedaj bomo preverili vaše odgovore.</i></p> <p>Odgovore preverimo tako, da vsak od učencev prebere po en odgovor, po potrebi jih popravim ali dodatno razložim, če vidim, da imajo učenci slabše predznanje.</p>	<p>Poslušajo odgovore, po potrebi si še kaj dopolnijo v delovnih zvezkih.</p>
<p><i>Novi vek je bil čas, ko se je zelo spremenil način življenja. Najprej si bomo pogledali, kako so živeli na podeželju. Veliko prebivalcev se je namreč v tem času še vedno ukvarjalo s kmetijstvom. Na Slovenskem se je spremenila oblika kmečkih hiš. Kmečke hiše bogatih kmetov so postale večje in boljše grajene. Ob hišah so gradili hleve, saj se je uveljavila hlevska živinoreja.</i></p> <p><i>Kje so imeli kmetje živali v srednjem veku?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Živali so bivale v ograjenem prostoru ob hiši, pozimi pa so si delili prostor v hiši z njimi.</i></p>
<p><i>Sedaj pa si pogledajmo sliki dveh kmečkih hiš na strani 54.</i></p> <p><i>Kako bi opisali hišo na prvi sliki?</i></p> <p><i>Bi lahko na podlagi slike sklepali tudi o tem, kakšno je bilo premoženjsko stanje njenega lastnika?</i></p> <p><i>Kako bi pa opisali hišo na drugi sliki?</i></p> <p><i>Bi lahko tudi tukaj rekli, da je njen lastnik bogat?</i></p>	<p>Odprejo delovne zvezke in si pogledajo sliki.</p> <p><i>-Deluje kot zelo velika hiša, gradbeni material je les in kamen. Hiša je imela veliko prostorov.</i></p> <p><i>-Da, izgleda, kot da je bil lastnik precej bogat, da si je lahko privoščil takšno veliko kmečko hišo.</i></p> <p><i>-Hiša deluje precej bolj skromno, ima manj prostorov, zgrajena je iz lesa.</i></p> <p><i>-Ne, tukaj je lastnik imel veliko manj denarja.</i></p>
<p><i>Tradicionalne slovenske hiše pa ste vi že obravnavali pri družbi, zato bomo to sedaj</i></p>	<p>Poslušajo.</p>

<i>ponovili in boste samostojno rešili drugo nalogo na učno-delovnem listu. Za reševanje imate na voljo 1 minuto.</i>	
Hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino. <i>Čas je potekel, nalogo bomo sedaj preverili.</i>	Individualno rešujejo nalogo.
Odgovore preverimo tako, da pokličem učence, ki povedo, kako so povezali opis tradicionalne slovenske hiše z njenim opisom.	Poslušajo, če so poklicani, na glas povedo rešitev, po potrebi si kaj tudi dopolnijo na učno-delovnem listu.
<i>Za slovensko podeželje so postali značilni kozolci, ki so jih uporabljali za spravilo in sušenje sena. Te kozolce lahko sicer vidimo še danes, čeprav kmetje tam več nimajo spravljenega sena, ampak so večinoma namenjeni kot prostor za shranjevanje kmečke mehanizacije.</i>	Poslušajo.
<i>Sedaj pa si boste pojma hlev in kozolec vpisali v časovni trak na straneh 44–45.</i> Počakam, da vpišejo pojma v časovni trak in med tem skrbim za red in disciplino.	Odprejo delovne zvezke na straneh 44–45 in vpišejo pojma na ustrezno mesto v časovnem traku.
<i>Ob koncu novega veka se je v mesta priseljevalo vedno več ljudi s podeželja. Med njimi je bilo največ tistih, ki so iskali delo v tovarnah. Pred 150 leti so tovarne pomenile napredek, v mestih so se gradile vedno nove in nove, zato govorimo o industrijskih mestih. Ob hitrem naraščanju prebivalcev so se mesta širila hitro, brez načrtov, prometnih povezav in urejene kanalizacije.</i>	Poslušajo.
<i>Poglejte si slike mest iz novega veka na PowerPoint predstavitvi. Kaj vidite?</i> <i>Kako si predstavljate življenje v takšnem mestu?</i>	-Trgovine, velika razlika med bivališči revnih in bogatih, ulična razsvetljava, konji, široke ceste, visoke stavbe. -Izgleda precej hrupno, živahno in onesnaženo.
<i>Četrtni bogatih meščanov so imele urejene in čiste ulice. Ob ulicah so stale velike večnadstropne hiše z razkošno opremljenimi stanovanji. Hiše premožnih so bile zgrajene iz kamna in opeke, okna so bila zastekljena. Hiše meščanskega srednjega sloja so bile manj razkošne od hiš najbogatejših meščanov, a so bile vseeno čiste in urejene. Stanovanja v meščanih hišah so bila udobna, opremljena z oblazinjenim pohištvom, mizami, klopmi in drugimi dodatki.</i>	Poslušajo.
<i>Sedaj pa si bomo pogledali vir v samostojnih delovnih zvezkih na strani 55.</i> Enega od učencev prosim, da ga na glas prebere.	Poslušajo in odprejo samostojni delovni zvezek. Poslušajo sošolca, ki vir na

<p><i>Kaj je bil salon v meščanski hiši?</i></p> <p><i>Zakaj pa je bil salon najboljše opremljen del meščanskega stanovanja?</i></p> <p><i>Kaj bi pa lahko na podlagi vira sklepali o straniščih?</i></p>	<p>glas prebere.</p> <p>-Prostor za goste.</p> <p>-Ker so želeli gostom prikazati vse svoje bogastvo, želeli so jim pokazati svoj položaj v družbi.</p> <p>-Skrbeli so za svojo higieno, jim je bilo to pomembno. Stranišča so bila čista, svetla in prostorna.</p>
<p><i>Na drugi strani pa so revni tovarniški delavci živeli na obrobju mest v posebnih delavskih četrtih. Ulice so bile netlakovane, blatne in umazane. Hiše niso imele urejene niti kanalizacije niti tekoče vode. Delavci so živeli v majhnih stanovanjih, običajno si je cela družina delila eno sobo. Ker so bile hiše slabo narejene, so bile vlažne in zaradi splošne onesnaženosti polne zajedavcev. V drugi polovici 19. stoletja so mestne oblasti in lastniki tovarn zgradili posebna delavska stanovanja, primer lahko vidite tudi v samostojnem delovnem zvezku.</i></p>	<p>Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo v samostojnem delovnem zvezku.</p>
<p><i>Sedaj pa boste odprli samostojne delovne zvezke ter si boste pojma industrijsko mesto in delavska četrt vpisali v časovni trak na straneh 44–45.</i></p> <p>Počakam, da vpišejo pojma v časovni trak ter med tem skrbim za red in disciplino.</p>	<p>Odprejo samostojne delovne zvezke na straneh 44–45 in vpišejo pojma na ustrezno mesto v časovnem traku.</p>
<p><i>Kaj bi ugotovili, če bi primerjali delavska bivališča v novem veku s kmečkimi?</i></p>	<p>-Pri kmečkih hišah se je spremenila gradnja, tisti bogatejši so lahko imeli večje in boljše grajene hiše, medtem ko so bila delavska bivališča majhna, polna zajedavcev, ni bilo tekoče vode, kanalizacije, itd.</p>
<p><i>Sedaj pa vas prosim, da v tretji nalogi na učno-delovnem listu z rdečo barvo označite tiste pojme, ki spadajo k novemu veku. Na voljo imate 2 minuti.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p>Med reševanjem hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</p>	<p>Individualno rešujejo nalogo na učno-delovnem listu.</p>
<p><i>Čas je potekel, preverili bomo, katere pojme ste označili.</i></p> <p>Odgovore preverimo tako, da pokličem po enega učenca, ki pove pojem, ki ga je pobarval z rdečo barvo.</p>	<p>Preverijo svoje odgovore, po potrebi jih dopolnijo oziroma popravijo.</p>

2. VSEBINSKI POUDARE K: Gradbeništvo v moderni dobi (11 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Število prebivalcev v mestih že ves čas moderne dobe narašča. Na svetu je ogromno mest, v katerih se število prebivalcev bliža desetim milijonom. V zadnjih 150 letih se je zelo spremenil način gradnje, kar je še posebej opazno v mestih.</i></p> <p><i>Ali poznate katero od največjih mest na svetu? Po čem je poznano?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Dubaj, Tokio, Mexico City, Rio de Janeiro. Mesta so poznana po svoji arhitekturi, najvišjih stavbah, favelah, velikem številu prebivalcev, itd.</i></p>
	<p><i>Če se danes sprehodimo skozi takšno mesto, lahko vidimo da v njihovih središčih prevladujejo upravne, finančne in kulturne ustanove. Mnoge imajo svoj sedež v visokih stavbah, ki jih imenujemo nebotičniki.</i></p> <p><i>Ali kdo ve, kdaj je bil zgrajen prvi nebotičnik na svetu?</i></p> <p><i>To je bil Empire State Building, ki je bil zgrajen leta 1931 v New Yorku. Visok je 381 metrov.</i></p> <p><i>Ali morda veste, kateri pa je bil prvi nebotičnik na Slovenskem?</i></p> <p><i>To je ljubljanski Nebotičnik, ki je bil zgrajen februarja 1933 in še danes velja za eno od najbolj prepoznavnih stavb v Ljubljani. Predvsem je poznan po spiralnem stopnišču, visok pa je 70 metrov. Sicer je danes najvišja stavba v Sloveniji Kristalna palača, ki je visoka 89 metrov in ki se nahaja v bližini nakupovalnega središča BTC.</i></p> <p><i>Danes je sicer najvišja stavba na svetu nebotičnik Burj Kalif v Dubaju, ki je visok kar 829 metrov, ima pa 200 nadstropij, od katerih je 160 namenjenih stanovanjem, v ostalih pa so pisarne.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Da/ne.</i></p> <p>Poslušajo.</p> <p><i>-Da/ne.</i></p> <p>Poslušajo in opazujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p> <p>Poslušajo in opazujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p>

<p><i>Sedaj si bomo pa pogledali videoposnetek, da boste dobili občutek, kako to izgleda, ko stojiš na vrhu najvišje stavbe na svetu.</i></p>	Poslušajo.
<p>Med ogledom videoposnetka skrbim za red in disciplino.</p> <p><i>Kakšen se vam je zdel razgled iz najvišje stavbe na svetu?</i></p>	<p>Ogledajo si videoposnetek.</p> <p><i>-Bilo nas je strah višine, lep razgled iz najvišje stavbe na svetu.</i></p>
<p><i>Tako kot v preteklosti mesta še danes ohranjajo strnjeno pozidavo, nove stavbe pa se prepletajo s starimi. Visoke stanovanjske stavbe, ki jih imenujemo stolpnice, druge večstanovanjske zgradbe in individualne hiše se nahajajo na obrobju mest. mesta z okolico povezujejo široke in večpasovne ceste.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Sedaj pa si boste pojma nebotičnik in stolpnica vpisali v časovni trak na straneh 44–45 v vaših samostojnih delovnih zvezkih.</i></p> <p>Počakam, da vpišejo pojma v časovni trak in med tem skrbim za red in disciplino.</p>	<p>Odprejo samostojne delovne zvezke na straneh 44–45 in vpišejo pojma na ustrezno mesto v časovnem traku.</p>
<p><i>Danes uporabljajo za gradnjo najrazličnejše materiale. Tiste, ki so jih uporabljali že v prazgodovini in tiste nove, ki smo jih iznašli šele v 19. in 20. stoletju.</i></p> <p><i>Katere materiale pa so uporabljali v prazgodovini?</i></p> <p><i>Danes so najbolj razširjeni gradbeni materiali beton in železobeton, jeklo, steklo in različni umetni materiali.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Glino, slamo, kamen, veje in blato.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Pri gradnji z železobetonom je ogrodje zgradbe železno ali železobetonsko, notranjost pa je zapolnjena z lahkimi polnili ali steklom. Današnje zgradbe zaradi uporabe novih materialov in protipotresne gradnje prenesejo tudi močnejše potrese.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Pri gradnji danes uporabljamo najrazličnejše stroje, kot so na primer žerjave, mešalce betona in vrtalne stroje. Številne gradnje so povezane s prometnimi povezavami, saj gradimo ceste, železniške tire, viadukte, predore.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Pojem železobeton si boste vpisali v časovni trak na straneh 44–45 v vaših samostojnih delovnih zvezkih.</i></p> <p>Počakam, da vpišejo pojem v časovni trak in med tem skrbim za red in disciplino.</p>	<p>Odprejo samostojne delovne zvezke na straneh 44–45 in vpišejo pojem na ustrezno mesto v časovnem traku.</p>
<p><i>Sedaj pa vas prosim, da rešite tretjo in četrto</i></p>	Poslušajo.

<i>nalogo na učno-delovnem listu. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i>	
Med reševanjem skrbim za red in disciplino.	Individualno rešujejo nalogi na učno-delovnem listu.
<i>Čas je potekel, sedaj bomo vaše odgovore preverili.</i> Odgovore preverimo tako, da vsak od učencev prebere po en odgovor, po potrebi jih popravim ali dodatno razložim, če vidim, da učenci snovi ne razumejo.	Poslušajo, če jih pokličem, mi povedo pravilni odgovor, po potrebi si kaj dopolnijo ali popravijo.
<i>Na koncu pa bomo še ponovili glavne značilnosti sodobnih mest. Če torej pogledate slike v samostojnem delovnem zvezku na strani 56, kaj bi izpostavili kot tri glavne značilnosti?</i>	Si ogledajo slikovno gradivo: -visoke stavbe, nebotičniki in stolpnice, prometne poti, mesta so gosto poseljena, veliko število prebivalcev.

3. VSEBINSKI POUDARE K: Primerjava gradbeništva v novem veku in v moderni dobi (9 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<i>Sedaj ko smo si pogledali gradbeništvo v novem veku in v moderni dobi pa bomo s pomočjo naloge na učno-delovnem listu mesta iz tistega časa tudi primerjali. Prosim vas, da rešite peto nalogo. Za reševanje imate na voljo 5 minut, pomagajte pa si lahko tudi s slikovnim gradivom v vaših samostojnih delovnih zvezkih na straneh 54–57.</i>	Poslušajo navodila.
	Med reševanjem skrbim za red in disciplino.	Individualno rešujejo nalogo na učno-delovnem listu in si pri tem pomagajo s samostojnim delovnim zvezkom.
	<i>Čas je potekel, sedaj bomo preverili vaše odgovore. Pa bomo šli kar po vrsti, tako kot sedite.</i> Odgovore preverimo tako, da pokličem učence, ki mi povedo po eno razliko in podobnost, ki so jo zapisali. Poslušam odgovore, po potrebi kaj dodatno razložim ali dopolnim učence.	Predstavijo svoje odgovore, če jih pokličem, povedo odgovor na glas, se med seboj poslušajo, po potrebi tudi kaj dopolnijo.
	<i>V zadnjih stotih letih se je tudi zelo spremenil način gradnje. Poglejmo si fotografiji na strani 57 v samostojnih delovnih zvezkih in ju primerjamo. Kaj opazimo?</i>	-Pred 100 leti delavci niso

<p><i>Če pogledate delavce, ki gradijo Empire State Building, kaj mislite, jih je bilo kaj strah?</i></p> <p><i>Kako mislite, da so se počutili?</i></p>	<p><i>bili pri gradnji tako dobro zaščiteni, danes imamo bolj odporne materiale, poskrbimo za varnost, imamo modernejše stroje, ki jih takrat niso imeli.</i></p> <p><i>-Da/ne.</i></p> <p><i>-Verjetno ne najbolj varno, vendar so po eni strani vedeli, da je to njihovo delo, ki ga morajo opraviti.</i></p>
--	---

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
8 minut		
	<p><i>Za konec sem vam pripravila ponovitev nalogo, ki sem si jo zamislila v obliki križanke.</i></p> <p>Razdelim ponovitev križanko.</p> <p><i>Na voljo imate 5 minut, da vsak zase reši križanko, potem pa bomo skupaj preverili rešitve. Pri reševanju si lahko tudi pomagata z delovnim zvezkom.</i></p>	Poslušajo.
	<p>Počakam, da učenci rešijo ponovitev križanko, medtem skrbim za red in disciplino v razredu. Spremljam njihovo delo in odgovorim na morebitna vprašanja, ki se pojavijo.</p>	Individualno rešujejo ponovitev križanko.
	<p><i>Čas je potekel. Bomo šli kar po vrsti, vsaj naj prebere po eno geslo.</i></p> <p>Odgovore preverimo tako, da vsak učenec prebere po eno pravilno rešitev križanke. Med tem spremljam njihove odgovore, po potrebi popravim, dopolnim ali pojasnim odgovore.</p> <p>Če vidim, da s ponovitev nalogo nismo mogli preveriti vseh učnih ciljev, učencem zastavim nova vprašanja.</p>	<p>Posamezni učenec bere rešitev, ostali poslušajo in preverjajo pravilnost svojih odgovorov.</p> <p>Odgovarjajo na zastavljena vprašanja.</p>
	<p><i>Na koncu današnje učne ure ugotavljam, da znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razložiti, kakšne spremembe v gradbeništvu so se dogajale v novem veku na podeželju in v mestih,</i> - <i>našteti, kakšne materiale so uporabljali za gradnjo v novem veku in kakšne uporabljamo</i> 	Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.

<p><i>danes,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>opisati, kako gradimo v moderni dobi,</i> - <i>s pomočjo slike primerjati, kako se je spremenilo gradbeništvo in način gradnje v različnih zgodovinskih obdobjih.</i> 	
<p>Učence pozdravim in jim zaželim lep preostanek dneva.</p>	<p>Odzdravijo in zapustijo učilnico.</p>

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	Primerjava med gradbeništvom v novem veku in v moderni dobi – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Časovni trak – prazen
PRILOGA 3:	Časovni trak – rešen
PRILOGA 4:	Ponovitvena križanka
PRILOGA 5:	Rešitve ponovitvene križanke
PRILOGA 6:	Učno-delovni list – prazen
PRILOGA 7:	Učno-delovni list – z rešitvami
PRILOGA 8:	Rebusa

PRILOGA 1: Primerjava med gradbeništvom v novem veku in v moderni dobi – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi

DIAPOZITIV 1

Handwriting practice sheet for the letter 'K'. It features several examples of the letter in different styles, each with numbered arrows indicating the stroke order. The examples include a bridge, a square with 'D', a leaf, a pineapple, a sock, a fairy, a window, and a balloon. The 'Novi vek' style is shown in a simple, blocky font, while the 'Moderna doba' style is more decorative and cursive. A yellow and black striped barrier is visible in the background.

Rešitev: Moderna doba

Rešitev: Novi vek

DIAPOZITIV 2

GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU
IN V MODERNI DOBI

6. razred

19. marec 2021

A cartoon illustration of a construction worker in a blue shirt, yellow tie, and yellow hard hat, carrying a stack of papers. The background shows a construction site with a yellow crane and a building under construction.

DIAPOZITIV 3

VSEBINSKI POUDARKI

- 1. GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU**
- 2. GRADBENIŠTVO V MODERNI DOBI**
- 3. PRIMERJAVA GRADBENIŠTVA V NOVEM VEKU IN V MODERNI DOBI**

DIAPOZITIV 4

DANES SE BOSTE NAUČILI...

- razložiti, kakšne spremembe v gradbeništvu so se dogajale v novem veku na podeželju in v mestih,
- naštetih, kakšne materiale so uporabljali za gradnjo v novem veku in kakšne uporabljamo danes,
- opisati, kako gradimo v moderni dobi,
- s pomočjo slike primerjati, kako se je spremenilo gradbeništvu in način gradnje v različnih zgodovinskih obdobjih.

DIAPOZITIV 5

1. GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU

1. Na črto zapiši letnici, ki označujeta začetek in konec novega veka ter letnico, ki označuje začetek moderne dobe. Prav tako s pomočjo časovnega traka na strani 16-17 za obe zgodovinski obdobji izpiši po eno značilnost.
- **NOVI VEK:** od leta 1492 do leta 1900.
 - Značilnost: Številni izumi in uveljavitev strojne proizvodnje.

DIAPOZITIV 6

2. Poveži spodnje opise tradicionalnih hiš na Slovenskem z njihovim pravilnim poimenovanjem.

Alpska hiša

Panonska hiša

Kraška hiša

Kamnita hiša, dobro zaščitena pred močnim vetrom in soncem

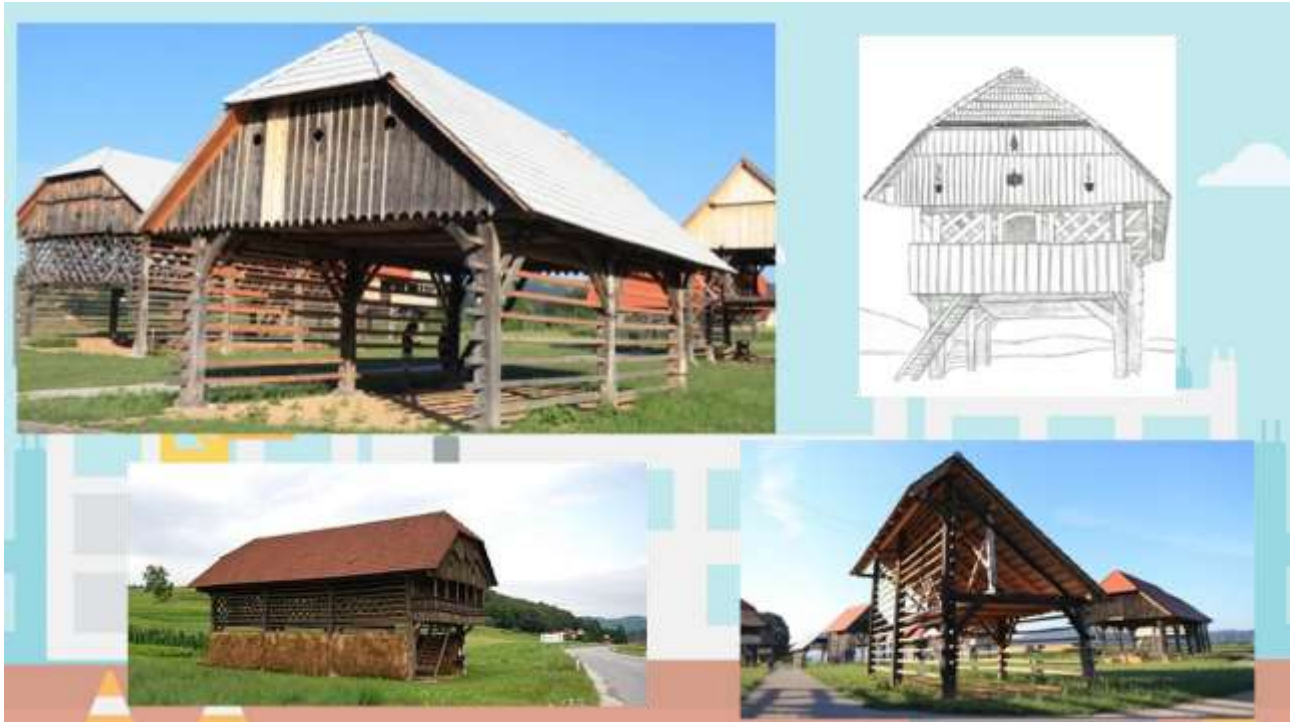
Lesena hiša s strmo streho in z gankom, ozkim lesenim balkonom

Hiša iz ilovice, streha pokrita s slamo

KRAŠKA HIŠA

DIAPOZITIV 7

DIAPOZITIV 8

- Priseljevanje ljudi v mesta → iskanje dela v tovarnah,
- tovarne pomenijo napredek,
- mesta širila hitro, brez načrtov, prometnih povezav, urejene kanalizacije.

DIAPOZITIV 9

-
- Četrtni bogatih meščanov urejene in čiste,
 - razkošno opremljena stanovanja,
 - kamen, opeka, zastekljena okna,
 - hiše srednjega sloja manj razkošne,
 - udobna oprema.

DIAPOZITIV 10

- Delavske četrti,
- ulice netlakovane, blatne, umazane,
- hiše brez kanalizacije in tekoče vode,
- splošna onesnaženost,
- zajedavci (bolhe, uši).

DIAPOZITIV 11

2. GRADBENIŠTVO V MODERNI DOBI

- Naraščanje števila prebivalcev,
- spremenjen način gradnje,
- nebotičniki,
- stolpnice.

DIAPOZITIV 12

DIAPOZITIV 13

DIAPOZITIV 14

- Strnjena pozidava,
- stare z novim
- široke
- najrazličnejše gradnje, jeklo, materiali
- uporaba → žerjav, vrtalniki

4. Dobro si pogledaj spodnji sliki in na črto zapiši, v katerem zgodovinskem obdobju bi lahko našli takšna mesta.

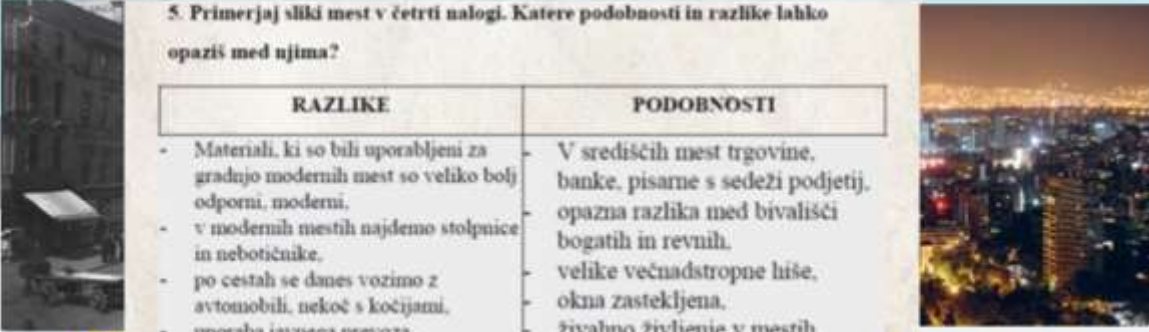
MODERNA DOBA NOVI VEK

DIAPOZITIV 15

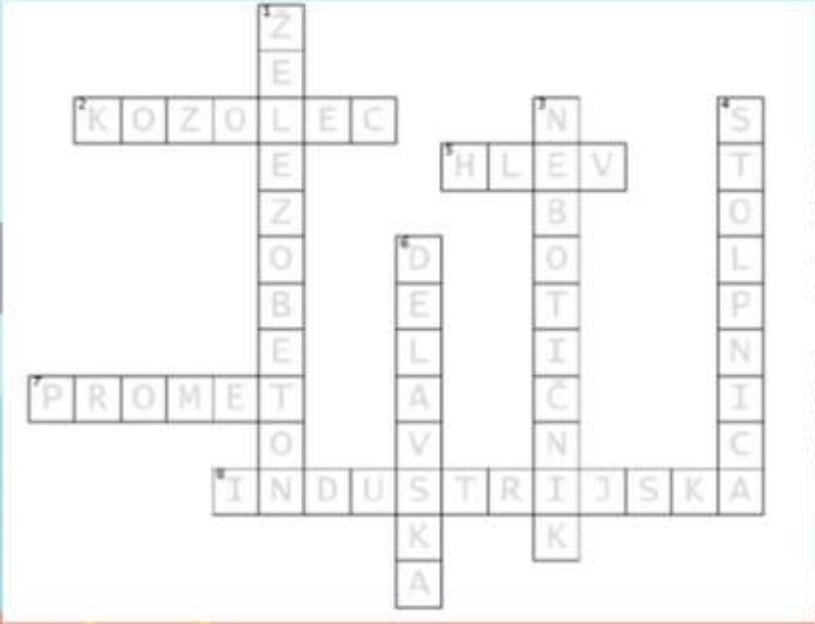
3. PRIMERJAVA

5. Primerjaj sliki mest v četrti nalogi. Katere podobnosti in razlike lahko opaziš med njima?

RAZLIKE	PODOBNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Materiali, ki so bili uporabljeni za gradnjo modernih mest so veliko bolj odporni, moderni. • v modernih mestih najdemo stolpnice in nebotičnike. • po cestah se danes vozimo z avtomobili, nekoč s kočijami. • uporaba javnega prevoza, • danes imam široke, večpasovne ceste. • boljša povezava z drugimi kraji. 	<p>V središčih mest trgovine, banke, pisarne s sedeži podjetij, opazna razlika med bivališči bogatih in revnih, velike večnadstropne hiše, okna zastekljena, živalno življenje v mestih, široke ulice, ceste, onesnaženost, javna razsvetljava.</p>

DIAPOZITIV 16

3. *t, ki je namenjena opretilu in vzdrževanju
radši posebnih stavbe, ki so bile namenjene živim
edno več, zato gradnja vedno nove ceste, izboljšanje tip, postave, nastave,*

*u so trivane pomembne soperkih, v mestih pa so gradili vedno nove, zato so
_____ mesta.*

*o) uporabljeni gradbeni materiali/ danes,
v spili v mestih vedel sporne, indutor in finančne ustanove
razpika zgradba
iki delenci so živeli na obrobju mest v posebnih četih, ki jih imenujemo
et.*

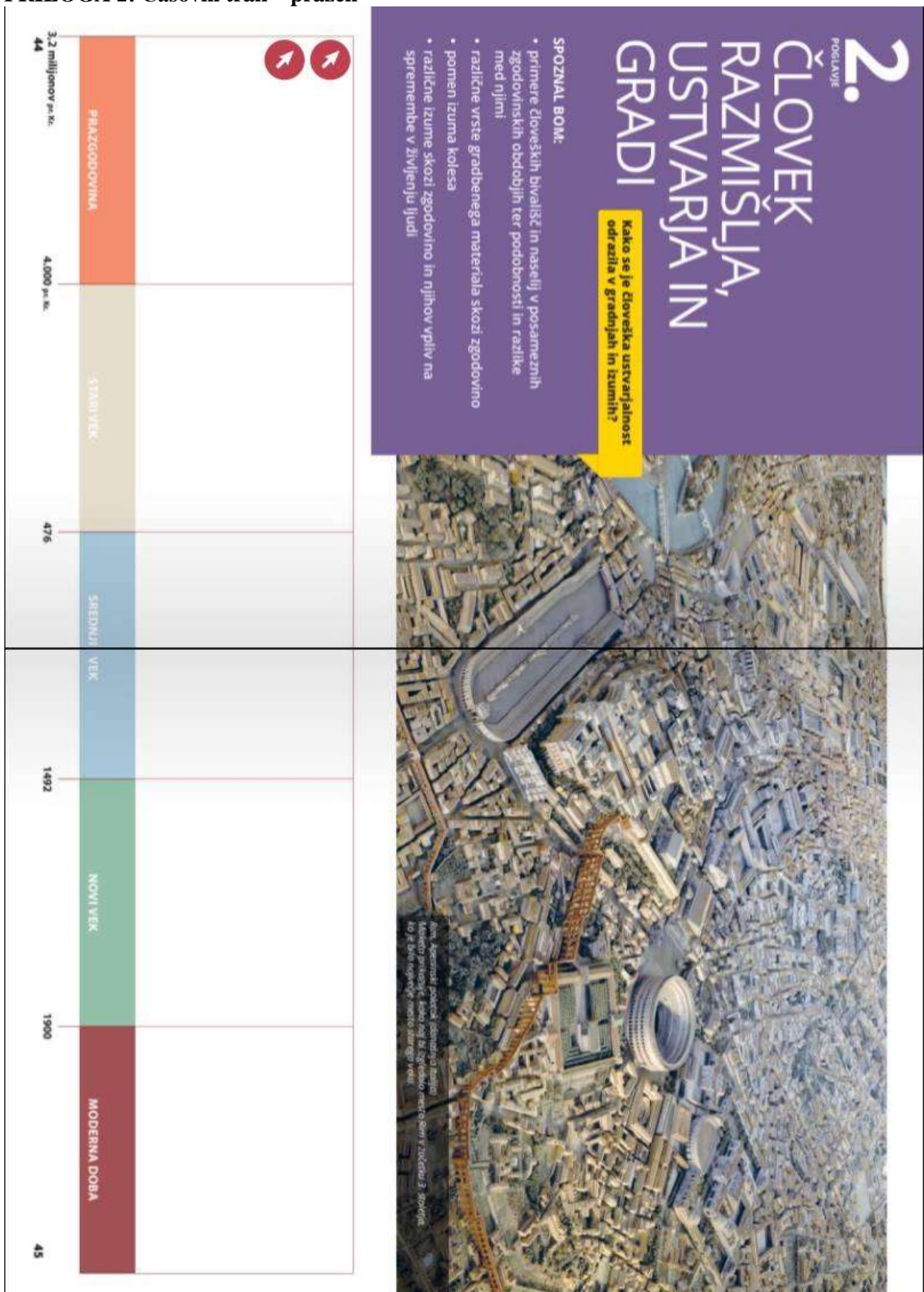
NA KONCU UČNE URE UGOTAVLJAM, DA ZNATE...

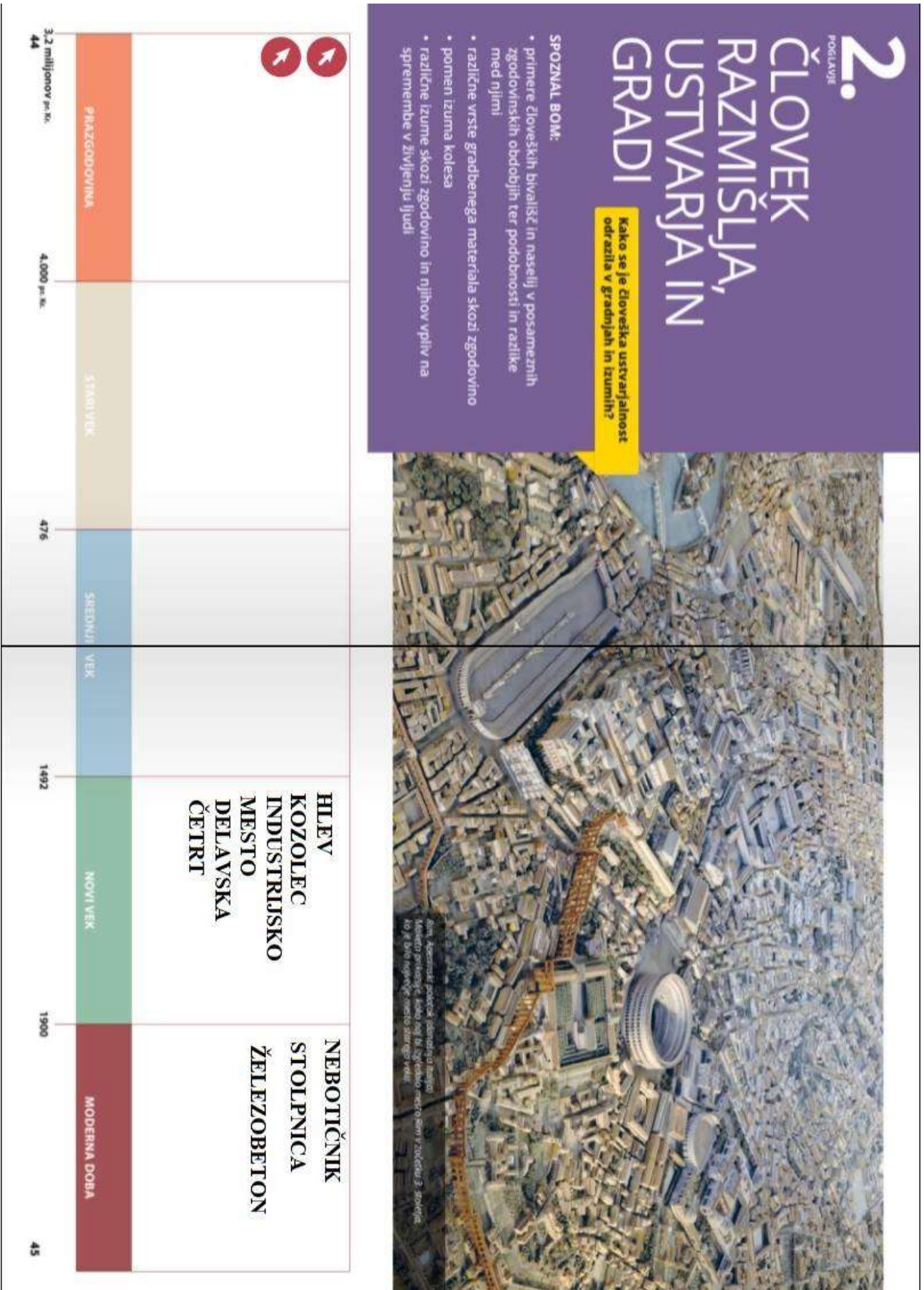
- razložiti, kakšne spremembe v gradbeništvu so se dogajale v novem veku na podeželju in v mestih,
- naštetih, kakšne materiale so uporabljali za gradnjo v novem veku in kakšne uporabljamo danes,
- opisati, kako gradimo v moderni dobi,
- s pomočjo slike primerjati, kako se je spremenilo gradbeništvo in način gradnje v različnih zgodovinskih obdobjih.

PRILOGA 2: Časovni trak – prazen

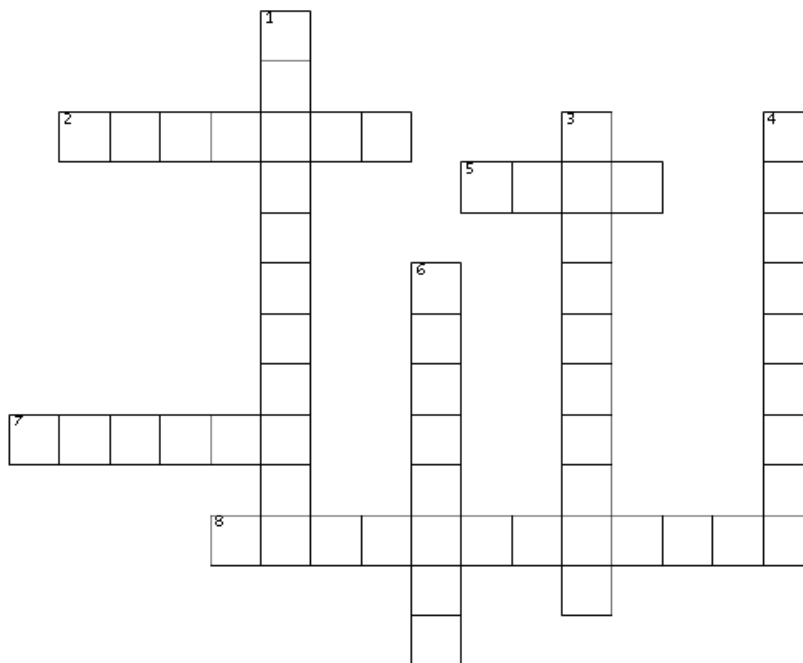
PRILOGA 3: Časovni trak – rešen

PRILOGA 4: Ponovitevna križanka

GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU IN V MODERNI DOBI

Reši spodnjo križanko, s katero boš ponovil/a najpomembnejše pojme, ki si se jih naučil/a pri današnji učni uri. V pomoč ti je lahko samostojni delovni zvezek na straneh od 54 do 57.

VODORAVNO

2. Lesena stavba, ki je namenjena spravilu in sušenju sena.
5. Ob hišah so gradili posebne stavbe, ki so bile namenjene živini.
7. Danes ga je vedno več, zato gradimo vedno nove ceste, železniške tire, predore, mostove, viadukte, itd.
8. V novem veku so tovame pomenile napredek, v mestih pa so gradili vedno nove, zato so nastala _____ mesta.

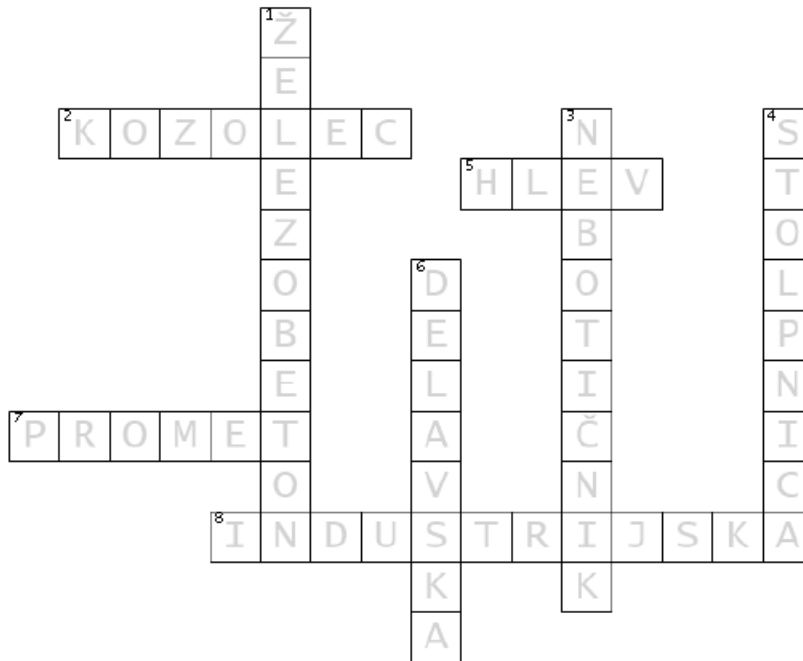
NAVPIČNO

1. Eden od najbolj uporabljenih gradbenih materialov danes.
3. Danes imajo v njih v mestih sedež upravne, kulturne in finančne ustanove.
4. Visoka stanovanjska zgradba.
6. Revni tovamiški delavci so živeli na obrobju mest v posebnih četrtih, ki jih imenujemo _____ četrt.

PRILOGA 5: Rešitve ponovitvene križanke

GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU IN V MODERNI DOBI

Reši spodnjo križanko, s katero boš ponovil/a najpomembnejše pojme, ki si se jih naučil/a pri današnji učni uri. V pomoč ti je lahko samostojni delovni zvezek na straneh od 54 do 57.

VODORAVNO

2. Lesena stavba, ki je namenjena spravilu in sušenju sena.
5. Ob hišah so gradili posebne stavbe, ki so bile namenjene živini.
7. Danes ga je vedno več, zato gradimo vedno nove ceste, železniške tire, predore, mostove, viadukte, itd.
8. V novem veku so tovare pomenile napredek, v mestih pa so gradili vedno nove, zato so nastala _____ mesta.

NAVPIČNO

1. Eden od najbolj uporabljenih gradbenih materialov danes.
3. Danes imajo v njih v mestih sedež upravne, kulturne in finančne ustanove.
4. Visoka stanovanjska zgradba.
6. Revni tovarniški delavci so živeli na obrobju mest v posebnih četrtih, ki jih imenujemo _____ četrt.

PRILOGA 6: Učno-delovni list – prazen

GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU IN V MODERNI

DOBI

Učno-delovni list

Ime in priimek:

Razred:

1. Na črto zapiši letnici, ki označujeta začetek in konec novega veka ter letnico, ki označuje začetek moderne dobe. Prav tako s pomočjo časovnega traka na strani 16-17 za obe zgodovinski obdobji izpiši po eno značilnost.

NOVI VEK: od leta _____ do leta _____.

Značilnost:

MODERNA DOBA: od leta _____.

Značilnost:

2. Poveži spodnje opise tradicionalnih hiš na Slovenskem z njihovim pravilnim poimenovanjem.

Alpska hiša

Kamnita hiša, dobro zaščitena pred močnim vetrom in soncem

Panonska hiša

Lesena hiša s strmo streho in z gankom, ozkim lesenim balkonom

Kraška hiša

Hiša iz ilovice, streha pokrita s slamo

3. V katero zgodovinsko obdobje spadajo spodnji pojmi? Z rdečo barvo pobarvaj tiste, ki pripadajo novemu veku in z modro tiste, ki pripadajo moderni dobi.

Železobetonski	Delavske četrti	Hlev	Nebotičnik, Ljubljana	Industrijska mesta	Burj Kalif, Dubaj
Empire State Building, ZDA	Kozolec	Zajedavci	Posebna delavska stanovanja	Široke in večpasovne ceste	Meščanski salon

4. Dobro si poglej spodnji sliki in na črto zapiši, v katerem zgodovinskem obdobju bi lahko našli takšna mesta.

5. Primerjaj sliki mest v četrti nalogi. Katere podobnosti in razlike lahko opaziš med njima?

RAZLIKE	PODOBNOŠTI

PRILOGA 7: Učno-delovni list – z rešitvami

GRADBENIŠTVO V NOVEM VEKU IN V MODERNI

DOBI

Učno-delovni list

Ime in priimek:

Razred:

1. Na črto zapiši letnici, ki označujeta začetek in konec novega veka ter letnico, ki označuje začetek moderne dobe. Prav tako s pomočjo časovnega traka na strani 16-17 za obe zgodovinski obdobji izpiši po eno značilnost.

NOVI VEK: od leta 1492 do leta 1900.

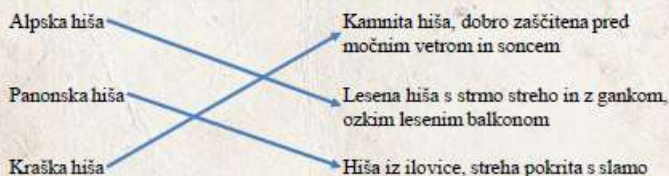
Značilnost: Številni izumi in uveljavitev strojne proizvodnje.

MODERNA DOBA: od leta 1900.

Značilnost: Razvoj tehnologije in uveljavitve avtomatizirane proizvodnje.

2. Poveži spodnje opise tradicionalnih hiš na Slovenskem z njihovim pravilnim poimenovanjem.

3. V katero zgodovinsko obdobje spadajo spodnji pojmi? Z rdečo barvo pobarvaj tiste, ki pripadajo novemu veku in z modro tiste, ki pripadajo moderni dobi.

Železobetonski	Delavske četrti	Hlev	Nebotičnik, Ljubljana	Industrijska mesta	Burj Kalif, Dubaj
Empire State Building, ZDA	Kozolec	Zajedavci	Posebna delavska stanovanja	Široke in večpasovne ceste	Meščanski salon

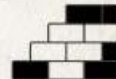
4. Dobro si poglej spodnji sliki in na črto zapiši, v katerem zgodovinskem obdobju bi lahko našli takšna mesta.

MODERNA DOBA

NOVI VEK

5. Primerjaj sliki mest v četrti nalogi. Katere podobnosti in razlike lahko opaziš med njima?

RAZLIKE	PODOBNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Materiali, ki so bili uporabljeni za gradnjo modernih mest so veliko bolj odporni, moderni, - v modernih mestih najdemo stolpnice in nebotičnike, - po cestah se danes vozimo z avtomobili, nekoč s kočijami, - uporaba javnega prevoza, - danes imam široke, večpasovne ceste, - boljša povezava z drugimi kraji. 	<ul style="list-style-type: none"> - V središčih mest trgovine, - banke, pisarne s sedeži podjetij, - opazna razlika med bivališči bogatih in revnih, - velike večnadstropne hiše, - okna zastekljena, - živahno življenje v mestih, - široke ulice, - ceste, - onesnaženost, - javna razsvetljava.

PRILOGA 8: Rebusa

1 2 3 4 5 6 7 8

1 2 3 4

NASPROTJE
OD
MAJHEN

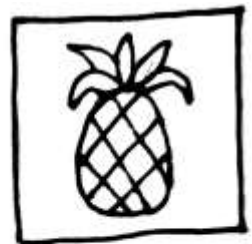
1 2 3 4 5

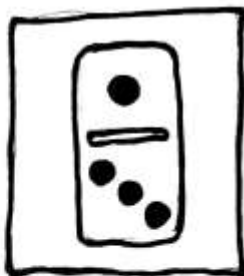
1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4 5 6

1 2 3 4 5 6

1 2 3 4 5

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
RIMLJANI NA DANAŠNJEM SLOVENSKEM OZEMLJU**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: MAREC 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Osnovna šola Selnica ob Dravi	
Razred:	7. a in 7. b	
Datum:	8. marec 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Rimska država
	Poglavje iz učbenika:	Rimska država
Učna enota – naslov učne ure:	Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda dela s slikovnimi viri - metoda slikovne demonstracije - metoda demonstracije gibljivih slik - metoda dela z gibljivimi slikami 	
Učne tehnike:	Nevihta možganov ali brainstorming. Križanka. Skrivanka.	
Cilji iz učnega načrta:	<ul style="list-style-type: none"> - »pojasnijo glavne spremembe, ki so jih Rimljani prinesli na ozemlje današnje Slovenije; - opišejo glavne rimske kulturne spomenike na tleh današnje Slovenije.« (Učni načrt, 2011, str. 12)	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> <ul style="list-style-type: none"> - pojasniti, kakšen pomen je imelo današnje slovensko ozemlje za Rimljane, - naštet, kako je bilo razdeljeno slovensko obdobje v času Rimskega imperija, - opisati glavne spremembe, ki so jih Rimljani prinesli na ozemlje današnje Slovenije, - opisati značilnosti glavnih rimskih kulturnih znamenitosti, ki so bili najdeni na slovenskih tleh.
	Funkcionalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> <ul style="list-style-type: none"> - na zemljevidu Slovenije pokazati, kako je bilo slovensko ozemlje razdeljeno v času Rimljanov, - s pomočjo zemljevida Slovenije razložiti, kje se je v času Rimljanov nahajalo njegovo domače mesto, - pozorno poslušati, - odgovarjati na zastavljena vprašanja, - upoštevati navodila, - na sliki prepoznati rimske kulturne spomenike.
	Vzgojni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> <ul style="list-style-type: none"> - kazati zavest in spoštljiv odnos do preteklosti.

		- pokazati ustrezen odnos do dosežkov antike in Rimljanov na Slovenskem.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnavanje nove učne snovi 4. Ponavljanje. 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomen današnjega slovenskega ozemlja za Rimljane 2. Gospodarski napredek 3. Rimski kulturni spomeniki 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Miranda Razpotnik in Plazar, 2019, str. 92–94), - delovni zvezek (Miranda Razpotnik in Plazar, 2019, str. 67–68), - PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi, - stenski zemljevid (Slovenija).
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - Računalnik, - LCD projektor, - projekcijsko platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina: učenci govorijo v slovenskem jeziku, berejo in pišejo v slovenskem jeziku.</p> <p>Geografija: uporaba zemljevida pri razdelitvi slovenskega ozemlja v času Rimljanov in prepoznavanju, kam je pri tej razdelitvi spadalo učenčevo domače mesto ali okolje.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Miljnik: obcestni kamni, na katerih so bili vklesani razni podatki, najpomembnejši je bil razdalja od Rima oziroma od zlatega miljnika, ki je stal na Forumu v Rimu.</p> <p>Mitreji: svetišča s kipi, posvečenimi bogu Mitri, perzijskemu božanstvu svetlobe.</p> <p>Kolonija: mesto, ki so ga Rimljani ustanovili na osvojenem ozemlju.</p> <p>Hipokavst: sistem talnega in stenskega ogrevanja s kuriščem izven ogrevane sobe.</p> <p>Romanizacija: uveljavitev rimskega načina življenja in kulture v provincah.</p> <p>Amfore: velike posode, ki so jih Rimljani uporabljali za transport tekočine in rzsutih živil.</p> <p>Ralo: orodje za oranje, ki zemlje ne obrača.</p> <p>Plug: priprava za oranje, ki obrača zgornje plasti zemlje.</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Program osnovna šola. Zgodovina.</i> Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011.</p> <p>http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/page/uploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_zgodovi_na.pdf (marec 2021).</p>
	Učna priprava	<p>Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. <i>Potujem v preteklost 7: Učbenik za zgodovino v 7. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2019, str. 92–94.</p> <p>Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. <i>Potujem v preteklost 7: Delovni zvezek za zgodovino v 7.</i></p>

	<p><i>razredu osnovne šole</i>. Ljubljana: Rokus Klett, 2019, str. 67–68.</p> <p>Bratož, Rajko. <i>Rimska zgodovina. Del 1, Od začetkov do nastopa cesarja Dioklecijana</i>. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenija, Študentska založba, Filozofska fakulteta, 2007, str. 336–340.</p> <p>Brodnik, Vilma, Jernejčič, Robert A., Radonjič, Zoran in Urankar-Dornik, Tjaša. <i>Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 1999, str. 197–202.</p> <p>Brodnik, Vilma, Robert Jernejčič, Srečko Zgaga. <i>Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2011, str. 155–162; 304.</p> <p>Janša Zorn, Olga, Zorn, Mitja, Darja Mihelčič. <i>Koraki v času 7: Učbenik za zgodovino v 7. razredu osnovne šole</i>. Ljubljana: DZS, 2014, str. 50–51.</p> <p>Narodni muzej Slovenije. Virtualni sprehod po arheološkem parku Ad Pirum. https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/arheoloski-park-ad-pirum (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).</p> <p>ARKAS - Arheološki kataster Slovenije. Arheološke najdbe v Selnici ob Dravi. http://arkas.zrc-sazu.si/index.php?kaj=search.kraj&kraj=&podrocje%5B0%5D=17&podrocje%5B1%5D=1726&btnSubmit=I%9A%E8i (Datum zadnjega dostopa: 5. marec 2021).</p> <p>5. september 394 – Začetek bitke pri Frigidu. https://zgodovinanadlani.si/394-zacetek-bitke-pri-frigidu/ (Datum zadnjega dostopa: 5. marec 2021).</p> <p>Bitka pri Frigidu. http://izvirna-vipavska.si/sl/bitka-pri-frigidu (Datum zadnjega dostopa: 5. marec 2021).</p>
<p>PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi</p>	<p>DIAPOZITIV 1–17: Rimski mozaik. https://st.depositphotos.com/2601331/4925/i/950/depositphotos_49257807-stock-photo-background-texture-of-roman-mosaic.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 1: Okvir.</p>

<https://img.favpng.com/24/3/15/picture-frames-column-ancient-roman-architecture-clip-art-png-favpng-9tnyCCjzGNELtyrmgLkJvTq6B.jpg>
(Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Karikatura grškega umetnika.
https://rome.mrdonn.org/greek_writer.gif (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 2:

Karikatura rimskega cesarja.

https://st.depositphotos.com/1283262/2741/v/600/positphotos_27410895-stock-illustration-the-roman-emperor.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Karikatura rimskega vojaka.

<https://media.istockphoto.com/vectors/cartoon-ancient-roman-soldier-pointing-vector-id933606386>
(Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Karikaturi rimskih senatorjev.

<https://friendlystock.com/wp-content/uploads/2018/02/0-roman-senators-cartoon-clipart.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Rimski stebri.

<https://i.pinimg.com/736x/37/2d/f5/372df559e2aac565fabcb3204362dfa6.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 3:

Antični mozaični vzorci.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQpEQzyX-stvR1xgtWsvUitiw4q6sCxes0vVw&usqp=CAU>
(Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 4:

Antični rimski otrok.

<https://thumbs.dreamstime.com/z/schoolboy-ancient-rome-tunic-sitting-desk-books-concept-kids-school-education-brochure-poster-isolated-vector-141209021.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 5:

Preurejena nema karta Slovenije.

<https://i.pinimg.com/originals/ac/de/6f/acde6f7dcc41548b1bfdaf3054f35852.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Karikatura rimskega cesarja.

<https://previews.123rf.com/images/funwayillustration/funwayillustration1311/funwayillustration131100132/24122868-emperor-romans.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 6:

Rimski vojak.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRL8PRfSP7RfvErRtPplu9NIIERZHiPZtbx4Q&usqp=CAU> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Rimski umetnik.

<https://cdn5.vectorstock.com/i/1000x1000/43/29/ancient-greek-man-cartoon-vector-25604329.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 7:

Karikatura video kamere.

<https://media.istockphoto.com/vectors/cartoon-video-camera-on-tripod-vector-id1169062068?k=6&m=1169062068&s=170667a&w=0&h=IOPkJbbLh4bMpYPbpEeXAEuQSpirg6nF8iULSaSDiSs> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Rimska Emona.

http://www.domavljubljani.com/f/pics/BLOG/image_s3.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 8:

Zemljevid Rimljanov na Slovenskem.

Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. *Potujem v preteklost 7: Učbenik za zgodovino v 7. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Rokus Klett, 2019, str. 93.

Slovensko avtocestno omrežje.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9d/Motorways-SLO-map_2018.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Miljnik, opatovo znamenje, Ivančna Gorica.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6c/IvancnaGorica-opatovo_znamenje.JPG (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Karikatura rimske ceste.

<https://spng.subpng.com/20180615/yqq/kisspng-roman-roads-list-of-roman-civil-wars-and-revolts-a-roads-5b2384a2adfa63.0788088215290543707126.jpg>

(Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 9:

Slika lupe.

<https://cdn4.iconfinder.com/data/icons/spy-cartoon-1/512/g21120-512.png> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Arheološki park Ad Pirum.

<https://www.nms.si/si/imagelib/exhibitionBox-land/default/lokacije/ad-pirum/AdPirum7.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Del obrambnega sistema na Lanišču, občina Logatec.

http://dezelakamnitihranikov.weebly.com/uploads/2/0/7/2/20722988/header_images/1427968278.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Arheolog pri odkritju novega delca kraškega obrambnega zidu.

<https://www.rtv slo.si/kultura/drugo/nad-vrhniko-nasli-nov-delec-obrambne-linije-rimljanov/455332> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 11:

Rimski trgovec.

<https://previews.123rf.com/images/honeyflavour/honeyflavour1910/honeyflavour191000291/132379649-cartoon-scene-with-roman-or-greek-merchant-trader-ancient-character-near-some-ancient-building-like-.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Antični kmet.

https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTvKN5g2KX_QMBO4qXum_E8nWWr3_Y9p9i1xohLvLLvZ90SXcvNU4NQZB86xKCEpnVNeHA&usqp=CAU (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Rimski lončar.

<https://hartington.derbyshire.sch.uk/wp-content/uploads/2017/02/Romans-768x290.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 13:

Rimska cesta v Ljubljani.

<https://image.jimcdn.com/app/cms/image/trans/dimension=origxorig:format=jpg/path/s97a18c4c3785a805/image/i52663daff158fada/version/1321457832/rimska-cesta.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

2021).

Rimska nekropola, Šempeter v Savinjski dolini.
<http://www.td-sempeter.si/znamenitosti/rimska-nekropola/> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Rimske bronaste posode.
https://www.kamra.si/images/zoo_cache/201602/21375_8476_Ljubljana_f104cc9a5ced7eddd1890e7b50b674c7.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Rimsko obzidje.
<https://siol.net/media/img/11/9a/c45568ec2a5e1fd96b76-rimski-zid-na-mirju.jpeg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Ostanki rimske hiše.
https://mgml.si/media/news/2017/07/21/3_ostanki.nekdanje.emonske.hise_foto.baronchelli.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 14:

Emonec.

<https://www.nms.si/si/imagelib/13/default/Zbirka/Znameniti-predmeti/09emonec/emonec-a.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Posvetilni kamen nutricam, Petoviona.

<http://arhiv.e-obcina.si/ptuj31122020/www.ptuj.si/API/Panorama%20na%20Ptuju%20-%20sredisce%20rimske%20kolonije%20Petovino10f2.pdf?fid=11502> (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Mitrej na Ptuju.

https://discoverptuj.eu/wp-content/uploads/2015/07/mitreji_na_ptuju_34.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

DIAPOZITIV 15:

Pričetek bitke pri Frigidu.

http://izvirna-vipavska.si/sites/izvirna-vipavska.si/files/styles/780px/public/teodozij_vaja19062009-76.jpg?itok=ucYqqaOk (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).

Molitev Teodozija.

http://izvirna-vipavska.si/sites/izvirna-vipavska.si/files/styles/780px/public/mha_7565_0.j

	<p>pg?itok=Z5ePY8KR (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).</p> <p>Konec bitke. http://izvirna-vipavska.si/sites/izvirna-vipavska.si/files/styles/780px/public/mha_7610.jpg?itok=JfwU-Ali (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).</p> <p>Usmrtitev Evgenija. http://izvirna-vipavska.si/sites/izvirna-vipavska.si/files/styles/780px/public/mha_7611.jpg?itok=2rCOKu1N (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 17: Semafor čustev. https://previews.123rf.com/images/rootstocks/rootstocks1902/rootstocks190200015/117370485-red-yellow-and-green-smileys-face-symbols-traffic-light-flat-stile-vector-illustration-.jpg (Datum zadnjega dostopa: 6. marec 2021).</p>
Delovni zvezek z nalogami na učno tematiko	Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. <i>Potujem v preteklost 7: Delovni zvezek za zgodovino v 7. razredu osnovne šole</i> . Ljubljana: Rokus Klett, 2019, str. 67–68.
3D predstavitev antične Emone	<i>iRokus Plus - Interaktivni učni kompleti nove generacije</i> . https://www.irokusplus.si/vsebine/MultiZgodovina7/index.html (Datum dostopa: 3. marec 2021).

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
5 minut	Učence pozdravim in preverim njihovo prisotnost. Pripravim PowerPoint predstavitev in začnem z učno uro.	Poslušajo in se pripravijo na učno uro zgodovine.
	<i>Danes bomo nadaljevali z obravnavo rimskega imperija. Za začetek mi najprej povejte, o čem smo se pogovarjali prejšnjo učno uro?</i>	<i>-Ponovili smo rimsko državo kot republiko in cesarstvo.</i>
	<i>Ker je to pomembna tema, jo bomo danes na kratko še enkrat ponovili. Prejeli boste list, na katerem je ponovitvena križanka, ki jo boste individualno rešili. Na voljo imate 1 minuto</i>	Poslušajo.

<p><i>časa, potem pa bomo vaše rešitve skupaj preverili in po potrebi dopolnili.</i></p>	
<p>Počakam, da učenci rešijo ponovitveno križanko, medtem pa skrbim za red in disciplino v razredu.</p> <p>Odgovore preverimo tako, da vsak od učencev prebere po en odgovor, po potrebi jih popravim ali dodatno razložim, če vidim, da imajo učenci slabše predznanje. Pravilne rešitve so prav tako prikazane na PowerPoint predstavitvi.</p>	<p>Individualno rešujejo ponovitveno križanko.</p> <p>Vsak izmed učencev prebere rešitev, ostali poslušajo in si dopolnjujejo svojo križanko. Pomagajo si lahko tudi z rešitvami na PowerPoint predstavitvi.</p>
<p><i>Danes bomo govorili o Rimljanih na današnjem slovenskem ozemlju.</i></p> <p><i>Učno uro bomo razdelili na tri vsebinske poudarke. Začeli bomo s pomenom današnjega slovenskega ozemlja za Rimljane, nadaljevali bomo z gospodarskim napredkom, kjer se bomo dotaknili trgovine, kmetijstva in obrti. Končali pa bomo z rimskimi kulturnimi spomeniki.</i></p> <p><i>Tekom učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pojasniti, kakšen pomen je imelo današnje slovensko ozemlje za Rimljane, - naštetih in na zemljevidu pokazati, kako je bilo razdeljeno slovensko obdobje v času Rimskega imperija, - opisati glavne spremembe, ki so jih Rimljani prinesli na ozemlje današnje Slovenije, - opisati značilnosti glavnih rimskih kulturnih znamenitosti, ki so bili najdeni na slovenskih tleh. <p><i>Med samo učno uro bomo sproti reševali tudi naloge v delovnem zvezku na strani 67 in 68, kot ste že navajeni.</i></p>	<p>Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUKARE K: Pomen današnjega slovenskega ozemlja za Rimljane (14 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Kot že veste, so bili Rimljani precej dobri osvajalci in so želeli svoj imperij čim bolj</i></p>	<p>Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo na</p>

<p>razširiti. Zato tudi ni presenečenje, da so začeli na današnje slovensko ozemlje prodirati že v 2. stoletju pr. Kr. Območje so zasedli tako, da so najprej premagali ljudstva v Istri, v času Cezarjeve vladavine so osvojili zgornje Posočje, pod Oktavijanom pa večji del današnjega slovenskega ozemlja. Tako so že zelo zgodaj začeli navezovati stike s keltskimi in ilirskimi plemeni.</p>	PowerPoint predstavitvi.
<p>Zakaj pa mislite, da je bilo slovensko območje pomembno za Rimljane? Ima kdo kakšno idejo?</p>	-Trgovske poti/geografska lega/surovine/zavarovanje obmejnega prostora/zavarovanje mej Rimskega imperija.
<p>Za Rimljane je bila osvojitve današnjega slovenskega ozemlja pomembna predvsem zaradi zavarovanja meja imperija pred germanskimi vdori. Prav tako je omogočalo prodor vojske na Balkan in naprej proti vzhodu.</p> <p>Tako je na našem ozemlju najprej nastalo več vojaških taborov, ki so se kasneje preuredila v mestna naselja ali kolonije.</p> <p>Prvi so bili torej na našem ozemlju vojaki. Kateri prebivalci so pa prišli za njimi?</p> <p>Kaj pa so delali na našem območju?</p> <p>Kako pa temu rečemo?</p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Priseljenci, uradniki, veterani.</p> <p>-Širili so rimski način življenja, kulturo, jezik.</p> <p>-Romanizacija.</p>
<p>Kmalu pa je poleg vojaškega postajal vedno bolj pomemben tudi gospodarski vidik. Na našem območju so namreč Rimljani izkoriščali različne surovine, predvsem železo.</p>	Poslušajo.
<p>Za območje Slovenije je posebej pomembna Emona ali današnja Ljubljana, prestolnica naše države. Ustanovljena je bila za časa cesarja Avgusta leta 14, njeni zametki pa segajo že v čas pozne železne dobe.</p>	Poslušajo.
<p>Za lažjo predstavo si bomo ogledali kratek videoposnetek, ki prikazuje 3D sliko rimske Emone. Bodite pozorni na to, kako je bila Emona v tistih časih urejena, saj se bomo o tem v nadaljevanju pogovorili.</p>	Poslušajo.
<p>V času predvajanja videoposnetka skrbim za red in disciplino v razredu.</p>	Ogledujejo si videoposnetek.
<p>Najprej bi vas prosila, kar po vrsti kakor sedite, da mi vsak od vas pove, kaj ste si zapomnili oziroma kaj ste opazili na posnetku?</p>	Vsak učenec pove svojo asociacijo oziroma svoje opažanje, ostali ga poslušajo.
<p>Kako je bila oblikovana Emona?</p>	-Bila je pravokotno zasnovana, obdana z

<p><i>Kakšne so bile mestne ulice?</i></p> <p><i>Kje je bilo v Emoni središče dogajanja? Kaj se je vse tam prodajalo?</i></p> <p><i>Katere so bile vse javne stavbe v Emoni?</i></p>	<p><i>obzidjem.</i></p> <p><i>-Bile so široke in ravne, križale so se pravokotno. Pod njimi je tekla kanalizacija.</i></p> <p><i>-Na glavnem trgu, forumu. Trgovali so z ribami, zelenjavo, nakitom, s sadjem in posodjem.</i></p> <p><i>-Tempelj, javna kopališča in stranišča.</i></p>
<p><i>Hvala za vaše odgovore. Vidim, da ste si videoposnetek zelo pozorno ogledali. Sedaj pa prosim odprite vaše delovne zvezke na strani 68 in si oglejte zemljevid. Lahko si ga pogledate tudi na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p><i>Poglejte si, kje so potekale rimske ceste. Katera mesta so povezovale?</i></p> <p><i>Kako pa so danes povezana ta mesta?</i></p> <p><i>Ali bi lahko rekli, da so sodobne slovenske avtoceste naslednice rimskih cest? Pojasnite. V pomoč vam je lahko tudi slika na PowerPointu.</i></p> <p><i>V videoposnetki o Emoni ste tudi slišali nekaj o teh rimskih cestah. Kakšne pa bile?</i></p> <p><i>Zakaj pa so bile ceste tako pomembne? Kaj vse je potovalo po njih?</i></p> <p><i>Ker pa seveda Rimljani niso poznali prometnih znakov, so ob cesti postavili miljnike. To so bili obcestni kamni, na katerih so bili vklesani razni podatki, najvažnejši pa je bil razdalja od zlatega miljnega kamna, ki se je nahajal v središču Rima.</i></p>	<p><i>Poskušajo, odprejo delovni zvezek in si ogledujejo zemljevid ali v njem ali na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p><i>-Ptuj, Celje, Trojane, Ljubljana in Drnovo pri Krškem.</i></p> <p><i>-Z avtocesto.</i></p> <p><i>-Povezujejo glavna mesta, potekajo po skoraj istih trasah, ob gradnji novih poti vedno naletijo na arheološke ostanke rimske dobe.</i></p> <p><i>-Ceste so bile tlakovane in redno vzdrževane.</i></p> <p><i>-Po cestah je potovala pošta, vojaki, znanje, ideje, trgovina.</i></p> <p><i>Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</i></p>
<p><i>Od konca 3. stoletja dalje so mejne province rimskega cesarstva vse bolj napadala barbarska ljudstva. Kdo so bili barbari za Rimljane?</i></p> <p><i>Da bi osrednji del cesarstva zaščitili pred njimi, so Rimljani v 3. stoletju na slovenskem ozemlju zgradili obsežen sistem utrd, obzidij in</i></p>	<p><i>-Vsi, ki niso bili tako razviti, civilizirani kot oni/vsi, ki niso govorili latinskega jezika.</i></p>

<p><i>opazovalnih stolpov. Zakaj pa ravno na slovenskem ozemlju?</i></p> <p><i>Ta sistem se je imenoval kraški zaporni zid (Clausta Alpium Iuliarum) in je potekal od Julijskih Alp do Reke na Hrvaškem. Poglejte si zemljevid in poskušajte imenovati tri današnje kraje, kje je sistem potekal. Pomagate si lahko tudi s slikovnim gradivom na PowerPoint predstavitvi in z virtualnim sprehodom po arheološkem paru Ad Pirum.</i></p>	<p><i>-Ker je bilo mejno območje.</i></p> <p><i>-Vrhnika (Navportus), Logatec (Logatikum), Hruščica (Ad Pirum).</i></p>
<p><i>Če ponovno pogledate zemljevid v delovnem zvezku, na koliko različnih delov je bila razdeljena Slovenija?</i></p> <p><i>Pravilno. Zahodni del Slovenije z Gorenjsko in Ljubljansko kotlino ter Istro so bili vključeni v osrednji del cesarstva, ki se je imenoval regija X. To si lahko tudi dopišete v delovne zvezke. Severovzhodni del in Dolenjska sta bili del province Panonija, medtem ko je bil severni del in Štajerska od Trojan dalje vključena v provinco Norik.</i></p> <p><i>Kam pa je spadala Selnica ob Dravi v času Rimljanov?</i></p>	<p><i>-Na tri.</i></p> <p><i>Poslušajo, sledijo razlagi ob zemljevidu in si dopisujejo podatke v delovnem zvezku.</i></p> <p><i>-V provinco Norik.</i></p>
<p><i>Sedaj pa vas prosim, da v delovnem zvezku rešite prvo nalogo na strani 67. Za reševanje imate na voljo 2 minuti časa.</i></p>	<p><i>Poslušajo, odprejo delovni zvezek in pričnejo z reševanje.</i></p>
<p><i>Med reševanjem hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</i></p>	<p><i>Rešujejo naloge v delovnem zvezku.</i></p>
<p><i>Čas je potekel, sedaj bomo skupaj preverili odgovore.</i></p> <p><i>Pokličem učence, ki mi preberejo odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali kaj dodatno razložim. Rešitve so zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.</i></p>	<p><i>Poklicani učenci predstavijo svoje odgovore, ostali dopolnjujejo svoje zapise v delovnem zvezku.</i></p>

2. VSEBINSKI POUDARE K: Gospodarski napredek (8 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Rimljani so na osvojenih območjih pospeševali razvoj različnih gospodarskih panog, med njimi so spodbujali trgovino, kmetijstvo in obrt. Njihov razmah v 1. stoletju potrjujejo številne najdbe rimskih kovancev.</i></p>	<p><i>Poslušajo.</i></p>

<p>Z izgradnjo cest so povezali današnje slovensko ozemlje z drugimi deli rimske države in pospešili trgovino. Tako so lahko na naše območje prihajali lončevina, steklo in kovinski izdelki, kar je spremenilo vsakdanje življenje domačinov. Na slovenskem ozemlju so pridelovali olje in vino, iz Italije in provinc pa uvažali oljčno olje, žito, vino, začimbe, nakit in dišave. Izvažali so odlično železo, kože, živino, med, les, usnje in sužnje.</p>	<p>Poslušajo.</p>
<p>Rimljani so pomembno vplivali tudi na razvoj kmetijstva, kjer so uvedli dvoletno kolobarjenje. Kaj je to kolobarjenje?</p> <p>Rimljani so izboljšali kmečko orodje, tako so recimo namesto rala začeli uporabljati plug. Obdelovalne površine so povečevali z izsuševanjem močvirij in krčenjem gozdov. Ko so v naše kraje prinesli nove kulture (npr. vinsko trto), so pospeševali nove panoge, kot so vinogradništvo, sadjarstvo, oljarstvo in vrtnarstvo. Prav tako so pridelovali žito.</p>	<p>-Metoda, pri kateri se v določenem zaporedju menjavajo kmetijske rastline na določenem zemljišču.</p>
<p>Pod vplivom novih znanj so Rimljanov so se razvile različne obrtne dejavnosti, kot so lončarstvo, opekarstvo, kamnoseštvo, steklarstvo, kovaštvo in druge. Ohranjeni sledovi obrtnih delavnic nam pričajo o lepem uspehu številnih mojstrov, zlasti na Ptuju in v Drnovem pri Krškem ter na Pohorju, kjer so obdelovali marmor.</p> <p>Posebna dejavnost je postalo rudarstvo. Na Koroškem in v okolici Bohinja so kopali železovo rudo, ki so jo predelovali in prodajali po Rimskem imperiju. Postali so znani po pridobivanju znamenitega noriškega jekla.</p>	<p>Poslušajo in opazujejo slikovno gradivo na PowerPointu.</p>
<p>Sedaj pa prosim, da odprete delovne zvezke na strani 68 in rešite 2 ter 3 nalogo. Za reševanje vam dam 3 minute, potem bomo rešitve skupaj preverili.</p>	<p>Poslušajo, odprejo delovni zvezek in pričnejo z reševanjem nalog.</p>
<p>Med reševanjem nalog skrbim za red in disciplino v razredu.</p>	<p>Rešujejo naloge v delovnem zvezku.</p>
<p>Prosim učence, da preberejo svoje odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali popravim. Rešitve so zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.</p>	<p>Preberejo svoje odgovore, si kaj dodatno zapišejo ali popravijo.</p>

<p>3. VSEBINSKI POUKARE</p>	<p>UČITELJ</p>	<p>UČENEC</p>
------------------------------------	----------------	---------------

K: Rimski kulturni spomeniki (10 minut)		
	<i>Ali menite, da so Rimljani pustili kakšno zapuščino na slovenskih tleh? Pozna kdo kakšen ostanek rimskih spomenikov?</i>	<i>-Da/ne.</i> Naštejejo nekaj primerov, če jih poznajo.
	<i>Rimska doba je seveda pustila na slovenskem ozemlju številne sledi, ki jih lahko najdemo še danes. Zakaj mislite, da imamo toliko rimskih ostankov?</i>	<i>-Gradili so iz odpornih materialov, ki so preživelii zob časa.</i>
	<i>Številni kraji so ohranili rimska imena ali njihove izpeljanke, kar smo že lahko videli pri latinskih poimenovanjih za mesto Ptuj, Celje in Logatec. Prav tako so ohranjeni številni ostanki naselij, grobišč in posameznih zgradb. Nekaj primerov vidite na PowerPoint predstavitvi, ki jih bomo skupaj poskušali prepoznati. Kaj torej vidite na PowerPoint predstavitvi?</i>	Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi. <i>-Nagrobniki, kamniti spomeniki, posode, ostanki rimske hiše in ostanki obzidja.</i>
	<i>Ali mislite, da poznamo kakšen ostanek rimske dobe tudi v Selnici ob Dravi?</i>	<i>-Da/ne.</i>
	<i>V Črešnjevcu ob Dravi so na Stupanovi njivi našli ostanke rimske hiše. Naslednji ostanek je del antičnega nagrobnika, ki ga lahko najdemo v zidu cerkve sv. Janeza na Janeževi gori.</i>	Poslušajo.
	<i>Sedaj pa prosim, da odprete delovne zvezke na strani 68 in rešite četrto nalogo. Za reševanje naloge imate na voljo 1 minuto.</i>	Odprejo delovni zvezek in rešijo četrto nalogo.
	Med reševanjem skrbim za red in disciplino v razredu.	Rešujejo četrto nalogo.
	Prosim učence, da preberejo svoje odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali popravim. Rešitve so zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.	Preberejo svoje odgovore, si kaj dodatno zapišejo ali popravijo.
	<i>Kaj vidite na sliki?</i> <i>Na sliki lahko vidite eno najpomembnejših najdb iz rimskega časa in danes tudi enega najbolj prepoznanih simbolov Ljubljane, Emonca. Pozlačen kip je visok 154 cm in je eden redkih v celoti ohranjenih antičnih bronastih kipov.</i>	Ogledujejo si slikovno gradivo: - <i>Kip/moškega/Rimljana/Emonca.</i> Poslušajo in gledajo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.
	<i>Rimljani so bili precej pobožni in so častili več bogov. Kako imenujemo takšno obliko religije v več bogov?</i>	<i>-Politeizem.</i>

<p><i>Na območju današnje Slovenije pa sta ohranjena tudi dva kulta, ki sta se razvila poleg rimskega politeizma. Eden izmed teh je božanstvo, ki je varovalo prvorojence, kar je bil edinstven kult iz Petovione.</i></p> <p><i>Prav tako so se v okolici Ptuja in v Beli krajini ohranili mitreji. To so bila svetišča s kipi, posvečenimi bogu Mitri, ki je bil perzijsko božanstvo svetlobe. To je bil izjemno tajen kult, saj so se obredov lahko udeleževali le izbranci. Mitreje lahko najdemo tudi v naši neposredni bližini, v sosednjih Rušah. Odkrili so jih leta 1845.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Kot zanimivost pa vam lahko povem, da je leta 394 potekala bitka pri Frigidu (današnja Vipava), ki predstavlja v vsej antični zgodovini edini dogodek svetovnega pomena, kjer je njegovo dogajanje potekalo na slovenskem ozemlju. Zmaga cesarja Teodozija nad Evgenijem je pomenila veliko zmago krščanstva v vsem imperiju.</i></p> <p><i>Okoli tega dogodka se je razvila precejšnja zgodba. Cesar Teodozij naj bi se po prvih uspehih Evgenijeve vojske umaknil na skalo in tam molil. Po molitvi bi naj privršala strašna burja, ki je dala Teodozijevo vojski zalet, Evgenijevim vojakom pa je trgala ščite iz rok ter obračala sulice in puščice v lastne vrste.</i></p>	<p>Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
<p>8 minut</p>		
	<p><i>Za konec naše učne ure bomo naredili še kratko ponovitev. Ponovitev sem sestavila v obliki skrivanke, v kateri boste poiskali ključne besede iz današnje učne ure.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
	<p><i>Bi kar prosila nekoga, da poskuša najti prvo besedo.</i></p> <p>Iščemo besede iz skrivanke, vsak naslednji učenec poskuša poiskati po eno. V primeru, da jim to predstavlja težavo, jim pomagam. Prav tako ponovimo ob vsaki besedi učno snov.</p> <p>Če s skritimi besedami ne ponovimo vseh ciljev učne ure, učencem postavim dodatna podvprašanja.</p>	<p>Eden izmed učencev poišče in glasno pove prvo besedo, ostali poslušajo in dopolnjujejo svojo skrivanko.</p> <p>Odgovarjajo na zastavljena vprašanja.</p>
	<p><i>Na koncu današnje učne ure ugotavljam, da znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p>	<p>Poslušajo.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - pojasniti, kakšen pomen je imelo današnje slovensko ozemlje za Rimljane, - našteti in na zemljevidu pokazati, kako je bilo razdeljeno slovensko obdobje v času Rimskega imperija, - opisati glavne spremembe, ki so jih Rimljani prinesli na ozemlje današnje Slovenije, - opisati značilnosti glavnih rimskih kulturnih znamenitosti, ki so bili najdeni na slovenskih tleh. 	
Učence pozdravim in jim zaželim lep preostanek dneva.	Odzdravijo in zapustijo učilnico.

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju – Powerpoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2 :	Naloge iz delovnega zvezka na učno temo
PRILOGA 3 :	Rešitve nalog iz delovnega zvezka na učno temo
PRILOGA 4:	Križanka
PRILOGA 5:	Rešitve križanke
PRILOGA 6:	Skrivanka
PRILOGA 7:	Rešitve skrivanke

PRILOGA 1: Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju – Powerpoint predstavitev z zapisom učne snovi

DIAPOZITIV 1

KRIŽANKA: PONOVI TEV RIMSKEGA IMPERIJA

leta 753 pr. Kr. na griču Palatin ob reki Tiberi.
naziv cesar, zato obdobje njegovega vladanja imenujemo _____
je z reformami dobil podporo vojakov in revnih množic.
Kmetje, obrtniki, trgovci, itd.
e miru.
ostal prvi cesar.

oga, katere moč je slonela na vojaški moči.
d leti 753 in 503 pr. Kr.
kateri so prebivalci Rima sodelovali pri vladanju ter nadzoru svoje
so svoje voditelje volili.
i dogajanje v državi, odločal je o vojni, pripravljaj zakonske predloge.

o imel rimski imperij največji obseg.
ski kralj.

DIAPOZITIV 2

RIMLJANI NA DANAŠNJEM SLOVENSKEM OZEMLJU

7. razred

8. marec 2021

DIAPOZITIV 3

VSEBINSKI POUDARKI

1. Pomen današnjega slovenskega ozemlja za Rimljane

2. Gospodarski napredek

3. Rimski kulturni spomeniki

DIAPOZITIV 4

Danes se boste naučili:

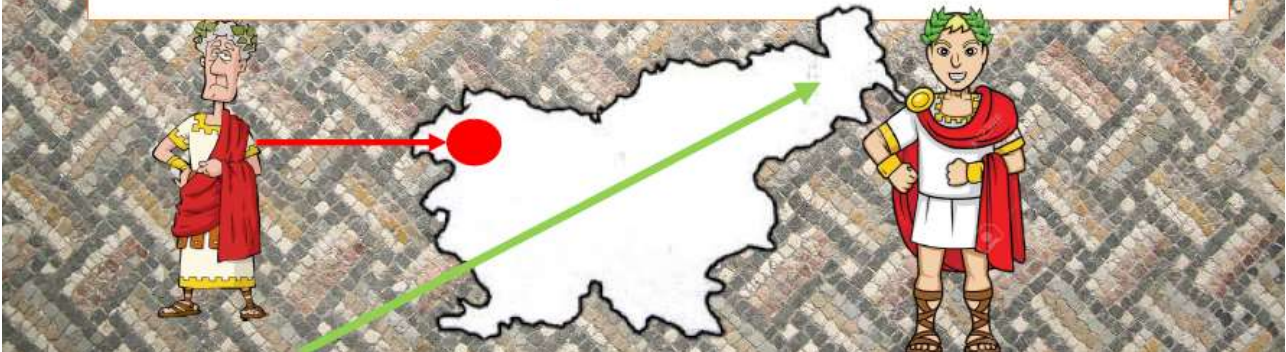

- pojasniti, kakšen pomen je imelo današnje slovensko ozemlje za Rimljane,
- naštetiti in na zemljevidu pokazati, kako je bilo razdeljeno slovensko obdobje v času Rimskega imperija,
- opisati glavne spremembe, ki so jih Rimljani prinesli na ozemlje današnje Slovenije,
- opisati značilnosti glavnih rimskih kulturnih znamenitosti, ki so bili najdeni na slovenskih tleh.

DIAPOZITIV 5

1. Pomen današnjega slovenskega ozemlja za Rimljane

- Prodor na slovensko ozemlje že v 2. stoletju pr. Kr.,
- v času Cezarja osvojili zgornje Posočje,
- pod Oktavijanom večji del današnjega slovenskega območja,
- stiki s keltskimi in ilirskimi plemeni.

DIAPOZITIV 6

VOJAŠKI POMEN SLOVENSKEGA OBMOČJA

- Zavarovanje meje imperija pred germanskimi vdori,
- omogočalo prodor vojske na Balkan in naprej na vzhod.

- Izkoriščanje različnih surovin,
- železo.

GOSPODARSKI POMEN SLOVENSKEGA OBMOČJA

DIAPOZITIV 7

EMONA

- *Kako je bila oblikovana Emona?*
- *Kakšne so bile mestne ulice?*
- *Kje je bilo v Emoni središče dogajanja? Kaj se je vse tam prodajalo?*
- *Katere so bile vse javne stavbe v Emoni?*

DIAPOZITIV 8

DIAPOZITIV 9

KRAŠKI ZAPORNI ZID (Clausta Alpium Iuliarum)

↓

- Od konca 3. stoletja napadi barbarskih ljudstev,
- od Julijskih Alp do Reke,
- obsežen sistem utrd, obzidij in opazovalnih stolpov.

VIRTUALNI SPREHOD PO ARHEOLOŠKEM PARKU AD PIRUM

Ad Pirum, Hrušica

Lanišče, občina Logatec

Leta 2018 odkrili ostanke zidu tudi nad Vrhniko

DIAPOZITIV 10

Rimljani na Slovenskem

Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju

Rimska vojska je začela prodirati na ozemlje današnje Slovenije v 2. stoletju pr. Kr. Za vejski so prišli rimski uradniki in drugi priseljenci. Uredili so mestna naselja, širili rimski način življenja in romanizacijo.

1) S pomočjo zemljevida reši naloge.

2) Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno na tri enote. Na zemljevidu poštečaj imena starih enot, ki so bile province.

3) Imenoma slovenskih krajev pripisaj rimsko poimenovanje.

Prova	Ujela	Trojane	Ljubljana
Petoviona	Celeja	Atrans	Emona
Vrhnika	Logatec	Hrušica	
Navportus	Longaticum	Ad Pirum	

• Obkroži tista njihova današnja imena, pri katerih še danes zasledimo sledi rimskega poimenovanja.

4) Kam so vodile rimske ceste, ki so potekale mimo naših krajev?
Rimske ceste so vodile v osrednji del cesarstva, v Italijo in Rim.

5) Katera mesta so imela vodovod? Kaj nam to priča o njihovi razvitosti?
Emona, Petoviona in Nevidunum. To je pomnilo, da so bila izjemno razvita mesta.

DIAPOZITIV 11

2. Gospodarski napredek

Pospeševanje razvoja različnih gospodarskih panog

TRGOVINA

- Gradnja cest,
- lončevina, steklo in kovinski izdelki,
- pridelovali olje in vino,
- uvažali oljčno olje, žito, vino, začimbe, nakit in dišave,
- izvažali železo, kože, živino, med, les, usnje in sužnje.

KMETIJSTVO

- Dvoletno kolobarjenje,
 - kmečko orodje,
 - Izsuševanje močvirij,
 - krčenje gozdov,
- nove kulture → nove panoge: vinogradništvo, sadjarstvo, oljarstvo, vrtnarstvo,
- pridelava žita.

OBRT

- Obrtne dejavnosti → lončarstvo, opekarstvo, kamnoseštvo, steklarstvo, kovaštvo,
- številni mojstri,
- obdelava marmorja na Pohorju,
- rudarstvo → na Koroškem, okolica Bohinja.

DIAPOZITIV 12

4 RIMSKA DRŽAVA

Z Rimljani se je današnje slovensko ozemlje vključilo v gospodarstvo Rimskega imperija, se romaniziralo in prevzelo značilnosti rimske družbe. Rimljani so spodbujali trgovino, kmetijstvo in obrt.

2 Navedi nekaj primerov rimskega vpliva na gospodarstvo današnjega slovenskega prostora.

Trgovina	Izmenjava blaga (uvoz in izvoz), pospešitev trgovine. Gradnja cest.
Kmetijstvo	Dvoletno kolobarjenje. Kmečko orodje. Nove obdelovalne površine. Pospeševanje vinogradništva, sadjarstva in oljarstva.
Obrt	Razvoj različnih novih obrti - lončarstvo, opekarstvo, steklarstvo.

3 Pod slikami rimskih predmetov, najdenih na Slovenskem, zapiši, s katero obrtjo so bili povezani.

Kamnoseštvo

Steklarstvo

Keramična obrt

DIAPOZITIV 13

3. Rimski kulturni spomeniki

4 Poimenuj rimske ostanke na današnjem slovenskem ozemlju.

<i>Ad Piram/Ptujica</i> Del kraškega zapornega zidu (limesa)	<i>Sempeter v Savinjski dolini</i> Rimsko pokopališče	<i>Emona/Ljubljana</i> Rimska hiša
--	---	--

Izdelaj vodič ali katalog po rimskih ostankih, ki se nahajajo najbližje tvojega kraja: čemu so služili, kdaj so bili zgrajeni/izdelani ...

68

Rimska ces

Rimske bronaste posode

Rimsko obzidje v Ljubljani

hiše v Emoni

DIAPOZITIV 14

Kaj vidite na sliki?

Mitrej na Ptuj

DIAPOZITIV 15

DIAPOZITIV 16

RIMLJANI NA DANAŠNJEM SLOVENSKEM OZEMLJU

V skrivanki poišči 10 besed, ki se navezujejo na snov današnje ure. Besede lahko iščeš v vse smeri – navpično, vodoravno in poševno. Najdene besede zapiši spodaj in jim dodaj gesla.

K	D	Y	L	K	K	N	N	V	N	A	D	T	V	M
F	J	G	Q	N	I	O	F	O	T	X	C	B	A	I
R	W	T	Z	N	Q	Z	E	R	O	X	J	V	T	
A	F	N	D	C	J	J	X	E	V	I	I	F	C	R
N	J	U	L	R	L	K	V	U	L	S	K	X	T	E
O	K	R	E	S	I	Q	Q	O	A	E	O	U	B	J
M	F	I	B	L	M	T	J	Z	Y	J	Z	B	E	I
E	U	S	K	Z	P	E	I	E	L	F	I	M	I	Y
N	N	W	I	S	G	N	Q	N	A	U	O	U	Q	S
C	K	G	X	G	A	U	B	V	U	N	I	N	M	P
X	Q	W	G	M	Q	H	G	S	E	M	Z	J	N	L
P	A	N	O	N	I	J	A	L	G	M	V	H	Z	Z
J	K	R	K	O	L	O	B	A	R	J	E	N	J	E
X	Y	Z	L	F	K	F	G	J	W	O	R	L	C	K
Y	G	U	O	K	A	J	I	N	O	L	O	K	R	N

Na koncu današnje učne ure ugotavljam, da znate:

○ *pojasniti, kakšen pomen je imelo današnje slovensko ozemlje za Rimljane,*

○ *našteti in na zemljevidu pokazati, kako je bilo razdeljeno slovensko obdobje v času Rimskega imperija,*

○ *opisati glavne spremembe, ki so jih Rimljani prinesli na ozemlje današnje Slovenije,*

○ *opisati značilnosti glavnih rimskih kulturnih znamenitosti, ki so bili najdeni na slovenskih tleh.*

Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju

Rimska vojska je začela prodirati na ozemlje današnje Slovenije v 2. stoletju pr. Kr. Za vojaki so prišli rimski uradniki in drugi priseljenci. Uredili so mestna naselja, širili rimski način življenja in romanizacijo.

1 S pomočjo zemljevida reši nalogo.

- a) Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno na tri enote. Na zemljevidu podčrtaj imena tistih enot, ki so bile province.
 b) Imenom slovenskih krajev pripiši rimsko poimenovanje.

Ptuj	Celje	Trojane	Ljubljana
Vrhnika	Logatec	Hrušica	

- Obkroži tista njihova današnja imena, pri katerih še danes zasledimo sledi rimskega poimenovanja.
- c) Kam so vodile rimske ceste, ki so potekale mimo naših krajev?

- č) Katera mesta so imela vodovod? Kaj nam to priča o njihovi razvitosti?

Z Rimljani se je današnje slovensko ozemlje vključilo v gospodarstvo Rimskega imperija, se romaniziralo in prevzelo značilnosti rimske družbe. Rimljani so spodbujali trgovino, kmetijstvo in obrt.

- 2 Navedi nekaj primerov rimskega vpliva na gospodarstvo današnjega slovenskega prostora.

Trgovina	
Kmetijstvo	
Obrt	

- 3 Pod slikami rimskih predmetov, najdenih na Slovenskem, zapiši, s katero obrtjo so bili povezani.

- 4 Poimenuj rimske ostanke na današnjem slovenskem ozemlju.

Ad Pirum/Hrušica

Šempeter v Savinjski dolini

Emona/Ljubljana

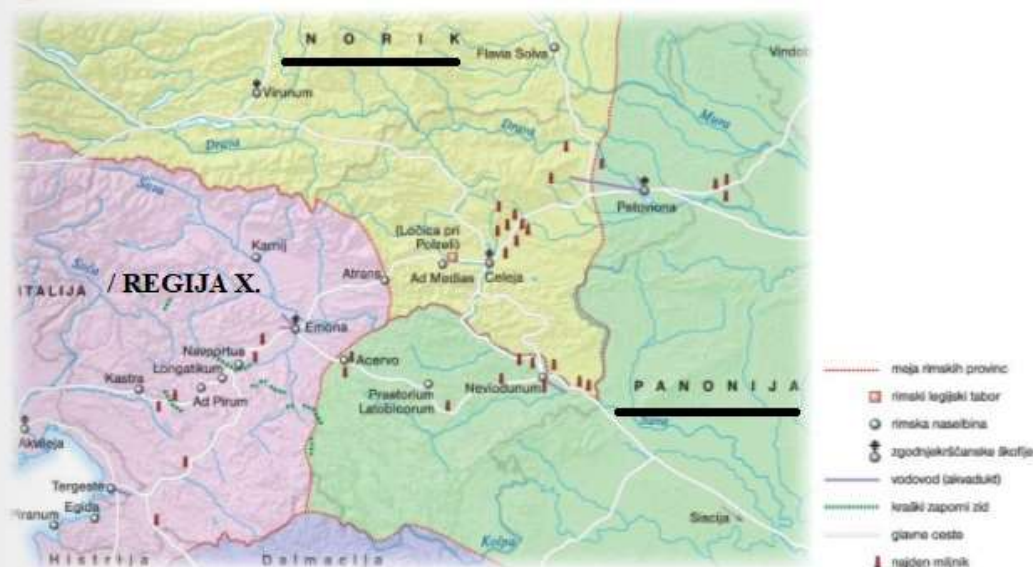

Izdelaj vodič ali katalog po rimskih ostankih, ki se nahajajo najbližje tvojega kraja: čemu so služili, kdaj so bili zgrajeni/izdelani ...

Rimljani na današnjem slovenskem ozemlju

Rimska vojska je začela prodirati na ozemlje današnje Slovenije v 2. stoletju pr. Kr. Za vojaki so prišli rimski uradniki in drugi priseljenci. Uredili so mestna naselja, širili rimski način življenja in romanizacijo.

1 S pomočjo zemljevida reši nalogo.

- a) Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno na tri enote. Na zemljevidu podčrtaj imena tistih enot, ki so bile province.
 b) Imenom slovenskih krajev pripiši rimsko poimenovanje.

Ptuj	Celje	Trojane	Ljubljana
<u>Petoviona</u>	<u>Celeja</u>	Atrans	<u>Emona</u>
Vrhnika	Logatec	Hrušica	
Navportus	<u>Longatikum</u>	Ad Pirum	

- Obkroži tista njihova današnja imena, pri katerih še danes zasledimo sledi rimskega poimenovanja.
 c) Kam so vodile rimske ceste, ki so potekale mimo naših krajev?
Rmske ceste so vodile v osrednji del cesarstva, v Italijo in Rim.
 č) Katera mesta so imela vodovod? Kaj nam to priča o njihovi razvitosti?

Emona, Petoviona in Neviodunum. To je pomenilo, da so bila izjemno razvita mesta.

Z Rimljani se je današnje slovensko ozemlje vključilo v gospodarstvo Rimskega imperija, se romaniziralo in prevzelo značilnosti rimske družbe. Rimljani so spodbujali trgovino, kmetijstvo in obrt.

- 2 Navedi nekaj primerov rimskega vpliva na gospodarstvo današnjega slovenskega prostora.

Trgovina	Izmenjava blaga (uvoz in izvoz), pospešitev trgovine. Gradnja cest.
Kmetijstvo	Dvoletno kolobarjenje. Kmečko orodje. Nove obdelovalne površine. Pospeševanje vinogradništva, sadjarstva in oljarstva.
Obrt	Razvoj različnih novih obrti - lončarstvo, opekarstvo, steklarstvo.

- 3 Pod slikami rimskih predmetov, najdenih na Slovenskem, zapiši, s katero obrtjo so bili povezani.

Kamnoseštvo

Steklarstvo

Keramična obrt

- 4 Poimenuj rimske ostanke na današnjem slovenskem ozemlju.

Ad Pirum/Hrušica
Del kraškega zapornega zidu (limesa)

Sempeter v Savinjski dolini
Rimsko pokopališče

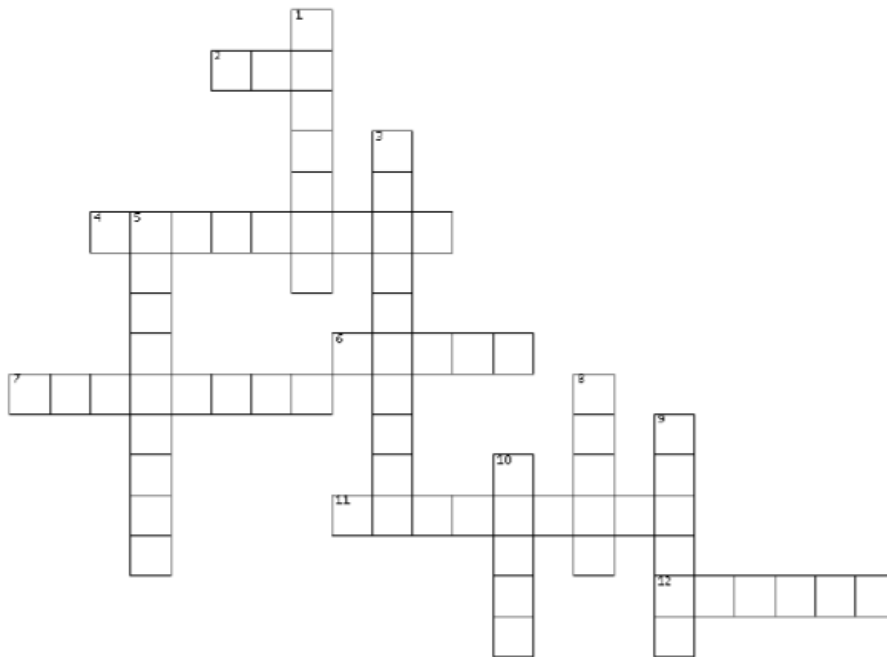

Emona/Ljubljana
Rimska hiša

Izdelaj vodič ali katalog po rimskih ostankih, ki se nahajajo najbližje tvojega kraja: čemu so služili, kdaj so bili zgrajeni/izdelani ...

PRILOGA 4: Križanka

KRIŽANKA: PONOVIŠTEV RIMSKEGA IMPERIJA

VODORAVNO

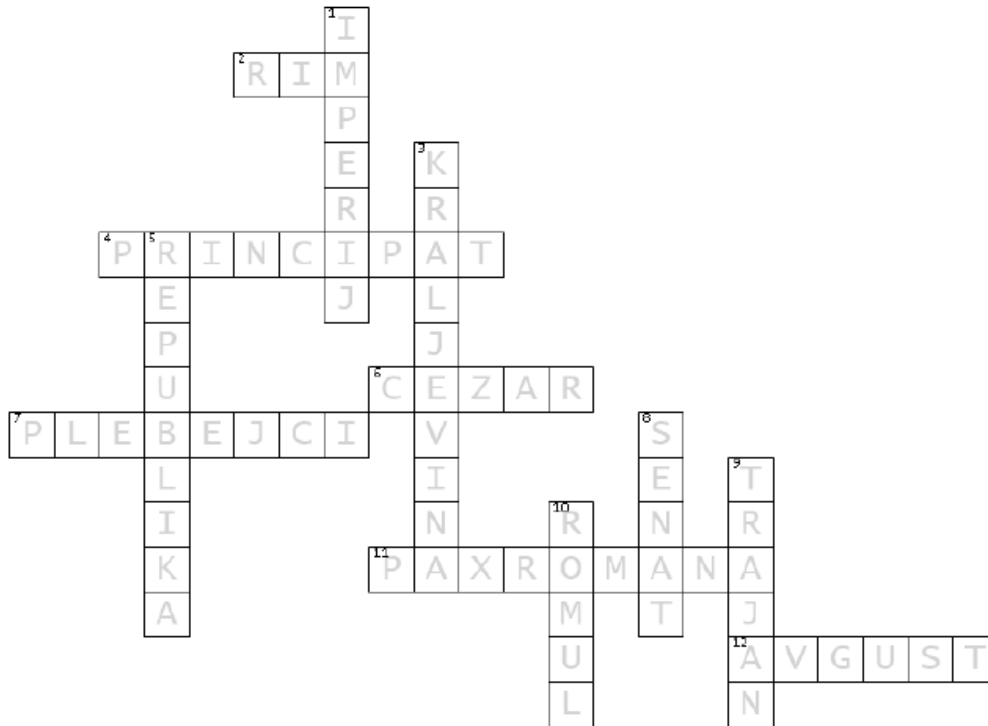
2. Mesto, ustanovljeno leta 753 pr. Kr. na griču Palatin ob reki Tiberi.
4. Oktavijan je zavrnil naziv cesar, zato obdobje njegovega vladanja imenujemo _____.
6. Vojaški poveljnik, ki je z reformami dobil podporo vojakov in revnih množic.
7. Večina prebivalstva: Kmetje, obrtniki, trgovci, itd.
11. Dvestoletno obdobje miru.
12. Leta 27 pr. Kr. je postal prvi cesar.

NAVPIČNO

1. Država velikega obsega, katere moč je slonela na vojaški moči.
3. Oblika vladavine med leti 753 in 503 pr. Kr.
5. Oblika vladanja, pri kateri so prebivalci Rima sodelovali pri vladanju ter nadzoru svoje mestne države tako, da so svoje voditelje volili.
8. Imel je velik vpliv na dogajanje v državi, odločal je o vojni, pripravljaj zakonske predloge, svetoval.
9. V času tega cesarja je imel rimski imperij največji obseg.
10. Po legendi prvi rimski kralj.

PRILOGA 5: Rešitve križanke

KRIŽANKA: PONOVI TEV RIMSKEGA IMPERIJA

2. Mesto, ustanovljeno leta 753 pr. Kr. na griču Palatin ob reki Tiberi.
4. Oktavijan je zavrnil naziv cesar, zato obdobje njegovega vladanja imenujemo _____.
6. Vojaški poveljnik, ki je z reformami dobil podporo vojakov in revnih množic.
7. Večina prebivalstva: Kmetje, obrtniki, trgovci, itd.
11. Dvestoletno obdobje miru.
12. Leta 27 pr. Kr. je postal prvi cesar.

NAVPIČNO

1. Država velikega obsega, katere moč je slonela na vojaški moči.
3. Oblika vladavine med leti 753 in 503 pr. Kr.
5. Oblika vladanja, pri kateri so prebivalci Rima sodelovali pri vladanju ter nadzoru svoje mestne države tako, da so svoje voditelje volili.
8. Imel je velik vpliv na dogajanje v državi, odločal je o vojni, pripravljaj zakonske predloge, svetoval.
9. V času tega cesarja je imel rimski imperij največji obseg.
10. Po legendi prvi rimski kralj.

PRILOGA 6: Skrivanka

RIMLJANI NA DANAŠNJEM SLOVENSKEM OZEMLJU

V skrivanki poišči 10 besed, ki se navezujejo na snov današnje ure. Besede lahko iščeš v vse smeri – navpično, vodoravno in poševno. Najdene besede zapiši spodaj in jim dodaj gesla.

K D Y L K K N N V N A D T V M
F J G Q N I O F O T X C B A I
R W W T Z N Q Z S R Q X J V T
A F N D C J J X E W I I F C R
N J U L R L K V U L C K X T E
O K R E S I Q Q O A E O U B J
M F I B L M T J Z Y J Ž B E I
E U S K Z P E I E L F I M I Y
N N W I S G N Q N A U O U Q S
C K G X G A U B V U N I N M P
X Q W G M Q H G S E M Z J N L
P A N O N I J A C G M V H Z Z
J K R K O L O B A R J E N J E
X Y Z L F K F G J W O R L C K
Y G U O K A J I N O L O K R N

PRILOGA 7: Rešitve skrievanke

RIMLJANI NA DANAŠNJEM SLOVENSKEM OZEMLJU

V skrievanki poišči 10 besed, ki se navezujejo na snov današnje ure. Besede lahko iščeš v vse smeri – navpično, vodoravno in poševno. Najdene besede zapiši spodaj in jim dodaj gesla.

1. MILJNIK – Obcestni kamni, na katerih so bili vklesani razni podatki, najpomembnejši je bil razdalja od Rima.
2. ROMANIZACIJA – Uveljavitev rimskega načina življenja in kulture v provincah.
3. PANONIJA – Rimska provinca, ki je zajemala severovzhodni del Slovenije in Dolenjsko.
4. NORIK – Rimska provinca, ki je zajemala današnji severni del Slovenije, Koroška in Štajerska od Trojan.
5. MITREJI – Svetišča s kipi, posvečenimi bogu Mitri, perzijskemu božanstvu svetlobe.
6. EMONEC – Ena najpomembnejših najdb iz rimskega časa in danes eden najbolj prepoznavnih simbolov Ljubljane.
7. KOLONIJA – Mesto, ki so ga Rimljani ustanovili na osvojenem ozemlju.
8. ŽELEZO – Za Rimljane je imelo ozemlje današnje Slovenije gospodarsko korist, eno izmed teh je bilo tudi izkoriščanje različnih surovin, predvsem železa.
9. EMONA – Današnja Ljubljana, ustanovljeno leta 14 kot najstarejše rimsko mesto v Sloveniji.
10. KOLOBARJENJE – Metoda, pri kateri se v določenem zaporedju menjavajo kmetijske rastline na določenem zemljišču.

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: MAREC 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Osnovna šola Selnica ob Dravi	
Razred:	8. a in 8. b	
Datum:	17. marec 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Industrializacija
	Poglavje iz učbenika:	Industrializacija
Učna enota – naslov učne ure:	Industrijska revolucija	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda dela s slikovnimi viri - metoda slikovne demonstracije - metoda besedne demonstracije - metoda dela s pisnimi viri - metoda demonstracije gibljivih slik - metoda dela z gibljivimi slikami 	
Učne tehnike:	Brainstorming ali nevihta možganov.	
Cilji iz učnega načrta:	<ul style="list-style-type: none"> - »razložijo pojma industrijska revolucija in industrializacija in sklepajo, zakaj se je najprej pojavila v Veliki Britaniji; - opišejo gospodarske dejavnosti, ki so se razvile v prvi fazi industrializacije; - na primerih sklepajo o pozitivnih in negativnih posledicah industrializacije.« <p>(Učni načrt, 2011, str. 20)</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti, kaj je omogočilo začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji, - s primerom pojasniti, kako je uporaba strojev vplivala na proizvodnjo, - opisati, zakaj je parni stroj postal simbol industrijske revolucije, - navesti tehnološke novosti znanstveno-tehnične revolucije ali druge revolucije, - ugotoviti, katere tehnološke novosti iz druge industrijske revolucije so v uporabi še danes.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pozorno poslušati, - odgovarjati na zastavljena vprašanja, - upoštevati navodila.
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kazati zavest in spoštljiv odnos do preteklosti, - pokazati ustrezen odnos do dosežkov prve in

		druge industrijske revolucije.
Učne etape:	1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnavanje nove učne snovi 4. Ponavljanje	
Vsebinski poudarki:	1. Prva industrijska revolucija in Velika Britanija 2. Prvi stroji in tovarne 3. Znanstveno-tehnična revolucija	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Razpotnik Miranda in Plazar, 2020, str. 101–104), - delovni zvezek (Razpotnik Miranda in Plazar, 2020, str. 52–53), - PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - Računalnik, - LCD projektor, - projekcijsko platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Geografija: poznavanje naravnih danosti v Veliki Britaniji, poznavanje gorovja v Veliki Britaniji. Angleščina: ogled videoposnetkov v angleškem jeziku, razumevanje angleških izrazov. Slovenščina: učenci govorijo v slovenskem jeziku, berejo in pišejo v slovenskem jeziku. Fizika: poznavanje osnov delovanja parnega stroja.	
Novi pojmi s pojasnilom:	Proletariat: delavec v tovarnah, ki je delal za izjemno malo denarja. Buržoazija: višji stan, kapitalisti, lastniki tovarn. Statve: stroj za tkanje.	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<i>Učni načrt. Program osnovna šola. Zgodovina.</i> Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/page/uploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_zgodovina.pdf (marec 2021).
	Učna priprava	Miranda Razpotnik, Jelka in Anja Plazar. <i>Potujem v preteklost 8: Učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 101–104. Miranda Razpotnik, Jelka in Anja Plaznik. <i>Potujem v preteklost 8: Delovni zvezek za zgodovino v 8. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 52–53. Mirjanić, Anita, Razpotnik, Jelka, Damjan Snoj, et al. <i>Raziskujem preteklost 8: Učbenik za zgodovino v 8. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2016, str. 118–121. Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za tretji letnik gimnazije.</i> Ljubljana: DZS, 2005, str.

	<p>83–87.</p> <p>Hobsbawm, Eric. <i>Čas revolucije: Evropa 1789–1848</i>. Ljubljana: Sophia, 2010, str. 20–59.</p> <p><i>Prva žarnica na Slovenskem.</i> http://industrijskapespot.si/prva-zarnica-na-slovenskem-opis.html (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p>
<p>PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi</p>	<p>DIAPOZITIV 1–16: Sivo metalno ozadje. https://www.wallpapersales.uk.com/wp-content/uploads/2019/11/50105b.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 1: Karikatura delavca v rudniku. https://media.istockphoto.com/vectors/industrial-revolution-cartoon-character-vector-illustration-kids-vector-id1084748110?k=6&m=1084748110&s=170667a&w=0&h=UEduv0FY5ChVzoVeqr8EUIKV6CThpJMS4kdO_rFOgOk= (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 2: Karikatura kapitalista. https://i.ytimg.com/vi/Xh_Lk7kDrUI/maxresdefault.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>Karikature vreč denarja. https://i.ytimg.com/vi/Xh_Lk7kDrUI/maxresdefault.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>Karikatura tovarne. https://i.ytimg.com/vi/Xh_Lk7kDrUI/maxresdefault.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 3: Karikature delavcev in lastnikov tovarn. https://i.ytimg.com/vi/r6tRp-zRUJs/maxresdefault.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 4: Karikatura žarnice. https://mpng.subpng.com/20180205/kuq/kisspng-incandescent-light-bulb-lighting-clip-art-idea-bulb-5a78f896df4b74.0479454815178773989146.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 6:</p>

Sejalnik.

<http://www.saskschoolsinfo.com/settlers/sow.gif>
(Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

DIAPOZITIV 8:

Karikature delavke, statev in čolnička.

https://www.bhslibraryonline.com/uploads/5/8/0/8/58085691/industrial-revolution_orig.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

DIAPOZITIV 9:

Čolniček na kolescih. <https://www.tms.si/wp-content/uploads/2019/12/103607.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

DIAPOZITIV 11:

Delavci v tovarni.

https://www.rocketlit.com/images/galleries/269_1497.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

Tovarne. <https://dribbble.com/shots/6994101-Industrial-Revolution-Landscape-Drawing-2D-Animation> (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

DIAPOZITIV 12:

James Watt.

<https://www.youtube.com/watch?v=vItGE697NXM>
(Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

DIAPOZITIV 13:

Parna lokomotiva.

<https://dribbble.com/shots/6624184-Steam-Locomotive-Train-Watercolor-2D-Animation>
(Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

Parnik. <https://i2.wp.com/21stoletj.cz/wp-content/uploads/Fulton-486x348.jpg?resize=486%2C348> (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

DIAPOZITIV 14:

Karikatura tovarne. <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRtEc3V00U4NUozBm25CTgNG3hO91mIeX2VUB-5lMyFijTcQ2xPDv-jgcYhmZgjV1n7LRA&usqp=CAU> (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).

Obeležje ob prvi električni žarnici v Mariboru.

https://e-maribor.si/wp-content/uploads/sites/13/2017/04/Resized_2017040

	<p>4_091906.jpeg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>Karikatura delavca. https://www.youtube.com/watch?v=vItGE697NXM (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 16: Semafor čustev. https://thumbs.dreamstime.com/b/traffic-light-smiley-vector-illustration-74789528.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p>
Delovni zvezek z nalogami na učno tematiko	Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. <i>Potujem v preteklost 8: Delovni zvezek za zgodovino v 8. razredu osnovne šole</i> . Ljubljana: Rokus Klett, 2020, str. 52–53.
Spletna videoposnetka	<p><i>The Industrial Revolution - 5 things you should know - History for children.</i> https://www.youtube.com/watch?v=vItGE697NXM (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p><i>North & South - I Believe I've Seen Hell.</i> https://www.youtube.com/watch?v=ctnxskhE90E (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p>
3D animacije	<p><i>Predilni stroj Jenny.</i> https://www.mozaweb.com/sl/index.php (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p><i>Prikaz tkanja in uporabe čolnička na kolescih.</i> https://www.mozaweb.com/sl/index.php (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p> <p><i>Parni stroj Jamesa Watta (18. stoletje).</i> https://www.mozaweb.com/sl/index.php (Datum zadnjega dostopa: 15. marec 2021).</p>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
6 minut	Učence pozdravim in preverim njihovo prisotnost. Pripravim PowerPoint predstavitev in začnem z učno uro.	Poslušajo in se pripravijo na učno uro zgodovine.
	<i>Danes bomo nadaljevali z našim poglavjem o industrializaciji. Za začetek pa mi najprej povejte, o čem smo se pogovarjali prejšnjo uro?</i>	<i>-Pogovarjali smo se o zgodnjem kapitalizmu.</i>

<p><i>Ker je kapitalizem pomembna tema za nadaljnje razumevanje snovi, bomo na hitro ponovili nekaj glavnih poudarkov.</i></p> <p><i>Kaj je kapitalizem?</i></p> <p><i>Na čem temelji kapitalizem?</i></p> <p><i>Kakšna je razlika med založništvom in manufakturo?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Kapitalizem je gospodarska ureditev/gospodarski sistem.</p> <p>-Temelji na zasebni lastnini, svobodni gospodarski pobudi in svobodnem trgu.</p> <p>-Pri založništvu trgovci kupijo surovine in z njimi založijo kmete ali vaške obrtnike, ki so izdelali naročene izdelke, pri manufakturi pa so lastniki velikih delavnic na enem mestu zbrali plačane delavce. Delo je bilo ročno in razdeljeno po fazah, delali so hitreje in proizvedli večje količine izdelkov.</p>
<p><i>Za uvod v našo temo pa si bomo ogledali čisto kratek videoposnetek, ki govori o štirih stvareh, ki bi jih morali vsi vedeti o industrijski revoluciji. Bodite pozorni na te štiri poudarke, ki so predstavljeni. Prav tako bodite pozorni na spremembe, ki so jih povzročili izumi. Po ogledu se bomo namreč o videnem pogovorili.</i></p>	<p>Poslušajo navodila.</p>
<p><i>Med ogledom videoposnetka hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</i></p>	<p>Ogledujejo si videoposnetek.</p>
<p><i>Katere štiri poudarke ste lahko videli na videoposnetku?</i></p> <p><i>Kje je bil parni stroj vse uporabljen?</i></p> <p><i>Kako se je spremenila takratna družba v primerjavi s fevdalizmom?</i></p> <p><i>Kaj se je zgodilo z majhnimi obrtniki?</i></p>	<p>-Parni stroj, tovarne, prevoz in družba.</p> <p>-Tovarne, prevoz (vlaki, parniki).</p> <p>-Kmetje, ki so bili v fevdalizmu odvisni od zemljiškega gospoda, so delali kot proletariati v tovarnah za malo denarja. Aristokrati so postali kapitalisti, lastniki tovarn.</p> <p>-Zamenjale so jih velike tovarne, kjer so lahko izdelovali veliko več izdelkov za manj denarja in v manjšem času.</p>
<p><i>Kot ste lahko že razbrali iz videoposnetka, bomo</i></p>	<p>Poslušajo in spremljajo</p>

<p><i>danes govorili o industrijski revoluciji.</i></p> <p><i>Učno uro bomo razdelili na tri vsebinske poudarke. Začeli bomo s prvo industrijsko revolucijo in Veliko Britanijo, nadaljevali bomo s prvimi stroji in tovarnami. Končali pa bomo z znanstveno-tehnična ali drugo revolucijo.</i></p> <p><i>Tekom današnje učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razložiti, kaj je omogočilo začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji,</i> - <i>s primerom pojasniti, kako je uporaba strojev vplivala na proizvodnjo,</i> - <i>opisati, zakaj je parni stroj postal simbol industrijske revolucije,</i> - <i>navesti tehnološke novosti znanstveno-tehnične revolucije ali druge revolucije,</i> - <i>ugotoviti, katere tehnološke novosti iz druge industrijske revolucije so v uporabi še danes.</i> <p><i>Med samo učno uro pa bomo sproti reševali naloge v delovnem zvezku na strani 52 in 53, kot ste že navajeni.</i></p>	<p>PowerPoint predstavitev.</p>
---	---------------------------------

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDARE K: Prva industrijska revolucija in Velika Britanija (10 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Pri znanstveni revoluciji v 18. stoletju ste spoznali nov način dela v znanosti. A se spomnite kakšnega predstavnika znanstvene revolucije?</i></p> <p><i>Kakšna pa so bila glavna dognanja te znanstvene revolucije?</i></p>	<p><i>-Francis Bacon, René Descartes, Isaac Newton.</i></p> <p><i>-Do odkritij so znanstveniki začeli prihajati z znanstvenim preučevanjem, ki je temeljilo na preizkušanju, opazovanju in dokazovanju. Pri svojem delu so poudarjali razum, izkustvo in razmišljanje.</i></p>

<p><i>Iz tehničnih dosežkov znanstvene revolucije so se razvila nova znanstvena spoznanja in tehnične novosti. Izumljeni so bili stroji. Njihovo vključevanje v proizvodnjo v drugi polovici 18. stoletja je povzročilo prehod iz ročne v strojno proizvodnjo. Uvedba strojev v proizvodnjo se imenuje industrijska revolucija. Povzročila je velike gospodarske in družbene spremembe, o katerih bomo spregovorili v nadaljevanju.</i></p> <p><i>Prosim vas, da odprete učbenike na strani 96 in pogledate časovni trak. Od kdaj do kdaj je trajala industrijska revolucija?</i></p> <p><i>Na podlagi tega lahko torej vidimo, da se industrijska revolucija ni zgodila čez noč, ampak da je to bil dolg proces, ki pa se je začel prav v Veliki Britaniji.</i></p> <p><i>Sedaj pa odgovor zapišite tudi v 1. nalogo v delovnem zvezku na strani 52.</i></p> <p><i>Med reševanjem skrbim za red in disciplino v razredu ter jih počakam, preden nadaljujem z razlago.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Od okoli 1750 do leta 1903/1908.</p> <p>Poslušajo.</p> <p>Dopišejo, kdaj se je začela industrijska revolucija v delovni zvezek.</p>
<p><i>Da se je industrijska revolucija začela prav v južnem delu Velike Britanije ni naključje, ampak je posledica številnih dejavnikov, ki si jih bomo sedaj podrobneje pogledali.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Veliko sprememb se je v Angliji dogajalo že od konca 17. stoletja, in sicer pod vplivom fiziokratizma. Ponovimo, kaj je to fiziokratizem?</i></p> <p><i>Na katerem področju pa se je pod vplivom fiziokratizma zgodilo največ sprememb?</i></p> <p><i>Tako je. Uvajali so nove rastline za prehrano ljudi in živali, nove pasme živali (selektivna vzreja domačih živali), pojavili so se prvi kmetijski stroji, na primer sejalnik. Posledično se je povečala količina pridelkov. Več hrane je odpravilo lakoto in povzročilo hitrejšo rast prebivalstva. Posamezne primere vidite tudi na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p><i>Prosim vas, če pogledate sliko v učbeniku na strani 101, kjer vidite sejalnik. Okoli leta 1700 ga je izumil angleški kmetovalec Jethro Tull, s</i></p>	<p>-Prednost dajejo zemlji, zemlja kot glavno bogastvo.</p> <p>-Kmetijstvo.</p> <p>Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p> <p>Odprejo učbenike in si ogledajo sliko na strani 101.</p>

<p>čimer se je spremenilo sejanje. A bi lahko na podlagi slike sklepali, kako se je spremenilo sejanje?</p>	<p>-V manjšem času so lahko opravili več dela, delo je potekalo hitreje.</p>
<p>Anglija je imela kapital. Od kod pa mislite, da so ga dobili?</p> <p>Trgovanje s kolonijami je prinašala velike dobičke, ki so jih angleški trgovci vložili v domačo proizvodnjo, na primer v tekstilno industrijo.</p>	<p>-Trgovali so s kolonijami.</p> <p>Poslušajo.</p>
<p>Ker poznamo gospodarstvo Velike Britanije, vemo, da je imela surovine: bila je bogata s premogom in z železovo rudo. Zakaj pa mislite, da je bogata s premogom in z železovo rudo, če se spomnimo iz geografije?</p> <p>Prav tako je imela volno in bombaž, zelo iskano surovino v tekstilni proizvodnji, ko so ga uvažali iz svojih ameriških kolonij.</p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Prevladujejo zelo znižana in uravnana stara gorstva.</p>
<p>Imela je dobro razvit promet. Cestno omrežje in rečni kanali so povezovali mesta s pristanišči. Promet je bil tako živahen in je omogočal neoviran prevoz blaga.</p>	<p>Poslušajo.</p>
<p>Uspešno gospodarsko rast pa je omogočala tudi politična stabilnost države. Velika Britanija namreč ni doživela revolucionarnih pretresov, ki so se dogajali drugje po Evropi. Eno ste tudi podrobneje spoznali v prejšnjem poglavju, katera revolucija je to?</p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Francoska revolucija.</p>
<p>Tako lahko rečemo, da je Velika Britanija imela vse, kar je bilo odločilno za začetek prve industrijske revolucije: zemljo in naravna bogastva, kapital ter imela je dovolj delovne sile. Zaradi procesa ograjevanja na podeželju, ki je bilo potrebno za gojenje ovc, so kmetje izgubili svoje posesti in se namesto tega zaposlili v proizvodnji.</p> <p>Kot prva industrijska država si je Velika Britanija v 19. stoletju izborila vodilno vlogo v svetu.</p>	<p>Poslušajo.</p>
<p>Sedaj pa vas prosim, da v delovnem zvezku rešite prvo nalogo na strani 52. Na voljo imate 2 minuti časa.</p>	<p>Poslušajo, odprejo delovni zvezek in pričnejo z reševanjem.</p>
<p>Med reševanjem hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</p>	<p>Samostojno rešujejo nalogo v delovnem zvezku.</p>
<p>Čas je potekel, sedaj bomo skupaj preverili vaše odgovore.</p> <p>Pokličem učence, ki mi predstavijo svoje odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali kaj</p>	<p>Poklicani učenci preberejo svoje odgovore, ostali dopolnjujejo svoje zapise v delovnem zvezku.</p>

	dodatno razložim. Rešitve so tudi na PowerPoint predstavitvi.	
--	---	--

2. VSEBINSKI POUDARE K: Prvi stroji in izumi (11 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Veliko prvih tehničnih izumov in strojev je bilo posledica iskanja praktičnih rešitev v povezavi z znanstvenim preizkušanjem. V katerem stoletju smo rekli, da so začetki znanstvenega preizkušanja?</i></p>	<p><i>-V 17. in 18. stoletju.</i></p>
	<p><i>Tehnične novosti in prvi stroji so se najprej uveljavili v tekstilni industriji (predilstvo, tkalstvo), ki je postala najpomembnejša panoga industrijske revolucije.</i></p> <p><i>Tehnične novosti v tekstilni industriji so bile tri. Najprej je bil leta 1733 čolniček na kolescih, s katerim so nadomestili premikanje čolnička z roko, kar bomo bolj videli kasneje na 3D predstavitvi. Leta 1765 je bil izumljen predilni stroj Jenny, s katerim je en delavec v enakem času spredel osemkrat več preje kot predilke na kolovratu. Zadnji pomembnejši izum so bile prve mehanske statve leta 1785, kjer so pogonsko silo najprej predstavljale živali, kasneje pa parni stroj.</i></p> <p><i>Primere uporabe čolnička na kolescih in predilnega stroja Jenny lahko vidite tudi na 3D animaciji na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p><i>Če pogledate podatke v tabeli v učbeniku na strani 102 in jih primerjate, kaj bi rekli, so se novosti pojavljale hitro ali razmeroma počasi?</i></p> <p><i>Kaj bi pa lahko rekli o osebah, ki so novosti izumile? Kaj so bile po poklicu?</i></p> <p><i>Kaj nam to pove?</i></p> <p><i>Ogledali si bomo zelo kratek videoposnetek iz angleške serije North & South iz leta 2004.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Ogledujejo si 3D predstavitev na PowerPoint predstavitvi.</p> <p>Pogledajo tabelo: <i>-razmeroma počasi, novosti so se pojavile vsakih 20 ali 30 let.</i></p> <p><i>-Dva sta bila tkalca, en je bil duhovnik.</i></p> <p><i>-Delavci so si želeli olajšati delo, situacijo, v kateri so bili, želeli so narediti čim več v čim krajšem času.</i></p> <p>Poslušajo navodila.</p>

<i>Bodite pozorni na to, kakšno proizvodnjo predstavlja. Prav tako bodite pozorni na delavce, ki jih sicer vidimo v videoposnetku le za nekaj sekund, a so njihovi obrazi precej zgovorni. Po ogledu se bomo o vsebini pogovorili.</i>	
<i>V času predvajanja videoposnetka skrbim za red in disciplino v razredu.</i>	Ogledujejo si videoposnetek.
<i>Najprej bi vas prosila, kar po vrsti kakor sedite, da mi vsak od vas pove, kaj ste si najbolj zapomnili oziroma ste opazili na posnetku?</i>	Vsak učenec pove svojo asociacijo oziroma opažanja, ostali poslušajo.
<i>Proizvodnjo česa smo lahko videli na videoposnetku?</i> <i>Kaj bi pa lahko povedali o delavcih na posnetku? Kako so se vam zdeli?</i> <i>A mislite, da so bili delavci navdušeni nad vsemi spremembami?</i> <i>Delavci so seveda zahtevali svoje pravice, boljše pogoje za delo, boljše plače, v nadaljevanju so se tudi večkrat uprli kapitalistom.</i>	-Proizvodnjo bombaža. -Delajo tako moški kot ženske, delo je delovalo monotono, niso izgledali preveč zadovoljno, bili so precej nesrečni. -Ne. Poslušajo.
<i>Kako mislite, da so delavci sprejeli stroje?</i> <i>Uvedba strojev pa je povzročila spremembe tudi v organizaciji same proizvodnje. Kapitalisti so kupovali stroje in jih nameščali v velike stavbe, imenovane tovarne. Tam so zbrali množico delavcev, največkrat propadlih kmetov, ki so ob njih delali. Z njimi so v tovarnah proizvedli veliko več izdelkov kot pred tem s katerokoli obliko proizvodnje. Ker so prvi stroji delovali na vodni pogon, so prve tovarne zgradili ob rekah. Zanimivo je, da so prve tovarne v Angliji imele naziv mill, torej mlin, kar nakazuje ravno njihovo lokacijo ob vodi. Tudi tovarna na videoposnetku, ki smo si ga predhodno ogledali, se je na primer imenovala Marlborough Mills.</i>	-Niso jim zaupali, bili so sumničavi do vseh novosti. Poslušajo.
<i>Sedaj pa vas prosim, da v delovnih zvezkih na strani 52 rešite drugo nalogo. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i>	Poslušajo, odprejo delovni zvezek in pričnejo z reševanjem.
<i>Med reševanjem hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</i>	Samostojno rešujejo nalogo v delovnem zvezku.
<i>Čas je potekel, sedaj bomo skupaj preverili vaše odgovore.</i>	Poklicani učenci preberejo svoje odgovore, ostali

<p>Pokličem učence, ki mi predstavijo svoje odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali kaj dodatno razložim. Rešitve so tudi na PowerPoint predstavitvi.</p>	<p>dopolnjujejo svoje zapise v delovnem zvezku.</p>
<p><i>Do najbolj revolucionarnega tehničnega odkritja je prišlo v drugi polovici 18. stoletja, ko je James Watt izumil prvi uporabni parni stroj - do tega je prišlo leta 1775. Delo človeških rok, živalskih mišic in vodnih mlinov je nadomestila energija pare. Uporabili so ga za pogon strojev v tovarnah, črpalke za vodo in v rudarstvu. Parni stroj je postal simbol prve faze industrijske revolucije.</i></p> <p><i>Ali kdo morda ve, na kakšen način je parni stroj deloval?</i></p> <p><i>V parnem stroju je s segrevanjem vode nastala para, ki je potiskala baz in vrtela turbino, ki je s svojo močjo poganjala stroj. Torej se je parna energija spreminjala v mehansko energijo. Osnova Wattove naprave je bil kotel. Ogenj pod kotlom je ogreval vodo. Tako je nastala para, ki je skozi parno cev prišla v cilindar z batom. S pomočjo ventilov se je tam energija pare preoblikovala v navpično gibanje bata, ki ga je bilo mogoče zelo preprosto spremeniti v krožno gibanje.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Da/ne.</p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Parni stroj so uporabili tudi v prometu. Leta 1807 ga je Robert Fulton vgradili v jadrnico, tako da je nastal parnik. Parniki so potovali hitreje kot jadrnice in niso bili več odvisni od vetra.</i></p> <p><i>Izum parne lokomotive v Angliji leta 1814 in gradnja železniške mreže sta bila pomembna dosežka industrijske revolucije. Železnica je kmalu dobila vodilno vlogo v prometu in je pomembno vplivala na širjenje industrijske revolucije. Služila je za transport surovin, blaga in ljudi ter prenos novic (pisma, časopisi, pošta, paketi). Omogočala je zaposlitev mnogim, ob njej pa so nastala nova industrijska središča.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Za gradnjo parnih in drugih strojev ter železniških prog so potrebovali veliko železa in jekla, zato je v drugi polovici 19. stoletja postala pomembna železarska oziroma jeklarska industrija.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Sedaj pa vas prosim, da v delovnih zvezkih pogledate tretjo in četrto nalogo na strani 53. Za reševanje imate na voljo 3 minute.</i></p>	<p>Poslušajo, odprejo delovni zvezek in pričnejo z reševanjem.</p>

Med individualnim reševanjem hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.	Rešujejo nalogi v delovnem zvezku.
<p>Čas je potekel, sedaj bomo preverili vaše odgovore.</p> <p>Enega od učencev prosim, da prebere navodila naloge, potem pa spodbudim ostale v razredu, da na glas odgovorijo na vprašanje. Po potrebi jim pomagam, predlagani odgovori so tudi na PowerPoint predstavitvi.</p>	Poslušajo, če so bili poklicani, na glas berejo, po potrebi si dopolnijo odgovore v delovnem zvezku.

3. VSEBINSKI POUDARE K: Znanstveno- tehnična revolucija (8 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>V drugi polovici 19. stoletja so se pojavili novi izumi in tehnične izboljšave, tehnični razvoj se tako ni več ustavil. Bili so rezultat načrtnega raziskovalnega dela znanstvenikov in inženirjev na univerzah in v podjetjih.</i></p> <p><i>Za to drugo fazo industrijske revolucije se je uveljavilo poimenovanje znanstveno-tehnična revolucija. Pa ponovimo, zakaj takšno pojmovanje?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Novi izumi so bili rezultat načrtnega dela, znanstveniki so bili organizirani v raziskovalne skupine na univerzah in podjetjih.</i></p>
	<p><i>Največ tehnoloških odkritij se je pojavilo v železarsko-jeklarski industriji, kemični industriji in v proizvodnji energije.</i></p> <p><i>V prometu je napredovala gradnja železnic, ki je spodbujala železarstvo, premogovništvo in gradbeništvo.</i></p> <p><i>Premog in paro so v drugi polovici 19. stoletja zamenjali novi viri energije: plin, elektrika ali kot so jo imenovali beli premog in nafta.</i></p> <p><i>Elektrika je z električnim generatorjem poganjala stroje v tovarnah. Začeli so jo uporabljati tudi v vsakdanjem življenju za razsvetljava mestnih ulic in hiš.</i></p> <p><i>Kdaj mislite, da je zažarela prva žarnica na slovenskih tleh?</i></p> <p><i>Prva električna luč je zažarela leta 1883 in to v Mariboru. Zgolj štiri leta po tem, ko je T. A.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Okoli leta 1900.</i></p> <p>Poslušajo.</p>

<p><i>Edison patentiral žarnico v Ameriki, je Karl Scherbaum, lastnik parnega mlina v proizvodnih in poslovnih prostorih na Grajskem trgu uvedel električno razsvetljavo s 36 žarnicami.</i></p> <p><i>Elektrifikacijo v tem delu Slovenije je omogočila tudi hidroelektrarna v naši neposredni bližini. Katera hidroelektrarna je to?</i></p>	<p>-HE Fala.</p>
<p><i>V drugi polovici 19. stoletja je prišlo tudi do številni izumov, ki so omogočili hitrejše povezovanje sveta in so spremenili vsakdanje življenje ljudi.</i></p> <p><i>Poglejmo si te izume v učbeniku na strani 104. Katera država je prevladovala v drugi industrijski revoluciji?</i></p> <p><i>Zakaj menite, da ravno ta država?</i></p> <p><i>Okoli leta 1900 so ZDA prevzele vodilno vlogo v svetovnem gospodarstvu. Doživele so močno poživitev prometa in industrije, priseljevanje in porast premoženja.</i></p> <p><i>Za znanstveno-tehnično revolucijo je značilen model t. i. organiziranega kapitalizma. Prihajalo je do koncentriranja bogastva v trgovini, industriji in bančništvu. Nastajala so tudi velepodjetja, ki so delovala tudi izven državnih meja.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odprejo učbenik na strani 104, si ogledajo izume in odgovorijo: -ZDA.</p> <p>-ZDA so bile razvita država, lahko so si privoščili raziskovalne laboratorije, imeli so sodobno opremljene laboratorije na univerzah in v podjetjih.</p> <p>Poslušajo.</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
<p>10 minut</p>	<p><i>Za konec sem vam pripravila ponovitevno nalogo.</i></p> <p><i>Razdelim ponovitveni list.</i></p> <p><i>Dam vam 5 minut časa, da vsak zase dopolni besedilo, potem bomo skupaj preverili rešitve.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
	<p>Počakam, da učenci rešijo ponovitevno nalogo.</p>	<p>Učenci individualno rešujejo</p>

Spremljam njihovo delo in odgovorim na morebitna vprašanja, ki se pojavijo. Skrbim za red in disciplino v razredu.	ponovitveno nalogo.
<p><i>Čas je potekel. Bomo šli kar po vrsti, vsak naj prebere en stavek in manjkajočo besedo, ki jo je vpisal.</i></p> <p>Spremljam odgovore učencev in po potrebi popravim, dopolnim ali pojasnim odgovore.</p> <p>Ker s ponovitveno nalogo ne preverim vseh zastavljenih učnih ciljev, učencem zastavim dodatna vprašanja in na takšen način preverim, koliko so si tekom učne ure zapomnili.</p>	<p>Posamezni učenec bere, ostali poslušajo in preverjajo pravilnost svojih odgovorov.</p> <p>Odgovarjajo na vprašanja.</p>
<p><i>Na koncu današnje učne ure ugotavljam, da znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razložiti, kaj je omogočilo začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji,</i> - <i>s primerom pojasniti, kako je uporaba strojev vplivala na proizvodnjo,</i> - <i>opisati, zakaj je parni stroj postal simbol industrijske revolucije,</i> - <i>navesti tehnološke novosti znanstveno-tehnične revolucije ali druge revolucije,</i> - <i>ugotoviti, katere tehnološke novosti iz druge industrijske revolucije so v uporabi še danes.</i> 	Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.
Učence pozdravim in jim zaželim lep preostanek dneva.	Odzdravijo in zapustijo učilnico.

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	Industrijska revolucija – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Naloge iz delovnega zvezka na učno temo
PRILOGA 3:	Rešitve nalog iz delovnega zvezka na učno temo
PRILOGA 4:	Ponovitvena naloga – prazna
PRILOGA 5:	Ponovitvena naloga – z rešitvami

PRILOGA 1: Industrijska revolucija – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
DIAPOZITIV 1:

DIAPOZITIV 2:

INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA

8. razred

17. marec 2021

DIAPOZITIV 3:

VSEBINSKI POUČILKI

1. Prva industrijska revolucija in Velika Britanija

2. Prvi stroji in tovarne

3. Znanstveno-tehnična ali druga revolucija

DIAPOZITIV 4:

Danes se boste nauili:

- razložiti, kaj je omogočilo začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji,
- s primerom pojasniti, kako je uporaba strojev vplivala na proizvodnjo,
- opisati, zakaj je parni stroj postal simbol industrijske revolucije,
- navesti tehnološke novosti znanstveno-tehnične revolucije ali druge industrijske revolucije,
- ugotoviti, katere tehnološke novosti iz druge industrijske revolucije so v uporabi še danes.

DIAPOZITIV 5:

1. Prva industrijska revolucija in Velika Britanija

4 INDUSTRIALIZACIJA

Industrijska revolucija

Tehnični dosežki znanstvene revolucije v 18. stoletju in izum strojev so *omogočili* prehod iz ročne v *strojno proizvodnjo*. Ta sprememba se imenuje *industrijska revolucija*.

- 1 Začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji, gospodarsko najmočnejši evropski državi, ni bil naključje, temveč posledica številnih dejavnikov.
 - a) Iz časovnega traku (Industrializacija) na strani 82 izpiši, kdaj se je začela industrijska revolucija.
Okoli leta 1750/1760.

ROČNA PROIZVODNJA → STROJNA PROIZVODNJA

DIAPOZITIV 6:

VELIKA BRITANIJA

b) Naštej in pojasni tri dejavnike, ki so omogočili, da se je industrijska revolucija začela prav v Angliji (južnem delu Velike Britanije).

Kapital	Surovine	Politična stabilnost
<small>Pojasnilo:</small> Angleški trgovci so zaslužke od svetovne proizvodnje vložili v proizvodnjo.	<small>Pojasnilo:</small> Anglija je imela premog, železovo rudo, volno in bombaž.	<small>Pojasnilo:</small> Država ni doživela revolucije, ni ovirala podjetnosti zasebnikov.

→ in

DIAPOZITIV 7:

2. Prvi stroji in izumi

- Iskanje praktičnih rešitev,
- tekstilna industrija → najpomembnejša panoga industrijske revolucije.

*Čolniček na kolesih,
1733*

*Predilni stroj Jenny
1765*

*Prve mehanske
statve, 1785*

DIAPOZITIV 8:

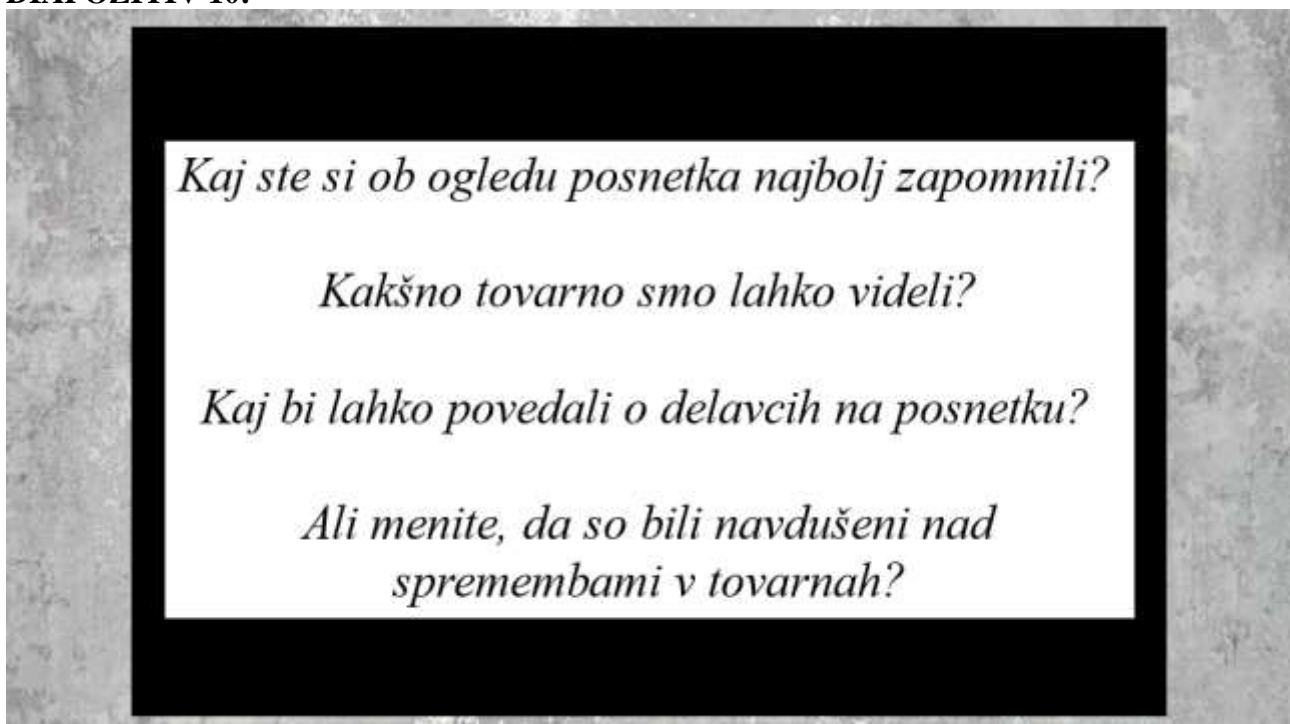
Predilni stroj Jenny

DIAPOZITIV 9:

DIAPOZITIV 10:

DIAPOZITIV 11:

2 Spoznaj prve tovarne.

Primerjaj sliko tovarne s sliko manufakture v delovnem zvezku na strani 51 in opiši podobnost in razliko v organizaciji dela med njima.

V tovarni so bili veliki stroji, s katerimi so delali delavci, medtem ko tega pri manufakturi ni bilo - ročno delo po različnih fazah. Pri obojih so lastniki tako delavnic kot tovarn zbrali na enem mestu delavce, ki so jim za delo plačali. Prav tako je bilo pri obeh delo organizirano.

52

Reklativna tovarna leta 1834

na

DIAPOZITIV 12:

PARNI STROJ, 1775

- Uporaba: pogon strojev, črpalke za vodo, v rudarstvu,
- simbol prve faze industrijske revolucije.

DIAPOZITIV 13:

- 1807 Fulton v v jadnico → parnika (»gore
- 1814 izum parnika v Angliji,
- železnica dob v prometu,
- pomemben vp revolucije,
- železarska (jel industrija.

3 Pojasni, kakšna je bila uporabnost parnega stroja v industriji, in kako je vplival na njen razvoj.

Parni stroj so uporabljali za pogon strojev v tovarnah, črpalk za vodo, v rudarstvu, v prometu (parnik in parna lokomotiva). Zaradi njega je prevladovala strojna proizvodnja, železnica je dobila vodilno vlogo v prometu in je pomembno vplivala na širitev revolucije.

Parni stroj so uporabljali tudi v prometu, kjer je pogonjal parnike in parne lokomotive. Z naraščanjem njihovega števila je postala pomembna železarska industrija.

4 Pojasni, kako je izum parnega stroja vplival na promet ter dostopnost surovin in živil.

Robert Fulton je izboljšal prvi parni motor, namenjen za potovanje in prevoz blaga po morju in rekah. ...
Fultonov parnik je bil prvi parni motor od New Yorka do Albanya potekoval 22 ur. Prvi pot je trajal 23 ur.
...
Občutno se je zmanjšal čas potovanja, ljudje so do končnega cilja prišli veliko bolj hitro. Prav tako se je zmanjšal čas za prevoz blaga po morju in rekah. Ljudje so lahko imeli na voljo bolj sveža živila, lažje so tudi dostopali do njih.

DIAPOZITIV 14:

3. Znanstvenotehnična revolucija

- Pojav novih izumov v drugi polovici 19. stoletja → rezultat načrtnega dela,
- železarsko -jeklarska, kemična industrija in proizvodnja energije,
- plin, elektrika, nafta .

HERSCHEL MARIBOR
NICOLO MARIBOR

PRVA ELEKTRIČNA ŽARNICA
JE ZASVETILA V MARIBORU,
SLOVENIJI IN V TEM DELU
EVROPE LETA 1883

DIAPOZITIV 15:

Iz tehničnih dosežkov znanstvene revolucije v 18. stoletju so se razvila nova znanstvena spoznanja in tehnične novosti. Izumljeni so bili [REDACTED]. Njihovo vključevanje v proizvodnjo v drugi polovici 18. stoletja je povzročilo prehod iz [REDACTED] v [REDACTED] proizvodnjo. Ta sprememba se imenuje [REDACTED] revolucija. Začela se je v Angliji, ki je imela [REDACTED], surovine in dobro razvit [REDACTED]. Tehnične novosti in prvi stroji so se najprej uveljavili v [REDACTED] industriji, ki je postala najpomembnejša panoga industrijske revolucije. Uvedba strojev pa je spremenila tudi samo organizacijo proizvodnje. Kapitalisti so v [REDACTED] zbrali množico delavcev, ki so ob strojih delali. Leta [REDACTED] je James Watt izumil prvi uporabni parni stroj, ki je postal simbol prve faze industrijske revolucije. Parni stroj so uporabljali za pogon strojev v [REDACTED] črpalk za vodo, v [REDACTED] in tudi v prometu. Leta [REDACTED] so ga vgradili v jadnico in nastal je [REDACTED]. Leta [REDACTED] pa je bila v Angliji izumljena parna [REDACTED]. Za gradnjo parnih in drugih strojev ter železniških prog so potrebovali veliko železa in jekla, zato je v prvi polovici 19. stoletja postala pomembna [REDACTED] industrija. V drugi polovici 19. stoletja so se pojavili novi izumi in tehnične izboljšave, ki so bili rezultat načrtnega raziskovanja - za to drugo fazo revolucije se je uveljavilo poimenovanje [REDACTED] revolucija. Zanj so pomembni novi viri energije, kot so [REDACTED], [REDACTED] in plin.

DIAPOZITIV 16:

Ugotavljam da na koncu današnje učne ure znate..

- razložiti kaj je omogočilo začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji,
- s primerom pojasniti, kako je uporaba strojev vplivala na proizvodnjo,
- opisati zakaj je parni stroj postal simbol industrijske revolucije,
- navesti tehnološke novosti znanstvenotehnične revolucije ali druge industrijske revolucije,
- ugotoviti katere tehnološke novosti iz druge industrijske revolucije so v uporabi še danes.

Industrijska revolucija

Tehnični dosežki znanstvene revolucije v 18. stoletju in izum strojev so omogočili prehod iz ročne v strojno proizvodnjo. Ta sprememba se imenuje **industrijska revolucija**.

- 1 **Začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji, gospodarsko najmočnejši evropski državi, ni bil naključje, temveč posledica številnih dejavnikov.**

a) Iz časovnega traku (Industrializacija) na strani 82 izpiši, kdaj se je začela industrijska revolucija.

b) Naštej in pojasni tri dejavnike, ki so omogočili, da se je industrijska revolucija začela prav v Angliji (južnem delu Velike Britanije).

Pojasnilo:	Pojasnilo:	Pojasnilo:

Pojavile so se **tovarne**, v katerih so stroji omogočali množično proizvodnjo izdelkov, kot je v zgodovini še ni bilo. Prvi stroji so se uveljavili v **tekstilni industriji**. Simbol prve faze industrijske revolucije je bil **parni stroj**.

- 2 **Spoznaj prve tovarne.**

Tekstilna tovarna leta 1834

Primerjaj sliko tovarne s sliko manufakture v delovnem zvezku na strani 51 in opiši podobnost in razliko v organizaciji dela med njima.

- 3 Pojasni, kakšna je bila uporabnost parnega stroja v industriji, in kako je vplival na njen razvoj.

Parni stroj

Parni stroj so uporabljali tudi v prometu, kjer je poganjal **parnike** in **parne lokomotive**. Z naraščanjem njihovega števila je postala pomembna **železarska industrija**.

- 4 Pojasni, kako je izum parnega stroja vplival na promet ter dostopnost surovin in živil.

«Robert Fulton je z izdelavo prvega parnika močno zmanjšal čas potovanja in prevoz blaga po morju in rekah. /.../ Fultonov prvi parnik je za pot po reki Hudson od New Yorka do Albanyja potreboval 32 ur. Pred tem so jadmice za isto pot potrebovale pet dni.»

(Vir: Stehlow Jodi, The Effects of Steamboats on the Industrial Revolution, <https://classroom.synonym.com/the-effects-of-steamboats-on-the-industrial-revolution-12083941.html>)

«Vsako jutro lahko vidimo prodajalce londonske tržnice, ko natovarjajo živila, ki prispjejo v mesto z nočnim vlakom: ribe, meso, sveže mleko, maslo, svinjina, jabolka, zelje, kumare.»

(Železnike novice, London, 1864)

V učbeniku na strani 104 so v preglednici predstavljeni nekateri najpomembnejši izumi iz druge polovice 19. stoletja (druga industrijska revolucija). V prvi stolpec izpiši tri izume, ki so omogočili hitrejšo povezovanje sveta, in pojasni, kako so to omogočali. V drugi stolpec pa izpiši tri izume, ki so spremenili vsakdanje življenje ljudi, in pojasni, kako so nanj vplivali.

IZUMI, KI SO OMOGOČALI HITREJŠE POVEZOVANJE SVETA

1.

2.

3.

Pojasnilo:

IZUMI, KI SO VPLIVALI NA VSAKDANJE ŽIVLJENJE LJUDI

1.

2.

3.

Pojasnilo:

- Kateri novi viri energije so zamerjali premog in paro?

Industrijska revolucija

Tehnični dosežki znanstvene revolucije v 18. stoletju in izum strojev so omogočili prehod iz ročne v strojno proizvodnjo. Ta sprememba se imenuje **industrijska revolucija**.

- 1 Začetek industrijske revolucije v Veliki Britaniji, gospodarsko najmočnejši evropski državi, ni bil naključje, temveč posledica številnih dejavnikov.

a) Iz časovnega traku (Industrializacija) na strani 82 izpiši, kdaj se je začela industrijska revolucija.

Okoli leta 1750/1760.

b) Naštej in pojasni tri dejavnike, ki so omogočili, da se je industrijska revolucija začela prav v Angliji (južnem delu Velike Britanije).

Kapital	Surovine	Politična stabilnost
Pojasnilo: Angleški trgovci so zaslužke od svetovne proizvodnje vložili v proizvodnjo.	Pojasnilo: Anglija je imela premog, železovo rudo, volno in bombaž.	Pojasnilo: Država ni doživela revolucije, ni ovirala podjetnosti zasebnikov.

Pojavile so se **tovarne**, v katerih so stroji omogočali množično proizvodnjo izdelkov, kot je v zgodovini še ni bilo. Prvi stroji so se uveljavili v **tekstilni industriji**. Simbol prve faze industrijske revolucije je bil **parni stroj**.

- 2 Spoznaj prve tovarne.

Tekstilna tovarna leta 1834

Primerjaj sliko tovarne s sliko manufakture v delovnem zvezku na strani 51 in opiši podobnost in razliko v organizaciji dela med njima.

V tovarni so bili veliki stroji, s katerimi so delali delavci, medtem ko tega pri manufakturi ni bilo - ročno delo po različnih fazah. Pri obojih so lastniki tako delavnic kot tovarn zbrali na enem mestu delavce, ki so jim za delo plačali. Prav tako je bilo pri obeh delo organizirano.

- 3 Pojasni, kakšna je bila uporabnost parnega stroja v industriji, in kako je vplival na njen razvoj.

Parni stroj

Parni stroj so uporabljali za pogon strojev v tovarnah, črpalk za vodo, v rudarstvu, v prometu (parnik in parna lokomotiva). Zaradi njega je prevladovala strojna proizvodnja, železnica je dobila vodilno vlogo v prometu in je pomembno vplivala na širitev revolucije.

Parni stroj so uporabljali tudi v prometu, kjer je poganjal **parnike** in **parne lokomotive**. Z naraščanjem njihovega števila je postala pomembna **železarska industrija**.

- 4 Pojasni, kako je izum parnega stroja vplival na promet ter dostopnost surovin in živil.

«Robert Fulton je z izdelavo prvega parnika močno zmanjšal čas potovanja in prevoz blaga po morju in rekah. /.../ Fultonov prvi parnik je za pot po reki Hudson od New Yorka do Albanya potreboval 32 ur. Pred tem so jadmice za isto pot potrebovale pet dni.»

(Vir: Stehlow Jodi, The Effects of Steamboats on the Industrial Revolution, <https://classroom.synonym.com/the-effects-of-steamboats-on-the-industrial-revolution-12083941.html>)

«Vsako jutro lahko vidimo prodajalce londonske tržnice, ko natovarjajo živila, ki prispeljo v mesto z nočnim vlakom: ribe, meso, sveže mleko, maslo, svinjina, jabolka, zelje, kumare.»

(Želamnikove novice, London, 1864)

Občutno se je zmanjšal čas potovanja, ljudje so do končnega cilja prišli veliko bolj hitro. Prav tako se je zmanjšal čas za prevoz blaga po morju in rekah. Ljudje so lahko imeli na voljo bolj sveža živila, lažje so tudi dostopali do njih.

V učbeniku na strani 104 so v preglednici predstavljeni nekateri najpomembnejši izumi iz druge polovice 19. stoletja (druga industrijska revolucija). V prvi stolpec izpiši tri izume, ki so omogočili hitrejše povezovanje sveta, in pojasni, kako so to omogočali. V drugi stolpec pa izpiši tri izume, ki so spremenili vsakdanje življenje ljudi, in pojasni, kako so nanj vplivali.

IZUMI, KI SO OMOGOČALI HITREJŠE POVEZOVANJE SVETA

1.

2.

3.

Pojasnilo:

IZUMI, KI SO VPLIVALI NA VSAKDANJE ŽIVLJENJE LJUDI

1.

2.

3.

Pojasnilo:

- kateri novi viri energije so zamenjali premog in paro?

PRILOGA 4: Ponovitvena naloga – prazna

PONOVITEV

1. Dopolni besedilo z manjkajočimi besedami. Na vsako črtico zapiši samo eno besedo ali letnico.

Iz tehničnih dosežkov znanstvene revolucije v 18. stoletju so se razvila nova znanstvena spoznanja in tehnične novosti. Izumljeni so bili _____. Njihovo vključevanje v proizvodnjo v drugi polovici 18. stoletja je povzročilo prehod iz _____ v _____ proizvodnjo. Ta sprememba se imenuje _____ revolucija. Začela se je v _____, ki je imela _____, surovine in dobro razvit _____. Tehnične novosti in prvi stroji so se najprej uveljavili v _____ industriji, ki je postala najpomembnejša panoga industrijske revolucije. Uvedba strojev pa je spremenila tudi samo organizacijo proizvodnje. Kapitalisti so v _____ zbrali množico _____, ki so ob strojih delali. Leta _____ je James Watt izumil prvi uporabni _____ stroj, ki je postal simbol prve faze industrijske revolucije. Parni stroj so uporabljali za pogon strojev v _____, _____ za vodo, v _____ in tudi v prometu. Leta _____ so ga vgradili v jadnico in nastal je _____, leta _____ pa je bila v Angliji izumljena parna _____. Za gradnjo parnih in drugih strojev ter železniških prog so potrebovali veliko železa in jekla, zato je v prvi polovici 19. stoletja postala pomembna _____ industrija. V drugi polovici 19. stoletja so se pojavili novi izumi in tehnične izboljšave, ki so bili rezultat načrtnega raziskovanja - za to drugo fazo revolucije se je uveljavilo poimenovanje _____ - _____ revolucija. Zanj so pomembni novi viri energije, kot so _____, _____ in plin.

PRILOGA 5: Ponovitevna naloga – z rešitvami

PONOVITEV

1. Dopolni besedilo z manjkajočimi besedami. Na vsako črtico zapiši samo eno besedo ali letnico.

Iz tehničnih dosežkov znanstvene revolucije v 18. stoletju so se razvila nova znanstvena spoznanja in tehnične novosti. Izumljeni so bili **stroji**. Njihovo vključevanje v proizvodnjo v drugi polovici 18. stoletja je povzročilo prehod iz **ročne** v **strojno** proizvodnjo. Ta sprememba se imenuje **industrijska** revolucija. Začela se je v **Angliji**, ki je imela **kapital**, surovine in dobro razvit **promet**. Tehnične novosti in prvi stroji so se najprej uveljavili v **tekstilni** industriji, ki je postala najpomembnejša panoga industrijske revolucije. Uvedba strojev pa je spremenila tudi samo organizacijo proizvodnje. Kapitalisti so v **tovarnah** zbrali množico **delavcev**, ki so ob strojih delali. Leta **1775** je James Watt izumil prvi uporabni **parni** stroj, ki je postal simbol prve faze industrijske revolucije. Parni stroj so uporabljali za pogon strojev v **tovarnah**, **črpalk** za vodo, v **rudarstvu** in tudi v prometu. Leta **1807** so ga vgradili v jadnico in nastal je **parnik**, leta **1814** pa je bila v Angliji izumljena parna **lokomotiva**. Za gradnjo parnih in drugih strojev ter železniških prog so potrebovali veliko železa in jekla, zato je v prvi polovici 19. stoletja postala pomembna **železarska/jeklarska** industrija. V drugi polovici 19. stoletja so se pojavili novi izumi in tehnične izboljšave, ki so bili rezultat načrtnega raziskovanja - za to drugo fazo revolucije se je uveljavilo poimenovanje **znanstveno-tehnična** revolucija. Zanj so pomembni novi viri energije, kot so **nafta**, **elektrika** in plin.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
SPOPAD MED SLOVENCMI IN RAZVOJ NOVE OBLASTI MED VOJNO**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: MAREC 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Osnovna šola Selnica ob Dravi	
Razred:	9. a in 9. b	
Datum:	23. marec 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Slovenci v 20. in 21. stoletju
	Poglavje iz učbenika:	Slovenci v 20. in 21. stoletju: pot do samostojne slovenske države
Učna enota – naslov učne ure:	Spopad med Slovenci in razvoj nove oblasti med vojno	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - individualna učna oblika - frontalna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda dela s slikovnim gradivom - metoda demonstracije slikovnega gradiva - metoda dela z besednim gradivom - metoda besedne demonstracije - metoda dela z gibljivimi slikami 	
Učne tehnike:	Miselni vzorec.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »z različnih perspektiv pojasnijo dogajanje na Slovenskem v času druge svetovne vojne.« <p>(Učni načrt, 2011, str. 23).</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - primerjati partizansko gibanje z vaškimi stražami, četništvom in slovenskim domobranstvom, - opisati, kako je bila organizirana Osvobodilna fronta, - sklepati o pomenu dolomitske izjave, - razložiti, kako se je oblikovala nova oblast med vojno in kakšen je bil njen pomen za nastajanje slovenske državnosti.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pozorno poslušati navodila, - opazovati slikovno gradivo, - odgovarjati na zastavljena vprašanja, - na zemljevidu Slovenije pokazati, kje so se razvile prve vaške straže, četniško gibanje in domobransko gibanje ter kje na osvobojenem ozemlju se je razvila medvojna oblast.
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razviti zavest o narodni identiteti in državni pripadnosti, - obsoditi vojne zločine in druge oblike množičnega kršenja človekovih pravic,

		- spoštovati zgodovino slovenskega naroda v drugi svetovni vojni.
Učne etape:	1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnavanje nove učne snovi 4. Ponavljanje	
Vsebinski poudarki:	1. Nasprotja med protirevolucionarnim in narodnoosvobodilnim taborom 2. Vaške straže in četniško gibanje 3. Slovensko domobranstvo 4. Razvoj nove oblasti med vojno	
Učna sredstva:	Učila:	- Samostojni delovni zvezek - stenski zemljevid (Slovenija), - PowerPoint z zapisom učne snovi, - učno-delovni list.
	Učni pripomočki:	- Računalnik, - LCD projektor, - projekcijsko platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina: učenci govorijo v slovenskem jeziku, berejo in pišejo v slovenskem jeziku.</p> <p>Geografija: uporaba zemljevida pri prikazovanju področij, kjer so se razvile vaške straže, četniško gibanje in domobranci. Prav tako učenci z zemljevidom pokažejo, kje se je vzpostavila medvojna oblast na osvobojenem ozemlju.</p> <p>Domovinska ter državljanska kultura ter etika: učenci spoštujejo odločitve različnih posameznikov v času druge svetovne vojne, hkrati pa obsodijo različne oblike nasilja, ki so se v medvojnem času zgodile.</p> <p>Glasbena umetnost: učenci poslušajo slovensko partizansko pesem iz časa druge svetovne vojne.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Likvidacija: Usmrnitev po nalogu organizacije, gibanja ali posameznika.</p> <p>Civilist: oseba, ki ne nosi vojaške uniforme, ni vojak.</p> <p>Racije: nenadna policijska ali vojaška akcija z namenom najti, ujeti določene ljudi.</p> <p>Avantgarda: predstavniki novih smeri, zlasti v umetnosti.</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	Učni načrt. Program osnovna šola. Zgodovina. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2011. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/page/uploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_zgodovina.pdf (marec 2021).
	Učna priprava	Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. <i>Raziskujem preteklost 9: Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 9. razredu osnovne šole. 2. del.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2018, str. 37–40. Miranda Razpotnik, Jelka, Damjan Snoj. <i>Raziskujem preteklost 9: Učbenik za zgodovino v 9. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Rokus Klett, 2017,

	<p>str. 107–109.</p> <p>Repe, Božo. <i>S puško in knjigo: narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda 1941–1945</i>. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015, str. 236–271.</p> <p>Nećak, Dušan, Božo Repe. <i>Oris sodobne občine in slovenske zgodovine: učbenik za študente 4. letnika</i>. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino, 2003, str. 160–176.</p> <p>Nose, Aleš. <i>Domobranci, zdravo – Bog, daj : protikomunistične enote na Slovenskem 1942–1945</i>. Ljubljana: Modrijan, 2017, str. 33–80; 93–193.</p> <p>Možina, Jože. <i>Slovenski razkol : okupacija, revolucija in začetki protirevolucionarnega upora</i>. Ljubljana: Medijske in raziskovalne storitve, J. Možina ; Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba ; v Celovcu: Mohorjeva družba ; Gorica: Goriška Mohorjeva družba, 2019, str. 150–176.</p>
Zvočni posnetek	<p><i>Pesem o svobodi</i>. https://www.youtube.com/watch?v=zzMHQGlw-aE (Datum zadnjega dostopa: 22. marec 2021).</p>
PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi	<p>DIAPOZITIV 1–21: Silhueta vojakov. https://www.grimsby-townfc.co.uk/contentassets/07edc49589af4aa2b0b9684ed5ebfdaf/somme244-3255993_1600x900/Large (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 5: Pohod 14. divizije na Štajersko. Duhovnik Jože Lampret nosi nosila z ranjencem. https://www.kamra.si/images/zoo_cache/201602/18484_1743540_687399821310920_1142777891_n_5e9b9306279aac0ec06677c16eb0fd04.jpg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 6: Vir o likvidacijah. Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. <i>Raziskujem preteklost 9: Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 9. razredu osnovne šole. 2. del</i>. Ljubljana: Rokus Klett, 2018, str. 37.</p> <p>DIAPOZITIV 7: Prva vaška straža, Šentjošt nad Horjulom. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Prva_va%C5%A1ka_stra%C5%BEa.jpg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p>

Zemljevid Slovenije z označenim Šentjoštom nad Horjulom.

https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0entjo%C5%A1t_nad_Horjulom (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

DIAPOZITIV 8:

Vir o ustanovitvi vaških straž. Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. *Raziskujem preteklost 9: Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 9. razredu osnovne šole. 2. del.* Ljubljana: Rokus Klett, 2018, str. 38.

DIAPOZITIV 9:

France Balantič.

<https://siol.net/media/img/f8/81/b51c7b5f4be86155c21d.jpeg> (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

Vaški stražarji iz Horjula. Nose, Aleš. *Domobranci, zdravo – Bog, daj : protikomunistične enote na Slovenskem 1942–1945.* Ljubljana: Modrijan, 2017, str. 53.

DIAPOZITIV 10:

Zajete pripadnike MVAC z gradu Turjak vodijo v zapore v Kočevju. Repe, Božo. *S puško in knjigo: narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda 1941–1945.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015, str. 258.

Lokacija grada Turjak.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Turjak (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

Uničen grad Turjak. Nose, Aleš. *Domobranci, zdravo – Bog, daj : protikomunistične enote na Slovenskem 1942–1945.* Ljubljana: Modrijan, 2017, str. 63.

DIAPOZITIV 11:

Lokacija Grčaric.

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Gr%C4%8Darice> (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

Slovenski četniki.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenski_%C4%8Detniki#/media/Slika:Slovenski_%C4%8Detniki.jpg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

Uničene Grčarice po spopadu med partizani in četniki. <https://www.casnik.si/wp-content/uploads/2018/09/grcarice.jpg> (Datum

zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

DIAPOZITIV 12:

Sprevod domobrancev skozi Ljubljano. Slovenec: političen list za slovenski narod (21. april 1944). Letnik 72, številka 91, str. 1. Dostopno na spletnem naslovu:

[https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BUM9HW2A/?euapi=1&query=%27keywords%3dslovenec+\(1873\)%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=1944&page=4](https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BUM9HW2A/?euapi=1&query=%27keywords%3dslovenec+(1873)%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=1944&page=4) (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

DIAPOZITIV 13:

Domobranska pesem. Miranda Razpotnik, Jelka, Anja Plazar. *Raziskujem preteklost 9: Samostojni delovni zvezek za zgodovino v 9. razredu osnovne šole. 2. del.* Ljubljana: Rokus Klett, 2018, str. 39.

DIAPOZITIV 14:

Oddelki SS-policije in domobranskih enot v ofenzivi proti NOB na Notranjskem leta 1944. Repe, Božo. *S puško in knjigo: narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda 1941–1945.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015, str. 258.

Domobranci skupaj z Nemci med operacijo proti partizanom. Repe, Božo. *S puško in knjigo: narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda 1941–1945.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015, str. 264.

DIAPOZITIV 15:

Domobranska prisega. Slovenec: političen list za slovenski narod (21. april 1944). Letnik 72, številka 91, str. 2. Dostopno na spletnem naslovu:

[https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BUM9HW2A/?euapi=1&query=%27keywords%3dslovenec+\(1873\)%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=1944&page=4](https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BUM9HW2A/?euapi=1&query=%27keywords%3dslovenec+(1873)%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=1944&page=4) (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

Domobranska prisega na ljubljanskem stadionu.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSaCG4PGoA6fYk9ZmXZWY84CgL3gFfY0Bqe69Ka5oF4r4rMPi6GJ8mycRVxMUI3KJpNosc&usqp=CAU> (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

Domobranska zastava.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovensko_domobranstvo#/media/Slika:Flag_of_the_Slovene_Home_Guard.svg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).

	<p>DIAPOZITIV 16: Domobranci ob vrnitvi s Koroške. Repe, Božo. <i>S puško in knjigo: narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda 1941–1945</i>. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015, str. 269.</p> <p>DIAPOZITIV 17: Zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta leta 1944. https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenski_narodnoosvobodilni_svet#/media/Slika:Zasedanje_Slovenskega_narodnoosvobodilnega_sveta.jpg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 18: Organiziranost OF. https://sl.wikipedia.org/wiki/Osvobodilna_fronta (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 19: Podpis sporazuma med Titom in Šubašićem. https://sh.wikipedia.org/wiki/Sporazumi_Tito-%C5%A0uba%C5%A1i%C4%87#/media/Datoteka:Vis_tito_subasic.jpg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 21: Semafor čustev. https://previews.123rf.com/images/rootstocks/rootstocks1902/rootstocks190200015/117370485-red-yellow-and-green-smileys-face-symbols-traffic-light-flat-stile-vector-illustration-.jpg (Datum zadnjega dostopa: 21. marec 2021).</p>
Učno-delovni list	/
Ponovitveni miselni vzorec	/

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
6 minut		
	Učence pozdravim in preverim njihovo prisotnost. Pripravim PowerPoint predstavitev in začnem z učno uro.	Poslušajo in se pripravijo na učno uro zgodovine.
	<i>Danes bomo nadaljevali z obravnavo druge</i>	Poslušajo.

<p><i>svetovne vojne na Slovenskem. Za začetek pa bomo prisluhnili partizanski pesmi, pri čemer bodite pozorni in razmišljajte predvsem o tem, kdo je bil mišljen kot omenjeni sovražnik.</i></p>	
<p>Med ogledom videoposnetka hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino.</p>	<p>Ogledujejo si videoposnetek.</p>
<p><i>Kaj ste lahko slišali?</i></p> <p><i>Kdo pa je mišljen v pesmi kot sovražnik?</i></p> <p><i>Kateri okupatorji pa so si razdelili Jugoslavijo?</i></p> <p><i>Kakšno politiko pa so vodili, kakšen je bil njihov cilj za slovenski narod?</i></p> <p><i>Povedali smo, da je to partizanska pesem. Kdo pa so bili partizani?</i></p> <p><i>Kateri tabor pa jih je ustanovil?</i></p> <p><i>Kako pa se je imenoval progam Osvobodilne fronte?</i></p>	<p><i>-Partizansko pesem, ki govori o svobodi.</i></p> <p><i>-Okupator.</i></p> <p><i>-Nemški, italijanski in madžarski.</i></p> <p><i>-Vodili so raznarodovalno politiko, slovenski narod so želeli dokončno uničiti.</i></p> <p><i>-Partizani so bili odporniška vojaška enota.</i></p> <p><i>-Marksistični tabor.</i></p> <p><i>-Temeljne točke Osvobodilne fronte slovenskega naroda.</i></p>
<p><i>Danes se bomo torej pogovarjali o spopadu med Slovenci, prav tako pa se bomo ukvarjali z razvojem oblasti med vojno. Učno uro bomo razdelili na štiri vsebinske poudarke. Začeli bomo z nasprotji med protirevolucionarnim in narodnoosvobodilnim taborom, o čemer nekaj že veste iz preteklih ur. Nadaljevali bomo z vaškimi stražami, četniškim gibanjem in slovenskim domobranstvom. Končali pa bomo s pregledom razvoja nove oblasti med vojno.</i></p> <p><i>Tekom današnje učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- primerjati partizansko gibanje z vaškimi stražami, četništvom in slovenskim domobranstvom,</i> <i>- opisati, kako je bila organizirana Osvobodilna fronta,</i> <i>- sklepati o pomenu dolomitske izjave,</i> <i>- razložiti, kako se je oblikovala nova oblast med vojno in kakšen je bil njen pomen za nastajanje slovenske državnosti.</i> <p><i>Za vas sem pripravila tudi učno-delovni list v obliki tabele, kamor si boste lahko ob moji razlagi zapisovali glavne poudarke - pri vaških</i></p>	<p>Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.</p>

	<p><i>stražah, četnikih in domobrancih si boste zapisali, kdo jih je sestavljal in kakšen je bil njihov namen. Pri OF pa si boste zapisali, kako je bila sestavljena medvojna oblast in na kakšen način so se organizirali na osvobojenem ozemlju. Lahko doma kot ponovitev prejšnje učne snovi zapišete tudi, kakšen je bil namen partizanov in kdo jih je sestavljal.</i></p> <p><i>Na samem koncu učne ure bomo tudi preverili, katere glavne poudarke ste si zapisali. Prav tako pa bomo reševali naloge v samostojnem delovnem zvezku na straneh 37 do 40, kot ste že navajeni.</i></p>	
--	--	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUK: Nasprotja med protirevolucionarnim in narodnoosvobodilnim taborom (6 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Med vojno se je poglobilo nasprotje med protirevolucionarnim in narodnoosvobodilnim taborom. Oba tabora sta želela voditi Slovence med okupacijo in po vojni prevzeti oblast. Dva tabora smo mi že omenjali, katera dva sta bila to?</i></p> <p><i>Kateri tabor je ustanovil ilegalno organizacijo OF?</i></p> <p><i>Kaj pa smo rekli za protirevolucionarni tabor? S kom se je ta tabor povezal?</i></p> <p><i>Tako je. Odločili so se, da bodo počakali na pomoč zaveznikov in da ne bodo izvajali oboroženega odpora proti okupatorju.</i></p> <p><i>Na drugi strani pa imamo narodnoosvobodilni tabor, kjer smo preteklo učno uro že omenjali partizane. Za kaj pa so se odločili oni?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>-Meščanski in marksistični.</p> <p>-Marksistični (delavski).</p> <p>-Povezali so se z begunsko vlado v Londonu in želeli po vojni obnoviti predvojno oblast.</p> <p>-Odločili so se za aktiven oborožen boj proti</p>

<p><i>Tako je. Poleg osvoboditve se je ta tabor zavzemal tudi za socialistično revolucijo po sovjetskem vzoru in prevzem oblasti po vojni.</i></p>	<p><i>okupatorju.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Določeno vlogo v odnosih med taboroma je imela tudi katoliška Cerkev. Kaj smo sicer povedali za duhovnike prejšnjo uro?</i></p> <p><i>Tako je, nekateri duhovniki so podprli osvobodilni boj in se mu celo pridružili. Na drugi strani pa je v Ljubljanski pokrajini pretežni del duhovnikov pod vodstvom škofa Rožmana oboroženi boj proti okupatorju odklonil. To so storili zato, ker so želeli preprečiti vojne žrtve, ki so se jim zdele nepotrebne, prav tako so želeli preprečiti širitev komunističnih idej in socialistično revolucijo. Posledično so nekateri duhovniki v Ljubljanski pokrajini sodelovali z okupatorjem.</i></p>	<p><i>-Priključili so se partizanom in nekateri tudi sodelovali z njimi.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Nasprotovanje med taboroma je preraslo v nestrpnost, ki sta jo spodbujala močna propaganda na obeh straneh in obračunavanje OF s člani protirevolucionarnega tabora.</i></p> <p><i>Sedaj si bomo pa skupaj pogledali naslednji vir v vaših samostojnih delovnih zvezkih na strani 37.</i></p> <p>Enega od učencev prosim, da vir na glas prebere.</p> <p><i>Kaj smo lahko prebrali v viru, kaj se je dogajalo leta 1942?</i></p> <p><i>Tako je, OF je izvedla več atentatov na protikomunistično usmerjene člane, med njimi na mnoge ugledne politike in duhovnike. Posamezniki so si zaman prizadevali za ustavitev obračunov med obema taboroma, ki so koristili predvsem in zgolj okupatorju. Ti oboroženi napadi, atentati in krepitev Osvobodilne fronte pa so protirevolucionarni tabor spodbudili k organiziranju svojih oboroženih enot.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odprejo samostojne delovne zvezke.</p> <p>Poslušajo učenca, ki na glas bere in spremljajo besedilo.</p> <p><i>-Dogajale so se likvidacije, ljudje so izginjali, atentati.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Kakšni pa mislite, da so bili vzroki za nasprotovanje oziroma nestrpnost med meščanskim in marksističnim taborom?</i></p>	<p><i>-Problem so bile različne likvidacije, način, kako so ravnali s svojimi nasprotniki, z drugače mislečimi. Prav tako je bil problem, ker so komunizem smatrali za</i></p>

		<i>nevarnost, bali so se izbruha revolucije po sovjetskem vzoru na slovenskih tleh.</i>
--	--	---

2. VSEBINSKI POUDARE K: Vaške čete in četniško gibanje (7 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<i>Oboroženi nastopi posameznih partizanskih enot proti civilistom, atentati na katoliške in liberalne prvake ter krepitev Osvobodilne fronte in zaostrovanje njene revolucionarne politike so protirevolucionarni tabor spodbudili k organiziranju svojih oboroženih enot. Poleti 1942 so bile na ozemlju italijanskega okupatorja ustanovljene prve oborožene skupine, ki so se imenovale vaške straže.</i>	Poslušajo.
	<p><i>Sedaj si bomo pa ponovno pogledali spodnji vir v vaših samostojnih delovnih zvezkih na strani 38.</i></p> <p>Enega od učencev prosim, da ga prebere na glas.</p> <p><i>Kdo je torej ustanovil vaške straže?</i></p> <p><i>Zakaj so bile ustanovljene?</i></p>	<p>Poslušajo in odprejo samostojne delovne zvezke.</p> <p>Poslušajo učenca, ki na glas bere in spremljajo besedilo.</p> <p><i>-Kmetje.</i></p> <p><i>-Želja po obrambi in volja po življenju naj bi kmete prisilili k temu.</i></p>
	<i>Kot smo lahko prebrali v viru, so vaške straže sprva ustanovljali prebivalci podeželja, ki so se želeli zavarovati pred partizani. Italijanske oblasti pa so jim potem tudi zagotovile primerno orožje. Pripadnike so priznali za svoje prostovoljce protikomunistične milice, kot smo lahko prebrali v viru – Milizia volontaria anticomunista ali s kratico MVAC.</i>	Poslušajo.
	<i>Namen vaških straž je bil dvojen. Na eni strani samoobramba podeželskega prebivalstva pred nasiljem OF, kot na primer pred partizanskim odvzemom hrane – tukaj se lahko spomnimo propagandnega plakata, ki ste ga gledali preteklo učno uro in je pozival ljudi, naj partizanom pomagajo z oblačili, odejami, itd. Na drugi pa je bil njihov namen uničenje</i>	Poslušajo.

<i>partizanskega gibanja, s čimer je protirevolucionarni tabor poskušal preprečiti povojni komunistični prevzem oblasti.</i>	
<i>Eden od pripadnikov vaških straž je bil tudi slovenski pesnik France Balantič, ki se je po razpadu vaških straž pridružil domobrancem, o katerih bomo spregovorili v nadaljevanju učne ure.</i>	Poslušajo.
<i>Sedaj pa prosim, da rešite nalogo 11 na strani 38 v vaših samostojnih delovnih zvezkih. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i>	Poslušajo in odprejo samostojne delovne zvezke.
<i>Hodim po razredu in skrbim za red in disciplino.</i>	Individualno rešujejo nalogo.
<i>Čas je potekel, sedaj bomo preverili vaše odgovore.</i> Odgovore preverimo tako, da pokličem enega od učencev, ki mi predstavi svoj zapis. Po potrebi ga dopolnim, dodatno razložim ali popravim. Rešitve so zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.	Poslušajo in po potrebi dopolnjujejo svoje odgovore v samostojnih delovnih zvezkih.
<i>V slovenskem prostoru lahko kot poimenovanje za vaške straže zasledimo tudi izraz bela garda, kot so jih imenovali partizani. Pri tem so izhajali iz poimenovanja za nasprotnike komunistov v ruski revoluciji. Čete vaških straž so partizani porazili septembra 1943 na Turjaku.</i>	Poslušajo.
<i>Kaj se je leta 1943 zgodilo z Italijo?</i>	<i>-Italija je kapitulirala.</i>
<i>Četniško gibanje, ki je imelo podporo predvsem liberalnega tabora, se je bojevalo za obnovitev Kraljevine Jugoslavije, ki je obstajala v medvojnem obdobju.</i> <i>Kaj smo že rekli za liberalni (protirevolucionarni) tabor?</i> <i>Četniško gibanje je bilo pod vrhovnim poveljstvom generala Draže Mihailovića, poveljnika jugoslovanske vojske v domovini, ki ni priznaval kapitulacije kraljeve vojske aprila 1941 in je deloval predvsem v Srbiji. Za četniško gibanje bi lahko torej rekli, da je to bila kraljeva vojska.</i>	Poslušajo. <i>-Sodelovali so z begunsko vlado, prizadevali so si za to, da bi Slovenci vojno preživel s čim manj žrtvami.</i> Poslušajo.
<i>Z oboroženih sodelovanjem z okupatorjem so pripadniki vaških straž in četnikov zašli v aktivno kolaboracijo. Osvobodilna fronta jim je očitala narodno izdajstvo.</i>	Poslušajo.
<i>Čete četnikov so partizani imenovali plava garda, porazili pa so jih v Grčaricah septembra</i>	Poslušajo.

1943 ob kapitulaciji Italije, torej podobno kot pripadnike vaške straže.

3. VSEBINSKI POUDARE K: Slovensko domobranst vo (6 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Italija je septembra 1943 kapitulirala. Kdo je posledično prevzel oblast v Ljubljanski pokrajini?</i></p> <p><i>Tako je, ob kapitulaciji so oblast v Ljubljanski pokrajini prevzeli Nemci. Na pobudo starojugoslovanskega generala Leona Rupnika, ljubljanskega župana, je bilo ustanovljeno Slovensko domobranstvo, ki je imelo status pomožnih policijskih enot. Enote domobrancev so sestavljali nekdanji pripadniki vaških straž in četnikov pa tudi mnogi protikomunistično usmerjeni mladinci in študentje. Vanj so se najprej vpisovali prostovoljci, kasneje pa so vanj mobilizirali del vojaških obveznikov. Domobranske enote so delovale tudi na Primorskem in Gorenjskem.</i></p>	<p>-Nemci.</p> <p>Poslušajo.</p>
	<p><i>Ponovno si bomo pogledali spodnji vir v vaših samostojnih delovnih zvezkih na strani 39.</i></p> <p><i>Enega od učencev prosim, da vir na glas prebere.</i></p> <p><i>Kaj je bil namen delovanja slovenskih domobrancev?</i></p> <p><i>Kdo je bil »sovražnik«, ki je omenjen v pesmi?</i></p>	<p>Poslušajo in odprejo samostojne delovne zvezke.</p> <p>Poslušajo učenca, ki na glas bere in spremljajo besedilo.</p> <p>-Obramba lastne domovine.</p> <p>-Partizani, komunisti.</p>
	<p><i>Namen domobrancev je bila obramba Slovencev pred širjenjem komunističnih idej in socialistične revolucije, s tem pa tudi preprečitev povojnega komunističnega prevzema oblasti.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
	<p><i>Delovali so kot pomožne policijske sile pod nemškim poveljstvom, njihovo delo je bilo predvsem varovanje prometnih povezav in vasi, opravljali so tudi funkcije policije ter lovili (in mučili) aktiviste OF. V času velikih nemških ofenziv proti partizanov so pomagali nemški vojski.</i></p> <p><i>Tako lahko na PowerPoint predstavitvi tudi vidite oddelke SS-policije in domobranskih enot, ki so skupaj delovali v ofenzivi proti NOB na Notranjskem leta 1944.</i></p>	<p>Poslušajo in gledajo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p>

	<p><i>Nemci so domobrance oborožili, opremili in plačevali. Plača se je sicer razlikovala od vojaškega čina in tudi od tega, ali je bil domobranec samski ali poročen in je imel družino. Število domobrancev je postopoma narastlo tudi do 13 tisoč. Domobranci so v posebni prisegi na Hitlerjev rojstni dan na Plečnikovem stadionu v Ljubljani (danes bežigranski stadion) pa tudi v nekaterih večjih krajih obljubili sodelovanje z nemškimi oboroženimi silami. Ta zaprisega se je izrekla tudi na 31. januar (obletnica Hitlerjevega kanclerstva, torej prihod nacistov na oblast).</i></p> <p><i>To prisego, ki jo lahko vidite na PowerPoint predstavitvi, bomo sedaj tudi prebrali.</i></p> <p>Prosim enega učenca, da na glas prebere domobransko prisego.</p> <p><i>Domobransko vodstvo je računalo, da bodo ob koncu vojne domobranci prevzeli nemško orožje, preprečili revolucijo, ki so jo bo koncu vojne pričakovali in se pred zavezniki izkazali kot slovenska vojska.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo in opazujejo PowerPoint predstavitev.</p> <p>Poslušajo učenca, ki na glas bere in spremljajo besedilo.</p> <p>Poslušajo.</p>
	<p><i>Zaradi sodelovanja z nemškimi oblastmi so jih partizani in zavezniki prištevali med sodelavce okupatorja. Slovenski politiki v emigraciji so vodstvo v Ljubljani pozvali, naj opusti sodelovanje z Nemci, a niso bili uspešni. Ob koncu vojske so se domobranci skupaj z nemško vojsko umaknili na avstrijsko Koroško in se tam predali zaveznikom.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
	<p><i>Sedaj pa prosim, da rešite nalogo 12 na strani 38 v vaših samostojnih delovnih zvezkih. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
	<p>Hodim po razredu in skrbim za red in disciplino.</p>	<p>Individualno rešujejo nalogo.</p>
	<p><i>Čas je potekel, sedaj bomo preverili vaše odgovore.</i></p> <p>Pokličem učence, ki mi preberejo odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali kaj dodatno razložim. Rešitve so zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.</p>	<p>Poslušajo in po potrebi dopolnjujejo svoje odgovore v samostojnem delovnem zvezku.</p>

<p>4. VSEBINSKI POUDARE K: Razvoj nove oblasti</p>	<p>UČITELJ</p>	<p>UČENEC</p>
---	----------------	---------------

med vojno (10 minut)		
	<p><i>Kot že vemo, je na slovenskih tleh med vojno postala najpomembnejša organizacija ilegalna Osvobodilna fronta, ki je vodila najmočnejše odporiško gibanje in je na osvobojenem ozemlju prevzela oblast. OF je bila skupna organizacija različnih političnih skupin, vodilno vlogo v njej pa so pridobili komunisti.</i></p> <p><i>Katere skupine pa so vse bile v OF?</i></p> <p><i>Z uspešnim delovanjem OF in partizanskih čet se je njihov položaj krepil. Marca 1943 so predstavniki najmočnejših ustanovnih skupin (komunistov, sokolov in krščanskih socialistov) podpisali dolomitsko izjavo.</i></p> <p><i>Dolomitsko izjavo bomo sedaj tudi prebrali, vidite jo lahko na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p>Prosim učenca, da na glas prebere dolomitsko izjavo.</p> <p><i>Kakšno vlogo je torej pridobila Komunistična partija s podpisom dolomitske izjave?</i></p> <p><i>Kaj pa je bilo prepovedano drugim skupinam v OF?</i></p> <p><i>Z izjavo so druge politične skupine v OF komunistični partiji priznale vodilno vlogo v organizaciji in odporiškem gibanju, kar je komunistom pripravilo pot za prevzem oblasti po vojni ter še dodatno zaostri odnos med OF in protirevolucionarnim taborom. To je izjemno pomembno in si je to potrebno tudi zapomniti.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Komunisti, krščanski socialisti, del Sokolov in del kulturnih delavcev.</i></p> <p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo in si ogledajo PowerPoint predstavitev.</p> <p>Poslušajo učenca, ki na glas bere in spremljajo besedilo.</p> <p><i>-Komunistična partija je postala idejna nosilka gibanja proti okupatorju.</i></p> <p><i>-Ustanavljanje samostojnih strank ali političnih organizacij.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
	<p><i>Že septembra 1941 je najvišji organ OF, Vrhovni plenum razglasil za novo slovensko oblast in se preimenoval v Slovenski narodnoosvobodilni odbor.</i></p> <p><i>Dve leti kasneje, oktobra 1943 pa so se na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju zbrali predstavniki vseh osvobojenih in okupiranih slovenskih ozemelj ter predstavniki partizanskih čet.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>

<p><i>Zakaj se je zborovanje predstavnikov dogajalo ravno v Kočevju?</i></p> <p><i>Kako si razlagate zbor odposlancev?</i></p> <p><i>V Kočevju so izvolili zakonodajni organ oblasti, ki se je imenoval Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO) ter izvršilni organ oblasti, imenovan Izvršni odbor OF Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora (SNOO). Kar je pomembno, je to, da so podprli odločitev za ohranitev Jugoslavije in enakopravnosti njenih narodov.</i></p> <p><i>Kdo je danes nosilec zakonodajne veje oblasti v Sloveniji?</i></p> <p><i>Kaj pa izvršilne oblasti?</i></p> <p><i>Katero vejo oblasti pa še poznamo in tukaj ni bila izpostavljena?</i></p>	<p><i>-Ker je bilo tam osvobojeno ozemlje.</i></p> <p><i>-Kot neke vrste parlament.</i></p> <p>Poslušajo.</p> <p><i>-Parlament.</i></p> <p><i>-Vlada.</i></p> <p><i>-Sodna oblast.</i></p>
<p><i>Izvolitev vodstva slovenskega osvobodilnega boja je postavila temelje novi slovenski državnosti. Vloga novonastalih organov oblasti se je po kapitulaciji Italije v septembru 1943 okrepila. 5. maja 1945 je bila v Ajdovščini imenovana slovenska vlada, Slovenija pa je postala uradno ime federativne enote.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Kot vemo, je bila Komunistična partija Slovenije del Komunistične partije Jugoslavije, ki jo je vodil Josip Broz – Tito. Leta 1942 je Komunistična partija Jugoslavije ustanovila AVNOJ (Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije) politično predstavniško telo jugoslovanskih narodov. AVNOJ je odvzel pristojnost vladi v izgnanstvu in imenoval začasno jugoslovansko vlado (izvršilna oblast). Razglasil je združitev jugoslovanskih narodov v federativne enote ter potrdil priključitev Slovenskega primorja, Beneške Slovenije, Istre in Zadra k Jugoslaviji. Marca 1945 se je partizanska vojska preimenovala v Jugoslovansko armado (JA).</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Ponovimo, na kateri konferenci so veliki trije priznali partizansko vojsko in osvobodilno gibanje v Jugoslaviji za zavezniško?</i></p> <p><i>Tako je, na teheranski konferenci, ki je potekala novembra 1943. Kdo pa so bili veliki trije?</i></p> <p><i>Junija 1944 je prišlo do podpisa še enega</i></p>	<p><i>-Na teheranski konferenci.</i></p> <p><i>-Churchill, Roosevelt in Stalin.</i></p> <p>Poslušajo.</p>

	<i>sporazuma, in sicer sta Tito v imenu AVNOJ-a in Ivan Šubašić v imenu begunske vlade podpisala sporazum Tito-Šubašić, ki je predvideval ustanovitev skupne vlade povojne Jugoslavije.</i>	
	<i>Sedaj pa prosim, da rešite nalogo 14 na strani 39 v vaših samostojnih delovnih zvezkih. Za reševanje imate na voljo 2 minuti.</i>	Poslušajo.
	Hodim po razredu in skrbim za red in disciplino.	Individualno rešujejo nalogo.
	<i>Čas je potekel, sedaj bomo preverili vaše odgovore.</i> Pokličem učence, ki mi preberejo odgovore. Po potrebi jih dopolnim ali kaj dodatno razložim. Rešitve so zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.	Poslušajo in po potrebi dopolnjujejo svoje odgovore v samostojnem delovnem zvezku.

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS 10 minut	UČITELJ	UČENEC
	<i>Za zaključek današnje učne ure sem si ponavljanje zamislila tako, da bi skupaj izpolnili miselni vzorec z današnjimi vsebinskimi poudarki.</i> Razdelim miselni vzorec. <i>Na voljo imate 5 minut časa, da individualno dopolnite miselni vzorec, potem pa se bomo o rešitvah pogovorili.</i>	Poslušajo.
	Počakam, da učenci rešijo ponovitevno nalogo v obliki miselnega vzorca. Spremljam njihovo delo in odgovorim na morebitna vprašanja, ki se pojavijo. Skrbim za red in disciplino v razredu.	Učenci individualno rešujejo ponovitevno nalogo.
	<i>Čas je potekel. Bomo šli kar po vrsti, vsak naj predstavi en podatek, ki si ga je dopisal k miselnemu vzorcu.</i> Spremljam odgovore učencev in po potrebi popravim, dopolnim ali pojasnim pravilne odgovore. Ker vseh učnih ciljev ne morem preveriti s pomočjo učnega cilja, učencem zastavim dodatna vprašanja.	Posamezni učenec bere, ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore, po potrebi dopišejo. Odgovarjajo na vprašanja.
	<i>Na koncu današnje učne ure ugotavljam, da znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i> <ul style="list-style-type: none"> - primerjati partizansko gibanje z vaškimi stražami, četništvom in slovenskim domobranstvom, - opisati, kako je bila organizirana Osvobodilna fronta, 	Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.

<ul style="list-style-type: none"> - <i>sklepati o pomenu dolomitske izjave,</i> - <i>razložiti, kako se je oblikovala nova oblast med vojno in kakšen je bil njen pomen za nastajanje slovenske državnosti.</i> 	
Učence pozdravim in jim zaželim lep preostanek dneva.	Odzdravijo in zapustijo učilnico.

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	Spopad med Slovenci in razvoj nove oblasti med vojno – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Učno-delovni list – prazen
PRILOGA 3:	Učno-delovni list – rešen
PRILOGA 4:	Ponovitveni miselni vzorec – prazen
PRILOGA 5:	Ponovitveni miselni vzorec – rešen
PRILOGA 6:	Naloge iz samostojnega delovnega zvezka na učno temo
PRILOGA 7:	Rešitve nalog iz samostojnega delovnega zvezka na učno temo

PRILOGA 1: Spopad med Slovenci in razvoj nove oblasti med vojno – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
DIAPOZITIV 1

Zdaj zaori, pesem o svobodi,
preko logov in gozdov,
po vsem svetu zaplovi
do vseh slovenskih tlačanih
domov.

Da svoboda je zas'jala ,
naš sovražnik je že strt,
ti slovenska domovina,
zdaj pot k svobodi je odprt.

Prosta si spet okov, domovina
tlačena.

DIAPOZITIV 2

SPOR MED SLOVENCIMI IN RAZVOJ NOVE OBLASTI MED VOJNO

9. razred

23. marec 2021

DIAPOZITIV 3

VSEBINSKI POUČILKI

1. Nasprotja med protirevolucionarnim in narodnoosvobodilnim taborom

2. Vaške straže in četniško gibanje

3. Slovensko domobranstvo

4. Razvoj nove oblasti med vojno

DIAPOZITIV 4

DANES SE BOSTE NAUČILI...

- primerjati partizansko gibanje z vaškimi stražami, četništvom in slovenskim domobranstvom,
- opisati, kako je bila organizirana Osvobodilna fronta,
 - sklepati o pomenu dolomitske izjave,
- razložiti, kako se je oblikovala nova oblast med vojno in kakšen je bil njen pomen za nastajanje slovenske državnosti.

DIAPOZITIV 5

1. NASPROTJA MED PROTIREVOLUCIONARNIM IN NARODNOOSVOBODILNIM TABOROM

- Med vojno poglobilo nasprotje med taboroma,
- oba tabora želela prevzeti oblast,
- vloga Cerkve → škof Rožman odklonil oboroženi boj proti okupatorju,
- nestrpnost, ki jo je spodbujala propaganda.

Pohod 14. divizije na Štajersko. Duhovnik Jože Lampret nosi nosila z ranjencem.

DIAPOZITIV 6

»Najhujša doba likvidacij je bila leta 1942 pred ofenzivo (italijansko, poleti 1942 – op. pisca) /.../. Tako so tedaj prišli na vrsto tudi komunistični zavezniki, krščanski socialisti in Sokoli. Ljudje so začeli v trumah izginjati /.../. Poleg pismenih zapovedi glede tega so bila dana partijcem navodila, naj se otresejo vsakogar, ki bi jim utegnil biti nevaren.«

(Vir: Stane Kos, Stalinistična revolucija na Slovenskem, 1941-1945, I, samozaložba, Rim, 1984)

Kaj smo lahko prebrali?

Kakšni mislite, da so bili vzroki za nasprotovanje oziroma nestrpnost med meščanskim in marksističnim taborom?

DIAPOZITIV 7

2. VAŠKE STRAŽE IN ČETNIŠKO GIBANJE

- Oboroženi napadi, atentati, krepitev OF in zaostrovanje njene politike → spodbuditev k organiziranju oboroženih sil,
- poleti 1942 ustanovljene vaške straže na ozemlju italijanskega okupatorja (prva Sentošt nad Horjulom).

DIAPOZITIV 8

*»Tako je bila ustanovljena Legija, ki so jo pozneje /.../ prekrstili v »**Milizia Volontaria antikomunista**«. Mišljena je bila kot slovenska narodna vojska, ki naj ljudstvo brani in čuva. Po vseh krajih Ljubljanske pokrajine so kmetje prosili za orožje. Torej nihče ni kmeta silil prijeti za orožje. Nagon po samoobrambi in volja po življenju sta ga k temu prisilila.«*

(Vir: V službi domovine, 1945)

Kdo je ustanovil vaške straže?

S kakšnim namenom so bile ustanovljene?

DIAPOZITIV 9

- Sprva ustanavljali prebivalci podeželja,

11. S pomočjo virov zapisi tri dejstva o vaških stražah.

»Tako je bila ustanovljena Legija, ki so jo pozneje /.../ prekrstili v »Milizia Volontaria antikomunista«. Mišljena je bila kot slovenska narodna vojska, ki naj ljudstvo brani in čuva. Po vseh krajih Ljubljanske pokrajine so kmetje prosili za orožje. Torej nihče ni kmetu silil prijeti za orožje. Nagon po samoobrambi in volja po življenju sta ga k temu priložila.«

IV služba domovine, (Lj.) 1 (1942)

Vaške straže so sprva ustanavljali prebivalci podeželja. Ustanavljali so jih prostovoljno. Namen vaških straž je bil samoobramba in uničenje partizanskega gibanja.

Pripadniki vaških straž v Grčaricah, kjer je bila ena od glavnih postojank vaških straž. Prvi z leve je pesnik France Škafarčič.

DIAPOZITIV 10

- Ohranilo poimenovanje bela garda (poimenovanje za nasprotnike v ruski revoluciji),
- partizani premagali septembra 1943 na Turjaku.

Zajete pripadnike MVAC z gradu Turjak vodijo v zapore v Kočevju.

DIAPOZITIV 11

- Četniško gibanje s podporo liberalnega tabora,
- boj za obnovitev Kraljevine Jugoslavije,
- general Draže Mihailović, poveljnik jugoslovanske vojske v domovini,
- imenovali plava garda,
- porazili v Grčaricah septembra 1943.

DIAPOZITIV 12

3. SLOVENSKO DOMOBRANSTVO

- Leon Rupnik → Slovensko domobranstvo,
- status pomožnih policijskih enot,
- nekdanji pripadniki vaških straž in četnikov, protikomunistično usmerjeni mladinci in študentje,
- kasneje del vojaških obveznikov,
- Primorska in Gorenjska.

DIAPOZITIV 13

*»Domobranci, v boj za sveto stvar,
zavihral nad nami je vihar,
domovina vabi nas,
domovina kliče nas,
v boj za sveto stvar!*

*Nam sovražnik ruši hišo, dom,
nam pogubo nosi in polom,
vsak naj meč zagrabi, domovina vabi,
za dom, za sveto stvar!«*

(Vir: Domobranska pesem, 1945)

Kakšen je bil namen delovanja slovenskih domobrancev?

Kdo je bil »sovražnik«, ki je omenjen v pesmi?

DIAPOZITIV 14

- Namen: obramba Slovencev pred širjenjem komunističnih idej in socialistične revolucije,
- delovanje kot pomožne policijske sile,
- varovanje prometnih poti in vasi, funkcija policije,
- pomoč Nemcem v času velikih ofenziv proti partizanom.

DIAPOZITIV 15

- Nemci domobrance plačevali, opremili in oborožili,
- število narastlo na 13 tisoč,
- domobranska prisega na Hitlerjev rojstni dan in na obletnico prihoda nacistov na oblast.

DOMOBRANSKA PRISEGA

»Prisegam pri Vsemogočnem Bogu, da bom zvest, hraber in svojim nadrejenim pokoren, da bom v skupnem boju z nemško oboroženo silo, stoječo pod poveljstvom vodje velike Nemčije, SS četami in policijo, proti banditom in komunizmu kakor tudi njegovim zaveznikom svoje dolžnosti vesno izpolnjeval za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope. Za ta boj sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje. Tako mi Bog pomagaj.«

DIAPOZITIV 16

12. S pomočjo virov zapiši tri dejstva o domobrancih.

Obramba Slovencev, — slovenske domovine pred sovražniki partizani. Delovali kot pomožne policijske sile. Ob koncu vojne bi se pred zavezniki izkazali kot slovenska vojska.

»Domobranci, v boj za sveto stvar, zavihral nad nami je vihar, domovina vabi nas, domovina kliče nas, v boj za sveto stvar! Nam sovražnik ruši hišo, dom, nam pogubo nosi in pokom, vsak naj meč zagrabí, domovina vabi, za dom, za sveto stvar!«
(Domobranska prisega, 1941)

Domobranci

4. RAZVOJ NOVE OBLASTI MED VOJNO

» /S/oglašajo ustanovne skupine OF v naslednjih dejstvih:

- a.) Osvobodilna fronta slovenskega naroda je enotna vseljudska politika in nacionalna organizacija slovenskega naroda. /.../
- b.) Avantgardna vloga v slovenskem osvobodilnem gibanju pripada glede na njen program Komunistični partiji Sloveniji kot avantgardi najnaprednejšega slovenskega družbenega sistema proletariata Slovenije. /.../
- c.) Druge izmed ustanovnih skupin OF ne organizirajo samostojnih strank ali političnih organizacij.«

(Vir: Dolomitska izjava, 1943)

- September 1941: Vrhovni plenum
→ Slovenski narodnoosvobodilni odbor,
- oktober 1943: Zbor odposlancev v Kočevju,
 - zakonodajni organ oblasti → Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO),
- izvršilni organ oblasti → Izvršilni odbor OF Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora,
 - 5. maja 1945 v Ajdovščini slovenska vlada.

DIAPOZITIV 19

• 1942: AVNOJ (Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije) –

14. Spoznaj organiziranost Osvobodilne fronte.

a) Z rdečo barvo v preglednici podčrtaj politične skupine, ki so sodelovale pri ustanovitvi OF.

b) Z modro barvo podčrtaj najvišji organ OF.

- S katerim današnjim organom lahko primerjamo njegov položaj?

S parlamentom.

c) Z zeleno barvo podčrtaj ime izvršilnega organa, ki ga je imenoval najvišji organ OF.

- S katerim današnjim organom lahko primerjamo njegov položaj?

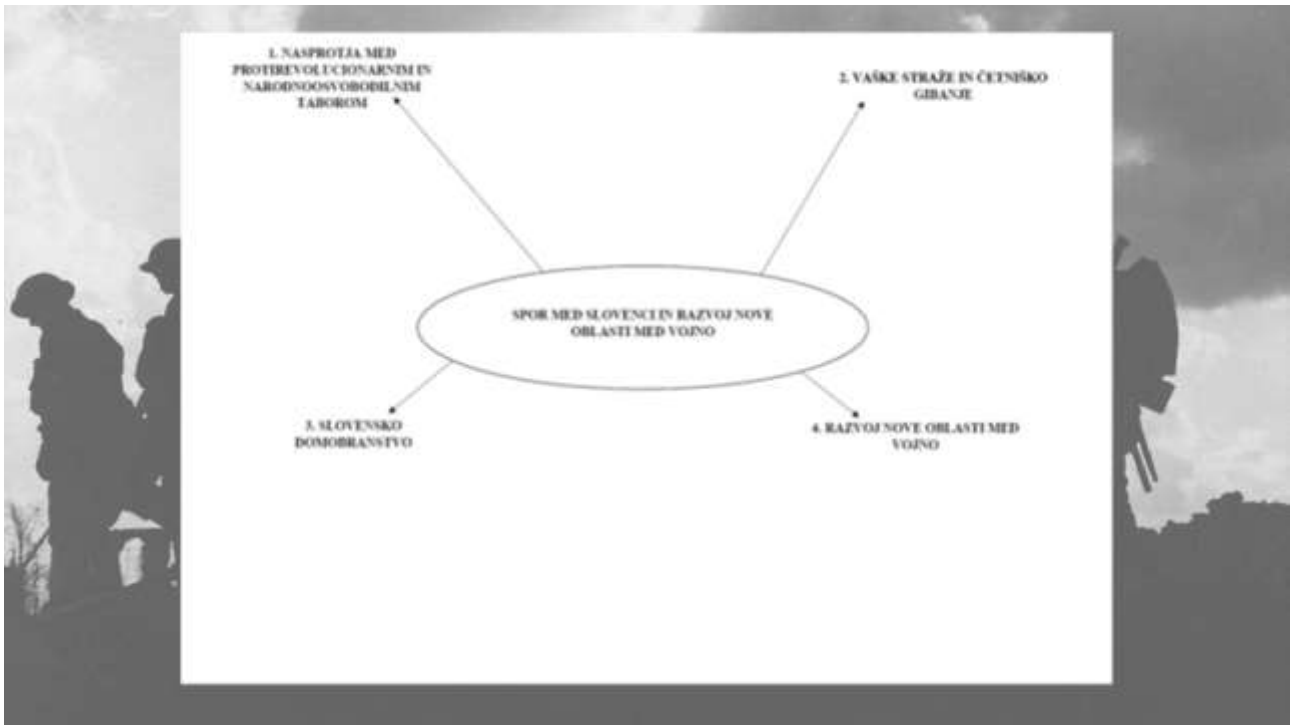
Z vlado.

Družba izdava knjigo na Slovenskem

39

DIAPOZITIV 20

NA KONCU DANAŠNJE UČNE URE UGOTAVLJAM, DA ZNATE...

- primerjati partizansko gibanje z vaškimi stražami, četništvom in slovenskim domobranstvom,
- opisati, kako je bila organizirana Osvobodilna fronta,
 - sklepati o pomenu dolomitske izjave,
- razložiti, kako se je oblikovala nova oblast med vojno in kakšen je bil njen pomen za nastajanje slovenske državnosti.

PRILOGA 2: Učno-delovni list – prazen

SPOR MED SLOVENCMI

V spodnjo tabelo si s pomočjo razlage in samostojnega delovnega zvezka zapiši, kdo je ustanovil oziroma podpiral ustanovitve posameznih oblik odporiškega gibanja protirevolucionarnega tabora in narodnoosvobodilnega tabora. Prav tako zapiši, s kakšnim namenom so jih ustanavljali, kakšna je bila njihova dejavnost in kdo so bili njihovi predstavniki.

OSVOBODILNA FRONTA	VAŠKE STRAŽE	ČETNIŠKO GIBANJE	SLOVENSKO DOMOBRAINSTVO

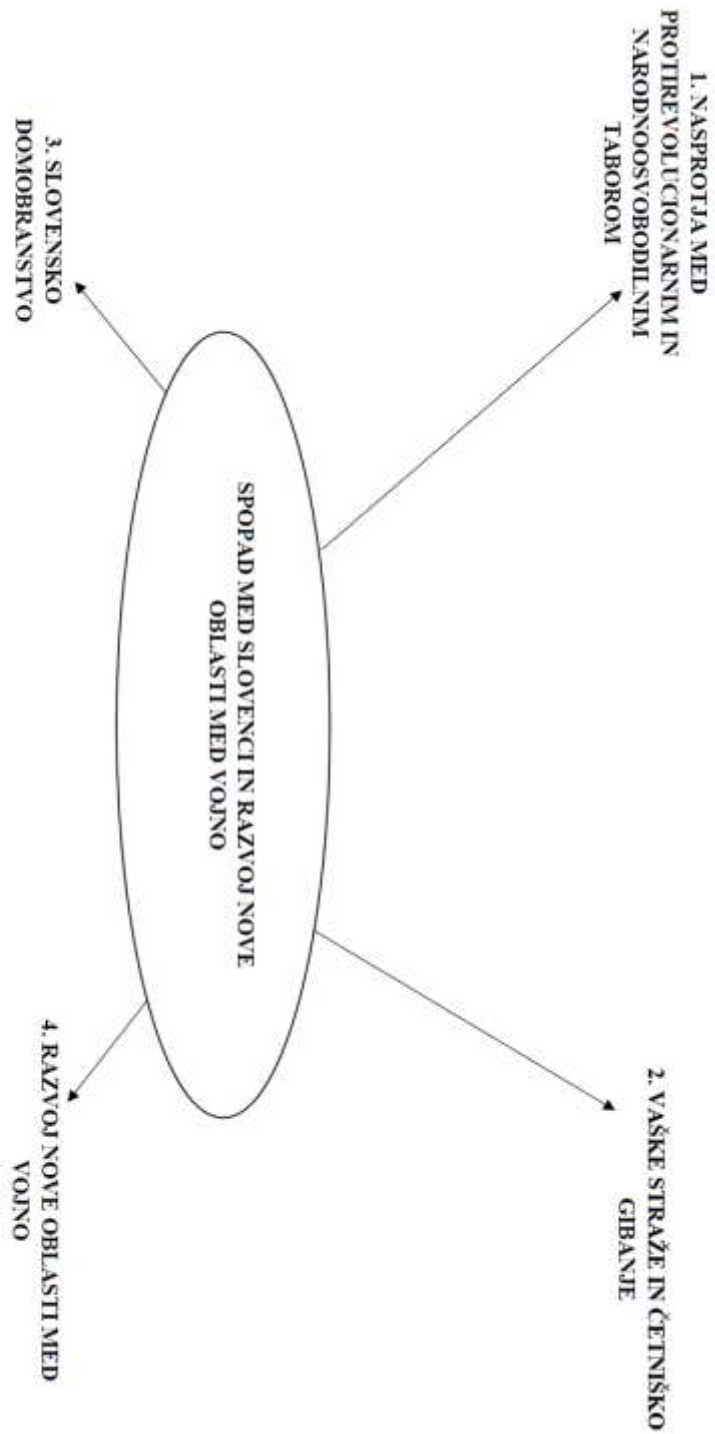
PRILOGA 3: Učno-delovni list – rešen

SPOR MED SLOVENCMI

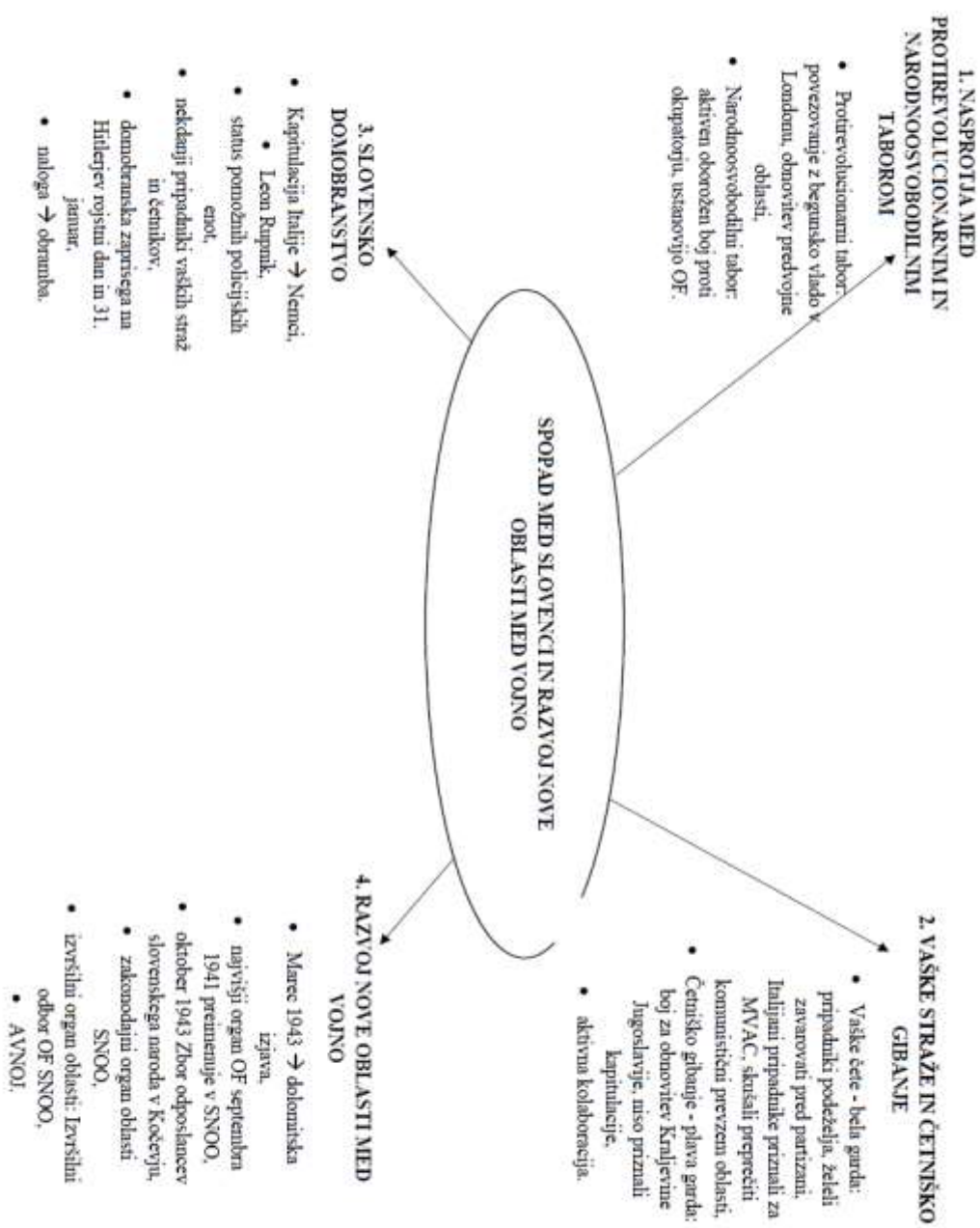
V spodnjo tabelo si s pomočjo različne in samostojnega delovnega zvezda zapiši, kdo je ustanovil oziroma podpiral ustanovitve posameznih oblik odporniškega gibanja protirevolucionarnega tabora in narodnoosvobodilnega tabora. Prav tako zapiši, s kakšnim namenom so jih ustanovljali, kakšna je bila njihova dejavnost in kdo so bili njihovi predstavniki.

OSVOBODILNA FRONTA	VASKE STRAŽE	ČETNIŠKO GIBANJE	SLOVENSKO DOMOBRAVNSTVO
<ul style="list-style-type: none"> ORGANIZACIJA RAZLIČNIH POLITIČNIH SKUPIN, VODILNO VILOGO PRIDOBILI KOMUNISTI KOMUNISTI KRŠČANSKI SOCIALISTI DEL SOKOLOV IN DEL KULTURNIH DELAVCEV MARCA 1943 PODPIS DOLOMITSKE IZJAVE 1941 → VRHOVNI PLENUM RAZGLASIL NOVO SLOVENSKO OBLASTI → preimenoval v SNOO OKTOBER 1943 → ZBOR ODPOSILANCEV SLOVENSKEGA NARODA V KOČEVJU ZAKONODAJNI ORGAN OBLASTI → SNOO IZVRŠILNI ORGAN OF SNOO 	<ul style="list-style-type: none"> Ustanovljene poletj 1942 na ozemlju italijanskega okupatorja vaske straže sprva ustanovili prebivalci podeželja samoobramba podeželskega prebivalstva pred nasiljem OF tučenicje partizanskega gibanja italijanske oblasti so jih oborožile in priznale za svoje prostovoljce protikomunistične milice – MVAC aktivna kolaboracija poimenovanje bela garda porazeni septembra 1943 na Turjaku 	<ul style="list-style-type: none"> Gibanje je imelo podporo liberalnega tabora → nameni: boji za obnovitev Kraljevine Jugoslavije vitovno poveljstvo generala Drazge Mihailoviča kraljeva vojska aktivna kolaboracija poimenovanje plava garda porazeni septembra 1943 v Gortanču 	<ul style="list-style-type: none"> Pobuda ljubljanskega župana in starojugoslovanskega generala Leona Rupnika pomožne policijske enote enote sestavljali nekdanji pripadniki vaskih straz in četnikov, mnogi protikomunistično usmerjeni mladinski in študentske najprej prostovoljci kasneje vanj mobilizirali del vojskih obveznikov, domobranska prisegla nameni: obramba Slovencev pred širjenjem komunističnih idej in socialistične revolucije

PRILOGA 4: Ponovitveni miselni vzorec – prazen

PRILOGA 5: Ponovitveni miselni vzorec – rešen

PRILOGA 6: Naloge iz samostojnega delovnega zvezka na učno temo

Krepitev partizanskega gibanja in naraščanje vpliva OF je meščanski tabor spodbudila k organiziranju svojih oboroženih enot.

- Poleti 1942 so bile ustanovljene oborožene skupine, imenovane **vaške straže**. Njihov namen je bil dvojen: samoobramba podeželskega prebivalstva pred nasiljem OF (na primer odvzemom hrane, atentati) in uničenje partizanskega gibanja, s čemer je meščanski tabor skušal preprečiti povojni komunistični prevzem oblasti. Vaške straže so ustanavljali, organizirali in oborožili Italijani, pripadnikom so zagotovili obleko in hrano. Priznali so jih za svoje **prostovoljne protikomunistične milice** (Milizie volontarie anticomunista – MVAC).
- Delovalo je tudi **četniško gibanje**, ki je imelo podporo liberalnega tabora in se je bojevalo za obnovo Kraljevine Jugoslavije. Bilo je povezano z voditeljem jugoslovanskega četniškega gibanja Dražem Mihailovičem in tudi Italijani.

Z oboroženim sodelovanjem z okupatorjem so pripadniki vaških straž, četnikov in meščanski tabor zašli v kolaboracijo oziroma izdajstvo.

Ob kapitulaciji Italije septembra 1943 so se z vaškimi stražami in četniki spopadli partizani in jih premagali.

11. S pomočjo virov zapiši tri dejstva o vaških stražah.

»Tako je bila ustanovljena Legija, ki so jo pozneje /.../ prekrstili v »Milizia Volontaria antikomunista«. Mišljena je bila kot slovenska narodna vojska, ki naj ljudstvo brani in čuva. Po vseh krajih Ljubljanske pokrajine so kmetije prosili za orožje. Torej nihče ni kmeta sili prijeti za orožje. Nagon po samoobrambi in volja po življenju sta ga k temu pristišla.«

(V izdatki domovine, (s.n.), (1943))

Pripadniki vaških straž v Grčaricah, kjer je bila ena od glavnih postojank vaških straž. Prvi z leve je pesnik France Balantič.

ALIVEŠ?

- Julija 1942 se je pod Gorjanci zgodil prvi oborožen spopad med partizanskimi četami in četniki.
- Partizani so vaške straže imenovali bela garda, četnike pa plava garda. Čete vaških straž so bile jeseni 1943 poražene na Turjaku, čete četnikov pa v Grčaricah.

Ob kapitulaciji Italije septembra 1943 so oblast nad Ljubljansko pokrajino prevzeli **Nemci**. Vodstvo so zaupali Leonu Rupniku, nekdanjemu generalu jugoslovanske vojske. Na njegovo pobudo je bilo ustanovljeno **slovensko domobranstvo**.

- Namen domobrancev je bila obramba Slovencev pred širjenjem komunističnih idej in socialistične revolucije, s tem pa tudi preprečitev povojnega komunističnega prevzema oblasti.
- Delovali so kot pomožne policijske sile pod nemškim poveljstvom, njihovo delo je bilo predvsem varovanje prometnih povezav in vasí. V času velikih nemških ofenziv proti partizanom so pomagali nemški vojski.
- Domobranci so dobili orožje in plačilo od Nemcev. V posebni prisegi so jim prisegli zvestobo. Zaradi sodelovanja z nemškimi oblastmi so jih partizani in zavezniki prištevali med sodelavce okupatorja. Slovenski politiki v emigraciji so vodstvo v Ljubljani pozvali, naj opusti sodelovanje z Nemci, a niso bili uspešni. Ob koncu vojne so se domobranci skupaj z nemško vojsko umaknili na avstrijsko Koroško in se predali zaveznikom.

12. S pomočjo virov zapiši tri dejstva o domobrancih.

*»Domobranci, v boj za sveto stvar,
zavihral nad nami je vihar,
domovina vabi nas,
domovina kliče nas,
v boj za sveto stvar!
Nam sovražnik ruši hišo, dom,
nam pogubo nosi in polom,
vsak naj meč zagrabí,
domovina vabi,
za dom, za sveto stvarje!
(Domobranski pesem, 1943)*

Domobranci

ALI VEŠ?

- Vaške straže so bile najštevilčnejše poleti 1943, ko so štejele čez 6.000 članov; četniki so v Sloveniji šteli okoli 500 mož, na vsem jugoslovanskem ozemlju pa več kot 50.000.
- Domobranske enote so delovale v Ljubljanski pokrajini, na Primorskem in Gorenjskem. Po ocenah zgodovinarjev naj bi domobranstvo štelo okoli 13.500 mož.

13. Ustno pojasni, zakaj so partizani in zavezniki domobrance prištevili med izdajalce.

Razvoj nove oblasti med vojno

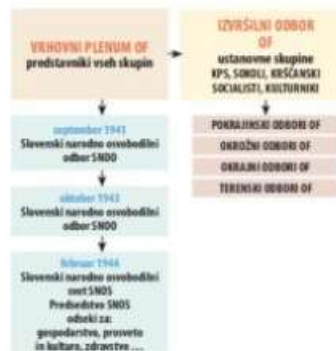
Na slovenskih tleh je med vojno postala najpomembnejša organizacija ilegalna Osvobodilna fronta, ki je vodila najmočnejše odporiško gibanje in je na osvobojenem ozemlju prevzela oblast. OF je bila skupna organizacija različnih političnih skupin, vodilno vlogo v njej pa so pridobili komunisti. Z uspešnim delovanjem OF in partizanskih čet se je njihov položaj kreplil. Marca 1943 so predstavniki najmočnejših ustanovnih skupin (komunistov, sokolov in krščanskih socialistov) podpisali **dolomitsko izjavo** in komunistični partiji priznali vodilno vlogo v OF in slovenskem osvobodilnem boju.

Prevlada Komunistične partije v OF je:

- komunistom pripravila prevzem oblasti po vojni,
- zaostriła odnos med OF in meščanskim taborom.

14. Spoznaj organiziranost Osvobodilne fronte.

- a) Z rdečo barvo v preglednici podčrtaj politične skupine, ki so sodelovale pri ustanovitvi OF.
- b) Z modro barvo podčrtaj najvišji organ OF.
- S katerim današnjim organom lahko primerjamo njegov položaj?
- _____
- c) Z zeleno barvo podčrtaj ime izvršilnega organa, ki ga je imenoval najvišji organ OF.
- S katerim današnjim organom lahko primerjamo njegov položaj?
- _____

PRILOGA 7: Rešitve nalog iz samostojnega delovnega zvezka na učno temo

Krepitev partizanskega gibanja in naraščanje vpliva OF je meščanski tabor spodbudila k organiziranju svojih oboroženih enot.

- Poleti 1942 so bile ustanovljene oborožene skupine, imenovane **vaške straže**. Njihov namen je bil dvojen: samoobramba podeželskega prebivalstva pred nasiljem OF (na primer odvzemom hrane, atentati) in uničenje partizanskega gibanja, s čemer je meščanski tabor skušal preprečiti povojni komunistični prevzem oblasti. Vaške straže so ustanavljali, organizirali in oborožili Italijani, pripadnikom so zagotovili obleko in hrano. Priznali so jih za svoje **prostovoljne protikomunistične milice** (Milizie volontarie anticomunista – MVAC).
- Delovalo je tudi **četniško gibanje**, ki je imelo podporo liberalnega tabora in se je bojevalo za obnovo Kraljevine Jugoslavije. Bilo je povezano z voditeljem jugoslovanskega četniškega gibanja Dražem Mihailovičem in tudi Italijani.

Z oboroženim sodelovanjem z okupatorjem so pripadniki vaških straž, četnikov in meščanski tabor zašli v kolaboracijo oziroma izdajstvo.

Ob kapitulaciji Italije septembra 1943 so se z vaškimi stražami in četniki spopadli partizani in jih premagali.

11. S pomočjo virov zapiši tri dejstva o vaških stražah.

»Tako je bila ustanovljena Legija, ki so jo pozneje /.../ prekrstili v »Milizia Volontaria antikomunista«. Mišljena je bila kot slovenska narodna vojska, ki naj ljudstvo brani in čuva. Po vseh krajih Ljubljanske pokrajine so kmetje prisili za orožje. Torej nihče ni kmeto sili prijeti za orožje. Nagon po samoobrambi in volja po življenju sta ga k temu prisilila.«

(V skrbidomovine, (s.n.), (1943))

Vaške straže so sprva ustanavljali prebivalci podeželja. Ustanavljali so jih prostovoljno. Namen vaških straž je bil samoobramba in uničenje partizanskega gibanja.

Pripadniki vaških straž v Grčaricah, kjer je bila ena od glavnih postojank vaških straž. Prvi z leve je pesnik France Balantič.

ALI VEŠ?

- Julija 1942 se je pod Gorjanci zgodil prvi oborožen spopad med partizanskimi četami in četniki.
- Partizani so vaške straže imenovali bela garda, četnike pa plava garda. Čete vaških straž so bile jeseni 1943 poražene na Turjaku, čete četnikov pa v Grčaricah.

Ob kapitulaciji Italije septembra 1943 so oblast nad Ljubljansko pokrajino prevzeli **Nemci**. Vodstvo so zaupali Leonu Rupniku, nekdanjemu generalu jugoslovanske vojske. Na njegovo pobudo je bilo ustanovljeno **slovensko domobranstvo**.

- Namen domobrancev je bila obramba Slovencev pred širjenjem komunističnih idej in socialistične revolucije, s tem pa tudi preprečitev povojnega komunističnega prevzema oblasti.
- Delovali so kot pomožne policijske sile pod nemškim poveljstvom, njihovo delo je bilo predvsem varovanje prometnih povezav in vasí. V času velikih nemških ofenziv proti partizanom so pomagali nemški vojski.
- Domobranci so dobili orožje in plačilo od Nemcev. V posebni prisegi so jim prisegli zvestobo. Zaradi sodelovanja z nemškimi oblastmi so jih partizani in zavezniki prištevali med sodelavce okupatorja. Slovenski politiki v emigraciji so vodstvo v Ljubljani pozvali, naj opusti sodelovanje z Nemci, a niso bili uspešni. Ob koncu vojne so se domobranci skupaj z nemško vojsko umaknili na avstrijsko Koroško in se predali zaveznikom.

12. S pomočjo virov zapiši tri dejstva o domobrancih.

Obramba Slovencev, slovenske domovine pred sovražniki partizani. Delovali kot pomožne policijske sile. Ob koncu vojne bi se pred zavezniki izkazali kot slovenska vojska.

»Domobranci, v boj za sveto stvar, zavihral nad nami je vihar, domovina vabi nas, domovina kliče nas, v boj za sveto stvar!
Nam sovražnik ruši hišo, dom, nam pogubo nosi in polom, vsak naj meč zagradi, domovina vabi, za dom, za sveto stvar!«
(Domobranska pesem, 1945)

Domobranci

ALI VEŠ?

- Vaške straže so bile najštevilčnejše poleti 1943, ko so štejele čez 6.000 članov; četniki so v Sloveniji šteli okoli 500 mož, na vsem jugoslovanskem ozemlju pa več kot 50.000.
- Domobranske enote so delovale v Ljubljanski pokrajini, na Primorskem in Gorenjskem. Po ocenah zgodovinarjev naj bi domobranstvo štelo okoli 13.500 mož.

13. **Ustno pojasni, zakaj so partizani in zavezniki domobranci pristevali med izdajalce.**

Razvoj nove oblasti med vojno

Na slovenskih tleh je med vojno postala najpomembnejša organizacija ilegalna Osvobodilna fronta, ki je vodila najmočnejše odporiško gibanje in je na osvobojenem ozemlju prevzela oblast. OF je bila skupna organizacija različnih političnih skupin, vodilno vlogo v njej pa so pridobili komunisti. Z uspešnim delovanjem OF in partizanskih čet se je njihov položaj kreplil. Marca 1943 so predstavniki najmočnejših ustanovnih skupin (komunistov, sokolov in krščanskih socialistov) podpisali **dolomitsko izjavo** in komunistični partiji priznali vodilno vlogo v OF in slovenskem osvobodilnem boju. Prevlada Komunistične partije v OF je:

- komunistom pripravila prevzem oblasti po vojni,
- zaostriła odnos med OF in meščanskim taborom.

14. **Spoznaj organiziranost Osvobodilne fronte.**

- Z rdečo barvo v preglednici podčrtaj politične skupine, ki so sodelovale pri ustanovitvi OF.
- Z modro barvo podčrtaj najvišji organ OF.
 - S katerim današnjim organom lahko primerjamo njegov položaj?

S parlamentom.

- Z zeleno barvo podčrtaj ime izvršilnega organa, ki ga je imenoval najvišji organ OF.
 - S katerim današnjim organom lahko primerjamo njegov položaj?

Z vlado.

Druga svetovna vojna na Slovenskem

UČNE PRIPRAVE ZA SREDNJO ŠOLO

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
KAKO JE BILA UREJENA RIMSKA REPUBLIKA?**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: APRIL 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Prva gimnazija Maribor	
Razred:	1. a in 1. b	
Datum:	9. in 13. april 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Od mestnih držav do prvih imperijev
	Poglavje iz učbenika:	Rimski imperij
Učna enota – naslov učne ure:	Kako je bila urejena rimska republika?	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda slikovne demonstracije - metoda besedne demonstracije - metoda dela s slikovnimi viri - metoda dela s pisnimi viri 	
Učne tehnike:	/	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »/.../ primerjajo oblike državnih organizacij in oblik vladanja v starem veku, - primerjajo načine urejanja odnosov med državami, med vladarji in vladajočimi na eni strani in med ljudstvom na drugi strani, - umestijo ključne dogodke, pojave in procese iz obdobja prazgodovine in starega veka v ustrezen zgodovini čas in prostor, - /.../ razvijajo spretnosti zbiranja in izbiranja ter kritične presoje vrednosti in uporabnosti informacij iz izbranih zgodovinskih virov, - oblikujejo samostojne zaključke, mnenja in stališča, - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije, - /.../ razvijajo odgovoren in pozitiven odnos do ohranjenosti kulturne dediščine iz obdobja prazgodovine in starega veka v različnih arheoloških parkih, muzejskih zbirkah ipd.« (Učni načrt, 2008, str. 14–15). 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih, kako je bila v republiki razdeljena rimska družba, - opisati in primerjati organe in oblastne funkcije v rimski republiki, - naštetih, kdo je bil v rimski republiki nosilec izvršilne in kdo zakonodajne oblasti, - pojasniti in primerjati načine, na katere so se povezovali plebejci in patriciji, - pojasniti, kako se je končal spor med patriciji in plebejci ter ovrednotiti posledice, ki jih je

		le-ta prinesel.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pozorno poslušati, - odgovarjati na zastavljena vprašanja, - razviti sposobnosti različnih oblik komunikacije, - samostojno zapisovati učno snov v zvezek, - upoštevati navodila pri reševanju nalog, - oblikovati samostojne sklepe, mnenja in stališča. -
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati ustrezen odnos do preteklosti, - razvijati pozitiven in odgovoren odnos do ohranjene dediščine rimske republike.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnava nove učne snovi 4. Ponavljanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Magistrature 2. Ljudski zbori 3. Spor med patriciji in plebejci 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Cedilnik, Alenka et al. <i>Zgodovina 1: prazgodovina in stari vek: učbenik za zgodovino v 1. letniku gimnazij</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018, str. 140–143). - PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi, - izročki, - učno-delovni list.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor, - računalnik, - platno, - Zoom.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Latinščina: uporaba latinskih izrazov za magistrature v rimski republiki, pojasnjevanje latinskih izrazov.</p> <p>Slovenščina: dijaki se izražajo v slovenskem jeziku, pišejo in berejo.</p> <p>Italijanščina: uporaba italijanskih besed, pojasnjevanje njihovih pomenov.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Liktor: spremljevalec, služabnik najvišjih rimskih oblastnikov, tj. konzulov v času rimske republike. Bilo jih je 12 in pred konzuli so morali nositi povezane butare s sekiro v sredini.</p> <p>Pravica veto: pravica, s katerim so rimski državni uradniki lahko zaustavili uveljavitev zakonov, s katerimi se niso strinjali.</p> <p>Centurije: vojaške stotnij, kjer so najvišje položaje zasedali plebejci.</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	Učni načrt. Gimnazija; Klasična gimnazija, Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

		<p>http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgo_klasicna_gimnazija_350_ur_gimn.pdf (Dostop: april 2021).</p>
	<p>Učna priprava</p>	<p>Cedilnik, Alenka et al. <i>Zgodovina 1: prazgodovina in stari vek: učbenik za zgodovino v 1. letniku gimnazij</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018, str. 140–143.</p> <p>Brodnik, Vilma, Jernejčič, Robert A., Zgaga, Srečko. <i>Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2011, str. 111–115; 274.</p> <p>Brodnik, Vilma, Jernejčič, Robert A., Radonjić, Zoran, Urankar-Dornik, Tjaša. <i>Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 1999, str. 60; 140–143.</p> <p>Bratož, Rajko. <i>Rimska zgodovina. Del 1, Od začetkov do nastopa cesarja Dioklecijana</i>. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Študentska založba. Filozofska fakulteta, 2007, str. 52–57.</p> <p>Osebni zapiski Karin Gradišnik, 2. letnik klasične gimnazije, šolsko leto 2013/2014.</p> <p>Izvečki profesorja Borisa Ferka za interno uporabo dijakov 1. letnika klasične gimnazije, šolsko leto 2020/2021.</p> <p>Senat rimskega imperija v času republike. https://en.wikipedia.org/wiki/Senate_of_the_Roman_Empire (Datum zadnjega dostopa: 5. april 2021).</p> <p>Ljudski tribun. https://en.wikipedia.org/wiki/Tribune (Datum zadnjega dostopa: 5. marec 2021).</p>
	<p>PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi</p>	<p>DIAPOZITIV 1–17: Antična rimska kamnita struktura. https://images.megapixl.com/3801/38013772.jpg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 1: Znak SPQR. https://www.pngegg.com/en/png-tmbtz (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>Senator. https://e7.pngegg.com/pngimages/381/447/png-clipart-ancient-rome-roman-senate-travian-roman-</p>

[law-magistratur-senator-law-ancient-rome-thumbnail.png](#) (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 2:

Antični geometrijski vzorci.

<https://lh3.googleusercontent.com/proxy/yjDdzjtuEoJ5WfR7-FCiw5LonmNLItZev04XPyWkoL98CbpmF6dSy0alD8j05QljwMLzXVCSMxGoQ7-U35swK-NHg>

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 3:

Goreča žarnica.

<https://lh3.googleusercontent.com/proxy/j8k708AAa-XnHxMXG-SiGxalmEVjbrgt0jLLUt4SrGQ9iT6Z8CMWbtxGMGIGDoGey0HCZi2gSYN7ZPidv14g--mHJ3ULT4Y>

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 4:

Oznaka S. P. Q. R. na antičnem rimskem spomeniku.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SPQR.JPG>

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 5:

Rimska konzula.

<https://i.pinimg.com/originals/3f/38/3e/3f383eab7f4b7a25a1591c66c0159404.jpg>

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 6:

Rimski liktor. https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQGmXb944ddXbAoCwcbJUcIGDiNehkVaiyZ28P25AgCIEyE4GkegqYJDDO3_MJIEaAe8wk&usqp=CAU

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Kovanec, na katerem je upodobljen Brutus v spremstvu liktorjev.

<https://www.cngcoins.com/photos/big/161102.jpg>

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Kovanec iz rimske Dakije, na katerem so upodobljeni liktorji.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Consul_et_lictores.jpg

(Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Prepoznaven znak Nacionalne fašistične partije v Italiji.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/74/National_Fascist_Party_logo.svg/1200px-National_Fascist_Party_logo.svg.png (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 7:

Sprevod z liktorji.

<https://c8.alamy.com/comp/KR853D/lictors-carrying-fasces-in-ancient-rome-the-lictors-were-public-officers-KR853D.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Konzula. <https://qph.fs.quoracdn.net/main-qimg-9f631f3dd07a82501d7a54a70f4d69f4.webp> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 8:

Struktura rimske republike.

<https://shhistory8sw.weebly.com/structure-of-the-roman-republic.html> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 9:

Antični senator.

<https://i.pinimg.com/originals/61/c2/7c/61c27c2230b05f3f37b9971d397057a6.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Kratice S. P. Q. R. na jaških za kanalizacijo.

https://external-preview.redd.it/-3zDhjZmAeoss32_r-FfgKC5zIbQdKeWKt80b-820BI.jpg?auto=webp&s=5d5fed3e5b9259380a61c5d2490624b869008a73 (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Kratice S. P. Q. R. na delu vodnjaka na enem izmed rimskih trgov.

<https://i.pinimg.com/236x/85/4e/59/854e59e23ddea7596046c2b3b180a646.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Dva simbola mesta Rim, volkulja z dvojčkoma in pod njenim reliefom kratice S. P. Q. R.

<https://i.pinimg.com/originals/53/4c/09/534c094742a0751e638cfede487c9b98.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Zasedanje senata. Ciceronova obtožba Katiline, 1889.

<https://www.ancient.eu/img/r/p/500x600/4532.jpg?v=1607357734> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 10:

Delitev rimske družbe.

https://sites.google.com/site/nelson5anahiidiaz/_/rsrc/1368196998496/home/rome-s-economics/rome-s-social-structure/Roman-Society.jpg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Karikature patricija in dveh plebejcev.

<https://study.com/cimages/videopreview/videopreview-full/5obg3g8yty.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 11:

Ljudski tribun.

<https://www.ancient.eu/img/r/p/500x600/4883.png?v=1615853703> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

Brata Grakh.

[https://www.thoughtco.com/thmb/78E21yRRL9kxS2oqOZAAMCLkOV0=/2891x1626/smart/filters:no_upscale\(\)/gracchus-51244079-5b96e257c9e77c0050b0bdc9.jpg](https://www.thoughtco.com/thmb/78E21yRRL9kxS2oqOZAAMCLkOV0=/2891x1626/smart/filters:no_upscale()/gracchus-51244079-5b96e257c9e77c0050b0bdc9.jpg) (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 12:

Brodnik, Jernejčič in Zgaga. *Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2011, str. 112.

Antični geometrijski vzorci.

<https://lh3.googleusercontent.com/proxy/yjDdzjtuEoJ5WfR7-FCiw5LonmNLItZev04XPyWkoL98CbpmF6dSy0alD8j05QljwMLzXVCSMxGoQ7-U35swK-NHg> (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 13:

Rimljani pregledujejo zakone dvanajstih plošč.

https://sites.google.com/site/allyouneedtoknowonancientrome/_/rsrc/1323637253899/roman-republic/roman-republic/12tables.jpg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).

DIAPOZITIV 14:

Brodnik, Jernejčič in Zgaga. *Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2011, str. 112.

Antični geometrijski vzorci.

<https://lh3.googleusercontent.com/proxy/yjDdzjtuE>

	<p>oJ5WfR7-FCiw5LonmNLItZev04XPyWkoL98CbpmF6dSy0alD8j05QljwMLzXVCSMxGoQ7-U35swK-NHg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 15: Brodnik, Vilma, Jernejčič, Robert A., Radonjić, Zoran, Urankar-Dornik, Tjaša. <i>Zgodovina 1: Učbenik za prvi letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 1999, str. 60.</p> <p>Antični geometrijski vzorci. https://lh3.googleusercontent.com/proxy/yjDdzjtuEoJ5WfR7-FCiw5LonmNLItZev04XPyWkoL98CbpmF6dSy0alD8j05QljwMLzXVCSMxGoQ7-U35swK-NHg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 16: Dijaki ob reševanju kviza na spletni strani Quizizz. https://cf.quizizz.com/img/mkt/5-PRODUCT_LINEUP-For_Teachers.png (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>Logotip Quizizz. https://cf.quizizz.com/img/quizizz_logos/purple-brandmark-600x164.png (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 17: Semafor čustev. https://studentsuccesstutor.com/emotional-intelligence-student-success-study-skills/ (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p>
<p>Učno-delovni list s shemami ureditve rimske republike</p>	<p>Znak SPQR. https://www.pngegg.com/en/png-tmbtz (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>Rimska družbena ureditev v času republike. https://sites.google.com/site/nelson5anahiidiaz/_/rsr/c/1368196998496/home/rome-s-economics/rome-s-social-structure/Roman-Society.jpg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>Senator. https://e7.pngegg.com/pngimages/381/447/png-clipart-ancient-rome-roman-senate-travian-roman-law-magistratur-senator-law-ancient-rome-thumbnail.png (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>Konzula.</p>

	<p>https://i.pinimg.com/originals/3f/38/3e/3f383eab7f4b7a25a1591c66c0159404.jpg (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>Ljudski tribun. https://www.ancient.eu/img/r/p/500x600/4883.png?v=1615853703 (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p>
Ponoviten Quizizz kviz	<p>ZAČETNA STRAN KVIZA: Znak SPQR. https://en.wikipedia.org/wiki/SPQR (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>PRVO VPRAŠANJE: Struktura rimske republike. https://shhistory8sw.weebly.com/structure-of-the-roman-republic.html (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p> <p>DRUGO VPRAŠANJE: Rimski višji sloj. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bf/Ancient_Rome_%28cropped%29.JPG/440px-Ancient_Rome_%28cropped%29.JPG (Datum zadnjega dostopa: 7. april 2021).</p>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
6 minut	Dijake pozdravim, vpišem morebitne manjkajoče in začnem z učno uro.	Odzdravijo in pripravijo vse potrebne pripomočke za pouk zgodovine.
	<i>Danes bomo nadaljevali s pomembno temo, ki jo obravnavamo že nekaj ur in sicer bomo nadaljevali z antičnim Rimom.</i>	Poslušajo.
	<i>Bi kdo znal povedati, o čem smo se pogovarjali prejšnjo uro?</i>	-Začeli smo se pogovarjati o rimski republiki.
	<i>Kaj pa pomeni beseda republika? Kako bi jo prevedli v latinski jezik?</i>	-Res publika, zadeva/stvar ljudstva, javna zadeva.
	<i>Katerega leta in s katerim dogodkom pa je prišlo do vzpostavitve rimske republike?</i>	-Leta 509 pr. Kr. z izgonom/odstavitvijo zadnjega rimskega kralja.
	<i>Zakaj pa so izgnali Tarkvinija Ošabnega (lat. Superbus)?</i>	-Imel je ambicije po tiranski oblasti, na oblast je prišel na

<p><i>Kako pa smo imenovali sistem, ki je bil v kraljevini?</i></p> <p><i>Zakaj ravno takšno poimenovanje?</i></p> <p><i>Kdo je v času kraljevine predstavljal zakonodajno telo?</i></p> <p><i>Kdo pa so bili senatorji?</i></p>	<p><i>protizakonit način, bil je uzurpator.</i></p> <p><i>-Elektoralna monarhija.</i></p> <p><i>-Kralji so bili praviloma voljeni in niso bili zakonodajalci.</i></p> <p><i>-Senatorji.</i></p> <p><i>-Bili so predstavniki starih plemiških rodbin, imeli so veliko premoženja, ogromno posesti.</i></p>
<p><i>Danes bomo govorili o tem, na kakšen način je bila urejena rimska republika.</i></p> <p><i>Učno uro bomo razdelili na tri vsebinske poudarke, in sicer bomo na začetku govorili o tem, kakšne so bile različne magistrature, ki so jih poznali v rimski republiki. Nadaljevali bomo z ljudskimi zbori, končali pa bomo s sporom med patriciji in plebejci ter posledicami, ki jih je le-ta prinesel za oba sloja.</i></p> <p><i>Tekom današnje učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- naštetih, kako je bila v republiki razdeljena rimska družba,</i> <i>- opisati in primerjati organe in oblastne funkcije v rimski republiki,</i> <i>- naštetih, kdo je bil v rimski republiki nosilec izvršilne in kdo zakonodajne oblasti,</i> <i>- pojasniti in primerjati načine, na katere so se povezovali plebejci in patriciji,</i> <i>- pojasniti, kako se je končal spor med patriciji in plebejci ter ovrednotiti posledice, ki jih je le-ta prinesel.</i> <p><i>Zapis učne snov imate na PowerPoint predstavitvi, z mojo razlago pa si lahko dopolnjujete vaše izročke, ki ste jih že prejeli od vašega profesorja. Za lažje razumevanje boste dobili tudi shemo ureditve rimske republike, kamor si boste lahko vpisali podatke in ki jo bomo preverili pri zadnjem vsebinskem poudarku.</i></p>	<p><i>Poslušajo in sledijo PowerPoint predstavitvi.</i></p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDARE K: Magistrature (11 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Z izgonom zadnjega kralja leta 509 pr. Kr. je Rim postal republika, ali kot poznamo latinsko poimenovanje res publika. Kljub temu oblast ni bila prepuščena ljudstvu, kot bi to morda pričakovali. Prehod iz monarhične v republikansko ureditev ni bil vpeljan čez noč, ampak je potekal postopoma in skozi daljše časovno obdobje. Politično oblast v času republike so si delili magistrati, ljudski zbori in senat. Tako je imela rimska republika značilnosti monarhične (magistrati), aristokratske (senat) in demokratične ureditve (zbori), o čemer bomo govorili v nadaljevanju učne ure.</i></p> <p><i>Kot smo že govorili v prejšnjih urah, so Rimljani z namenom, da bi preprečili kopičenje politične moči v rokah enega samega posameznika in jih med drugim prisilili v sodelovanje, uvedli magistrature ali visoke uradniške službe, torej javne službe.</i></p> <p><i>Kako bi lahko magistrature imenovali danes?</i></p>	<p>Poslušajo in sledijo PowerPoint predstavitvi.</p> <p>-Ministrstva, ministri.</p>
	<p><i>Vse te uradniške službe so lahko na začetku zasedali zgolj patriciji. Kdo pa so bili pripadniki patricijev?</i></p> <p><i>Beseda izhaja iz latinske besede pater, torej tisti, ki imajo očeta. Poznamo tudi besedno zvezo v latinščini pater familias – očetje so namreč v takratnih časih dejansko bili glave družine. To so torej ljudje z znamenitim očetom, rimska aristokracija, imajo se za potomce prvotnih Rimljanov. Kar je za nas najbolj pomembno je to, da so patriciji imeli možnost za prevzem različnih javnih funkcij.</i></p> <p><i>Da bi Rimljani preprečili ponovno vzpostavitev monarhije, so kot najvišjo magistrsko pozicijo vzpostavili konzule. Nekdanjo kraljevo oblast so razdelili med dva konzula, ki sta bila voljena za eno leto in sta predstavljal vodilni izvršilni organ. Ta funkcija ni bila nova, najdemo jo že od padcev kralja, ko se je imenovala v latinskem</i></p>	<p>-Rimsko plemstvo, najbogatejši prebivalci.</p> <p>Poslušajo.</p>

<p><i>jeziku praetores (pretorji) –nekateri sklepajo, da lahko najdemo korenine te funkcije že v času kraljevine (dva svetovalca kralja). Konzula sta bila najvišja magistrata in sta drug drugega nadzirala. Na kakšen način pa sta to počela?</i></p> <p><i>Če se prvi torej ni strinjal z odločitvijo drugega, jo je lahko preklical s pravico veto – v vseh stvareh sta se torej morala strinjati oba.</i></p> <p><i>Konzule so izvolili v skupščinah rimskih državljanov. Njuna vloga je bila to, da sta bili glavni vojskovodji, predsedovala sta sodnikom, vodila sta delo senata in zbora ter nadzorovala delo ostalih magistratov.</i></p>	<p><i>-S pravico veta.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Zanimiva sta naslednja kovanca, ki ju lahko opazite na PowerPoint predstavitvi, Kaj lahko vidite na njih?</i></p> <p><i>Kaj pa nosi njegovo spremstvo?</i></p> <p><i>To so bili liktorji, ki so nosili liktorski snop, lahko bi rekli, da so to bili nekakšni osebni stražarji rimskih funkcionarjev. To je bil poseben simbol magistratov, v rokah so torej imeli snop brezovih palic (butaro, latinsko fasces) in sekiro. To ima simbolno vlogo, namreč če je palica ena, je zlomljiva, če jih je pa več skupaj, pa niso, kar si lahko razlagamo tudi v povezavi z državo. Butara torej predstavlja trdnost in povezanost. Sekira pa predstavlja najvišjo sodno oblast. Kot zanimivost lahko povem, da je bilo tudi znamenje fašistov v 20. stoletju snop butar, Mussolini se je namreč odločil, da bo uporabil več starih rimskih simbolov.</i></p>	<p>Si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Brutus v spremstvu/z vojaki.</i></p> <p><i>-Palice/sekire.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Poleg rednih magistratur je rimska republika poznala tudi dve izredni, ena izmed njih je bila funkcija diktatorja (latinski glagol dico 3 dixi dictum - rečem, imenujem).</i></p> <p><i>Kaj pomeni italijanska beseda il dettato?</i></p> <p><i>Kako lahko to povežemo s tem, kar vemo o diktatorjih danes?</i></p> <p><i>Sicer se podoba diktatorja iz 20. stoletja ne sklada s podobo diktatorja v času rimske republike, vendar se je beseda ohranila in jo poznamo v nekoliko drugačnem pomenu še</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Narek.</i></p> <p><i>-Neke vrste narekovana oblast.</i></p> <p>Poslušajo.</p>

<p><i>danes. Diktatorja je na predlog enega od konzulov imenoval senat. Za dobo pol leta je dobil izredna pooblastila, ki so spominjala na monarhično oblast, torej na oblast kralja. Imenovan je bil v času hude nevarnosti, ki je zaradi zunanje ali državljanske vojne grozila državi. Med diktaturo enega od konzulov so prenehale veljati vse javne službe.</i></p>	
<p><i>Ali mislite, da sta konzula prevzela tudi versko oblast?</i></p> <p><i>Ne, svečeniško oblast je obdržal vrhovni svečenik, imenovan latinsko pontifex maximus. Kot boste lahko videli pri nadaljnjem pregledu rimske zgodovine, pa je ta naziv postal eden od številnih cesarjevih naslovov.</i></p>	<p><i>-Da/ne.</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>V povezavi s konzuli je bila pomembna služba cenzura (latinsko censores). Njena dva predstavnika cenzurja sta bila voljena enkrat na pet let in sta opravljala finančno, moralno, včasih tudi politično kontrolo senata (s pravico izključitve morebitnih neprimernih članov) ter sestavila seznam senatorjev (latinsko album senatorium), prav tako sta sestavila seznam državljanov kot vojaških in davčnih obveznikov.</i></p> <p><i>V kakšnem smislu pa danes poznamo besedo cenzuro?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p><i>-Prepoved objavljanja določenih knjig, določenih vsebin v časopisju, itd.</i></p>
<p><i>Kot najpomembnejšo rimsko magistraturo smo omenili konzula, prav tako smo omenili cenzuro, sedaj pa si bomo podrobneje pogledali še vse ostale javne službe, ki jih je rimska republika poznala.</i></p> <p><i>Najnižja med magistraturami je bila kvestora, katere nosilci (latinsko quaestores) so skrbeli za državno blagajno, v katero so se stekali dohodki od različnih davkov in dajatev. Kvestorjev je bilo 20.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Naslednja je bila služba edila (latinsko aediles), ki jih je bilo 16. Po funkciji so bili nekoliko nižji, njihova naloga pa je bilo izvajanje neke vrste policijskega nadzora nad templji, cestami, trgi, javnimi zgradbami ter skrb za preskrbo in organizacijo različnih praznikov in iger</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Poznamo že prej omenjene pretorje, v povezavi s katero funkcijo smo jih omenjali?</i></p> <p><i>Njihova naloga je bila pomembna predvsem v sodstvu - bili so namreč glavni sodniki in so pripravljali zakone. Če so v arhaični dobi za</i></p>	<p><i>-V povezavi s konzuloma.</i></p> <p>Poslušajo.</p>

<p>sodstvo skrbeli predvsem svečeniki in očetje kot pater familias na ravni posameznih družin, je sodstvo v republiki prešlo v roke države.</p>	
<p>Glavni organ rimske države je bil senat, v njem pa v zgodnjem obdobju republike sedijo izključno patriciji. V začetku republike je imel 300, pozneje 600 in v času Cezarja celo 900 članov. Senatorji so bili aktivni ali nekdanji magistrati ter ugledni meščani, ki so jih za senatorje razglasili konzuli. Njegova moč je bila velika, senat je bil predstavniški organ vodilne plasti v družbi. Oblikoval je predloge zakonov, o katerih so na predlog magistratov odločali na zborih. Na zborih sprejete zakone je lahko tudi razveljavil. Prav tako je imel senat pomembno vlogo pri vodenju zunanje in notranje politike rimske republike.</p> <p>Zanimiva je kratica S.P.Q.R., ki jo lahko še danes vidimo v Rimu. Na PowerPoint predstavitvi lahko tudi vidite nekaj primerov. A morda kdo ve, kaj pomeni?</p> <p>Kratica pomeni Senatus Populusque Romanus ali senat in rimsko ljudstvo. Kaj pa mislite, da so želeli s to kratico povedati?</p> <p>S tem so želeli pokazati, kako sta senat in rimsko ljudstvo neločljiva enota, kako sta močno povezana. Senat ni namreč nič brez rimskega ljudstva in obratno.</p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Opazujejo gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p> <p>-Da/ne.</p> <p>-Da sta senat in ljudstvo povezana.</p> <p>Poslušajo.</p>

2. VSEBINSKI POUDARE K: Ljudski zbori (10 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p>Patricije smo že omenjali pri senatu. Kdo pa so bili plebejci?</p> <p>Beseda izhaja iz latinske besede plebs, kar pomeni nižji sloj antičnega Rima. Sestavljali so veliko večino prebivalstva. To so torej bili svobodni ljudje, ki so imeli malo premoženja in so bili brez volilne pravice. Za nas je pomembno to, da plebejci vsaj na začetku niso imeli možnosti prevzema javnih funkcij.</p> <p>V času rimske republike so rimsko ljudstvo ali</p>	<p>-Svobodni ljudje, prebivalci z manj premoženja, kmetje, obrtniki, trgovci.</p> <p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo.</p>

latinsko populus Romanus predstavljali za orožje sposobni Rimljani. Svoje odločitve je rimsko ljudstvo sprejemalo na zborih, ki so se sestajali na osnovi treh kriterijev: po kurijah, po okrajih/tribusih (latinsko. tribus) in po centurijah.

Za kurije lahko rečemo, da so manjše teritorialne enote, kurijatne skupščine pa so bile pomembne v kraljevini, ko so volile in potrjevale kralje, potrjevale zakone in urejale verske zadeve. Za tribuse oziroma okraje bi lahko rekli, da so to današnje pokrajine oziroma statistična območja. V teh zborih so bili nižji magistrati.

Centurije so pa bile vojaške stotnije, kjer so najvišje položaje zasedali plebejci in zato imeli močnejši glas pri odločitvah. Centurijski zbor je posledica sprememb na prvi polovici ali sredi 5. stoletja pr. Kr., ko so Rimljani na novo organizirali svojo vojsko. Za boj sposobne moške so razdelili na skoraj 200 centurij (okoli 20 tisoč vojakov), pri čemer so se morali vojaki oborožiti sami. Pri centurijskem zboru je vsaki centuriji pripadal en glas. Ker so pripadniki najpremožnejšega razreda predstavljali nekaj več kot polovico vseh centurij, so na zboru vedno lahko preglasovali centurije manj premožnih razredov. Posledično so v tem zboru bili višji magistrati, torej konzuli in pretorji, ki so lahko kasneje tudi vstopili v senat.

Na zborih so volili magistrate, sprejemali zakone ter odločali o vojni in miru. Bili so zbori vsega ljudstva, vendar so patriciji v vseh imeli prevlado. Zakone, o katerih so na zborih glasovali, so predlagali magistrati (praviloma konzuli). Te predloge so lahko na zborih sprejeli ali zavrnil, niso jih pa mogli preoblikovati.

Od vseh zborov je bila za časa republike najpomembnejši plebejski zbor, na katerih so volili svoje magistrate, ljudske tribune, in sprejemali samo za plebejce obvezujoče sklepe, t. i. plebiscite. Do funkcije ljudskih tribunov je prišlo zato, ker so bili patriciji v vseh državnih organih bolj zastopani kot plebejci, tako da so v začetku 5. stoletja pr. Kr. imenovali ljudskega tribuna, ki bi zastopali interes plebejcev. Izvolil jih je plebejski zbor, najprej sta bila dva in pozneje celo deset. Bili so nedotakljivi in so lahko klicali na odgovornost, sklicevali in vodili ljudski zbor ter imeli pravico veta.

Poslušajo

<p><i>Kdo je prav tako imel pravico veto?</i></p> <p><i>S katero politično funkcijo bi lahko primerjali ljudskega tribuna kot zastopnika plebejskih interesov?</i></p>	<p>-Konzula.</p> <p>-Predstavniki političnih strank, ki zastopajo želje volivcev/ na lokalni ravni z župani občin.</p>
<p><i>Sprva so bili ljudski tribuni zadolženi le za varovanje plebejskih interesov. Pri njihovem delu jih je varovala slovesna prisega plebejcev, da bo s smrtjo kaznovan vsak, ki bi ljudske tribune napadel. Zato so bili ljudski tribuni v času svojega delovanja dejansko nedotakljivi, kot smo že omenili. Da bi svojo nalogo varovanja plebejcev lahko učinkovito opravljali, so bili izvzeti iz nadzora konzulov in celo diktatorja ter imeli že omenjeno pravico veta. Pravica veta jim je omogočala, da so se odrekli veljavnosti katerega koli sklepa senata ali magistratov.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Sedaj bomo pa prebrali odlomek iz učbenika in se o njem pogovorili. Odlomek lahko vidite tudi na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p>Pokličem dijaka, ki na glas prebere odlomek.</p> <p><i>Kako so bili tribuni oblečeni?</i></p> <p><i>Zakaj pa mislite, da se niso smeli postavljati nad ostalo ljudstvo?</i></p> <p><i>Kako se je odražala njegova politična moč?</i></p>	<p>Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.</p> <p>Eden od dijakov vir na glas prebere, drugi ga poslušajo in sledijo zapisu na PowerPoint predstavitvi.</p> <p>-Bili so oblačeni kot navadni državljani, niso se smeli postavljati nad ostalo ljudstvo.</p> <p>-Da bi bili prikazani kot njim enaki, da bi ljudstvo videlo, kako jih bodo oni varovali in se borili za njihove pravice.</p> <p>-Bolj so bili skromno oblečeni, večja je bila njihova politična moč.</p>

<p>3. VSEBINSKI POUDARE K: Spopad med patriciji in plebejci (10 minut)</p>	<p>UČITELJ</p>	<p>UČENEC</p>
	<p><i>Kot smo danes že večkrat povedali, sta že od zgodnjih časov v Rimu bila dva razreda. Patriciji</i></p>	<p>Poslušajo.</p>

<p><i>so imeli velika posestva in velike črede živine ter številne privilegije. Na drugi strani pa so plebejci bili večinoma kmetje, obrtniki in trgovci. Razlike med njimi so torej bile predvsem glede premoženja. Poroke med patriciji in plebejci niso bile dovoljene, zato je bil vzpon na družbeni lestvici praktično nemogoč.</i></p>	
<p><i>Dokler je bil Rim manjše naselje, je ta sistem deloval, ko pa je prebivalstvo narastlo, se je povečalo tudi nezadovoljstvo plebejcev. Začeli so se protesti, s katerimi so se borili za izboljšanje svojega položaja. Prve uspehe so plebejci dosegli z grožnjo, da bodo zapustili Rim, ustanovili konkurenčno mesto in odpeljali iz Rima vso delovno silo.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Plebejci so imeli dve zahtevi, in sicer so želeli možnost, da bi lahko tudi oni opravljali javne funkcije in bili člani senata. Tako je leta 494 pr. Kr. prišlo med patriciji in plebejci do kompromisa, zato da so odtlej plebejci vodili ljudska tribuna, ki sta varovala njihove interese.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Druga plebejska zahteva pa je bila zapis prava, do česar je prišlo sredi 5. stoletja pr. Kr. (leto 450). Takrat so na dvanajst bronastih tabel zapisali zakone, ki so urejali zasebno, kazensko, javno in versko pravo ter jih na rimskem forumu javno objavili. Na zapis prvega zakonika v rimski zgodovini so vplivali zakoniki grških mest na jugu Italije in na Siciliji. Kako so to območje imenovali Grki?</i></p>	Poslušajo. -Magna Graecia.
<p><i>Dokler pravo ni bilo jasno zapisano, so si ga patriciji vedno razlagali v svojo korist. Zato je zapis prava za plebejce pomenil jamstvo, da so vsaj pred zakonom vsi enaki.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Potem ko so plebejci v sredi 4. stoletja pr. Kr. dobili možnost, da iz svojih vrst izvolijo enega od dveh konzulov (leta 367), postopoma pa so lahko opravljali tudi druge javne službe (magistrati in senatorji), tudi svečeniška služba jim je postala dostopna, se je boj med patriciji in plebejci dokončno zaključil. Leta 287 postanejo sklepi plebejskih skupščin zakonsko veljavni in enakovredni sklepom ostalih skupščin. Prav tako so bile od leta 445 dovoljene mešane poroke.</i></p>	Poslušajo.
<p><i>Z enakopravnostjo se je oblikovala nova družbena in državna elita, nobiliteta (latinsko nobilis, kar pomeni ugleden, bogat). V tem novem sloju elite se je s patriciji zlil tisti del plebejskega stanu, ki mu je v času spora med njimi uspelo pridobiti večje premoženje in pomembnejšo vlogo v družbi.</i></p>	Poslušajo.

<p><i>Čeprav so sčasoma stara nasprotja izginila, so se razlike med plemstvom in drugimi Rimljani vendarle ohranile. Oblast je ostala v rokah omejenega števila bogatih družin.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>
<p><i>Sedaj si bomo pogledali vir iz učbenika in prebrali zakone iz teh plošč.</i></p> <p>Enega od dijakov prosim, da vir na glas prebere.</p> <p><i>Kako ti zakoni izboljšajo položaj plebejcev?</i></p> <p><i>Iz Mezopotamije pa poznamo še enega pomembnega zakonodajalca, kako se je imenoval?</i></p> <p><i>Kako pa se zakoni na dvanajstih ploščah primerjajo z njegovim zakonikom? V pomoč vam je lahko tudi zapis na PowerPoint predstavitvi.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Eden od dijakov vir na glas prebere, drugi ga poslušajo in sledijo zapisu na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Zakoni so bili zdaj zapisani, tako da jih nihče ni moral interpretirati oziroma razumeti po svoje. Vsaj pred zakonom so bili vsi enakopravni.</i></p> <p><i>-Hamurabi.</i></p> <p><i>-Pri Hamurabiju je bila osnova za poravnavanje sporov talionsko načelo (latinsko lex talionis) – zob za zob in glavo za glavo. Upoštevali so krvno maščevanje, uporabili so tudi t. i. božjo sodbo. Najstrožje so kaznovali prekrške zoper države in bogove – to so imeli za napade na temeljne vrednote skupnosti.</i></p>
<p><i>Sedaj smo si torej pogledali, kako se je spor med patriciji in plebejci končal. Kakšne so bile posledice tega spora?</i></p> <p><i>Kako bi ovrednotili te posledice tako za patricije kot za plebejce?</i></p>	<p><i>-Zapis rimskega prava, plebejci so dobili možnost opravljanja javne funkcije, lahko so bili člani senata, dovoljene so bile mešane poroke, dobili so možnost, da je bil eden od konzulov plebejec.</i></p> <p><i>-Plebejci so veliko pridobili, vsaj načeloma so bili enakovredni patricijem. Lahko so opravljali enake funkcije, se poročali, kar jim</i></p>

		<i>je omogočalo napredovanje po družbeni lestvici. Patriciji načeloma niso veliko izgubili, še vedno so ostali pomembni in vodilni sloj.</i>
<i>Med uro ste pridno reševali svoje učno-delovne liste, ki jih bomo sedaj preverili. Pa bomo začeli kar na začetku, tako kot sedite. Prosim vas, da vsak prebere po eno značilnost, ki jo je vpisal v sheme.</i>	Poslušajo.	
Poslušam odgovore dijakov, po potrebi jih popravim, dodatno razložim.	Dijaki glede na sedežni red po vrsti predstavijo svoje odgovore.	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
8 minut	<i>Za zaključek današnje učne ure bomo naredili še kratko ponovitev. Ponovitev sem sestavila v obliki kratkega kviza preko spletne strani Quizizz oziroma Socrative. Prosim vas, da pripravite mobilne telefone, vklopite mobilne podatke oziroma brezžično povezavo in vpišete v brskalnik podatke, ki jih vidite na PowerPoint predstavitvi. V primeru, da mobilnega telefona nimate, se lahko obrnete k sosedu in izjemoma delata v dvojicah.</i>	Poslušajo in pripravijo mobilne telefone.
	<i>Za kviz imate na voljo 4 minute. Lahko pričnete z reševanjem.</i> Med reševanjem hodim po razredu ter skrbim za red in disciplino.	Individualno ali v dvojicah rešujejo kviz preko spletne strani Quizizz/Socrative.
	<i>Čas je potekel, sedaj bomo preverili, kako vam je šlo odgovarjanje na vprašanja.</i> Odgovore dijakom projiciram in skupaj pogledamo, katera vprašanja so reševali dobro in pri katerih jim je šlo nekoliko slabše. Tista vprašanja, ki so bila rešena nekoliko slabše, ponovno razložim.	Poslušajo in spremljajo projekcijo.
	<i>Ponovno pogledajte na PowerPoint predstavitev, kjer lahko vidite cilje današnje učne ure, ki sem si jih na začetku zastavila. Sedaj pa boste sami ocenili s pomočjo elektronskega vprašalnika na spletni strani Mentimeter/v Zoomu, v kolikšni meri menite, da znate oziroma dosegate učne cilje – ocenili jih boste na številski lestvici od 1</i>	Poslušajo.

<p><i>do 5, pri čemer 1 pomeni, da znanja pri tem cilju ne dosegate in 5 da znanje pri tem cilju dosegate odlično. Za to vam dam 2 minuti časa.</i></p> <p>Počakam, da učenci izpolnijo elektronski vprašalnik.</p> <p><i>Na podlagi vaših odgovorov ugotavljam, da na koncu današnje učne ure znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>našteti, kako je bila v republiki razdeljena rimska družba,</i> - <i>opisati in primerjati organe in oblastne funkcije v rimski republiki,</i> - <i>našteti, kdo je bil v rimski republiki nosilec izvršilne in kdo zakonodajne oblasti,</i> - <i>pojasniti in primerjati načine, na katere so se povezovali plebejci in patriciji,</i> - <i>pojasniti, kako se je končal spor med patriciji in plebejci ter ovrednotiti posledice, ki jih je le-ta prinesel.</i> <p>Ponovim tiste navedbe, ki jih dijaki najslabše ocenijo.</p>	<p>Rešijo elektronski vprašalnik o doseganju učnih ciljev.</p> <p>Poslušajo.</p>
<p>Dijake pozdravim in jim zaželim lep preostanek dneva.</p>	<p>Odzdravijo in zapustijo učilnico.</p>

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2 :	Učno-delovni list: Kako je bila urejena rimska republika? – prazen
PRILOGA 3 :	Učno-delovni list: Kako je bila urejena rimska republika? – z rešitvami
PRILOGA 4:	Ponovitveni kviz preko spletne strani Quizizz – prazen
PRILOGA 5:	Ponovitveni kviz preko spletne strani Quizizz – rešitve

PRILOGA 1: POWERPOINT Z ZAPISOM UČNE SNOVI

DIAPOZITIV 1

S.P.Q.R.

KAKO JE BILA UREJENA RIMSKA REPUBLIKA?

1. A in 1. B

9. in 13. april 2021

DIAPOZITIV 2

VSEBINSKI POUDARKI

1. Magistrature

2. Ljudski zbori

3. Spor med patriciji in plebejci

DANES SE BOSTE NAUČILI...

- naštetiti, kako je bila v republiki razdeljena rimska družba,
- opisati in primerjati organe in oblastne funkcije v rimski republiki,
- naštetiti, kdo je bil v rimski republiki nosilec izvršilne in kdo zakonodajne oblasti,
- pojasniti in primerjati načine, na katere so se povezovali plebejci in patriciji,
- pojasniti, kako se je končal spor med patriciji in plebejci ter ovrednotiti posledice, ki jih je leta prinesel.

1. MAGISTRATURE

- Izgon kralja leta 509 pr. Kr. → Rim postane republika,
- politična oblast: magistrati, ljudski zbori in senat,
- značilnosti monarhične, aristokratske in demokratične ureditve.

DIAPOZITIV 5

- Patriciji – lat. *pater*,
- dva konzula kot vodilni izvršilni organ,
- lat. *praetores* → že od padcev kraljev, korenine funkcije morda v kraljevini,
- vloga: glavni vojskovodji, predsedovala sodnikom, vodila delo senata in zbora, nadzorovala delo ostalih magistratov.

DIAPOZITIV 6

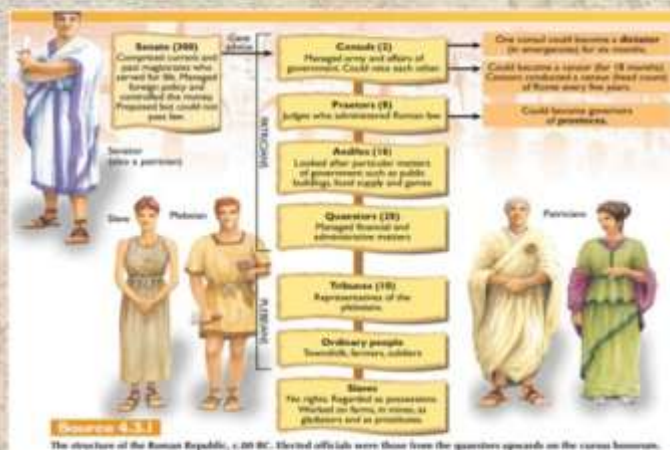

DIAPOZITIV 7

- Redne in izredne magistrature
→ *diktator* (lat. dico 3 dixi dictum),
- diktator za pol leta dobil posebna pooblastila,
- prenehale veljati vse javne službe,
- verska oblast – *Pontifex maximus*,
- cenzura → lat. *censores*, voljena enkrat na pet let,
- seznam senatorjev (lat. *album senatorium*).

DIAPOZITIV 8

- Kvestora (lat. *quaestores*): skrb za državno blagajno,
- edili (lat. *aediles*): nadzor nad templji, trgi, javnimi zgradbami, skrb za preskrbo z žitom,
- pretorji (lat. *praetores*): sodniki, pripravljajo zakone.

DIAPOZITIV 9

DIAPOZITIV 10

2. LJUDSKI ZBORI

- Plebejci – lat. *plebs*,
- večinsko svobodno prebivalstvo, brez možnosti prevzema javnih funkcij,
- zbori, ki so jih sestavljali na osnovi treh kriterijev: po kurijah, po okrajih/tribusih in po centurijah.

- Na zborih volili magistrate, sprejemali zakone, odločali o vojni in miru,
- predloge o zakonih sprejeli ali zavrnili,
- Najpomembnejši plebejski zbor → magistrati (ljudski tribuni) in za plebejce obvezujoči sklepi (plebiscita),
- 5. stoletje pr. Kr. → ljudski tribun → nedotakljiv, sklicevali in vodili ljudski zbor, pravica veto.

»Tribun se ne postavlja nad ostalo ljudstvo, ampak se v oblačenju in načinu življenja prikazuje kot navaden državljani /.../ Obstaja običaj, da vrata njegovega doma ne zapirajo, ampak ostajajo odprta podnevi in ponoči za vse, ki bi potrebovali varnost. Bolj kot je skromna njegova zunanja pojava, večja je njegova politična moč.«

Phitarh (Povzeto po The Ancient World, R. J. Cootes, L. E. Snellgrove, Longman, 1991, str. 190).

3. SPOPAD MED PATRICIJI IN PLEBEJCI

- Patriciji: velika posestva, črede živine, številni privilegiji,
- plebejci: kmetje, obrtniki in trgovci,
- nezadovoljstvo plebejcev,
- dve zahtevi plebejcev → opravljanje javnih funkcij in članstvo v senatu ter zapis prava,
- oblikovanje nove elite= nobiliteta (lat. *nobilis*),
- razlike so se vendarle ohranile.

*»Če kdo krade ponoči in ga gospodar pri kraji
zaloti, ga sme ubiti.*

*Nihče ne sme pokopavati ali sežigati mrličev v
mestu.*

*Poroke med patriciji in plebejci so
prepovedane.*

Nihče ne sme ubiti človeka brez sodbe.

*Če kdo komu zlomi ud in če ne pride do
poravnave z oškodovancem, velja pravilo: zob
za zob.«*

Ivan Artač, Človek in čas, 1. del, Trst, 1981, str. 153.

»Če sin udari svojega očeta, potem se mu odreže roko. Če državljani izlije oko sinu državljanu, potem se njemu izlije oko; če polomi kosti državljanu, potem se polomijo kosti tudi njemu; če izlije oko podložniku ali polomi podložniku kosti, potem plača eno mino srebra (0,5 kg); če izlije oko hlapcu drugega državljanu, ali polomi kosti hlapcu drugega državljanu, potem plača polovico njegove kupne cene.«

Odlomek iz Hamurabijskega zakonika: Zgodovina v slikah. Ljubljana 1975, 2. knjiga, stolpec 590.

ZAKLJUČNA PONOVI TEV

joinmyquiz.com

Geslo za kviz: 1890 4402

QUIZIZZ

NA KONCU DANAŠNJE UČNE URE UGOTAVLJAM, DA ZNATE...

- naštetiti, kako je bila v republiki razdeljena rimska družba,
- opisati in primerjati organe in oblastne funkcije v rimski republiki,
- naštetiti, kdo je bil v rimski republiki nosilec izvršilne in kdo zakonodajne oblasti,
- pojasniti in primerjati načine, na katere so se povezovali plebejci in patriciji,
- pojasniti, kako se je končal spor med patriciji in plebejci ter ovrednotiti posledice, ki jih je leta prinesel.

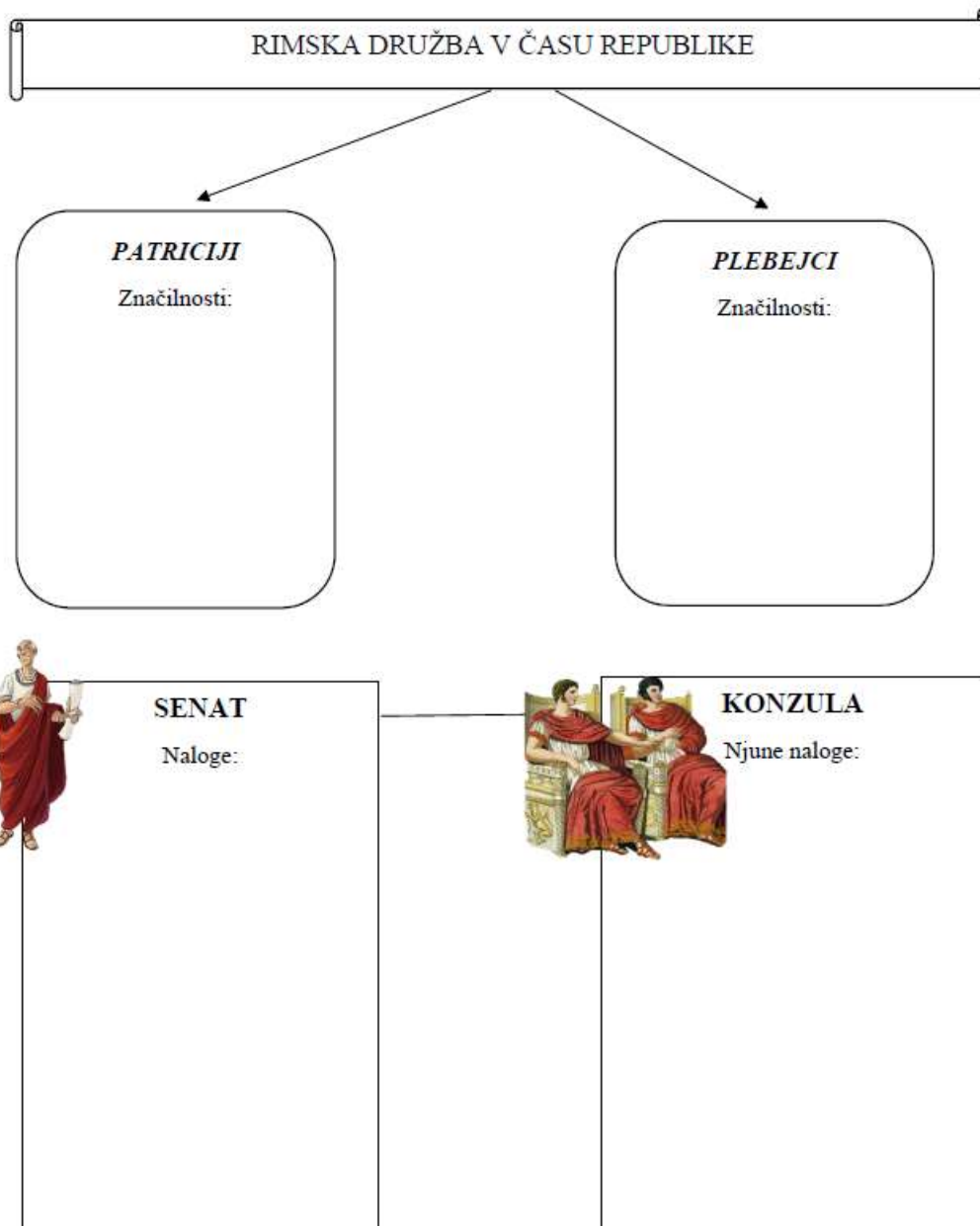

PRILOGA 2: UČNO-DELOVNI LIST: KAKO JE BILA UREJENA RIMSKA REPUBLIKA? – PRAZEN

KAKO JE BILA UREJENA RIMSKA REPUBLIKA?

S pomočjo učiteljeve razlage in učbenika (Cedilnik, et al., *Zgodovina 1: prazgodovina in stari vek: učbenik za zgodovino v 1. letniku gimnazij*, str. 140–143) izpolni spodnje sheme, ki predstavljajo ureditev rimske republike.

DRUGE MAGISTRATURE V RIMSKI REPUBLIKI

- Pretorji (lat. praetores)
- Edili (lat. aediles)
- Kvestorji (lat. quaetores)
- Cenzura (lat. censores)

ZBORI PLEBEJCEV
=

LJUDSKI TRIBUNI
Značilnosti:

ZBORI PLEBEJCEV IN PATRICIJEV

KURIJA

TRIBUS

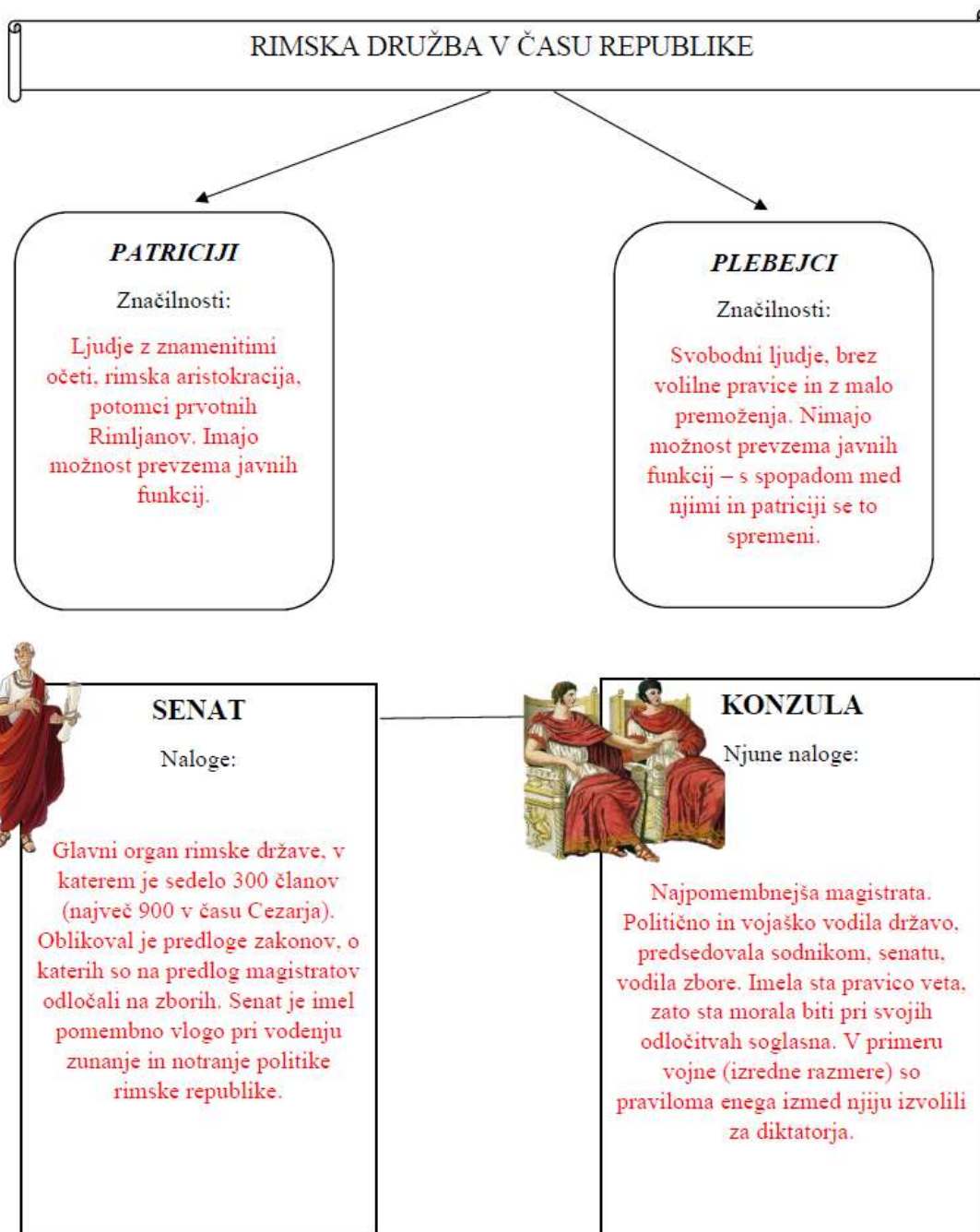
CENTURIJA

PRILOGA 3: UČNO-DELOVNI LIST: KAKO JE BILA UREJENA RIMSKA REPUBLIKA? –Z REŠITVAMI

KAKO JE BILA UREJENA RIMSKA REPUBLIKA?

S pomočjo učiteljeve razlage in učbenika (Cedilnik, et al., *Zgodovina 1: prazgodovina in stari vek: učbenik za zgodovino v 1. letniku gimnazij*, str. 140–143) izpolni spodnje sheme, ki predstavljajo ureditev rimske republike.

DRUGE MAGISTRATURE V RIMSKI REPUBLIKI

- Pretorji (lat. praetores)
- Edili (lat. aediles)
- Kvestorji (lat. quaetores)
- Cenzura (lat. censores)

ZBORI PLEBEJCEV

= ljudski zbor

LJUDSKI TRIBUNI

Značilnosti:

Na začetku zadolženi le za varovanje plebejskih interesov. Pri delu jih je varovala slovesna prisega – bili so nedotakljivi. Imeli so pravico veta na sklepe konzulov in senata, ki bi lahko izrazito škodili plebejcem.

ZBORI PLEBEJCEV IN PATRICIJEV

KURIJA

Manjše teritorialne enote. Kurijatne skupščine so bile pomembne v kraljevini, ki so volile in potrjevale kralja, potrjevale zakone in urejale verske zadeve.

TRIBUS

Okraji, spominjajo na današnje pokrajine oziroma statistična območja. V njih so bili nižji magistrati.

CENTURIJA

Centurije bile vojaške stotnije, kjer so najvišje položaje zasedali plebejci in so zato imeli močnejši glas pri odločitvah. Pri centurijskem zboru je vsaki centuriji pripadal en glas. V tem zboru so bili višji magistrati.

4. Zapiši eno javno službo, ki so jo opravljali patriciji.

5. Označi predstavnika izvršilne in pravosodne oblasti v rimski republici.

- a) Senat b) Ljudski zbor
 c) Magistrati d) Ljudski tribun

6. Dobro preberi spodnje trditve in označi tiste, ki držijo za plebejce.

- a) Plebejci so zahtevali zapis prava, s katerim bi lahko bili enakopravni patricijem. b) Plebejci niso želeli postati člani senata.
 c) V plebejskih zborih so sprejemali samo za plebejce obvezujoče sklepe. d) Ljudski tribuni so ponujeno pravico veta zavrnili.

7. Zapiši eno posledico, ki jo je prinesel boj med patriciji in plebejci.

PRILOGA 5: PONOVI TVENI KVIZ PREKO SPLETNE STRANI QUIZIZZ – REŠITVE

Answer Key

1. b,e	3. a,d,e	5. c	7. Zapis prava
2. a,d,e	4. Konzul	6. a,c	

Pri 4. in 7. vprašanju je kot pravilen odgovor navedenih še več možnosti, ki pa se pri izpisu odgovorov niso pojavili.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
ILIRSKÉ PROVINCE IN DUNAJSKI KONGRES**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: APRIL 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Prva gimnazija Maribor	
Razred:	4. letnik – maturitetna skupina	
Datum:	12. april 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Vzpon meščanstva in uveljavitev parlamentarizma
	Poglavje iz učbenika:	Vzpon meščanstva in uveljavitev parlamentarizma
Učna enota – naslov učne ure:	Ilirske province in dunajski kongres	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda dela s slikovnimi viri - metoda slikovne demonstracije - metoda besedne demonstracije - metoda dela s pisnimi viri 	
Učne tehnike:	Brainstroming ali nevihta možganov oziroma viharjenje idej.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - » /.../ analizirajo dosežke francoske revolucije s stališča razsvetljenskih zahtev po enakosti; - analizirajo in ocenijo dosežke meščanstva in njegovih gibanj za enakost; - /.../ ključne dogodke in pojave umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost; - oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; - analizirajo večperspektivne zgodovinske vire in ob njih razvijajo sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja; - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja; - razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije.« <p>(Učni načrt, 2008, str. 30).</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati, katere slovenske dežele so Ilirske province obsegale, - ovrednotiti pomen Ilirskih provinc za takratne prebivalce slovenskega ozemlja, - naštetiti ter opisati novosti in reforme iz različnih področij, ki so jih Francozi uvedli, - ovrednotiti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine, - opisati dogovore dunajskega kongresa,

		<ul style="list-style-type: none"> - razložiti, kako je izgledala takratna Evropa po dunajskem kongresu.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - umestiti zgodovinske dogodke, pojave in procese v ustrezen zgodovinski čas; - na zemljevidu ustrezno pokazati obseg Ilirskih provinc, - s pomočjo zemljevida pokazati najpomembnejše ozemeljske spremembe dunajskega kongresa v Evropi, - odgovoriti na zastavljena vprašanja, - pozorno poslušati, - upoštevati navodila pri reševanju nalog. - razviti sposobnost različnih oblik komunikacije, - sodelovati v razgovoru, - oblikovati svoje sklepe, mnenja, stališča in interpretacije.
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razviti pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije, - pokazati primeren odnos do dediščine Ilirskih provinc na današnjem slovenskem ozemlju, - pokazati primeren odnos do preteklosti.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnava nove učne snovi/Urjenje 4. Ponavljanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilirske province 2. Dunajski kongres 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik 3. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2010, str. 26–33), - PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi, - preverjalni list.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor, - računalnik, - platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina: branje besedila v slovenščini, odgovarjanje na vprašanja na preverjalnem listu, ustrezno tvorjenje stavkov, slovnično pravilno izražanje, branje Vodnikove pesmi.</p> <p>Geografija: branje zemljevida in orientacija na prostoru današnje Slovenije ter okolica. Uporaba geografskega znanja pri opisu pokrajin, ki so obsegale Ilirske province med leti 1809 in 1813.</p>	

<p>Novi pojmi s pojasnilom:</p>	<p>Ravnotežje moči: preprečitev prevlade posamičnih držav ali novih revolucij ter zagotovilo miru. Restavracija: želja po obnovi, vrnitvi v predhodno ali prvotno stanje. Intendance: upravna ureditev, upravna središča Ilirskih provinc. Trivialke: šole, ki so bile namenjene kmečkemu prebivalstvu. Normalke: šole, ki so bile namenjene nadaljnjemu študiju na fakultetah.</p>	
<p>Viri in literatura za učno pripravo:</p>	<p>Učni načrt</p>	<p>Učni načrt. Gimnazija; Splošna gimnazija, Zgodovina (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop: april 2021).</p>
	<p>Učna priprava</p>	<p>Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za 3. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2010, str. 26–33.</p> <p>Hozjan, Andrej, Dragan Potočnik. <i>Zgodovina 2: Učbenik za 2. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2005, str. 317–319.</p> <p>Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za tretji letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2005, 5–11.</p> <p>Bruckmüller, Ernest. <i>Avstrijska zgodovina</i>. Ljubljana: Slovenska matica, 2017, str. 243–252.</p> <p>Hobsbawm, Eric. <i>Čas revolucije: Evropa 1789–1848</i>. Ljubljana: Sophia, 2010, str. 61–127.</p> <p>Osebni zapiski Karin Gradišnik, maturitetna skupina, šolsko leto 2015/2016.</p> <p>Interno gradivo profesorja Borisa Ferka za maturitetno skupino, šolsko leto 2020/2021.</p> <p>Ilirske province, dokumentarni film. https://4d.rtvsllo.si/arhiv/dokumentarec-meseca/53495650 (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p>
	<p>Ponovitveni list</p>	<p>Napoleonov vojak. https://thumbnail.imgbin.com/25/3/0/imgbin-napoleonic-wars-grenadier-1er-r-giment-de-tirailleurs-de-la-garde-imp-riale-regiment-soldier-pRRLvJV96atAWuugsis9DLELn_t.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>Zemljevid Evrope po dunajskem kongresu. http://www.osdravlje.si/files/2020/03/8A_ZGO_Dunajski_kongres_31_3.pdf (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p>

	<p>Dunajski kongres. http://www.osdravlje.si/files/2020/03/8A_ZGO_Dunajski_kongres_31_3.pdf (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p>
<p>PowerPoint z zapisom učne snovi</p>	<p>DIAPOZITIV 1–21: Predloga za PowerPoint predstavitev. https://slidesgo.com/theme/welcome-to-art-nouveau#position-1 (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 1: Napoleonovo kronanje. https://en.wikipedia.org/wiki/File:Jacques-Louis_David_-_The_Coronation_of_Napoleon_(1805-1807).jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>Uvodna stran Code Civil. https://en.wikipedia.org/wiki/File:Code_Civil_1804.png (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021). Napoleon prečka Alpe. https://en.wikipedia.org/wiki/File:Napoleon_at_the_Great_St._Bernard_-_Jacques-Louis_David_-_Google_Cultural_Institute.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 5: Karl Johan (1797). Laska armada. Is general-kvarterja v' Lublani 16. dan germinala, ali mešza selenarja v' petim leti (5. dan maliga travna 1797.) Oklizanje generala Bernadotta na Krajnze. http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-MVT24IOB/8c8241de-c554-467c-8414-3787fe88dd84/PDF (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>Napoleonov vojak. https://thumbnail.imgbin.com/25/3/0/imgbin-napoleonic-wars-grenadier-1er-r-giment-de-tirailleurs-de-la-garde-imp-riale-regiment-soldier-pRRLvJV96atAWuugsis9DLELn_t.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 6: Zemljevid Ilirskih provinc. Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za 3. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2010, str. 26.</p> <p>Zemljevid Ilirskih provinc iz leta 1809. https://sl.wikipedia.org/wiki/Ilirske_province#/media/Slika:Provinces_Illyriennes_Servie_et_Bosnie.jpg</p>

(Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 7:

Razglas o ustanovitvi provinc. http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/slike_zg/zacetki11.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Francosko-ilirski občinski pečat.

<https://www.ric.si/mma/M081-511-1-2/2008102209183033/> (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 8:

Marmont.

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/81/Viesse-de-marmont.jpg/220px-Viesse-de-marmont.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Bertrand.

<https://www.frenchempire.net/biographies/bertrand/> (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Junot. https://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Andoche_Junot#/media/File:General_Jean_Andoch_e_Junot.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Fouché.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8c/Portrait_of_Joseph_Fouch%C3%A9.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 9:

Citat iz spominov maršala Marmonta. Cvirn, Janez, Andrej Studen. *Zgodovina 3: učbenik za 3. letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2010, str. 27.

DIAPOZITIV 10:

Le telegraphe oficiele. https://www.unilj.si/univerzitetni_arhiv/zgodovina_ul/francoske_centralne_sole/ (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Naslovnica knjige Jean Sbogar.

https://ia800903.us.archive.org/BookReader/BookReaderImages.php?zip=/11/items/jeansbogar03nodigoog/jeansbogar03nodigoog.tif.zip&file=jeansbogar03nodigoog.tif/jeansbogar03nodigoog_0009.tif&id=jeansbogar03nodigoog&scale=8&rotate=0 (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 11:

Spomenik na Trgu francoske revolucije.
https://www.kamra.si/images/zoo_cache/201602/28399_292-1_996fc155c8b697f19cf1697ec5b0a436.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 12:

Citat iz maturitetne pole zgodovina, občina zgodovina, 28. avgust 2014, naloga 12, str. 9.
<https://www.ric.si/mma/M142-511-1-1/2015100813194027/> (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 13:

Kmet ziblje francoskega vojaka.
http://arhiv.gorenjskiglas.si/images/20110927/309279986-AR_1.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Francoski vojak na vratih gostilne Pri Benediktu v Sražišču.
http://arhiv.gorenjskiglas.si/images/20110927/309279986-EP_1.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Freska na kmetiji Pri Mohorju, Ljubno na Gorenjskem.
http://arhiv.gorenjskiglas.si/images/20110927/309279986-EP_2.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Zapis pisatelja in zgodovinarja Janeza Trdine v letih 1867/68.
<http://arhiv.gorenjskiglas.si/article/20110927/C/309279986/ilirske-province-v-likovnih-podobah> (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 14:

Valentin Vodnik.
https://img.rtvcdn.si/_up/upload/2009/10/14/64631263_clipboard03.jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

Ilirija oživljena.

https://sl.wikisource.org/wiki/Ilirija_o%C5%BEivljena (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).

DIAPOZITIV 15:

Dunajski kongres.
http://www.osdravlje.si/files/2020/03/8A_ZGO_Dunajski_kongres_31_3.pdf (Datum zadnjega dostopa:

	<p>10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 16: Klemens von Metternich. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/49/Prince_Metternich_by_Lawrence.jpeg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 17: Zemljevid Evrope po dunajskem kongresu. http://www.osdravlje.si/files/2020/03/8A_ZGO_Dunajski_kongres_31_3.pdf (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 19: Parada med Ljubljanskim kongresom. https://sl.wikipedia.org/wiki/Ljubljanski_kongres#/media/Slika:Leander_Russ_-_Parade_zur_Begr%C3%BC%C3%9Fung_des_Kaisers_in_Laibach_-_1845.jpeg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021). Kongresni trg danes. https://sl.wikipedia.org/wiki/Kongresni_trg#/media/Slika:La_place_du_Congr%C3%A8s_(Ljubljana)_(-9374292864).jpg (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 21: Semafor čustev. https://studentsuccesstutor.com/emotional-intelligence-student-success-study-skills/ (Datum zadnjega dostopa: 10. april 2021).</p>
--	---

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
5 minut	Dijake pozdravim, vpišem morebitne manjkajoče in začnem z učno uro.	Odzdravijo in pripravijo vse potrebne pripomočke za pouk zgodovine.
	<i>Nazadnje smo se pogovarjali o francoski revoluciji ter vzponu in padcu Napoleonove oblasti.</i>	Poslušajo.
	<i>Ker je to pomembna snov, ki nam bo koristila pri boljšem razumevanju današnjih snovi, bomo sedaj tudi prihod Napoleona na oblast ponovili.</i>	Poslušajo.

Za začetek vas prosim, da pogledate fotografije na PowerPoint predstavitvi. Kaj vidite?

Leta 1794 so torej Roberspierra z zaroto vrgli s položaja predsednika Obora za občo blaginjo (takratni izvršni organ). Kdo je prevzel oblast leta 1795?

Kdo je dobil leta 1795 izvršilno oblast z novo ustavo?

Kdo pa zakonodajno?

Kdo je po ustavi iz leta 1795 imel volilno pravico?

Koga je direktorij imenoval za poveljnika vojske?

Kaj se zgodi 9. 11. 1799?

Kako imenujemo takšen način vladanja?

Na fotografiji lahko vidimo tudi njegovo kronanje. Do kdaj je tega prišlo in po katerem zgledu se je kronal?

Kaj zakone oziroma zahteve pa vsebuje vse Napoleonov Civilni zakonik?

Danes bomo torej govorili o ilirskih provincah in o dunajskem kongresu.

Učno uro bomo razdelili na 2 vsebinska poudarka, in sicer bomo na začetku torej

Gledajo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi:

*-Napoleona
Bonaparta/Napoleonovo kronanje/Code Civil.*

-Bogata buržoazija/Direktorij.

-Petčlanski direktorij.

-Svet 500ih.

-Vsak moški, ki je bil star nad 21 let in je plačeval davke.

-Napoleona.

-Napoleon s pomočjo vojske izvede državni udar, odstrani direktorij, razglasi konec revolucije, vzpostavi 2. francosko republiko in uvede 3-članski konzulat.

-Bonapartizem – plebiscitarna diktatura.

Si ogledajo slikovno gradivo:
-Leta 1804, krona se po vzoru Karla Velikega.

-Enakost pred zakonom, svoboda posameznika, svoboda lastnine, svobodna izbira dela, svoboda vere, dokončno odpravljen fevdalizem, ločitev Cerkve od države.

Poslušajo in spremljajo PowerPoint predstavitev.

<p><i>govorili o Ilirskih provincah, v naslednjem vsebinskem poudarku pa si bomo pogledali dunajski kongres in kako je le-ta spremenil podobo takratne Evropo.</i></p> <p><i>Tekom današnje učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>opisati, katere slovenske dežele so Ilirske province obsegale,</i> - <i>ovrednotiti pomen Ilirskih provinc za takratne prebivalce slovenskega ozemlja,</i> - <i>našteti ter opisati novosti in reforme iz različnih področij, ki so jih Francozi uvedli,</i> - <i>ovrednotiti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine,</i> - <i>opisati dogovore dunajskega kongresa,</i> - <i>razložiti, kako je izgledala takratna Evropa po dunajskem kongresu.</i> <p><i>Zapis učne ure imate na PowerPoint predstavitvi, seveda pa si lahko vaše izročke dopolnite tudi z mojo razlago, kot ste že navajeni.</i></p>	
---	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDARE K: Ilirske province (14 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Še pred koncem 18. stoletja, torej še preden je Napoleon izvedel državni udar in razglasil 2. francosko republiko, je leta 1797 francoska vojska v bojih z Avstrijo prvič osvojila tudi del našega ozemlja. Tako je bil 28. aprila tega leta tudi Napoleon v Ljubljani, o čemer obstaja cela vrsta mitov, tudi o tem, kako je potoval in kje v soški dolini je prespal.</i></p> <p><i>Po bleščeči francoski zmagi pri Wagramu, vzhodno od Dunaja in podpisu schönbrunnskega miru pa se je Napoleon odločil za ustanovitev nove državne tvorbe.</i></p> <p><i>S kom pa je Napoleon v Schönbrunnu podpisal mirovno pogodbo?</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p style="text-align: center;"><i>-S cesarjem Francom I.</i></p>
	<p><i>Novo državno tvorbo, ki jo je Napoleon imenoval Ilirske province, je ustanovil oktobra 1809. Ilire</i></p>	<p>Poslušajo in si dopolnjujejo svoje izročke:</p>

pa smo sicer že omenjali, v katerem zgodovinskem obdobju?

Tako je, vzdevek »Ilirske« so Francozi prevzeli iz antične zgodovine, misleč, da so stari Iliri bili Slovani. Res pa je, da je beseda ilirski v tistem času nekako splošno označevala domači slovanski jezik ali prebivalstvo naših dežel.

Ilirske province ali Les provinces Illyriennes v svojem originalu so obsegale okoli 55 tisoč km² in šteje približno 1,5 milijona etnično raznolikega prebivalstva – Slovence, Nemcev, Italijanov, Hrvatov, Srbov in drugih. Bile pa so geografsko precej nenavadno oblikovane. Ilirske province so segale od zgornje Drave na severu (torej od zahodne Koroške) in vse do obal Črne gore - Boko Kotorske v skupni dolžini 750 km.

Kdaj v zgodovini pa smo že omenjali Boko Kotorsko kot mejo?

-Antika.

Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.

-Meja med zahodnim in vzhodnim rimskim imperijem.

Če si ogledate zemljevid na PowerPoint predstavitvi, katere slovenske dežele so obsegale Ilirske province?

Ilirske province so obsegale beneške in habsburške pokrajine (Istra, Goriška, Trst in Kranjska, del Koroške in Hrvaška do Save) ter Dubrovniško republiko, ki jo je leta 1808 Napoleon ukinil.

Kam pa je spadal Maribor in današnja Štajerska?

S kakšnimi razlogi pa je Napoleon ustanovil Ilirske province?

Ilirske province so bile rezultat njegove protiangleške in vzhodne politike. Avstrijo so province odrezale od morja in vzpostavile kopensko povezavo z Osmanskim cesarstvom. Francija bi s tem vojaško in gospodarsko nadzirala obe obali Jadranskega morja. Poleg tega so Ilirske province delovale kot obramba Italije, ki je imela velik strateški pomen, saj je ščitila francosko jugovzhodno mejo in hkrati zagotavljala obvladovanje alpskih prelazov v Nemčijo.

Si ogledajo zemljevid na PowerPoint predstavitvi:
-Koroška, Goriška, Istra, Kranjska.

Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.

-K Avstriji.

-Vojaško-politični in gospodarski razlogi.

Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.

<p><i>Proti Veliki Britaniji se je Napoleon boril še na en zanimiv način, kakšen je bil to?</i></p> <p><i>Kaj pa je bil cilj Napoleonove celinske zapore?</i></p> <p><i>Kateri dve evropski državi, ki ju je Napoleon osvojil pa sta to celinsko zaporo kršili?</i></p>	<p><i>-S celinsko zaporo.</i></p> <p><i>-Veliko Britanijo uničiti na gospodarskem področju/ukiniti gospodarske/trgovske povezave s celino/politično in gospodarsko osamiti Veliko Britanijo.</i></p> <p><i>-Španija in Portugalska.</i></p>
<p><i>Ilirske province so imele specifičen državnopravni položaj in ustavno niso postale del francoskega cesarstva. Zakaj pa jih Francozi niso povsem vključili v svoje cesarstvo?</i></p> <p><i>Sicer so bile province s francoskim cesarstvom ozko povezane in hkrati v veliki meri podrejene Parizu, a formalno bi moral priključitev k cesarstvu potrditi senat, do česar pa ni prišlo. Prebivalci provinc niso imeli francoskega, temveč svoje posebno ilirsko državljanstvo, na njihovem ozemlju so izobešali francosko zastavo in uporabljali cesarski grb. Nekateri francoski zakoni so v provincah veljali, a ne vsi.</i></p>	<p><i>-Geografska ločenost in veliki stroški uvedbe departmajske uprave.</i></p> <p><i>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</i></p>
<p><i>Decembra 1809 je bil sprejet Dekret o organizaciji vlade, ki je določal, da v upravi n sedanji razdelitvi provinc ne bo nikakršnih sprememb. Pred tem se je namreč omenjala možnost vrnitve ozemlja Ilirskih provinc nazaj Avstriji, ko se je Napoleon potegoval za roko hčere avstrijskega cesarja Marije Luize. Ilirske province so bile z dekretom razdeljene v 10 intendanc z intendanti na čelu in so imele v primerjavi s Parizom široko avtonomijo.</i></p> <p><i>Po Napoleonovi poroki z Marijo Luizo so se odločili za tesnejšo povezavo provinc s francoskim cesarstvom. Do tega je prišlo leta 1811, kako se imenuje dokument?</i></p> <p><i>Organični dekret določa politično-upravne spremembe, ki pomenijo popolno prekinitev z avstrijsko ureditvijo. Tako so v celoti pretrgali z avstrijsko ureditvijo in upravo.</i></p> <p><i>Kako so po tem bile razdeljene Ilirske province?</i></p>	<p><i>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</i></p> <p><i>-Organični dekret o civilni, cerkveni in sodni organiziranosti.</i></p> <p><i>-Na 6 civilnih in 1 vojaško pokrajino, te pa na distrikte,</i></p>

<p><i>Ilirske province je vodil generalni guverner, ki je imel sedež v nekdanji škofijski palači v Ljubljani, današnje semenišče ob ljubljanski stolnici. Za prvega guvernerja je bil s strani Napoleona izbran August de Marmont - nasledili so ga Bertrand, Junot in Fouché. Marmont je v svojih spominih opisal, zakaj so za prestolnico izbrali Ljubljano in ta vir si bomo sedaj pogledali.</i></p> <p>Izberem dijaka, ki prebere vir na glas.</p> <p><i>Zakaj so torej izbrali za prestolnico Ilirskih provinc prav Ljubljano?</i></p> <p><i>Zakaj pa je bilo za Francoze tako pomembno, da so lahko opazovali dogajanje v avstrijskem cesarstvu oziroma da so bili blizu avstrijske meje?</i></p>	<p><i>kantone (sodne okraje) in občine.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p>Eden od dijakov na glas prebere vir, ostali ga poslušajo.</p> <p><i>-Zaradi bližine avstrijske meje, da so lahko opazovali dogajanje v avstrijskem cesarstvu, kljub temu, da je bilo v Trstu milejše podnebje in udobnejša rezidenca.</i></p> <p><i>-Bila je sosednja država, Avstriji so zaprli dostop do morja.</i></p>
<p><i>Odpravili so dežele in deželne stanove, fevdalci so izgubili upravne in sodne funkcije, vso upravo so prevzeli uradniki. Tako se namesto aristokratskih sinov v uprave naselijo plačani uradniki, sodstvo so v celoti poddržavili, poenotili so tudi davčni sistem, od 1. januarja 1812 pa so s Code Civil uveljavili enakost pred zakonom.</i></p> <p><i>Kakšen je bil sedaj jezik uprave?</i></p> <p><i>Tako je, nemščino zamenja francoščina, do veljave pa prideta tudi slovenščina in hrvaščina. Da bi vplivali na javno mnenje in obveščali nove podanike, so ilirske oblasti v treh jezikih (nemščina, francoščina in italijanščina) izdajale tudi vladni list »Le Télégraphe officiel«. Izhajal naj bi tudi v »ilirskem« jeziku, a to tega nikoli ni prišlo. Njegov urednik je bil nad Ilirskimi provincami navdušen Charles Nodier, ki je vse Slovane imenoval Ilirci, šele stik z Zoisovim krogom pa mu da vedeti, da je to napačno poimenovanje.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Francoski.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Cerkvi so odvzeli nadzor nad šolo, uvedli so trivialke, normalke in glavne šole, učni jezik v</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint</p>

<p><i>osnovnih in nižjih srednjih šolah je postala slovenščina. V Ljubljani so ustanovili licej kot višjo gimnazijo in Akademijo s petimi fakultetami, in sicer pravno, medicinsko, filozofsko, tehnično in teološko, kjer je pouk potekal v francoščini.</i></p>	<p>predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Marmont je ob prihodu v Ljubljano nemudoma reformiral cerkev in ustanovi dve novi nadškofiji, v Ljubljani in Zadru, kar je bil za stoletja privilegirano duhovščino težak udarec. Duhovnikom so odvzeli vodenje matičnih knjig, ukinili semenišče v Ljubljani, ohranili so le redke cerkvene praznike – vnebohod, veliki šmaren, vse svete in božič, uvedli so obvezno civilno poroko, prepovedali so verske procesije, prav tako pa so prevzeli premoženje nemškega in malteškega viteškega rodu.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Zaradi prekinitve prometa so bila pristanišča v krizi, trgovina je pešala zaradi nove francosko-avstrijske meje in carine na reki Savi. Kljub novim stikom z vzhodom so bili trgovci nezadovoljni.</i></p> <p><i>Sedaj pa si bomo pogledali naslednji vir in z njegovo pomočjo poskušali odgovoriti na vprašanje, kakšen je bil položaj kmetov v Ilirskih provincah.</i></p> <p>Izberem dijaka, ki prebere vir na glas, ostali poslušajo.</p> <p><i>Na podlagi prebranega vira, kako bi komentirali, kakšen je bil položaj kmetov?</i></p> <p><i>Kmetje so bili razočarani, saj niso odpravili fevdalizma, kljub zmanjšanim dajatvam do fevdalcev so dobili nove, državne davke, morali so graditi ceste in gostiti vojake. Nasploh so Francozi uvajali previsoke davke, prisilno mobilizacijo, obrtnikom so odpravili cehe.</i></p> <p><i>Sedaj pa vas prosim, da si ogledate naslednjo fotografijo na PowerPoint predstavitvi. Kako bi jo interpretirali? V pomoč vam lahko povem, da je slabšalno poimenovanje za davke fronki.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p>Eden od dijakov na glas bere, ostali ga poslušajo in sledijo besedilu na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Bili so nezadovoljni, Francozi so jim obljubljali odpravo tlačanstva, do česar pa ni prišlo.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Kmetje so bili nezadovoljni, mogli so plačevati veliko davkov - Francozi – Fronki. Francozi kot majhni dojenčki,</i></p>

<p><i>V času Ilirskih provinc so kmetje plačevali naslednje davke, in sicer zemljarina, davek na zemljo in glavarina ali osebni davek, davek glede na dohodke obdavčevanca. Na novo so Francozi vpeljali hišni davek in patentni ali obrtni davek.</i></p>	<p><i>ki jim morajo vse nuditi.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Zadovoljni pa so bili veliki trgovci, uradniki in izobraženci. A poznamo kakšnega izobraženca na Slovenskem, ki je bil tako navdušen nad Francozi?</i></p> <p><i>Valentin Vodnik je kot ravnatelj ljubljanske gimnazije ne samo občudoval Francoze in jim namenil svojo pesnitev Ilirija oživljena, ampak je tudi napisal za skoraj vse predmete učbenike v slovenskem jeziku.</i></p> <p><i>Odlomek iz Ilirije oživljena si bomo sedaj tudi prebrali.</i></p> <p>Izberem dijaka, ki na glas prebere odlomek.</p> <p><i>Kakšna je ta pesem?</i></p> <p><i>Kako je upesnjena?</i></p>	<p><i>-Valentin Vodnik.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p>Eden od dijakov na glas bere, ostali poslušajo in sledijo besedilu na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Hvalnica.</i></p> <p><i>-Kot pogovor med Napoleonom in Ilirijo, personificirano ženo, ki mu našteva slavne dogodke pozabljene ilirske dobe.</i></p>
<p><i>Po bitki pri Leipzigu so bile Ilirske province leta 1813 dokončno ukinjene. Kako še imenujemo to bitko?</i></p> <p><i>Kaj se je po bitki narodov zgodilo z Napoleonom?</i></p>	<p><i>-Bitka narodov.</i></p> <p><i>-Bil je izgnan na Elbo.</i></p>

<p>2. VSEBINSKI POUKARE K: Dunajski kongres (14 minut)</p>	<p>UČITELJ</p>	<p>UČENEC</p>
	<p><i>Po 25-ih letih vojn sledi kongres na Dunaju, ki ima vlogo mirovne konference in urejanja</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint</p>

<p><i>Evrope. Trajal je od septembra 1814 do junija 1815 in je bil prvi mirovni kongres moderne dobe. Končni sklepi so bili šele po dokončnem porazu Napoleona. S katero bitko je bil končno poražen?</i></p> <p><i>Kongres je vodil in gostil avstrijski kancler Klemens von Metternich. Katera tri načela so bila sprejeta na konferenci?</i></p>	<p>predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Z bitko pri Waterlooju.</i></p> <p><i>-Ravnotežje moči, restavracija in legitimnost.</i></p>
<p><i>Ravnotežje moči pomeni preprečitev prevlade posamičnih držav ali novih revolucij ter zagotovilo miru. Ko je ravnotežje vzpostavljeno, je manj verjetno, da bi se posamezna država ali pa koalicija držav odločila za vojaški napad. Ravnotežje moči je ena izmed glavnih teorij na področju mednarodnih odnosov, pri tem pa je potrebno politično in vojaško moč enakomerno razporediti med različno število držav, tako da nobena država ne dominira nad drugimi. V zgodovini so imeli več oblik ravnotežja moči – multipolarni svet, kjer je moč razdeljena med več držav in več zavezniških sistemov, bipolarnost, kjer je moč razdeljena na dva centra, najbolj slavna oblika ravnotežja moči pa je iz časa hladne vojne. Danes naj bi živeli v monopolarnem svetu, ki ga zaznamuje vojaška moč Združenih držav Amerike. V sistemu ravnotežja moči je najpomembnejša strategija stalno prilagajanje, da se ravnotežje uspe ohraniti na vse naštete načine.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Restavracija ali restavriranje oziroma obnova družb izpred francoske revolucije, torej vrnitev k starim vrednotam, k obnovi starega režima – vrnitev stanovsko urejenih monarhij.</i></p> <p><i>Z legitimnostjo pa govorimo po božjem pravu zakonita pravica vladarjev do oblasti. Kljub sklicevanju na načela legitimnosti državniki na dunajskem kongresu niso mogli in ne hoteli obnoviti stanja pred letom 1789.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Z dunajskim kongresom pride do delne obnove prejšnjega stanja, saj se na oblast vrnejo predstavniki starih dinastij. Tako se »vrne« oblast Bourbonom v Franciji, Španiji in južni Italiji, Savojcem v Piemontu-Sardiniji ter Oranjcem na Nizozemskem. Francijo skrčijo na meje izpred revolucij oziroma izpred koalicijskih vojn leta 1792. Na vzhodu so jo omejili z Renom, ohranila pa je Alzacijo in Loreno. Švedska se je na račun Rusije morala odpovedati Finski, a so ji s personalno unijo priključili</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke. Pri razlagi si pomagamo z zemljevidom na PowerPoint predstavitvi.</p>

<p><i>Norveško. Velika Britanija je s pridobitvijo Hannovra, Helgolanda, Malte, Mavriciusa, Cejlona (Šri Lanke) in Rta dobrega upanja potrdila svoj položaj prve pomorske in kolonialne sile sveta. Rusija si je priključila Finsko in Besarabijo ter večji del Poljske, ki je dobil določeno avtonomijo. S tem je Rusija razširila svoj politični vpliv proti zahodu in se povzpela na položaj vodilne evropske kopenske sile. Prusija je dobila del Poljske in Saške, Porenje in Vestfalijo, Nizozemska se je povečala za Belgijo. Avstrija je v zameno za izgubljeno Belgijo in ozemlje ob Renu dobila Salzburg, Tirolsko, Vorarlberg, Galicijo, del Poljske, Ilirske province ter na novoustanovljeno kraljestvo Lombardijo-Benečijo. Z avstrijskimi nasledstvenimi pravicami v Toskani, Moderni, kraljevini Lombardiji-Benečiji ter vojvodini Parmski je Metternich habsburški državi zagotovil odločilen vpliv v Italiji. Habsburška monarhija si je prilastila še vodilno vlogo v Nemčiji, ki so jo na dunajskem kongresu politični reorganizirali.</i></p>	
<p><i>Da bi preprečile prevlado Rusije in Francije, so želele evropske velesile v srednji Evropi oblikovati politično tvorbo, ki bi jim koristila, ne da bi sama izvajala hegemonistično politiko. Zato so ustanovili Nemško zvezo. Njena pravila so vključili v sklepe dunajskega kongresa in ji tako dali mednarodno potrditev. Ohlapna zveza petintridesetih nemških držav in štirih svobodnih mest naj bi skrbela za zunanjo in notranjo varnost Nemčije ter neodvisnost njenih posameznih držav. V njen okvir je spadala tudi večina današnje Republike Slovenije, razen Prekmurja in nekdanje beneške Istre. V mednarodnih zadevah je zveza zastopala zvezne koristi. Posamezne države so se lahko tudi za svoje interese same vojskovale in pogajale. Najvišji organ zveze je postal stalen zbor odposlancev (zvezni zbor) v Frankfurtu ob Majni.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Prepričani, da je za zagotovitev trajnega miru v Evropi potrebna solidarnost med vladarji, so na predlog ruskega carja Aleksandra I. konec septembra 1815 vladarji Avstrije, Prusije in Rusije sklenili Sveto alianso, ki naj bi na podlagi krščanstva in legitimne (monarhično-dinastične) državne ureditve obranila Evropo pred revolucionarnimi zahtevami po ustanavljanju nacionalnih držav. Metternich je Sveto alianso poimenoval »visokodoneči nič.«</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>Sveta aliansa v evropski politiki ni imela velikega pomena. V kritični javnosti je postala pojem za reakcijo, utelešenje policijskega nasilja nad opozicijskimi in revolucionarnimi gibanju ter (lastnimi) narodi. Politično pomembnejša je bila t. i. četverna zveza, ki so jo novembra 1815 podpisale Rusija, Avstrija, Prusija in Velika Britanija ter bi naj onemogočila vnovično francosko agresijo. Velesile so s to zvezo vzpostavile sistem kongresov, na katerih naj bi reševali najpomembnejše politične probleme, glavno besedo na njih pa so imele same. Leta 1818 so v evropski koncept vključili še Francijo. Med leti 1818 in 1822 so potekali štiri kongresi, in sicer leta 1818 v Aachnu, 1820 v Opavi, 1821 v Ljubljani in 1822 v Veroni.</i></p> <p><i>Danes nas na kongres v Ljubljani spominja predvsem Kongresni trg s paviljonom, Trg francoske revolucije in Cesta dveh cesarjev, nekaj slikovnega gradiva lahko vidite tudi na PowerPoint predstavitvi. Na ljubljanskem kongresu so se odločali o posredovanju Avstrije v Neapeljskem kraljestvu. Takemu načinu je vse bolj nasprotovala Velika Britanija, nato pa še Francija.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p>Si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p>
--	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
12 minut	<p><i>Na koncu današnje učne ure boste individualno rešili ponovitveni list ter tako preverili, koliko ste si zapomnili. Pozorno preberite navodila ter odgovorite na vprašanja. Za reševanje imate 8 minut časa.</i></p> <p>Dijakom razdelim ponovitveni list.</p> <p>Hodim po razredu, preverjam napredek dijakov ter opazujem njihovo delo. V primeru, da so kakšna vprašanja ali težave, jih poskušam rešiti oziroma dijakom svetovati.</p> <p><i>Čas je potekel. Sedaj bomo skupaj pregledali vaše rešitve, in sicer bomo šli kar po vrsti, začeli bomo v prvi klopi in vse do zadnje, tako da boste vsi prišli na vrsto. Vsak naj prebere eno vprašane in pove, kaj je nanj odgovoril.</i></p> <p>Spremljam in komentiram odgovore dijakov.</p> <p><i>Ugotavljam, da na koncu današnje učne ure</i></p>	<p>Poslušajo navodila.</p> <p>Pričnejo z reševanjem ponovitvenega lista.</p> <p>Individualno rešujejo ponovitveni list.</p> <p>Dijaki berejo rešitve nalog in se med seboj poslušajo. Po potrebi svoje odgovore dopolnijo oziroma popravijo.</p> <p>Poslušajo in sledijo</p>

	<p><i>znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati, katere slovenske dežele so Ilirske province obsegale, - ovrednotiti pomen Ilirskih provinc za takratne prebivalce slovenskega ozemlja, - naštetiti ter opisati novosti in reforme iz različnih področij, ki so jih Francozi uvedli, - ovrednotiti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine, - opisati dogovore dunajskega kongresa, - razložiti, kako je izgledala takratna Evropa po dunajskem kongresu. <p>V primeru, da ugotovim, da določene snovi ne znajo ali jo slabše razumejo, jo ponovno razložim oziroma še enkrat postavim vprašanja na zastavljene izobraževalne cilje. Če vseh ciljev s ponavljalnim listom ne preverimo, dijakom postavim dodatna vprašanja.</p>	PowerPoint predstavitvi.
	Dijake pozdravim in jim zaželim lep preostanek dneva.	Odzdravijo in zapustijo učilnico.

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	Ilirske province in dunajski kongres – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Ponovitveni list – prazen
PRILOGA 3:	Ponovitveni list – z rešitvami

PRILOGA 1: Ilirske province in dunajski kongres – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi

DIAPOZITIV 1

DIAPOZITIV 2

DIAPOZITIV 3

DANES SE BOSTE NAUČILI...

- opisati, katere slovenske dežele so Ilirske province obsegale,
- ovrednotiti pomen Ilirskih provinc za takratne prebivalce slovenskega ozemlja,
- naštetiti ter opisati novosti in reforme iz različnih področij, ki so jih Francozi uvedli,
- ovrednotiti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine,
- opisati dogovore dunajskega kongresa,
- razložiti, kako je izgledala takratna Evropa po dunajskem kongresu.

DIAPOZITIV 4

VSEBINSKI POUDARKI

01 ILIRSKÉ PROVINCE

02 DUNAJSKI KONGRES

1. ILIRSKE PROVINCE

- Leta 1797 francoska vojska na slovenskem ozemlju (iz Mantove proti Leobnu),
- General Bernadotte in Logatec (razglas, umiritev situacije),
- 28. april Napoleon v Ljubljani,
- francoska zmaga pri Wagramu ,
- podpis schönbrunnskega miru.

The map shows the Illyrian Provinces (fr. zasedba 1805-1809) in green, bordered by the Napoleonic road (L.I. Napoleonova cesta) in red. It covers parts of modern-day Austria, Croatia, and Bosnia and Herzegovina. Major cities like Trieste, Gorizia, Trieste, and Zagreb are marked. The inset map shows the broader geographical context of the region in the Balkans and Eastern Europe.

- Les provinces Illyriennes : okoli 55 tisoč km² in skupna dolžina 750 km,
- od zgomlje Drave do obal Črne gore (Boka Kotorska),
- Ilirske provincije: Beneške in habsburške pokrajine ter Dubrovniška republika (ukinjena 1808).

DIAPOZITIV 7

– Vojaško-politični razlogi in gospodarski razlogi,

– rezultat protiangleške in vzhodne politike,

– Avstrijo odrezali od morja,

– vojaški in gospodarski nadzor obal Jadranskega morja,

– obramba Italije – pomemben strateški pomen,

– specifičen državnopravni položaj.

Slika 2: Francosko-ilirski občinski pečat

<p>Napoleon Kaiser der Franzosen, König von Italien, Beschützer des Heiligen Römischen Reiches.</p> <p><i>Nous avons ordonné, et nous ordonnons:</i></p> <p>Das der Illirische Kreis, Krain, das vormalige öfterreichische Steier, die Provinzen Triente und Triest, die Länder unter dem Namen Littoral bekannt, der Theil Kroazien, und überhaupt alle die Länder welche uns auf dem rechten Ufer der See zugesallen sind, Dalmatien und seine Inseln mit der Benennung: Illirische Provinzen, bestimmet werden.</p> <p>In unserm kaiserlichen Lager zu Schönbrunn den 14ten October 1809.</p> <p style="text-align: right;">Unterschiedet: Napoleon.</p>	<p>NAPOLEON Zefar Franzosov, Kral Italije, varih rajnske svéce.</p> <p>Smo sklenili inu sklozemo tako:</p> <p>Baslika Krafsia, Krajska desheia, estrajška Iltria, strane Reka inu Terst, Primorje, en deji Hrovatikiya inu vsa semla nam perpuščena na desnim kraju Save, Dalmacia inu njé otóki bodo sanaprej imenovane Iliriske Desheie.</p> <p>V' našimuh šotora Verdenez 14. dan Kosperika 1809.</p> <p style="text-align: right;">Podpisan: Napoleon.</p>
--	--

DIAPOZITIV 8

– December 1809: Dekret o organizaciji vlade (ni sprememb),

– 10 intendanc z intendanti na čelu (začasna ureditev),

– leta 1811 tesnejše sodelovanje- popolna prekinitev z avstrijsko ureditvijo,

– ureditev: 6, 1, distrikti, kantoni in občine,

– generalni guverner (*Marmont*= duc de raguse).

DIAPOZITIV 9

»Mesto Ljubljana po številu prebivalcev in pomenu močno zaostaja za Trstom, vendar je bila izbrana za sedež vlade zaradi bližine avstrijske meje in prednosti, ki so ji bile dane s takšno lego pri opazovanju (dogajanja v avstrijskem cesarstvu). V Trstu sem bival samo pozimi, saj je tam milejše podnebje, pa tudi rezidenca je udobnejša.«

Cvirn in Studen. *Zgodovina 3: učbenik za tretji letnik gimnazije Ljubljana*: DZS, 2010, str. 27.

DIAPOZITIV 10

- Odprava deželnih in fevdalnih stanov,
- plačani upravniki,
- sodstvo podržavili,
- poenotenje davčnega sistema,
- od 1. januarja 1812 *Code Civil* = enakost pred zakonom,
- jezik uprave,
- *Le Télégraphe officiel* (Charles Nodier – Jean Sbogar).

DIAPOZITIV 11

– Trivialke, normalke, glavne šole,
– licej v Ljubljani,
– Akademija s petimi fakultetami,
– cerkvena politika,
– gospodarske razmere.

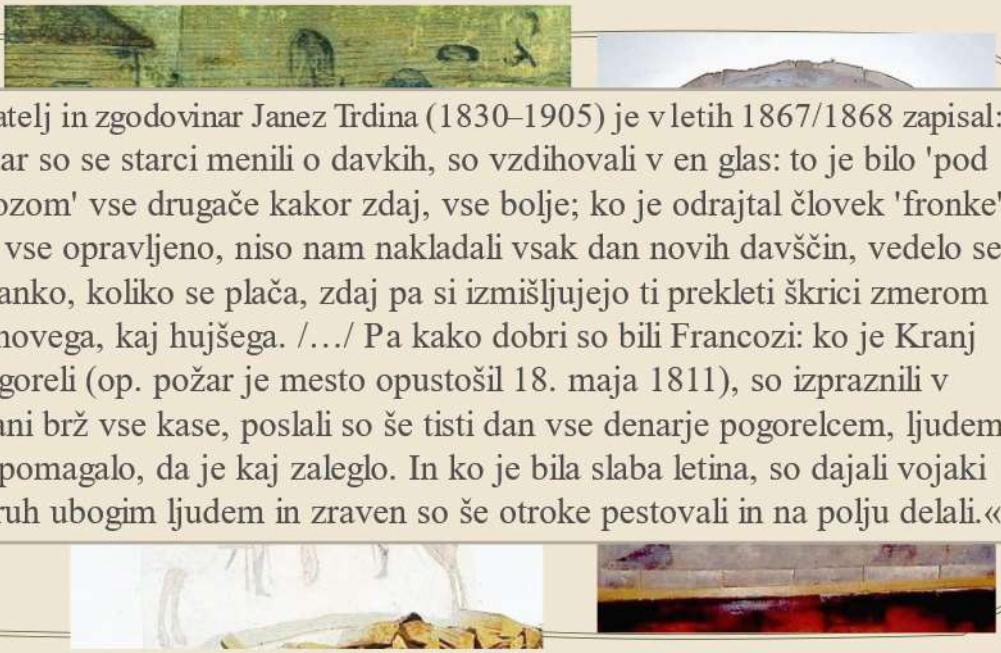

DIAPOZITIV 12

»Če je bremena francoske vojaške zasedbe s težavo premagoval meščan, jih je še teže nosil kmet, ki je namesto, da bi delal z živino na polju, moral Francozom voziti vojne potrebščine in jim dajati živila. Ta nova tlaka z živino in vozmi je mnogo hujša od graščinske; zlasti, ker so Francozi ne le vsak odpor, marveč tudi vsako malomarnost strogo po vojnem pravu kaznovali.«

Mač, *Zgodovina slovenskega naroda* Celje: Mohorjeva družba, 1993, str. 61 .

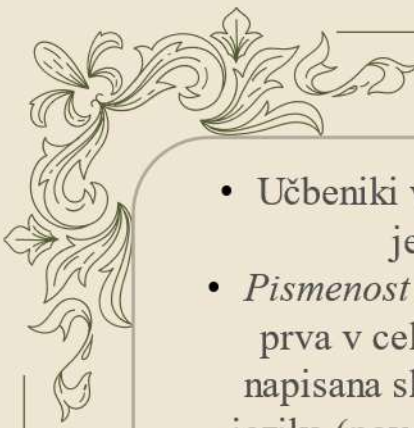
DIAPOZITIV 13

Pisatelj in zgodovinar Janez Trdina (1830–1905) je v letih 1867/1868 zapisal:

»Kadar so se starci menili o davkih, so vzdihovali v en glas: to je bilo 'pod Francozom' vse drugače kakor zdaj, vse bolje; ko je odrajtal človek 'fronke', je bilo vse opravljeno, niso nam nakladali vsak dan novih davščin, vedelo se je natanko, koliko se plača, zdaj pa si izmišljujejo ti prekleti škrici zmerom kaj novega, kaj hujšega. /.../ Pa kako dobri so bili Francozi: ko je Kranj pogoreli (op. požar je mesto opustošil 18. maja 1811), so izpraznili v Ljubljani brž vse kase, poslali so še tisti dan vse denarje pogorelcem, ljudem se je pomagalo, da je kaj zaleglo. In ko je bila slaba letina, so dajali vojaki svoj kruh ubogim ljudem in zraven so še otroke pestovali in na polju delali.«

DIAPOZITIV 14

- Učbeniki v slovenskem jeziku,
- *Pismenost ali gramatiko*, prva v celoti slovensko napisana slovnica našega jezika (povezovanje HRV - SLO),
 - *Ilirija oživljena*

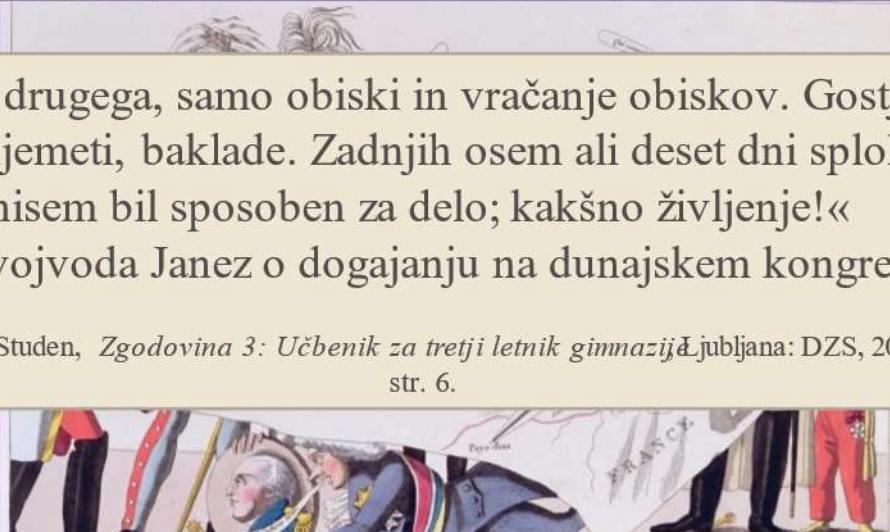

Vukobratović Vuk

2. DUNAJSKI KONGRES

»Nič drugega, samo obiski in vračanje obiskov. Gostje, ognjemeti, baklade. Zadnjih osem ali deset dni sploh nisem bil sposoben za delo; kakšno življenje!«
Nadvojvoda Janez o dogajanju na dunajskem kongresu

Cvirn in Studen, *Zgodovina 3: Učbenik za tretji letnik gimnazij* Ljubljana: DZS, 2005, str. 6.

- Obnovitev Evrope, trajen mir,
- ravnotežje moči (Balance of Power),
- restavracija oziroma obnova družb izpred francoske revolucije,
- legitimnost: po božjem pravu zakonita pravica vladarjev,
- niso mogli in ne hoteli obnoviti stanja pred letom 1789.

DIAPOZITIV 17

Velika Britanija: bila je zgled širjenja demokracije

Rusija: avtokratska oblast carja

Francija: kljub nestabilnemu političnemu razvoju si prizadeva za vpliv v Evropi

Avstrijsko cesarstvo: po porazu Napoleona dobi veliko ozemlja

Španija: izgubi oblast v čezmorskih kolonijah

FRANCIJA: ozemeljski obseg iz 1792, na vzhodu omeji z Renom. Ohrani Alzacijo in Loreno.

VELIKABRITANIJA : Helgoland, Malta, Mauritius, Cejlon (Šri Lanka), Ciper in Rt dobrega upanja.

AVSTRILIJA : Salzburg, Tirolska, Vorarlberg, Galicija, Ilirske province in kraljestvo Lombardija-Benečija.

RUSIJA: Finska (v njeno korist odreče Švedska), priključi turško Besarabijo in večji del Poljske.

DIAPOZITIV 18

SVETA ALIANSA

- September 1815,
- vladarji Avstrije (cesar Franc I.), Prusije (kralj Viljem III.) in Rusije (car Aleksander I.),
- obramba Evrope pred revolucionarnimi zahtevami,
- visokodonečni.

➔

ČETVERNA ZVEZA

- November 1815,
- Avstrija, Rusija, Prusija, VB,
- dogovor o vojaških posredovanjih, nespremenjenost meja, zaustavljajo liberalna in nacionalna gibanja,
- sistem kongresov.

DIAPOZITIV 19

- 1818: Kongres v Aachnu,
- 1820: Kongres v Opavi,
- 1821: Kongres v Ljubljani,
- 1822: Kongres v Veroni.

DIAPOZITIV 20

PONAVLJANJE

NA KONCU DANAŠNJE UČNE URE UGOTAVLJAM, DA ZNATE...

- opisati, katere slovenske dežele so Ilirske province obsegale,
- ovrednotiti pomen Ilirskih provinc za takratne prebivalce slovenskega ozemlja,
- naštetiti ter opisati novosti in reforme iz različnih področij, ki so jih Francozi uvedli,
- ovrednotiti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine,
- opisati dogovore dunajskega kongresa,
- razložiti, kako je izgledala takratna Evropa po dunajskem kongresu.

PRILOGA 2: Ponovitveni list – prazen

PONOVITVENI LIST: Ilirske province in dunajski kongres

Pred tabo se nahaja ponovitveni list, s katerim boš še dodatno utrdil/-a današnjo učno snov. V pomoč pri reševanju ti je lahko učbenik (Cvirn in Studen, *Zgodovina 3*, Ljubljana: DZS, 2010, str. 26–33) in interno gradivo. Za reševanje imaš na voljo **8 minut**.

1. Obkroži črko pred tistimi slovenskimi deželami, ki so bile del Ilirskih provinc.

- a) Istra
- b) Goriška
- c) Koroška
- d) Kranjska
- e) Štajerska

2. Na katerih vseh področjih so Francozi uvedli spremembe v času Ilirskih provinc? Naštej jih. V nadaljevanju si izberi eno izmed področij in predstavi reforme, ki so bile tam sprejete.

3. Na dunajskem kongresu potrjene ozemelske spremembe so spremenile razmerje sil med evropskimi državami in so bile daleč od stanja pred izbruhom francoske revolucije. S pomočjo zemljevida razloži, kakšne so bile te ozemelske spremembe za posamezne evropske države.

Slika 1: Evropa po dunajskem kongresu.

VELIKA

BRITANIJA:

FRANCIJA:

RUSIJA:

PRUSIJA:

4. Primerjaj sveto alianso in četverno zvezo tako, da za vsako izmed njih izpostaviš po tri značilnosti s pomočjo spodnje tabele.

<i>Sveta aliansa</i>	<i>Četverna zveza</i>

5. Razmisli in ovrednoti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine.

Slika 2: Delitev ozemlja na dunajskem kongresu.

PRILOGA 3: Ponovitveni list – z rešitvami

PONOVITVENI LIST: Ilirske province in dunajski kongres

Pred tabo se nahaja ponovitveni list, s katerim boš še dodatno utrdil/-a današnjo učno snov.

V pomoč pri reševanju ti je lahko učbenik (Cvirn in Studen, *Zgodovina 3*, Ljubljana: DZS, 2010, str. 26–33) in interno gradivo. Za reševanje imaš na voljo **8 minut**.

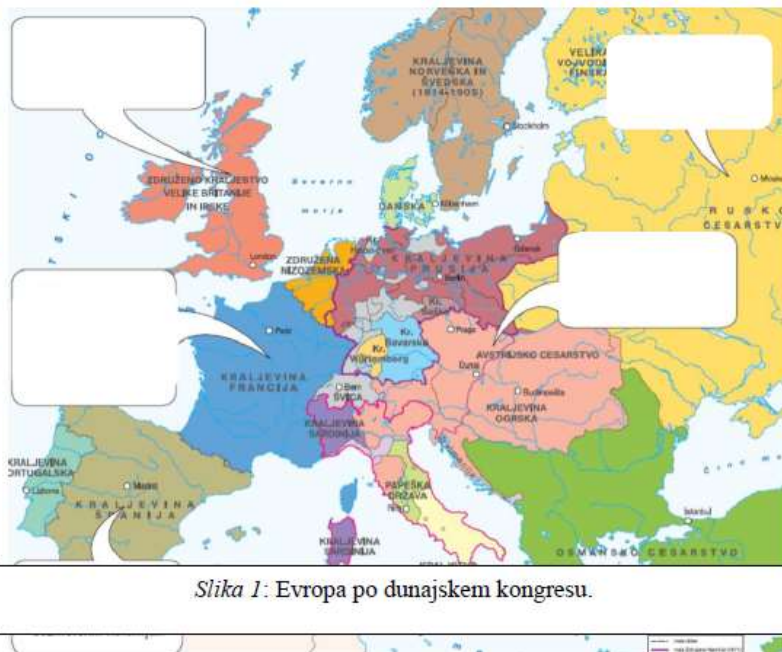
1. Obkroži črko pred tistimi slovenskimi deželami, ki so bile del Ilirskih provinc.

- a) Istra
- b) Goriška
- c) Koroška
- d) Kranjska
- e) Štajerska

2. Na katerih vseh področjih so Francozi uvedli spremembe v času Ilirskih provinc? Naštej jih. V nadaljevanju si izberi eno izmed področij in predstavi reforme, ki so bile tam sprejete.

Na področju gospodarstva, uprave, sodstva, šolstva, cerkve. Na področju šolstva so cerkvi odvzeli nadzor nad šolo, uvedli so trivialke, normalke in glavne šole, učni jezik v osnovnih in nižjih srednjih šolah je postala slovenščina. V Ljubljani so ustanovili licej kot višjo gimnazijo in Akademijo s petimi fakultetami, kjer je pouk potekal v francoščini.

3. Na dunajskem kongresu potrjene ozemeljske spremembe so spremenile razmerje sil med evropskimi državami in so bile daleč od stanja pred izbruhom francoske revolucije. S pomočjo zemljevida razloži, kakšne so bile te ozemeljske spremembe za posamezne evropske države.

Slika 1: Evropa po dunajskem kongresu.

VELIKA

Pridobila je Hannover, Helgoland, Malto, Mavricius, Cejlon (Šri Lanka) n Rt dobrega upanja S pridobitvijo tega ozemlja je Velika Britanija ptdrila svoj položaj prve pomorske in kolonialne sile sveta.

BRITANIJA:**FRANCIJA:**

Franciji so pustili ozemeljski obseg iz leta 1792 (izpred koalicijskih vojn). Omejili so jo na levi bregom Rena in jo obdali z vencem srednje velikih držav. Ohranila pa je Alzacijo in Loreno.

RUSIJA:

Priključi si Finsko in Besarabijo ter večji del Poljske, ki je dobil določeno avtonomijo. S tem je Rusija razširila svoj politični vpliv proti zahodu in se povzpela na položaj vodilne evropske kopenske sile.

PRUSIJA:

Dobila je del Poljske in Saške, Porenje in Vestfalijo.

4. Primerjaj sveto alianso in četverno zvezo tako, da za vsako izmed njih izpostaviš po tri značilnosti s pomočjo spodnje tabele.

<i>Sveta aliansa</i>	<i>Četverna zveza</i>
Ustanovljena septembra 1815.	Ustanovljena novembra 1815.
Ustanovijo jo vladarji Avstrije (cesar Franc I.), Prusije (kralj Viljem III.) in Rusije (car Aleksander I.).	Ustanovijo jo vladarji Avstrije, Prusije, Rusije in Velike Britanije.
Njen cilj je obramba Evrope pred revolucionarnimi zahtevami.	Njen cilj je dogovor o vojaških posredovanjih, nespremenjenost meja, zaustavljajo liberalna in nacionalna gibanja.

5. Razmisli in ovrednoti pomen dunajskega kongresa za nadaljnji potek zgodovine.

Namen dunajskega kongresa je bil načrtovati nove meje na političnem zemljevidu Evrope po vojaškem porazu Napoleonove Francije in njegovem izgonu na otok Elbo. Lahko bi rekli, da je imel dunajski kongres velik pomen in

Slika 2: Delitev ozemlja na dunajskem kongresu.

je morda med prvimi pokazal to, kar poznamo še danes – da zgodovino pišejo zmagovalci in da si ozemlje delijo zmagovalci. Tako lahko vidimo, kako so poraženko Francijo »ponižali« s krčtivijo ozemlja, prav tako pa so jo obdali z vencem srednje velikih držav, s čimer bi lahko verjetno preprečili njeno nadaljnjo širjenje. Podobna zgodba se je v zgodovini pisala po vsaki večji vojni, tudi po prvi in drugi svetovni vojni, ko so zmagovalci pisali usodo poraženkam ter razmišljali o tem, kaj narediti z njihovimi ozemlji.

Univerza v Ljubljani
**EILOZOESKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
KREPITEV NARODNEGA GIBANJA V DRUGI POLOVICI 19. STOLETJA**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: APRIL 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Prva gimnazija Maribor	
Razred:	3. a in 3. b	
Datum:	16. in 19. april 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	Slovensko nacionalno oblikovanje
	Poglavje iz učbenika:	Slovensko nacionalno oblikovanje
Učna enota – naslov učne ure:	Krepitev narodnega gibanja v drugi polovici 19. stoletja	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - individualna učna oblika - frontalna učna oblika - delo v dvojicah 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda slikovne demonstracije - metoda dela s slikovnimi viri - metoda besedne demonstracije - metoda dela s besednim ... - metoda dela z gibljivimi slikami 	
Učne tehnike:	Brainstorming ali nevihta možganov oziroma viharjenje idej.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »raziščejo posamezne etape nacionalnega oblikovanja, - ocenijo dosežke posameznih obdobj glede na aktualen položaj slovenskega naroda, - /.../ ključne dogodke in pojave iz slovenske zgodovine 19. stoletja umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor, - razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost, - oblikujejo svoje zaključke, mnenja, stališča, interpretacije, - analizirajo multiperspektivne zgodovinske vire in ob njih razvijajo sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja, - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije, - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja, - razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije, - razvijajo pozitiven odnos do oblikovanja slovenske narodne identitete in razvoja državnosti.« <p>(Učni načrt, 2008, str. 32).</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati, kakšne so bile posledice deželnozborskih volitev leta 1861 in zakaj Slovenci na njih niso bili uspešni, - razlikovati med mladoslovenci in staroslovenci, - pojasniti, kakšne cilje so si zadali v čitalnicah

		<p>in na kakšen način so jih uresničevali,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ovrednotiti različne dejavnosti, ki so potekale v čitalnicah, - naštetih čitalnice in tabore na ozemlju današnje Slovenije, - pojasniti, kaj so bili tabori in kakšen je bil njihov pomen za slovensko narodno gibanje, - utemeljiti zahteve slovenskega taborskega gibanja, - utemeljiti pomen čitalnic in taborov za nadaljnje oblikovanje slovenskega naroda.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pazorno poslušati, - odgovarjati na zastavljena vprašanja, - razvijati sposobnosti različnih oblik komunikacije, - samostojno zapisovati učno snov v zvezek, - upoštevati navodila pri reševanju nalog, - oblikovati samostojne sklepe, mnenja in stališča.
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati ustrezen odnos do preteklosti, - razvijati pozitiven in odgovoren odnos do dediščine slovenskega narodnega oblikovanja.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnava nove učne snovi 4. Ponavljanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obnova ustavnega življenja 2. Čitalnice 3. Taborsko gibanje 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za 3. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2010, str. 137–140), - PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi, - izročki, - učno-delovni list.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor, - računalnik, - platno, - Zoom.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina: dijaki se izražajo v slovenskem jeziku, pišejo in berejo, pravilno tvorijo stavke.</p> <p>Geografija: dijaki s pomočjo zemljevida ugotovijo, kje v Sloveniji je bilo ustanovljenih največ taborov in čitalnic.</p>	
Novi pojmi s	Parlamentarizem: politična ureditev, v kateri zakonodajna oblast	

pojasnilom:	pripada parlamentu. Ustavnost: nanaša se na ustavo, skladnost z ustavo. Klerikalizacija: povečevanje vpliva cerkve na določenem območju, področju. Lontovž: deželna hiša, danes v njej sedež Slovenske akademije znanosti in umetnosti.	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	Učni načrt. Gimnazija; Klasična gimnazija, Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgo_klasicna_gimnazija_350_ur_gimn.pdf (Dostop: april 2021).
	Učna priprava	Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za 3. letnik gimnazije</i> . Ljubljana: DZS, 2010, str. 137–140. Brodnik, Vilma, Antoličič, Gregor, Babič, Dragica in Špela Frantar. <i>Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij</i> . Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 164–168; 171. Cvirn, Janez, Andrej Studen. <i>Zgodovina 3: Učbenik za tretji letnik gimnazije</i> . Ljubljana: DZS, 2005, str. 75; 78–81. Uršič, Sanja (1999). Čitalnice – posebnost slovenske zgodovine. AS Andragoška spoznanja, letnik 5, številka 3, str. 69–83. Govekar-Okoliš, Monika (2002). Vpliv izobraževanja na prebujanje nacionalne identitete v 19. stoletju. AS Andragoška spoznanja, letnik 8, številka 1, str. 38–46. Interni zapiski za 3. letnik klasične gimnazije profesorja Borisa Ferka. Šolsko leto 2020/2021. Seminarska naloga na temo čitalnic pri predmetu SDPM Andragogika v študijskem letu 2019/2020. Avtorica Karin Gradišnik, april 2020. Zapiski študentke Karin Gradišnik pri predmetu ZG1 Slovenska zgodovina 19. stoletja, študijsko leto 2017/2018.
	Zvočni posnetek pesmi <i>Naprej zastave slave</i>	Naprej zastave slave. https://www.youtube.com/watch?v=urg7cpp4eNQ (Datum zadnjega dostopa: 13. april 2021).
	Ponovitveni list	Vabilo na tabor v Vižmarjeh. https://img.rtvsl.si/_up/upload/2019/05/15/655852

<p>PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi</p>	<p>44.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 1–18: Predloga za PowerPoint predstavitev. https://slidesgo.com/theme/aqua-marketing-plan#position-1 (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 1: Peščena ura. https://i.etsystatic.com/16388871/r/il/acc847/1463117134/il_570xN.1463117134_kuiv.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 5: Stavba Reichsrata okoli leta 1900. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEavni_zbor_(Avstrijsko_cesarstvo)#/media/Slika:Wien_Parlament_um_1900.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 6: Prvi kranjski deželni zbor leta 1862. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9c/Prvi_Kranjski_de%C5%BEelni_zbor_1862.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>Deželna hiša ali lontovž, danes sedež Slovenske akademije znanosti in umetnosti. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/SAZU-Ljubljana.JPG (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 9: Naslovnica Slovenskega naroda. https://www.dlib.si/streamdb/URN:NBN:SI:doc-05RCMJ5X (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>Naslovnica Slovenca. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a7/Slovenec_1879-01-09.pdf/page1-1200px-Slovenec_1879-01-09.pdf.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 10: Vabilo na veliko bésedo. https://lh3.googleusercontent.com/proxy/Qem4lgCBfhT5LAmCPzVuWJ6ZDdpNovfpFaMIZcqgjkKWr3D6LszvEzH8sTrqkfQpz6bf0qJhDDn1YQVgTKsbQbBgNQP4IeWQnPHBwPXXLi_a2A (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p>
---	--

DIAPOZITIV 11:

Iz pravilnika čitalnic. Brodnik, Vilma, Antoličič, Gregor, Babič, Dragica in Špela Frantar. *Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 166.

Zemljevid Slovenije s čitalnicami in tabori na Slovenskem med leti 1861–1871. Brodnik, Vilma, Antoličič, Gregor, Babič, Dragica in Špela Frantar. *Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 166.

Prvi in drugi člen iz pravilnika o čitalnicah.

https://www.kamra.si/images/zoo_cache/201602/25999_Pravila_e562e45c7587c73dcc9141d2a930cf19.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).

DIAPOZITIV 12:

Pravila slovanske knjižnice v Mariboru, predstavljena na treh različnih fotografijah.

<https://www.kamra.si/mm-elementi/item/slovanska-citalnica-v-mariboru.html> (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).

DIAPOZITIV 13:

Razglednica z besedilom pesmi Naprej zastava slave.

https://img.rtvcdn.si/_up/upload/2013/05/19/64994550_razglednica.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).

DIAPOZITIV 14:

Obeležje v Ljutomeru.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/sl/2/28/Ljutomer_1.slovenski_tabor.JPG (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).

Promocija mesta Ljutomer kot mesta, kjer se je zgodil prvi slovenski tabor.

http://gis.si/egw/ZOS_T06_P08/img/ljutomer.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).

DIAPOZITIV 15:

Zemljevid z označenimi krajev, kjer so potekali slovenski tabori. <https://osdobrovo.si/sites/default/files/osdobrovo-5-8-teden-4880.pdf> (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).

Tabela, kjer so predstavljeni vsi kraji, v katerih so se zgodili tabori. Cvirn, Janez, Andrej Studen.

	<p><i>Zgodovina 3: Učbenik za 3. letnik gimnazije.</i> Ljubljana: DZS, 2010, str. 138.</p> <p>Valentin Zarnik. http://www.hervardi.com/tabori.php (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 16: Vabilo na tabor v Vižmarjah. https://img.rtvsl.si/_up/upload/2019/05/15/65585244.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>Spominska taborska medalja. https://www.dnevnik.si/i/otfl/2019/05/16/1182428.jpg (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p> <p>Odlomki iz govorov na taboru v Žalcu, september 1868. Brodnik, Vilma, Antoličič, Gregor, Babič, Dragica in Špela Frantar. <i>Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij.</i> Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 171.</p> <p>DIAPOZITIV 18: Semafor čustev. https://studentsuccesstutor.com/wp-content/uploads/State-Awareness-Traffic-Lights-Traffic-Light-study-skills-motivation-learning-exam-strategy-student-success-tutor-online.png (Datum zadnjega dostopa: 14. april 2021).</p>
--	--

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
7 minut	Dijake pozdravim, vpišem morebitne manjkajoče in začnem z učno uro.	Odzdravijo in pripravijo vse potrebne pripomočke za pouk zgodovine.
	<i>Za začetek me zanima, o čem smo se pogovarjali preteklo učno uro?</i>	<i>-Pogovarjali smo se o Slovencih in revolucionarnem letu 1848.</i>
	<i>Danes bomo nadaljevali z obravnavo 19. stoletja, pri čemer si bomo pogledali, kako se je po letu 1848 krepila narodna zavest.</i>	Poslušajo.
	<i>Za začetek pa bomo ponovili revolucijo leta 1848 na Slovenskem, kar bomo storili tako, da boste v dvojicah pripravili po en mobilni telefon, priključili mobilne podatke ter v vaše brskalnike vpisali podatke za spletno orodje Padlet. Tam</i>	

<p><i>boste stisnili znak za plus in v kvadrateg vpisali vsaj eno asociacijo, posledico, dosežek, torej, kar vam pade na pamet, ko vam nekdo reče Slovenci in leto 1848. O zapisu se v dvojicah posvetujte. Preden oddate svoj zapis, se prosim tudi podpišite z imenom obeh članov dvojice. Na voljo imate 2 minuti časa.</i></p> <p>Hodim po razredu in skrbim za red ter disciplino. V primeru kakšnih težav dijakom tudi pomagam.</p> <p><i>Čas je potekel. Sedaj bomo vaše odgovore tudi pogledali in se o njih pogovorili.</i></p> <p>Preverim odgovore in z njihovo pomočjo ponovim temo prejšnje učne ure.</p>	<p>V dvojicah pripravijo mobilne telefone, se med seboj posvetujejo in vpišejo asociacije, glavne dosežke, posledice revolucije.</p> <p>Dijaki poslušajo in pri ponavljanju aktivno sodelujejo ter učitelja dopolnjujejo.</p>
<p><i>Hvala za vse vaše zapise in sodelovanje. Današnje učno uro bomo razdelili na tri vsebinske poudarke. Najprej si bomo pogledali, kako so po letu 1860 obnovili ustavno življenje v Habsburški monarhiji. Nadaljevali bomo s čitalnicami, učno uro pa bomo zaključili s pregledom taborskega gibanja.</i></p> <p><i>Tekom današnje učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati, kakšne so bile posledice deželnozborskih volitev leta 1861 in zakaj Slovenci na njih niso bili uspešni, - razlikovati med mladoslovenci in staroslovenci, - pojasniti, kakšne cilje so si zadali v čitalnicah in na kakšen način so jih uresničevali, - ovrednotiti različne dejavnosti, ki so potekale v čitalnicah, - našteti čitalnice in tabore na ozemlju današnje Slovenije, - pojasniti, kaj so bili tabori in kakšen je bil njihov pomen za slovensko narodno gibanje, - utemeljiti zahteve slovenskega taborskega gibanja, - utemeljiti pomen čitalnic in taborov za nadaljnje oblikovanje slovenskega naroda. 	<p>Poslušajo.</p>

Zapis učne snovi imate na PowerPoint predstavitvi, tako da si lahko izročke, ki ste jih že dobili od svojega profesorja, dopolnjujete z mojo razlago, kot ste že tudi navajeni.

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDARE K: Obnova ustavnega življenja (9 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Leto 1848 je bilo revolucionarno v številnih pogledov, eden izmed njih je tudi ta, da so na Slovenskem tega leta potekale prve moderne volitve. Tako se je tudi Slovencem z marčno revolucijo odprla pot v javno politično življenje. Volili so poslance v frankfurtski parlament in v dunajski državni zbor. Najbolj zavedni Slovenci so si prizadevali zavrniti volitve v frankfurtski parlament z utemeljitvijo, da so Slovenci in ne Nemci. Zaradi delitve volilnih okrajev se je število poslancev v dunajskem parlamentu povečalo.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
	<p><i>A to prvo parlamentarno obdobje je trajalo le kratek čas, saj je revoluciji sledilo obdobje, ki je okrepilo državni nadzor. Kako imenujemo to obdobje?</i></p> <p><i>Kdo pa je bil Alexander Bach?</i></p> <p><i>Kaj pa je značilno za obdobje Bachovega absolutizma?</i></p> <p><i>20. oktobra 1860 je izšla oktobrska diploma, ki je napovedala konec absolutizma in začetek parlamentarizma. Prav ta diploma je bila tista, ki je manjšim narodom habsburške monarhije prinesla upanje za uvedbo federalizma. Veselje, da je po več kot desetletju Bachovega absolutizma spet napočil čas, »v katerem se slobodno in brez straha v svoji domovini obračati smemo,« je bilo iskreno in vsesplošno. Nič manj iskreno in splošno kot pričakovanje, da</i></p>	<p><i>-Bachov absolutizem.</i></p> <p><i>-Avstrijski notranji minister.</i></p> <p><i>-Strožji državni nadzor, nadzorovanje dogajanja v knjižnicah in gledališčih, nadzorovanje kulturnih buditeljev, ki so sodelovali pri revoluciji leta 1848.</i></p>

<p><i>bodo v novih političnih razmerah tudi Slovenci deležni nadaljnjega kulturnega razvoja – zlasti polne uveljavitve slovenskega jezika. Njihova pričakovanja je jasno izražala tudi peticija po vpeljavi izključno slovenskih ljudskih šol, zagotoviti enakopravnost slovenskega jezika na srednjih in visokih šolah, v uradih in zakonodaji ter združitve vseh slovenskih dežel »pod eno najvišjo administrativno poglavarstvo«.</i></p>	
<p><i>Na kateri program vas spominjajo besede, ki ste jih pravkar slišali?</i></p>	<p><i>-Na program Zedinjene Slovenije.</i></p>
<p><i>Peticijo je podpisalo skoraj 20 tisoč ljudi, zahteve pa so prišle do izraza marca 1861 v predvolilnem boju pred prvimi splošnimi deželnozborskimi volitvami, v katerem se je slovenska stranka potegovala za pravice slovenščine. Rezultati pa niso izpolnili pričakovanj narodne stranke, saj na prve volitve v deželne zборе Slovenci niso bili pripravljani. Poleg pomanjkanja ustreznih kandidatov, neizdelan politični program in neizdelana politična propaganda, jim je težavo predstavljal tudi kurijalni volilni sistem in volilni okraji, ki so bili načrtani tako, da so po narodnostnem in socialnem kriteriju prevladovali nemški kandidati.</i></p> <p><i>Kdaj v zgodovini smo že govorili o kurijah?</i></p> <p><i>Volivci so bili torej razdeljeni v volilne razrede oziroma kurije, od katerih je vsak volil določeno število poslancev. Kurij je bilo pet, in sicer mestna kurija, kmečka kurija, veleposestniška kurija, trgovsko-obrtna zbornica in virilisti, to so bili škofje in rektorji univerz, ki niso bili voljeni. Sistem kurij je pomenil socialno in nacionalno krivičnost, zato tudi niso mogli pričakovati pretiranega uspeha na volitvah.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Antični Rim, monarhija (v kurijalni skupščini so izvolili kralja, potrjevali zakone), republika (ljudski zbori).</i></p> <p>Poslušajo.</p>
<p><i>Na deželnozborskih volitvah so se spopadli narodnjaki (narodna stranka) in ustavoverci (ustavoverna stranka oziroma nemški liberalci).</i></p> <p><i>Kaj mislite, da je zagovarjala narodna stranka?</i></p> <p><i>Narodnjaki so torej bili slovensko čuteči pripadniki, ki so s peticijo, o kateri smo že</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Zahteva po enakopravnosti slovenskega jezika, podpirali so slovenski narod.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint</p>

<p><i>govorili, zagovarjali ljudske šole samo v slovenskem jeziku ter že omenjeno enakopravnost slovenskega in nemškega jezika v srednjih in visokih šolah, uradih ter zakonodaji.</i></p> <p><i>Na drugi strani pa imamo ustavoverce, ki so bili nemško čuteči pripadniki in so se zavzeli za liberalizem, centralizem, za nemški jezik ter za spoštovanje februarske ustave, ki je bila sprejeta 1861.</i></p> <p><i>V deželnih zborih so večino dobili ustavoverci, prav tako na volitvah v državni zbor. Izvoljeni so bili namreč le trije poslanci, ki so zagovarjali slovenske interese.</i></p> <p><i>Februarska ustava je prinesla osnovni zakon o državnem zastopstvu, novem državnem parlamentu ter deželne rede in deželnozborske volilne rede za vse dežele poznejše avstrijske državne polovice – monarhijo je spreminjala v kvaziustavno in centralistično urejeno državo z nemško prevlado. Pomenila je velik korak naprej, vendar kljub temu njeni dosežki niso bili posebej revolucionarni. Volilna pravica namreč ni bila niti splošna niti enaka, posamezne dežele in posamezne narodnosti so bile neenako zastopane, predvsem pa sta bila še vedno favorizirana nemško veleposestvo in buržoazija.</i></p>	<p>predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Glasovanje slovenskih državnozborskih poslancev za dualizem leta 1867 je pospešilo politično polarizacijo na Slovenskem. V vseh slovenskih deželah sta se izoblikovala dva tabora. Mlajši slovenski politiki so zahtevali, da je treba zaostrovati narodne zahteve in voditi bolj odločno in radikalno politiko, medtem ko so starejši še vedno vztrajali pri zmerni politiki. Na osnovi teh razlik se je slovenski politični prostor tega leta razdelil na staroslovence in mladoslovence (narodnjaki so se razdelili med staroslovence in mladoslovence), napetosti med njimi pa so se od jeseni 1867 hitro zaostrovala. Poimenovanje je nastalo po zgledu Čehov, ki o se ravno tako delil na mladočehe in staročehe.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Mladoslovenci so vodili odločno narodno politiko, borili so se za Zedinjeno Slovenijo in proti dualizmu. Ni jih bilo strah, da bi se z uresničitvijo programa Zedinjene Slovenije odpravile deželne meje, saj deležne zavesti niso imeli zelo dobro razvite. Dobro so govorili slovenski jezik, saj so se ga učili na srednjih šolah. Izdajali so časopis Slovenski narod.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

	<p><i>Vodilne politične osebnosti tega tabora so bile Fran Levstik, Josip Jurčič, Janko Kersnik, Josip Vošnjak in drugi. Njihov program je vseboval liberalne zahteve, zato jih imenujemo tudi liberalci.</i></p>	
	<p><i>Staroslovenci so vodili veliko bolj previdno in konservativno politiko. Zavzemali so se za slovenski jezik, vendar so poudarjali tudi pomembnost znanja nemščine. Zlasti pri starejših je bilo znanje nemščine boljše kot znanje slovenščine, saj so lahko obiskovali le nemške srednje šole, ker slovenskih v času njihovega izobraževanja takrat še ni bilo. Bolj kot narodna je pri njih prevladovala deželna zavest. V državnem zboru so glasovali za dualizem, njihova glavna politična usmeritev pa je bila skrb za katoliško vero in slovenski jezik. So nasprotniki dualizma in podporniki Zedinjene Slovenije. Vodilne politične osebnosti so bili Janez Bleiweis, pravnik in pisatelj Henrik Costa, pravnik in poslanec v dunajskem parlamentu Luka Svetec. Svoje ideje so predstavljali v časopisih Slovenec in Novice. Zaradi konzervativne politične usmeritve so jih imenovali tudi konzervativci.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
	<p><i>Leta 1863 so po češkem vzoru ustanovili telovadno društvo Južni Sokoli. Leto kasneje nastane založniško, znanstveno in kulturno društvo Slovenska matica, ki izda prvi znanstveni reviji Letopis ter Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. Istega leta nastane še Muzejsko društvo za Kranjsko, 1866 pa Dramatično društvo, ki je predhodnik današnje Drame. Leta 1868 sta v Mariboru pričela izdajati časopisa Slovenski narod in Slovenski gospodar.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p>2. VSEBINSKI POUDARE K: Čitalnice (10 minut)</p>	<p>UČITELJ</p>	<p>UČENEC</p>
	<p><i>Zaradi volilnega neuspeha leta 1861 se je slovensko narodno gibanje zopet posvetilo širjenju slovenskega jezika. Ta se je le počasi</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi</p>

<p><i>uveljavljaj. Oblasti so jo dovolile na sodiščih in uradih, in sicer le v primeru, če stranka ni razumela nemško, postala pa je tudi učni jezik v nekaterih osnovnih šolah na Kranjskem in Goriškem.</i></p>	<p>razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Začetki in zametki čitalnic so bila bralna društva, ki so se pojavila v 18. stoletju v zahodni Evropi, v srednji Evropi pa so se uveljavila stoletje kasneje. V njih so se zbirali meščani, brali časopise in razpravljali o njihovi vsebini, se ukvarjali s političnimi dejavnostmi ter prirejali zabave. Njihov prvi in poglobitveni namen je bil, da se člani naučijo slovenščine in drugih slovanskih jezikov, da se goji in širi slovenska narodna zavest. Naročeni so bili na različne časopise in imeli svojo knjižnico. Vendar pa ta bralna društva niso bila namenjena vsemu ljudstvu, ampak predvsem mestni inteligenci.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Za širjenje slovenske narodne zavesti so bile pomembne čitalnice, ki so začele nastajati na začetku ustanovne dobe.</i></p> <p><i>Kaj danes razumemo pod besedo čitalnica?</i></p> <p><i>Čitalnice so združevale različne funkcije – bile so predavalnice, koncertne in gledališke dvorane, pa tudi kavarne in gostilne. Kulturne prireditve, ki so jih organizirali v slovenskem jeziku, so imenovali tudi bésede. Najbolj obiskane so bile »velike bésede«, ki so zajemale govore, solistično in zborovsko petje, recitiranje, igranje in gledališke besede. »Male bésede« so bile skromnejše. Zabavno naravo so imele tombole, šaljive loterije, veselice, veliki in mali plesi, maškarade, silvestrovanja, pevske vaje in izleti v okolico. Najraje in največkrat so priredili veselice.</i></p> <p><i>Čitalnice so večinoma nastajale v mestih, trgih in manjših upravnih središčih. V njih se je zbiralo domače meščanstvo in narodno zavedna inteligenca. Kasneje so jih začeli ustanavljati tudi v manjših krajih, tako da so se poleg podeželskih veljakov vključevale tudi kmete, kar je najbolj opazno na slovenskem primorskem in notranjskem podeželju. Prva slovanska čitalnica je bila ustanovljena v Trstu leta 1861, istega leta sledita čitalnici v Ljubljani in Mariboru. Osem</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Večja soba, ki je uporabnikom namenjena za branje in učenje.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>let kasneje, leta 1869 jih je bilo že 57 s preko 4 tisoč člani.</i></p>	
<p><i>Za najpomembnejše pobudnike čitalniškega gibanja štejemo staroslovence. Kdo so bili predstavniki staroslovencev?</i></p> <p><i>Bleiweis se je tudi najprej navdušil nad čitalnicami po vzorcu hrvaških »čitaonic« ter o njih redno poročal v Novicah, kjer lahko na primer beremo, kako so obnovili čitalnico v Reki.</i></p>	<p><i>-Bleiweis, Tuma, Kosta, Svetec.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Sedaj pa prosim pogledajte na PowerPoint predstavitev, kjer lahko vidite člene iz pravilnika čitalnice, ki si jih bomo sedaj na glas prebrali.</i></p> <p><i>Enega od dijakov prosim, da prebere člene na glas, ostali poskušajo.</i></p> <p><i>Kakšne cilje so si zadali v čitalnicah in na kakšen način so jih uresničevali?</i></p> <p><i>Kakšne dejavnosti so potekale v čitalnicah?</i></p> <p><i>V katerem delu današnje Slovenije je bilo največ čitalnic? V pomoč vam je zemljevid na PowerPoint predstavitvi.</i></p> <p><i>Naštejte nekaj mest na Primorskem, kjer so bile čitalnice. Zakaj menite, da je bilo največ čitalnic prav na tem območju?</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p>Eden od dijakov na glas prebere člene, ostali poslušajo in spremljajo zapis na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Izboljšanje splošne omike, predvsem napredovanje v maternem, slovenskem jeziku. Uresničevali so jih z različnimi dogodki, branjem knjig in časopisov.</i></p> <p><i>-Branje knjig in časopisov, predavanja, bésede, tombole, deklamacije, gledališke igre, petje.</i></p> <p><i>-Na območju Primorske in Notranjske.</i></p> <p><i>-Ajdovščina, Vipava, Komen, Vrtojba, itd. Poleg meščanov so se tukaj lahko priključili tudi podeželani, ki so predstavljali najštevilčnejše prebivalstvo.</i></p>
<p><i>Kdo pa mislite, da so lahko bili člani čitalnic?</i></p> <p><i>Člani so lahko bili polnoletni moški, ženske se kot samostojne članice niso mogle včlaniti, to so lahko storile le preko svojega moža. Člani čitalnic so imeli pravico zahajati v čitalnico, tam</i></p>	<p><i>-Moški.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>brati časopise in knjige, se kakorkoli drugače kratkočasiti, lahko so si tudi izposodili knjige za domačo rabo. V čitalnice so lahko pripeljali tudi zunanje obiskovalce, ki so mogli biti pošteni možje. Prav tako so se smeli udeleževati vseh veselic in nanje pripeljati tudi svojo rodbino, torej svojo družino. Kot člani so imeli tudi pravico svetovati odboru nasvete o društvenih razmerah.</i></p>	
<p><i>Čeprav naj bi čitalnica s svojo aktivnostjo spodbujala ves slovenski narod, se je kmalu izkazalo, da je namenjena meščanom in inteligenci. V čitalnicah so bili največkrat zastopani poklici odvetniki, sodniki, notarji, uradniki, duhovniki, zdravniki, inženirji, profesorji, učitelji, itd. Predvsem se je to dogajalo zato, ker bi mogli nižji sloji plačevati visoke članarine, kar si niso mogli privoščiti.</i></p>	<p>Poslušaj, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Število čitalnic je začelo upadati konec 19. stoletja, ko so se oblikovale slovenske politične stranke. Vsaka politična stranka je ustanovila svoja izobraževalna društva in prek njih spodbujala slovenstvo, zato ni bilo več potrebe po čitalnicah.</i></p>	<p>Poslušaj, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Ponovno vas prosim, da pogledate sliko na PowerPoint predstavitvi, prav tako pa vam bom zavrtila začetek pesmi.</i></p> <p>Si ogledujejo slikovno gradivo in poslušajo pesem.</p> <p><i>Ali vam je pesem znana?</i></p> <p><i>To skladbo so pogosto zaigrali na čitalniških prireditvah. Kdo pa je bil njen avtor in kdo jo je uglasbil?</i></p> <p><i>O čem skladba govori?</i></p> <p><i>Zakaj pa mislite, da so pesem s takšno vsebino igrali na čitalniških prireditvah?</i></p> <p><i>Ali morda kdo ve, čigava himna je bila ta</i></p>	<p>Poslušaj, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p>-Da/ne.</p> <p>-Avtor je bil Simon Jenko, uglasbil jo je Davorin Jenko.</p> <p>-Skladba je neke vrste spodbuda za mlade slovenske rodoljube v boju za domovino, ki so ji tedaj rekli tudi očetnjava.</p> <p>-Pesem je spodbujala ljubezen do domovine, borbo za domovino.</p> <p>-Himna Kraljevine Srbov,</p>

skladba po prvi svetovni vojni?	Hrvatov in Slovencev.
Danes je sicer ta pesem himna Slovenske vojske.	

3. VSEBINSKI POUDARE K: Taborsko gibanje (11 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>V mladoslovenskem taboru, ki je prevladoval na Štajerskem, so se konec pomladi 1868 odločili, da bodo za svojo politiko poskušali dobiti podporo najširših krogov prebivalstva – v tistem času je to bilo kmečko prebivalstvo, in poskušali med njim razširiti program Zedinjene Slovenije. Kakšne pa so bile glavne zahteve programa Zedinjene Slovenije, če ponovimo?</i></p> <p><i>Po vzoru Čehov, ki so svoj odpor do dualizma kazali na velikih javnih političnih zborovanjih, so tudi mladoslovenci poleti 1868 začeli organizirati velika ljudska zborovanja na prostem ali tabore. K nastanku taborov na Slovenskem je veliko pripomogel objavljen avstrijski zakon o svobodi združevanja leta 1868. Prvega so organizirali v Ljutomeru 9. avgusta leta 1868. Pri njegovi organizaciji sta sodelovala Matija Prelog iz Maribora, Fran Levstik ter drugi aktivni člani ljutomerske čitalnice. Tabori pa so bili leta 1871 prepovedani.</i></p> <p><i>Koliko taborov se je v teh letih zvrstilo na slovenskih tleh, če si pomagate s tabelo na PowerPoint predstavitvi, lahko pa jo najdete tudi v učbeniku, str. 138?</i></p> <p><i>Je bil kateri od taborov v naši bližnji okolici?</i></p> <p><i>S tabori so v treh letih, ki so sledila, politično mobiliziralo kmečko prebivalstvo za cilje narodne politike. V staroslovenskem taboru, ki se je po mnenju Frana Levstika ves čas spraševal, kaj bo rekla vlada, so bili sprva</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Združitev slovenskih dežel, enakovreden položaj slovenskega jezika, Slovenija del avstrijskega in ne nemškega cesarstva.</i></p> <p><i>-Na slovenskih tleh se je v letih od 1868 o 1871 zvrstilo 18 taborov.</i></p> <p><i>-Da/ne.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>previdni. Po uspehah prvih taborov so se tudi oni pridružili mladoslovenski pobudi in maja 1869 organizirali tabor v Vižmarjah.</i></p> <p><i>Največ taborov je bilo na Spodnjem Štajerskem, po štirje so bili na Goriškem in Kranjskem, trije na Koroškem in dva v Istri.</i></p> <p><i>Ali so bili taboru tudi v Prekmurju?</i></p> <p><i>Zakaj ne?</i></p> <p><i>Se prekmurski Slovenci potem niso udeleževali taborov?</i></p> <p><i>V Prekmurju, ki je bilo del ogrske polovice države, taborov ni bilo, so se pa prekmurski Slovenci udeleževali taborov na Štajerskem.</i></p>	<p><i>-Ne.</i></p> <p><i>-Ker je Prekmurje spadalo v ogrsko polovico monarhije.</i></p> <p><i>-Prekmurski Slovenci so se še vedno udeleževali taborov na Štajerskem in v drugih delih današnjega slovenskega ozemlja, kjer so bili organizirani.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Na taborih so se zbirale množice ljudi, oblečene v narodne noše in s slovenskimi zastavami. Množici so govorili slovenski kulturniki, intelektualci, ki so v govorih zahtevali vzpostavitev Zedinjene Slovenije in enakopravnost slovenskega jezika. Pomembno je, da so na njih sodelovali vsi sloji, meščanstvo, inteligenca, duhovščina in kmetje. Tabori so tako veljali resnično za množične dogodke.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Poleg konkretnih zahtev lokalne narave, s katerimi so želeli pritegniti pozornost kmečkega prebivalstva, so bile zahteve taborskega gibanja uresničitev Zedinjene Slovenije, enakopravnost slovenskega jezika v šolah, uradnih in javnem življenju.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Na nekaterih taborih pa so zahtevali ustanovitev slovenske univerze in tesnejše politične povezave s hrvaškimi deželami. Za enega najradikalnejših po zahtevah velja tabor v Žalcu, kjer so zahtevali združitve slovenskih dežel, uvedbo slovenskega jezika v šolah in uradih, ustanovitev univerze v Ljubljani, znižanje davkov in ureditev različnih lokalnih zadev.</i></p> <p><i>Sedaj si bomo prebrali nekaj odlomkov iz govorov na taboru v Žalcu, ki se je zgodil septembra 1868.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p>Tri dijake prosim, da vsak na glas prebere po en odlomek, ostali poslušajo.</p> <p><i>Kakšne probleme o rabi slovenščine v šolah so na taborih izpostavili?</i></p> <p><i>Razložite, ali vir vključuje dejstva ali mnenja.</i></p>	<p>Trije dijaki na glas preberejo odlomke, ostali pozorno poslušajo in spremljajo besedilo na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Raba slovenščine je zatirana, zaradi jezika ne morejo dobiti najboljših služb, ki jih zasedejo nemško govoreči prebivalci.</i></p> <p><i>-Vir vključuje mnenja, s katerimi so želeli govorci podpreti svoje ideje.</i></p>
<p><i>Kakšno retoriko pa ste lahko prepoznali v govorih? Bi lahko to podprli s kakšnim dokazom?</i></p> <p><i>Množična podpora programu Zedinjene Slovenije je bila posledica dobro premišljene nacionalistične retorike taborov. Govorci so upravičenost vzpostavitve Slovenije dokazovali z različnimi zgodovinskimi argumenti. Prostor, na katerem prebivajo Slovenci, naj bi bil ostanek »nekdanje velike Slovenije«, ki je v zgodnjem srednjem veku segala do Dunaja in Tirolske, »sedaj pa meji na Muro, ker smo izgubili kraj za krajem.« S Karlom Velikim naj bi se začelo obdobje »tisočletne sužnosti«, med katero so Slovenci izgubili občutek pripadnosti narodu. Po dolgem obdobju, ko se je našim prednikom zelo slabo godilo, naj bi z novo ustavno dobo prišel čas za popravo zgodovinskih krivic. Z avtonomno Slovenijo, ki bi združila Slovence, ki so živeli raztreseno v šestih deželah, in bi tako spet postali »gospodarji v svojem domu«. Pri dokazovanju upravičenosti združene Slovenije so govorci poudarjali, da bi bila kronovina Slovenija »mogočna trdnjava«, ki bi odbijala italijansko in nemško silo, s čimer bi se posledično okrepilo avstrijsko cesarstvo.</i></p>	<p><i>-Nacionalistična retorika, o tem lahko beremo prav v govoru Valentina Gornika, ki piše, kako je slovenska zemlja sveta in ostanek velikega slovenskega posestva.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Tabore so organizirali v vseh slovenskih deželah avstrijske polovice monarhije. Taborov se je v povprečju udeleževalo od 5 do 6 tisoč ljudi, tabora v Vižmarjah pri Ljubljani 17. maja 1868 pa kar 30 tisoč. Če seštejemo, se je vseh taborov skupno udeležilo od 130 do 150 tisoč ljudi.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

	<p><i>Geslo taborskega gibanja je bilo »ne damo se«, kar je na nek način odražalo tudi narodno samozavest Slovencev.</i></p> <p><i>Glede na to, da smo pravkar prebrali nekaj odlomkov, zakaj mislite, da so tabori privabili toliko ljudi?</i></p> <p><i>Množična udeležba je pokazala moč narodnega gibanja. S taborskim gibanjem je slovensko narodno gibanje postalo množično. Učinkovito so zavrnil trditve nasprotnikov, češ da politika narodne stranke nima podpore (kmečkega) prebivalstva. Nemška ustavoverna stranka je poskušala nevtralizirati dogajanje okoli slovenskega taborskega gibanja. Izvedla je organizacijo t. i. protitaborov oziroma »ustavnih dni«, ti protitabori so se tako odvijali na primer v Slovenski Bistrici, Celju in Radvanju pri Mariboru leta 1869. Kljub trudu je bil njihov poskus preprečitve taborskega gibanja neuspešen.</i></p>	<p><i>-Ljudi so privlačili s svojimi idejami, zagovarjali so slovenski jezik, združitev slovenskega naroda, večji pomen Slovincem.</i></p>
--	--	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
8 minut	<p><i>Za zaključek današnje učne ure sem vam pripravila ponovitveni list. Na listu so 4 naloge, pri katerih je zadnja, torej 4. naloga za domačo nalogo in jo naredite do naslednje učne ure, ko jo bomo v začetnem delu ure tudi preverili. Na voljo imate 4 minute časa za prve tri naloge na ponovitvenem listu.</i></p>	Poslušajo.
	<p><i>Med reševanjem ponovitvenega lista hodim po razredu, sem na razpolago za morebitna vprašanja ter skrbim za red in disciplino.</i></p>	Rešujejo ponovitveni list.
	<p><i>Čas je potekel, najprej si s sosedom zamenjajte ponovitvene liste, potem pa bomo pričeli s pregledom.</i></p>	Poslušajo in si s sosedom v klopeh zamenjajo ponovitvene liste.
	<p><i>Med pregledovanjem sem pozorna na odgovore dijakov in dijakinj, jih popravim, dopolnim ali dodatno razložim, v primeru da je to potrebno.</i></p>	Po en dijak bere rezultate posamezne naloge, ostali preverjajo, ali so na vprašanje odgovorili pravilno ali ne.
	<p><i>Ugotavljam, da na koncu današnje učne ure</i></p>	Poslušajo.

<p><i>znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati, kakšne so bile posledice deželnozborskih volitev leta 1861 in zakaj Slovenci na njih niso bili uspešni, - razlikovati med mladoslovinci in staroslovinci, - pojasniti, kakšne cilje so si zadali v čitalnicah in na kakšen način so jih uresničevali, - ovrednotiti različne dejavnosti, ki so potekale v čitalnicah, - naštetiti čitalnice in tabore na ozemlju današnje Slovenije, - pojasniti, kaj so bili tabori in kakšen je bil njihov pomen za slovensko narodno gibanje, - utemeljiti zahteve slovenskega taborskega gibanja, - utemeljiti pomen čitalnic in taborov za nadaljnje oblikovanje slovenskega naroda. 	
<p>V primeru, da nam ne uspe preveriti celotnega ponovitvenega lista, ga dokončajo doma in v naslednji učni uri v uvodnem delu ponovitveni list preverimo.</p>	

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	Krepitev narodnega gibanja v drugi polovici 19. stoletja – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Ponovitveni list – prazen
PRILOGA 3:	Ponovitveni list – izpolnjen
PRILOGA 4:	Primer Padleta za ponovitev teme Slovenci in leto 1848

PRILOGA 1: Krepitev narodnega gibanja v drugi polovici 19. stoletja – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi

DIAPOZITIV 1

PADLET :
<https://padlet.com/karingradisnik/3letnik>
Geslo za dostop: slovinci1848

Dostop preko QR kode :

ČAS REŠEVANJA: 2 MINUTI

The slide features a light blue and green watercolor background with scattered blue dots. A light green box contains the Padlet URL and password. Below it, another light green box contains the text 'Dostop preko QR kode :'. To the right of this box is a large QR code. Further right is an hourglass icon and a thought bubble containing the text 'ČAS REŠEVANJA: 2 MINUTI'. A lightbulb icon is located at the bottom left of the slide.

DIAPOZITIV 2

**KREPITEV NARODNEGA GIBANJA
V DRUGI POLOVICI 19. STOLETJA**

3. A in 3. B

16. in 19. april 2021

The slide has a light blue and green watercolor background with scattered blue dots. The title is written in large, bold, dark blue capital letters. Below the title, the text '3. A in 3. B' and '16. in 19. april 2021' is written in a smaller, italicized font. At the bottom of the slide, there are faint, hand-drawn lines.

VSEBINSKI POUDARKI

1.

*OBNOVA USTAVNEGA
ŽIVLJENJA*

2.

ČITALNICE

3.

TABORSKO GIBANJE

CILJI DANAŠNJE UČNE URE

- ❖ opisati, kakšne so bile posledice deželnozborskih volitev leta 1861 in zakaj Slovenci na njih niso bili uspešni,
- ❖ razlikovati med mladoslovenci in staroslovenci,
- ❖ pojasniti, kakšne cilje so si zadali v čitalnicah in na kakšen način so jih uresničevali,
- ❖ ovrednotiti različne dejavnosti, ki so potekale v čitalnicah,
- ❖ našteti čitalnice in tabore na ozemlju današnje Slovenije,
- ❖ pojasniti, kaj so bili tabori in kakšen je bil njihov pomen za slovensko narodno gibanje,
- ❖ utemeljiti zahteve slovenskega taborskega gibanja,
- ❖ utemeljiti pomen čitalnic in taborov za nadaljnje oblikovanje slovenskega naroda.

DIAPOZITIV 5

DIAPOZITIV 6

- ❖ Pomanjkanje ustreznih kandidatov, neizdelan politični program, propaganda,
- ❖ volilni okraji,
- ❖ kurijalni volilni sistem = volilni razredi (5),
- ❖ mestna, kmečka, veleposestniška, trgovsko-obrtna zbornica in virilisti,
- ❖ socialna in nacionalna krivičnost.

DIAPOZITIV 7

- ❖ Narodnjaki proti ustavovercem,
- ❖ večina v deželnih zborih ustavoverci,
- ❖ februarska ustava → monarhija v kvaziustavno in centralistično urejeno državo z nemško prevlado,
- ❖ glasovanje slovenskih poslancev za dualizem → narodnjaki razdelijo na mladoslovence in staroslovence,
- ❖ poimenovanje po Čehih.

DIAPOZITIV 8

MLADOSLOVENC

- Odločna narodna politika,
- za Zedinjeno Slovenijo in proti dualizmu,
- Slovenski narod,
- Fran Levstik, Josip Jurčič, Janko Kersnik, Josip Vošnjak,
- liberalci.

STAROSLOVENC

- Previdna politika,
- slovenski jezik in nemški,
- deželna zavest,
- glasovali za dualizem,
- skrb za katoliško vero in slovenski jezik,
- Slovenec, Novice,
- Janez Bleiweis, Henrik Costa, Luka Svetec.

DIAPOZITIV 9

- ❖ Vodilno vlogo prevzame Kranjska,
- ❖ telovadno društvo Južni Sokoli (1863),
- ❖ knjižna založba Slovenska matica (1864)
 - znanstveni reviji Letopis ter Zbornik znanstvenih in poučnih spisov,
- ❖ Dramatično društvo (1866),
- ❖ Slovenski narod, Slovenec.

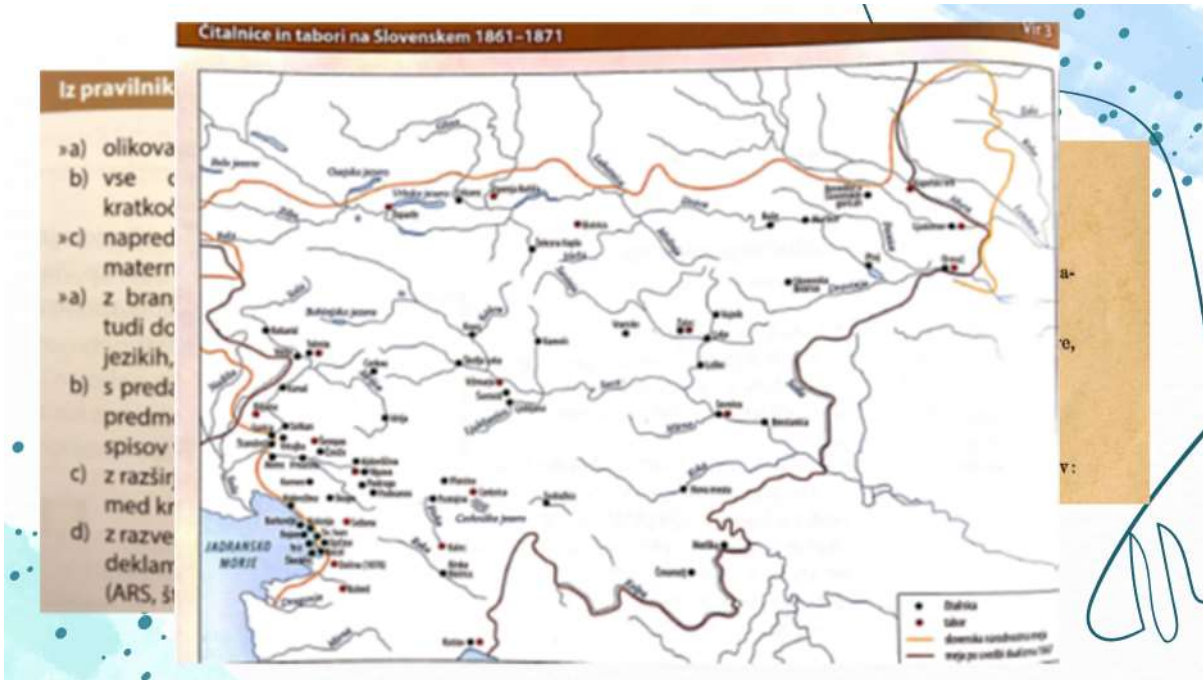
DIAPOZITIV 10

2. ČITALNICE

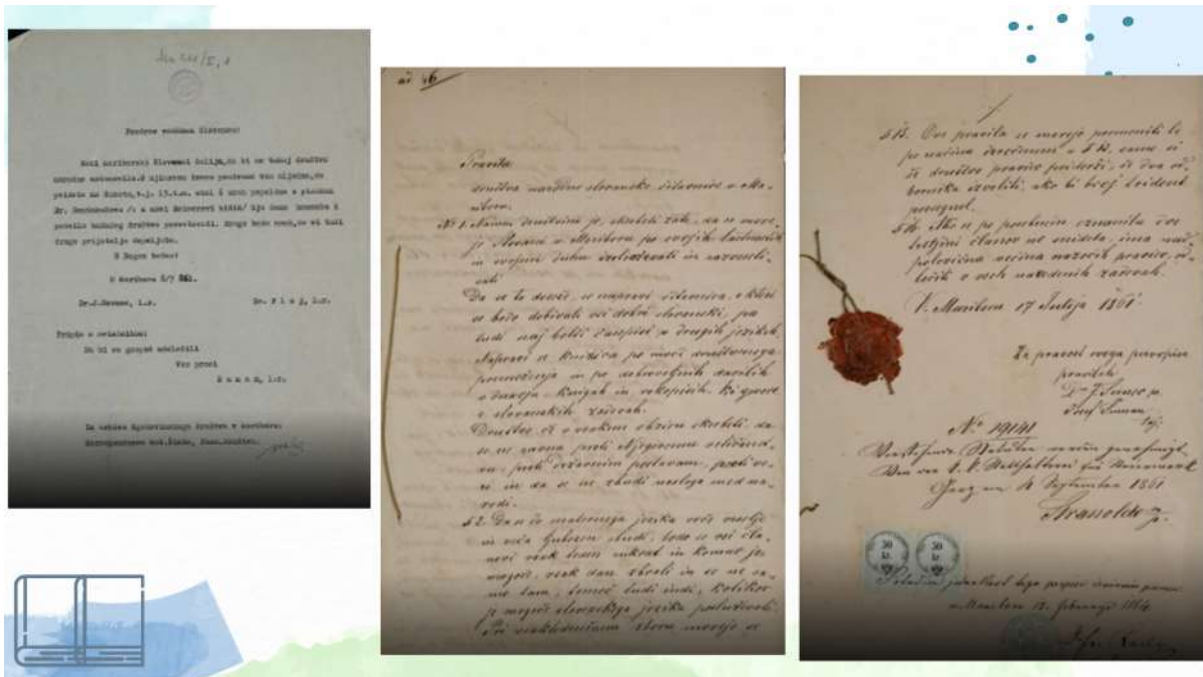
- ❖ Širjenje slovenskega jezika po neuspehu,
- ❖ začetki in zametki: bralna društva,
- ❖ čitalnice = predavalnice, koncertne in gledališke dvorane, kavarne, gostilne,
- ❖ velike in male bésede,
- ❖ mesta, trgi, manjša upravna središča,
- ❖ prva v Trstu leta 1861, sledita Ljubljana in Maribor.

DIAPOZITIV 11

DIAPOZITIV 12

DIAPOZITIV 13

DIAPOZITIV 14

3. TABORSKO GIBANJE

- ❖ Mladostenci → podpora kmečkega prebivalstva,
- ❖ po vzoru Čehov,
- ❖ velika ljudska zborovanja na prostem,
- ❖ avstrijski zakon o svobodi združevanja,
- ❖ prvi tabor 9. avgusta 1868 v Ljutomeru.

DIAPOZITIV 15

Tabor	Datum	Tabor	Datum
Ljutomer	9. 8. 1868	Sežana	29. 6. 1870
Žalec	6. 9. 1868	Cerknica	12. 6. 1870
Šempas	18. 10. 1868	Kapela	26. 6. 1870
Biljana v Brdih	25. 4. 1869	Bistrica pri Piberku	31. 7. 1870
Sevnica	2. 5. 1869	Kubed	7. 8. 1870
Kalice pri Logatcu	9. 5. 1869	Vipava	14. 8. 1870
Vizmarje	17. 5. 1869	Žoprače	18. 9. 1870
Ormož	8. 8. 1869	Kastav	21. 5. 1871
Tolmin	1. 5. 1870	Buhje pri Grabotanju	6. 8. 1871

DIAPOZITIV 16

Odlomki iz govorov na taboru v Žalcu, september 1868 Vir 2

»Ivan Žuža je zborovanje odprl z geslom [...]: »Bog kliče, Slavjani, predolgo tlačeni, stopajo čvrsto med svet na svoje slavno mesto!«

Jakob Ploj je pozival: »Na noge, Slovenci, pokažimo, da hočemo gospodarji biti v deželi, katero smo prejeli od svojih očetov! Da bi naša beseda v zapečki čepela, nemškutarija pa se ošabno šopirila, tega ne smemo dopuščati, sicer nismo vredni biti Slovenci! [...]

Valentin Zarnik: »Zemlja slovenska je zemlja sveta. Zadnji ostanek je onega velikega slovenskega posestva, katero se je nekdaj raztezalo čez Gradec, Dunaj, Tirole, katerega pa smo izgubili dve tretjini, tako da imamo sedaj svojo granico že pri Muri! [...]

Božidar Raič je bil bolj filozofski: [...], »Dajte nam narodne šole in to bo tisti prostorček, iz katerega si bomo ravnopravnost pridobili, nemškutarijo vzdignili iz tečajev. Naše nižje šole so le kukavice, ki so slavčevo petje zatirale. Ko bi naš jezik gospodoval po srednjih šolah, ne bi dobivali tujci najboljših in najvišjih služb med nami, dobivali bi jih naši ljudje, ki bi imeli srce in glavo za nas.«

Slovenska kronika XIX. stoletja (1861–1883). Ljubljana: Nova revija, 2001, str. 171.

PONOVI TEV

ČAS REŠEVANJA:
4 MINUTE

**NA KONCU DANŠANJE UČNE URE
UGOTAVLJAM, DA ZNATE...**

- ❖ opisati, kakšne so bile posledice deželnozborskih volitev leta 1861 in zakaj Slovenci na njih niso bili uspešni,
- ❖ razlikovati med mladoslovenci in staroslovenci,
- ❖ pojasniti, kakšne cilje so si zadali v čitalnicah in na kakšen način so jih uresničevali,
- ❖ ovrednotiti različne dejavnosti, ki so potekale v čitalnicah,
- ❖ našteti čitalnice in tabore na ozemlju današnje Slovenije,
- ❖ pojasniti, kaj so bili tabori in kakšen je bil njihov pomen za slovensko narodno gibanje,
- ❖ utemeljiti zahteve slovenskega taborskega gibanja,
- ❖ utemeljiti pomen čitalnic in taborov za nadaljnje oblikovanje slovenskega naroda.

PRILOGA 2: Ponovitveni list – prazen

**PONOVITVENI LIST: KREPITEV NARODNEGA GIBANJA V DRUGI POLOVICI
19. STOLETJA**

Pred tabo se nahaja ponovitveni list, s katerim bomo utrdili današnje snov. Pri reševanju nalog si lahko pomagaš z učbenikom (Cvirn in Studen, *Zgodovina 3*, str. 134; 137–139). Za reševanje imaš na voljo **4 minute**.

1. Odgovori na zastavljena vprašanja.

A) Katerega leta so na Slovenskem potekale prve volitve v deželne zборе?

B) Kaj so bili glavni vzroki za slab volilni izid na prvih deželnozbornih volitvah?

C) Zapiši, kaj je vplivalo na utrjevanje slovenske narodne zavesti v drugi polovici 19. stoletja.

2. Slovenski politični prostor se je po letu 1867 razdelil na mladoslovence in staroslovence. Poveži politična tabora z njihovimi značilnostmi tako, da vpišeš številko ustreznega tabora na črtico pred pojmom.

1 Mladoslovinci

2 Staroslovinci

___ Zedinjena Slovenija

___ Janez Bleiweis

___ Liberalci

___ Skrb za katoliško vero

___ Konservativci

___ Slovenski narod

___ Josip Vošnjak

3. Ustavna doba je omogočila hitrejše širjenje in utrjevanje slovenske narodne zavesti.

Na Slovenskem so se tako najprej organizirali v čitalnicah, kasneje pa so postali pomembni tabori. Spodnje pojme ustrezno razvrsti v tabelo.

TRST, ČEŠKI VZOR, VELIKE BÉSEDE, MLADOSLOVENCÍ, PREDAVALNICE, LJUTOMER, USTANOVITEV UNIVERZE, TRGI IN MESTA, OMIKANOST, PROGRAM ZEDINJENE SLOVENIJE, KAVARNE

ČITALNICE	TABORI

4. Postavi se v vlogo prebivalca Kranjske, ki se 17. maja 1869 udeleži najbolj množičnega tabora v Vižmarjah pri Ljubljani. Zapiši, kaj vidiš, kakšen je program tabora, kako so ljudje oblečeni, kakšne zahteve so izpostavljene v njihovih nagovorih, itd.

Slika 1: Vabilo na tabor v Vižmarjah.

PRILOGA 3: Ponovitveni list – izpolnjen

PONOVITVENI LIST: KREPITEV NARODNEGA GIBANJA V DRUGI POLOVICI 19. STOLETJA

Pred tabo se nahaja ponovitveni list, s katerim bomo utrdili današnjo snov. Pri reševanju nalog si lahko pomagaš z učbenikom (Cvirn in Studen, *Zgodovina 3*, str. 134; 137–139). Za reševanje imaš na voljo **4 minute**.

1. Odgovori na zastavljena vprašanja.

A) Katerega leta so na Slovenskem potekale prve volitve v deželne zборе?

Leta 1861.

B) Kaj so bili glavni vzroki za slab volilni izid na prvih deželnozborskih volitvah?

Pomanjkanje ustreznih kandidatov, neizdelan politični program in neizdelana politična propaganda. Prav tako je bil za Slovence slab kurijalni volilni sistem ter delitev na pet volilnih razredov, ki je pomenil socialno in nacionalno krivičnost.

C) Zapiši, kaj je vplivalo na utrjevanje slovenske narodne zavesti v drugi polovici 19. stoletja.

Oblikovanje čitalnic in v naslednjih letih predvsem taborov, na katerih so v govorih zahtevali vzpostavitev Zedinjene Slovenije in enakopravnost slovenskega jezika. Če so v čitalnicah sodelovali predvsem meščani, so na taborih sodelovali vsi sloji. Prav tako je na utrjevanje slovenske narodne zavesti vplivalo glasovanje poslancev za dualizem, kar je pospešilo politično dejavnost in polarizacijo na Slovenskem.

2. Slovenski politični prostor se je po letu 1867 razdelil na mladoslovence in staroslovence. Poveži politična tabora z njihovimi značilnostmi tako, da vpišeš številko ustreznega tabora na črtico pred pojmom.

1 Mladoslovinci

2 Staroslovinci

1 Zedinjena Slovenija

2 Janez Bleiweis

1 Liberalci

2 Skrb za katoliško vero

2 Konservativci

1 Slovenski narod

1 Josip Vošnjak

3. Ustavna doba je omogočila hitrejšo širjenje in utrjevanje slovenske narodne zavesti. Na Slovenskem so se tako najprej organizirali v čitalnicah, kasneje pa so postali pomembni tabori. Spodnje pojme ustrezno razvrsti v tabelo.

TRST, ČEŠKI VZOR, VELIKE BÉSEDE, MLADOSLOVENCÍ, PREDAVALNICE, LJUTOMER, USTANOVITEV UNIVERZE, TRGI IN MESTA, OMIKANOST, PROGRAM ZEDINJENE SLOVENIJE, KAVARNE

ČITALNICE	TABORI
<p>TRST VELIKE BÉSEDE PREDAVALNICE TRGI IN MESTA OMIKANOST KAVARNE</p>	<p>ČEŠKI VZOR MLADOSLOVENCÍ LJUTOMER USTANOVITEV UNIVERZE PROGRAM ZEDINJENE SLOVENIJE</p>

4. Postavi se v vlogo prebivalca Kranjske, ki se 17. maja 1869 udeleži najbolj množičnega tabora v Vižmarjah pri Ljubljani. Zapiši, kaj vidiš, kakšen je program tabora, kako so ljudje oblečeni, kakšne zahteve so izpostavljene v njihovih nagovorih, itd.

Danes je binkoštni ponedeljek, 17. maj 1869 in odločil sem se, da se iz Ljubljane odpravim na bližnje Vižmarje, kjer se bo danes zgodil velik dogodek.

Okoli mene je bila neverjetno velika množica, kar ni je bilo konca – kar 30 tisoč ljudi od blizu in daleč. Ljudje so bili oblečeni v narodne noše in s slovenskimi zastavami v rokah. Nagovorili so nas številni kulturniki in intelektualci, ki so zahtevali Zedinjeno Slovenijo in enakopravnost našega lepega slovenskega jezika. Okoli mene so stali duhovniki, kmetje in meščani, vsi so prisluhnili in pozdravili taborske zahteve. Ne damo se, moramo se boriti za narodne pravice.

Slika 1: Vabilo na tabor v Vižmarjah.

PRILOGA 4: Primer Padleta za ponovitev teme Slovenci in leto 1848

Slovenci in leto 1848
V predgovoru razpisnika, Kraljevine so bile posledice oznamna dosežki za Slovence v revolucionarnem letu 1848. Prvič oddelijo zahteva se ne pozabite podpisati z imenom in obeh članov dvojice.

Slovenščina se lahko uči v solah!
sihen

Slovenščina se lahko uči v solah!
Enostost jezika, združena Slovenija

Slovenci 1848
Program Zdržnjene Slovenije, granice za jezik in združitev pokrajini.
Prvič uporabljena Slovenska zastava
Meža O

Politični program - združena Slovenija, enakopravnost slovenskega jezika
Mina Pečar in Neža Zandvo

Maja&Sara
zahteva politični programov Slovenec

Sara in Belmina
šole in univerte

Ziga Marcel
Razglasitev avtorskega zakona, zakon o zemljski odvezi

Ela in Laura
politični program združena slovenija

Eliza in Tanaja
Narodni program Zdržnjena Slovenija

Oddelek za zgodovino

Pedagoška praksa iz zgodovine

**UČNA PRIPRAVA:
SOVJETIZACIJA VZHODNEGA BLOKA**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: APRIL 2021

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Prva gimnazija Maribor	
Razred:	4. f in 4. g	
Datum:	19. in 20. april 2021	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema	Širša tema iz učnega načrta:	20. stoletje in začetek 21. stoletja
	Poglavje iz učbenika:	Sodelovanje in konflikti
Učna enota – naslov učne ure:	Sovjetizacija vzhodnega bloka	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika - parna učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda slikovne demonstracije - metoda demonstracije gibljivih slik - metoda besedne demonstracije - metoda dela s pisnimi viri 	
Učne tehnike:	Brainstorming ali nevihta možganov oziroma viharjenje idej.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »analizirajo značilnosti obdobja hladne vojne in oblikujejo stališča do pomena in posledic hladne vojne za Evropo in svet; - analizirajo in primerjajo različne oblike političnega, gospodarskega in kulturnega povezovanja sveta po drugi svetovni vojni; - utemeljijo/pojasniijo pomen gospodarskega povezovanja za Evropo in svet; - oblikujejo svoje mnenje o pomenu evropske zveze.« (Učni načrt, 2008, str. 53). 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti, na kakšen način je Stalin širil sovjetski vpliv po vzhodni Evropi, - naštetiti države, kjer je Stalin širil svoj vpliv, - opisati, kakšne so bile posledice sovjetizacije vzhodne Evrope, - utemeljiti, kakšen pomen je imel kult osebnosti pri širjenju sovjetske ideologije, - pojasniti, s katerim voditeljem in na kakšen način se je začel proces destalinizacije, - opisati, kaj se je zgodilo v letu 1956 in kakšne so bile posledice teh dogodkov, - opisati dogajanje v praški pomladi leta 1968, - ovrednotiti pomen dogodkov v letu 1956 in 1968 za nadaljnji potek hladne vojne.

	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - umestiti ključne zgodovinske dogodke, pojave in procese v ustrezen zgodovinski čas in prostor, - oblikovati samostojne sklepe, mnenja in stališča, - razvijati sposobnost različnih oblik komunikacije, - pozorno poslušati, - odgovoriti za zastavljena vprašanja, - upoštevati navodila pri reševanju nalog, - zapisati učno snov v zvezek.
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijati pozitiven in odgovoren odnos do evropske identitete, - razvijati odgovoren in pozitiven odnos do ohranjanja dediščine Evrope v prejšnjem stoletju, - pokazati ustrezen odnos do preteklosti.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponavljanje 2. Uvajanje 3. Obravnava nove učne snovi 4. Ponavljanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sovjetizacija in destalinizacija 2. Leto 1956 3. Praška pomlad 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Režek, M, Gabrič. A. Zgodovina 4: učbenik za 4. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 83–86), - PowerPoint z zapisom učne snovi, - ponovitveni list.
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor, - računalnik, - platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Slovenščina: branje besedila v slovenščini, odgovarjanje na vprašanja na listu za preverjanje, ustrezno tvorjenje stavkov, slovnično pravilno izražanje.</p> <p>Geografija: branje zemljevida in orientacija v Evropi.</p> <p>Angleščina: ogled videoposnetka v češkem jeziku z angleškimi podnapisi.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Verbalni delikt: na podlagi zakonske določbe so se izvajali politični procesi iz izjemno drastičnimi kaznimi zoper osebe, ki so dvomile o pravilnosti komunistične vladavine.</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p>Učni načrt. Gimnazija; Splošna gimnazija, Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo:</p> <p>http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/pr</p>

	<p>ogradi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop: april 2021).</p>
Učna priprava	<p>Gabrič, Aleš in Režek, Mateja. <i>Zgodovina 4: učbenik za 4. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2011, str. 83–86.</p> <p>Repe, Božo. <i>Sodobna zgodovina: zgodovina za 4. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: Modrijan, 1998, str. 182; 197; 201–202.</p> <p>Nećak, Dušan in Repe, Božo. <i>Oris sodobne obče in slovenske zgodovine: Učbenik za študente 4. letnika</i>. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino, 2003, str.</p> <p>Interni izvlečki profesorja Borisa Ferka za dijake 4. letnikov. Šolsko leto 2020/2021.</p> <p>Zapiski Karin Gradišnik za ZG2 Izbrana poglavja iz sodobne obče zgodovine. Študijsko leto 2020/2021.</p>
Spletni videoposnetek	<p>Film Trailer: Jan Palach. https://www.youtube.com/watch?v=1RQs3_m3cm0 (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p>
Ponovitveni list	<p>Stalinov kult osebnosti. https://cdn.historycollection.com/wp-content/uploads/2017/03/stalin_poster.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p>
PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi	<p>DIAPOZITIV 1–17: Silhuete protestnikov. https://www.history.com/image/ar_1:1%2Cc_fill%2Ccs_srgb%2Cfl_progressive%2Cq_auto:good%2Cw_1200/MTY3Nzk2MDU1MDUwNTYwODk2/communism-socialism-gettyimages-986270630.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 2: Srp in kladivo. https://miro.medium.com/max/1200/1*L_uBUcOn1-NvGPOFZ4XlrQ.png (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>Dvignjena pest v zrak. https://www.dictionary.com/e/wp-content/uploads/2015/08/Socialism_vs_Communist_1000x700_jpg_1gEUB2ad.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 3: Peterokraka zvezda. https://p7.hiclipart.com/preview/741/112/982/red-star-communism-communist-symbolism-five-pointed-star-red-star.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p>

15. april 2021).
DIAPOZITIV 4:
Vprašaj.
<https://i.pinimg.com/474x/70/9c/2f/709c2fb9d74ddc87ccab6eb4341f888e.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 5:
Veliki trije na teheranski konferenci leta 1943.
[http://zgodovina.si/wp-content/uploads/2016/11/History Allied Conference in Tehran Speech_SF_still_624x352.jpg](http://zgodovina.si/wp-content/uploads/2016/11/History_Allied_Conference_in_Tehran_Speech_SF_still_624x352.jpg) (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Zemljevid Evrope leta 1945. https://zgonem.weebly.com/uploads/8/4/5/4/84544876/08_hladna_vojna.pdf (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 6:
Hladna vojna.
<https://warbletoncouncil.org/img/science/potencias-mundiales-caractersticas-y-ejemplos-5.webp> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Tekma med Sovjetsko zvezo in ZDA.
https://quizizz.com/_media/quizzes/c3f765e4-8f64-4643-93f1-ab696bc1639d_200_200 (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 7:
Josip Broz Tito.
https://en.wikipedia.org/wiki/Informbiro_period#/media/File:Josip_Broz_Tito_uniform_portrait.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Stalin.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/72/JStalin_Secretary_general_CCCP_1942_flipped.jpg/800px-JStalin_Secretary_general_CCCP_1942_flipped.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 8:
Edvard Beneš.
https://en.wikipedia.org/wiki/File:Edvard_Bene%C5%A1.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Jan Masaryk.
https://en.wikipedia.org/wiki/Jan_Masaryk (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Prokomunistične protestacije pred prevratom.
https://en.wikipedia.org/wiki/1948_Czechoslovak_coup_d%27%C3%A9tat#/media/File:Agitace-1947.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 9:

Stalinov kult osebnosti.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0f/Bundesarchiv_Bild_183-11500-0994%2C_Berlin%2C_III._Weltfestspiele.jpg/270px-Bundesarchiv_Bild_183-11500-0994%2C_Berlin%2C_III._Weltfestspiele.jpg

(Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Stalinistična propaganda.

https://cdn.historycollection.com/wp-content/uploads/2017/03/stalin_poster.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Stalinov kult osebnosti.

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/qP2b0UxjBwEHMZQUal4zRVBULXed8a71f4Lf14teddcuTNRLNcQATOLjcBkvl-m4gwBtWhUHVjvoUx0Sq2nFC_Hopmgpqzme9lgUEhRCILwh_qnuh7Yvwr-vFHA3lg_wa_RuPUWKIDhbyste4ekyKXRVAcXRGIQY7LVnXgdYbfPG_7Wx9 (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Stalinova slika. <https://assets.sutori.com/user-uploads/image/767df82f-b8de-40b7-ac99-6aec2c0e693f/481b994fc253bca65f877b6e45391372.jpeg> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Stalinistična propaganda.

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/ye5TfmCOQ_ovKPFZGS2P85D_1dbiGHnXDjzL2f0lgTJ3IVoPPGWhoF4pvskPzMA1kRCLra0TOidfDMpLQTT9yvs_uUQocQHKFhHBVw_0e2wCjLzIBtyBfr7ZGzzlfnJfA0NLCWHx1GuCw (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 10:

Nikita Hruščov.

<https://cdni.rbth.com/rbthmedia/images/2019.12/article/5df76af385600a752f3eef44.png> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

20. kongres Komunistične partije Sovjetske zveze.

<https://www.cvce.eu/content/publication/2004/12/17/59b829b5-c062-4f2e-93fe->

[79f8db488e83/publishable.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/79f8db488e83/publishable.jpg) (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 11:

Demonstracije leta 1956 v Poznanu, Poljska.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8f/Poznan_1956.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Protesti na Madžarskem leta 1956.

<https://hungarytoday.hu/wp-content/uploads/2015/10/18-23331.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 12:

Imre Nagy.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/73/Nagy_Imre_igazolv%C3%A1nyk%C3%A9p.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Sovjetski tanki na Madžarskem leta 1956.

<http://budapestbeacon.com/wp-content/uploads/2016/10/Screen-Shot-2016-10-23-at-2.58.14-PM-e1477228541630.png> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Protesti na Madžarskem leta 1956.

<http://budapestbeacon.com/wp-content/uploads/2016/10/Screen-Shot-2016-10-23-at-2.57.42-PM-e1477228621546.png> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

Uničenje Stalinovega kipa.

https://www.allworldwars.com/image/140/Hungary_1956-2.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 13:

Aleksander Dubček.

<https://cdn.britannica.com/09/62009-050-F80C06E5/Alexander-Dubcek-April-28-1969.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

DIAPOZITIV 14:

Sovjetski tanki v Pragi leta 1968.

https://www.ft.com/_origami/service/image/v2/images/raw/http%3A%2F%2Fcom.ft.imagepublish.prod.s3.amazonaws.com%2F6fe8010c-09eb-11e5-a6a8-00144feabdc0?fit=scale-down&source=next&width=700 (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).

	<p>Trgi polni protestnikov leta 1968. https://www.cvce.eu/content/publication/1999/9/1/44c8e0da-ddb9-48e2-9e78-88edf8f5b043/publishable.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>Praška pomlad. https://blogs.shu.edu/history/files/2018/10/Prague1-672x372.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>Protesti v Pragi leta 1968. https://cdn.britannica.com/39/61239-050-2ECF086D/troops-Czechs-Soviet-Prague-forces-Czechoslovakia-reform-August-21-1968.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 16: Knjige. https://png.pngtree.com/png-vector/20190130/ourmid/pngtree-hand-drawn-cartoon-a-pile-of-books-and-a-pencil-element-png-image_636359.jpg (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p> <p>DIAPOZITIV 17: Semafor čustev. https://studentsuccesstutor.com/emotional-intelligence-student-success-study-skills/ (Datum zadnjega dostopa: 15. april 2021).</p>
Ponovitvena križanka	/

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC
6 minut	Dijake pozdravim, vpišem morebitne manjkajoče in začnem z učno uro.	Odzdravijo in pripravijo vse potrebne pripomočke za pouk zgodovine.
	<p><i>Za začetek mi prosim povejte, o čem smo se pogovarjali prejšnjo uro?</i></p> <p><i>Današnja ponovitev bo izgledala nekoliko drugače kot ste vajeni. Za vas sem pripravila križanko, ki jo boste reševali v parih, tako kot sedite. Če sedite sami, križanko rešujete individualno. Za reševanje imate na voljo 4</i></p>	<p><i>-O Združenih državah Amerike, o povezovanju zahodnega bloka.</i></p> <p>Poslušajo navodila za delo v paru.</p>

<p><i>minute, kasneje pa bomo skupaj pregledali vaše rešitve. Ko vam razdelim križanko, lahko pričnete z reševanjem, vas pa prosim, da jih rešujete v zmerni jakosti, torej da niste preglasni.</i></p> <p>Razdelim križanke, vsak par dobi en list s križanko. V primeru, da število dijakov v razredu ni parno, je lahko en dijak sam oziroma se pridruži paru in se vzpostavi trojka.</p> <p>Med reševanjem hodim po razredu, skrbim za red in disciplino ter sem pozorna na čas, ki ga imajo na voljo.</p> <p><i>Čas je potekel, tako da bomo sedaj pregledali vaše rešitve.</i> Skupaj z dijaki preverimo rešitve, pri čemer vsaka dvojica prebere po eno geslo in pove rešitev.</p>	<p>Počakajo, da dobijo križanko in pričnejo z reševanjem.</p> <p>Rešujejo ponovitveno križanko v paru.</p> <p>Poslušajo ali berejo rešitve posameznih gesel križanke.</p>
<p><i>Danes bomo nadaljevali z obravnavo hladne vojne, pri čemer si bomo pogledali, kaj se je dogajalo v vzhodnem bloku. Začeli bomo s sovjetizacijo in si pogledali, kako je prišlo do destalinizacije, nadaljevali bomo z letom 1956 in zaključili s pregledom dogodkov v praški pomladi leta 1968.</i></p> <p><i>Tekom današnje učne ure se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razložiti, na kakšen način je Stalin širil sovjetski vpliv po vzhodni Evropi,</i> - <i>našteti države, kjer je Stalin širil svoj vpliv,</i> - <i>opisati, kakšne so bile posledice sovjetizacije vzhodne Evrope,</i> - <i>utemeljiti, kakšen pomen je imel kult osebnosti pri širjenju sovjetske ideologije,</i> - <i>pojasniti, s katerim voditeljem in na kakšen način se je začel proces destalinizacije,</i> - <i>opisati, kaj se je zgodilo v letu 1956 in kakšne so bile posledice teh dogodkov,</i> - <i>opisati dogajanje v praški pomladi leta 1968,</i> - <i>ovrednotiti pomen dogodkov v letu 1956 in 1968 za nadaljnji potek hladne vojne.</i> <p><i>Na PowerPoint predstavitvi imate zapis učne snovi, z mojo razlago pa si lahko tudi dopolnujete izvlečke, ki ste jih že dobili od vašega profesorja, kot ste že navajeni.</i></p>	<p>Poslušajo in sledijo PowerPoint predstavitvi.</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK: K: Sovjetizacija in destalinizacija (11 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Na PowerPoint predstavitvi lahko vidite velike tri na srečanju med vojno. kateri voditelji so bili med vojno označeni kot veliki trije?</i></p> <p><i>Za povojno ureditev sveta je pomembna predvsem druga konferenca, na kateri so se ti voditelji srečali. To je bila jaltska konferenca, ki je potekala med 4. in 11. februarjem 1944. Kaj so se tam dogovorili?</i></p> <p><i>Prav premik meje 200 kilometrov proti Nemčiji, ki ga je Stalin obljubil Rooseveltu, je pomembno vplival na nadaljnji potek zgodovine. V zameno za premik meje je namreč Stalin obljubil predsedniku ZDA, da bo prišlo do izvedbe svobodnih volitev v vzhodni Evropi, do česar seveda nikoli ne pride.</i></p> <p><i>Sovjetska zveza si je po vojni prizadevala za vzpostavitev tamponskega pasu v vzhodni Evropi. Zakaj mislite, da je bilo to pomembno?</i></p> <p><i>V teh prijateljskih oziroma satelitskih državah so želeli vzpostavitev ideološko sorodnega režima, torej marksistično leninističnega režima, kar je Stalin smatral kot nujno za vzdrževanje tamponskega pasu. Na takšen način bi si Stalin te države navezal nase. Sovjetska zveza je kmalu po vojni državam vzhodne in jugovzhodne Evrope vsilila svojo nadoblast in sovjetski sistem – to ji je uspelo v 11 državah, ki obsegajo kar 100 milijonov ljudi. Katere so bile te države? Lahko si pomagata z zemljevidom na</i></p>	<p>Gledajo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi: <i>-Churchill, Stalin in Roosevelt.</i></p> <p><i>-Razdelitev Nemčije na okupacijske cone, premik meje Poljske 200 km proti Nemčiji.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Varnost, vsiljevanje svoje ideologije, širjenje komunizma.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>PowerPoint predstaviti.</i></p> <p><i>Na vzhodu Evrope je tako začel nastajati blok držav, zaprtih pred zunanjim svetom in njegovimi »negativnimi« vplivi. Stalin je imel za to več razlogov, med najpomembnejšimi pa je bila zaščita sovjetskih meja. Poljska, Češkoslovaška, Vzhodna Nemčija, Madžarska, Jugoslavija, Albanija, Romunija in Bolgarija so postale varnostni ščit Sovjetske zveze, ki tako v srednji Evropi nikjer ni neposredno mejila na države zahodnega bloka.</i></p>	<p><i>- Litva, Latvija, Estonija, Poljska, Vzhodna Nemčija, Češkoslovaška, Madžarska, Romunija, Bolgarija, Jugoslavija in Albanija.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Pomemben razlog za vsiljevanje sovjetske nadoblasti je bila tudi možnost gospodarskega izkoriščanja podrejenih držav. Odnos med Sovjetsko zvezo in podjarmljenimi državami je bil imperialen, vendar se je sovjetski imperializem razlikoval od klasičnega imperializma, kot ga poznamo iz zgodovine. Kako bi recimo opisali Anglijo kot imperialno velesilo v 19. stoletju?</i></p> <p><i>Imperialno središče, torej Sovjetska zveza, je bilo tukaj bolj zaostalo kot večina njenih podrejenih držav, od drugih graditeljev imperijev pa se je Stalin razlikoval tudi po tem, da je na ozemljih pod sovjetskim imperijem vzpostavljaj oblike vladanja, identične tistim v Sovjetski zvezi. Stalinov motiv preslikavanja sovjetskega sistema je bil preprost – poskušal je doseči popolno podrejenost svojih satelitov in imeti od njih gospodarsko korist.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Bila je zelo razvita, gospodarska povezava in izkoriščanje imperialnih držav.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Kako si razlagate pod besedo sovjetizacija?</i></p> <p><i>Sovjetizacija ali preslikava sovjetskega sistema v državah vzhodnega bloka je potekala po vnaprej določenem vzorcu. Najprej so si lokalne komunistične partije zagotovile monopol nad politično oblastjo in nadzor nad represivnim aparatom ter vzpostavile enostrankarski sistem, zatem je bilo poddržavljeno gospodarstvo in uveden centraliziran sistem gospodarskega načrtovanja, zasebne kmetije so združili oziroma kolektivizirali v večja zadružna posestva pod okriljem države, oblast pa si je podredila tudi</i></p>	<p><i>-Širjenje sovjetskega načina ureditve v druge države.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>vsa druga področja družbenega življenja - medije, šolstvo, kulturo, znanost, itd. Novi družbeni ureditvi se je podobno kot v Stalinovi Sovjetski zvezi podredilo tudi zasebno življenje ljudi.</i></p> <p><i>Zakaj pa je bilo pomembno, da so uvedli enostrankarski sistem?</i></p>	<p><i>-Da niso imeli nobene opozicije, bili so brez nasprotnikov.</i></p>
<p><i>Socializem so komunistične oblasti razumele zgolj kot prehodno družbeno ureditev, ki naj bi sčasoma prerastla v komunizem, torej brezrazredno družbo svobodnih in enakih. Po drugi svetovni vojni je takšno ureditev prva uvedla Jugoslavija, kmalu zatem pa tudi druge države v sovjetskem vplivnem območju. Komunisti so bili v teh državah z izjemo Jugoslavije šibki in pred drugo svetovno vojno niso pomenili omembe vredne politične sile. K njihovi politični neznatnosti so precej prispevale Stalinove čistke nad komunisti, ki so v tridesetih leti poiskali zatočišče v Moskvi. Vzhodnoevropski komunisti, kolikor jih je po stalinističnih čistkah ostalo, so se leta 1945 vrnili v svoje domovine skupaj z Rdečo armado in prevzeli oblast s sovjetsko pomočjo. V nasprotju z njimi so se jugoslovanski komunisti pod vodstvom Josipa Broza Tita na oblast prebili z lastnimi prizadevanji, vodili so uspešno partizansko odporniško gibanje in zato uživali precejšnjo podporo prebivalstva. Jugoslavija je bila tako edina evropska država v sovjetski interesni sferi, kjer so komunisti prevzeli oblast sami, medtem ko je druge države Sovjetska zveza obvladovala bolj ali manj le z grožnjo sile.</i></p>	<p><i>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</i></p>
<p><i>Informbiro ali Informacijski biro komunističnih in delavskih partij je bil ustanovljen septembra 1947 na Poljskem. Njegove članice so postale komunistične partije Sovjetske zveze, Jugoslavije, Bolgarije, Romunije, Madžarske, Češkoslovaške, Poljske, Francije in Italije. Z informbirojem se je Stalin postavil protikomunistični politiki, njen namen pa je bil utrditi sovjetski vpliv v vzhodni Evropi. Informbiro naj bi postal nekakšno medpartijsko posvetovalno telo za izmenjavo izkušenj in usklajevanje delovanja posameznih komunističnih partij, dejansko pa sta bila njegov namen poenotenje vzhodnega bloka in njegova popolna podreditev Stalinovi avtoriteti.</i></p>	<p><i>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</i></p>

<p><i>Leta 1948 med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo prišlo do spora, t. i. spor z Informbirojem. Tito je imel namreč veliko podporo doma, imel pa je ambicije tudi navzven in se ni želel v vsem podrediti Stalinu. Stalin je zaradi spora z Jugoslavijo eliminiral vso podobno opozicijo v tamponskih državah, da se ne bi ponovil dogodek, kot je bil spor z Jugoslavijo.</i></p>	
<p><i>Moč komunistov je v državah pod sovjetskim nadzorom sicer naraščala, vendar zgolj z demokratičnimi volitvami ne bi mogli prevzeti popolne oblasti. Zato so začeli z najrazličnejšimi pritiski in grožnjami izrivati koalicijske partnerje, na Češkoslovaškem pa so februarja 1948 pod sovjetsko taktirko organizirali celo državni udar, imenovan zmagoviti februar. Jan Masaryk in Edvard Beneš sta bila direktni in indirektni žrtvi tega zmagovitega februarja. Jan Masaryk, sin Tomaša Masaryka, prvega predsednika Češkoslovaške, ki je bil v času prevrata zunanji minister. Najden je bil mrtev pred svojo pisarno, pri čemer so najprej menili, da je šlo za samomor, danes pa se na podlagi nekaterih ruskih virov sklepa o sumu likvidacije. Edvard Beneš je dva meseca pred zmagovitim februarjem odstopil iz mesta predsednika, saj ni želel podpisati nove ustave po sovjetskem vzoru - sicer je umrl naravne smrti, a k slabemu zdravju je zagotovo vplivala tudi negativna propaganda o njem, ki so jo širili Sovjeti.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Zahod je bil nad Stalinovimi dejanji šokiran in zmagoviti februar je spodbudil politiko obkoljevanja, kar je zahod vodil s podpisi različnih paktov. Stalin je tako na mednarodnem političnem parketu izgubil sogovornike. Če je mislil, da so na zahodu pozabili na Češkoslovaško, se je uštel, posledično pa izgubil vse bonitete, saj mu zavezniki niso več popuščali - v njegovih dejanjih so namreč videli kršitev dogovora iz jaltske konference.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Stalin je v Sovjetski zvezi in državah satelitih tudi močno gradil na kultu osebnosti, nekaj primerov tega lahko vidite na PowerPoint predstavitvi. Kakšno vlogo pa je imel kult osebnosti?</i></p>	<p>Poslušajo in si ogledujejo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.</p> <p><i>-Državljeni so si težko predstavljali življenje brez voditelja, videli so ga kot rešitelja, kot tistega, ki jim je pomagal, prišlo je do nekakšne čustvene navezanosti med voditeljem in državljani.</i></p>

	<i>Ali kulte osebnosti poznamo še danes? Kje?</i>	<i>-Poznamo, primer Severne Koreje in Kim Jong-un.</i>
--	---	--

2. VSEBINSKI POUKARE K: Leto 1956 (10 minut)	UČITELJ	UČENEC
	<p><i>Po tridesetih letih na oblasti 5. marca 1953 umre Josip Stalin, ki ga lahko označimo kot eno najbolj markantnih osebnosti prve polovice 20. stoletja. Po njegovi smrti je prišlo znotraj kolektivnega vodstva do boja za oblast, nihče od kandidatov pa v tistem trenutku ni bil v poziciji, da bi lahko učinkovito vodil sovjetsko zunanjo politiko. V bitki mesto generalnega sekretarja sovjetske komunistične partije zasede Nikita Hruščov. Novi sovjetski voditelj si je zadal več nalog. Med drugim si je želel izboljšati odnose z Zahodom, kar se je kmalu izrazilo v rešitvi tržaškega leta 1954 in avstrijskega vprašanja leta 1955. Leta 1955 je uredil odnose tudi z Jugoslavijo, ki so bili prekinjeni od leta 1948. Zakaj je Sovjetska zveza prekinila odnose z Jugoslavijo?</i></p> <p><i>Najtežji nalogi, ki si ju je zadal Hruščov, pa sta bili reforma gospodarstva in prelom s stalinizmom oziroma destalinizacija.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Zaradi spora z Informbirojem.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
	<p><i>Destalinizacija je bila politika izkoreninjenja vpliva Stalina in stalinizma. V Sovjetski zvezi in v večini drugih komunističnih držav se je začela leta 1956 z omenjenim uvajanjem političnih svoboščin, opustitvijo Stalinove gospodarske politike in omilitvijo represivnega sistema. Iz sovjetskih delovnih taborišč, gulagov, je bilo izpuščenih več milijonov zapornikov, iz zaporov v vzhodnoevropskih državah pa na tisoče komunistov, ki naj bi bili Stalinovi nasprotniki. Destalinizacija, kot si jo je zamislil Hruščov, je dopuščala omejeno liberalizacijo sistema tako v Sovjetski oblasti kot v njenih satelitih, nikakor pa to ni pomenilo, da bi se Sovjetska zveza odrekla nadoblasti v vzhodnem bloku.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
	<p><i>Leto 1956 je bilo tako za Sovjetsko zvezo prelomno. Na 20. kongresu komunistične partije</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint</p>

<p><i>Sovjetske zveze 25. februarja 1956 je Nikita Hruščov v tajnem štiriurnem referatu obsodil zločine in napake stalinizma ter ostro napadel kult Stalinove osebnosti. S tem je potegnil črto pod stalinistično obdobje ter vso krivdo za zločine in neuspehe komunizma pripisal Stalinu. Hkrati je zasejal utvaro, da sovjetska komunistična partija za to ne nosi nikakršne odgovornosti.</i></p>	<p>predstavitve in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Val destalinizacije je zajel tudi vzhodnoevropske države pod sovjetskim nadzorom, ki jih je opogumil Hruščov govor na kongresu sovjetske partije. Sicer so se prvi upori v vzhodnem bloku pojavili nemudoma po Stalinovi smrti v vzhodnem Berlinu, kar so zatrli sovjetski tanki. Nezadovoljstvo s slabimi življenjskimi razmerami je konec junija 1956 pognalo na ulice delavce v Poznanu na Poljskem. Delavska stavka je v trenutku prerastla v ljudsko vstajo. Demonstranti, ki so sprva zahtevali zgolj izboljšanje življenjskih razmer, so se zavzeli tudi za politično demokratizacijo, zato je oblast nasilno zadušila demonstracije. Življenje je izgubilo 57 protestnikov, več sto jih je bilo ranjenih. V naslednjih mesecih so v poljski komunistični partiji vendarle prevladali zmerni reformisti. Oktobra 1956 je v omenjene gospodarske in politične reforme na Poljskem privolil tudi Hruščov, čeprav se je sprva nagibal k sovjetskemu vojaškemu posegu v tej državi.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Dogodki na Poljskem so konec oktobra 1956 spodbudili študentske demonstracije na Madžarskem, ki so v hipu prerastle v množičen odpor vseh družbenih slojev. Protestniki so objavili svoje zahteve po demokratičnih reformah, zahtevali so ukinitve tajne policije in cenzure, predvsem pa so zahtevali umik Madžarske iz Varšavskega pakta.</i></p> <p><i>Madžarska revolucija ni bila samo posledica upravljanja države iz Sovjetske zveze, ampak predvsem to, ker so zadnjih deset let preživeli pod izjemno krutim režimom v vzhodni Evropi – protestniki so se znašali nad pripadniki tajne policije, ki je opravljala umazane naloge premierja Jánoša Kádárja, ki je vodil Madžarsko vse do svoje odstavitve, ko so namesto njega postavili na oblast Imre Nagyja v upanju, da bi pomirili situacijo na Madžarskem.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Nov madžarski premier Imre Nagy je podprl demonstrante ter obljubil izboljšanje življenjskih razmer in odpravo osovražene policije. Imre</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi</p>

<p><i>Nagy je celo prestopil svoja pooblastila in državljanom obljubil umik sovjetskih sil iz Madžarske ter izstop Madžarske iz Varšavskega pakta.</i></p>	<p>razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>To seveda ni bilo sprejemljivo za Sovjetsko zvezo, ki se je tukaj odločila intervenirati. V Kremlinu so se ustrašili, da bi se lahko nemiri in reformne zahteve razširile še na druge satelite – torej če popustijo na Madžarskem, bi morda padla še Češkoslovaška in potem še Poljska, govorili bi lahko o domino efektu. Sovjetska zveza je tako 4. novembra 1956 poslala na Madžarsko Rdečo armado z 2000 tanki in 200 tisoč vojaki, ki je vstajo v nekaj dneh zadušila.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Imre Nagy se je zatekel na jugoslovansko veleposlaništvo. Jugoslavija se je bala, da se bo ta revolucionarni val razširil tudi k njim, predvsem so se bali, da bi Hrvati zahtevali samostojnost oziroma da bi prebivalci Jugoslavije želeli strmoglaviti komunistični režim. Nagy pa se je zatekel na jugoslovansko veleposlaništvo, ker je bil prepričan, da bo tam dobil podporo in mu bodo zagotovili varno pot iz Madžarske. Jugoslovanske oblasti so šle v neposredna pogajanja z novo madžarsko vlado Jánoša Kádárja, ki so ji dobesedno nasedli, ko so jim obljubili, da bodo Nagyju in njegovim sodelavcem omogočili svobodno vrnitev domov in da jih ne bodo preganjali. Dejansko so Nagyja potem izpustili iz veleposlaništva, pred katerim ga je čakal avtobus sovjetske Rdeče armade. Nekaj tednov kasneje se je izvedelo, da je bil usmrčen, s čimer se je končala njegova idealistična pot v madžarski revoluciji.</i></p> <p><i>Kakšen pa je torej bil odnos jugoslovanskih oblasti do Nagyjeve politike?</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Prvotno so dogodke podpirali, vendar so se potem zbalos moskovskega odgovora.</i></p>
<p><i>Kako mislite, da je na dogodke na Madžarskem odreagirah zahod?</i></p> <p><i>Kljub obupanim pozivom madžarskih upornikov zahodne sile na Madžarskem niso posredovale. Njihova pasivnost je bila na nek način tudi dokaz priznavanja obstoječe blokvske razdeljenosti sveta.</i></p>	<p><i>-Dogodke so obsodili.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p>3. VSEBINSKI POUKARE K: Praška pomlad (10)</p>	<p>UČITELJ</p>	<p>UČENEC</p>
---	----------------	---------------

minut)		
	<p><i>V revolucionarnem letu 1968 pride na Češkoslovaškem do vala demokratizacije, ki verjetno sčasoma ne bi pripeljal do popolne demokratizacije države, vendarle pa bi nekoliko liberaliziral celotno stanje Češkoslovaške družbe.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
	<p><i>Na čelu vlade je prišlo do menjave, in sicer je stalinistično usmerjenega Antonina Novotnýja zamenjal Aleksander Dubček, ki je imel v primerjavi s svojim predhodnikom nekoliko bolj liberalne poglede. Pod njegovim vodstvom češkoslovaška vlada marca 1968 sprejme program reform, ki je napovedal politično demokratizacijo, decentralizacijo gospodarstva in oblikovanje češkoslovaške federacije, oblast pa je zrahljala tudi nadzor nad javnim izražanjem in uradno odpravila cenzuro. Začela se je praška pomlad.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
	<p><i>Moskva se je zlasti zaradi madžarske izkušnje situacije na Češkoslovaškem zbal, saj bi ideje praške pomladi utegnile postati nalezljivo privlačne tudi v drugih komunističnih državah.</i></p> <p><i>Voditelji vzhodnega bloka so dogodke na Češkoslovaškem označili za »kontrarevolucijo« in se odločili za vojaški poseg. Do intervencije pride samo nekaj dni po neuspešnem telefonskem pogovoru med Leonidom Brežnjev in Dubčkom, v katerem je Brežnjev od slednjega zahteval, da se v celoti podredi sovjetskim pritiskom. Ker Dubček tega ni storil, je v noči iz 20. na 21. avgusta 1968 prišlo do vdora sil Varšavskega pakta na Češkoslovaškem. Sile vdrejo iz Sovjetske zveze, Bolgarije, Poljske in Madžarske.</i></p> <p><i>Intervencija je bila posledica t. i. Brežnjeve doktrine (doktrina o omejeni suverenosti držav vzhodnega bloka), ki je uspešno preprečevala vsakršen poskus reform. To doktrino je ukinil šele Mihail Gorbačov leta 1988.</i></p> <p><i>Kako bi torej pojasnili Brežnjevo doktrino, kakšen je bil njen cilj?</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p> <p><i>-Vojaško odgovoriti na kakršnokoli revolucijo oziroma poskus približanja zahodu.</i></p>
	<p><i>Do jutra je bila praktično celotna država okupirana, češkoslovaške enote so ostale obkoljene v svojih vojašnicah. Šlo je torej za presenečenje, saj Češkoslovaška intervencije ni pričakovala in vojaške sile niti niso zapustile vojašnic. Dubček je državljane pozval, naj se ne</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

<p><i>upirajo, vendar so spopadi vendarle terjali približno 70 mrtvih protestnikov. Dubčka in njegove sodelavce so aretirali in odpeljali v Moskvo, kjer so morali podpisati t. i. moskovski protokol, s katerim so se odrekli reformam in privolili v okupacijo svoje države.</i></p>	
<p><i>19. januarja 1969 pa je prišlo do ponovnih protestov na Češkoslovaškem, ki so sicer tleli ves čas. Za kaj se je šlo pa si bomo pogledali kratek napovednik češkega filma z angleškimi podnapisi.</i></p> <p><i>Kaj smo lahko videli?</i></p> <p><i>19. januarja se je v znak protesta proti ponovni uvedbi cenzure in verbalnega delikta zažgal na Vaclavovem trgu sredi Prage češki študent Karlove univerze Jan Palach, ki je s tem dejanjem postal simbol upora proti sovjetski okupaciji. Njegov pogreb je bil priložnost za veliko nacionalno žalovanje – za njim in za izgubljeno demokracijo. Palach sicer ni bil edini, ki se je odločil za tako ekstremen korak, bil je samo prvi od skupno šestih protestnikov.</i></p>	<p>Poslušajo in si ogledajo napovednik filma.</p> <p><i>-Študenta Jana Palacha, ki je spremljal praško pomlad in se nato v znamenje upora samozažgal.</i></p> <p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>
<p><i>Zahodni voditelji so ob intervenciji Varšavskega pakta na Češkoslovaškem zahtevali izredno zasedanje Varnostnega sveta OZN, na katerem je češki veleposlanik, lojalen Dubčkovi vladi obsodil vojaško invazijo na Češkoslovaškem, sovjetski veleposlanik pa je vztrajal, da so le pomagali v boju proti protisocialističnim silam. Nazadnje je nova češkoslovaška oblast umaknila Češkoslovaško iz vseh razprav v OZN in na takšen način vlada sama utišala mednarodno skupnost, da bi lahko v celoti dejanja Varšavskega pakta na njenih tleh.</i></p>	<p>Poslušajo, zapisujejo učno snov iz PowerPoint predstavitev in na podlagi razlage dopisujejo izvlečke.</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

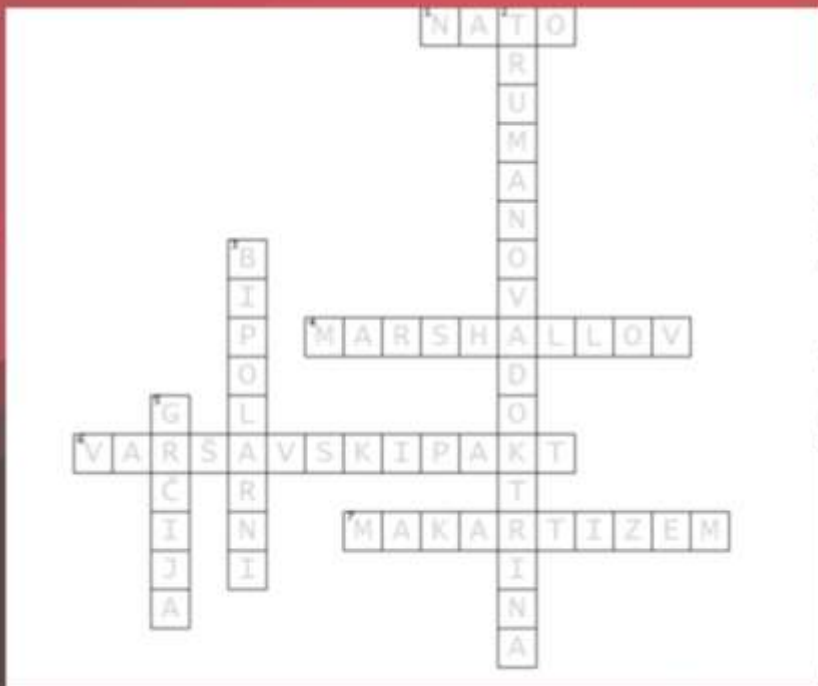
ČAS	UČITELJ	UČENEC
8 minut	<p><i>Za konec današnje učne ure sem vam pripravila ponovitveni list. Na listu imate pet nalog. Za reševanje imate na voljo 5 minut, potem pa jih bomo preverili. Naloge rešujete individualno, pomagajte si pa lahko seveda z učbeniki in</i></p>	<p>Poslušajo navodila.</p>

<i>izvlečki, ki ste jih dobili od vašega profesorja.</i>	
Med reševanjem ponovitvenega lista se sprehajam po razredu, sem dostopna za morebitna vprašanja in pojasnila ter skrbim za red in disciplino v razredu.	Rešujejo ponovitveni list.
<i>Čas je potekel, vsak od vas bo prebral rešitev ene naloge oziroma enega primera. Gremo kar po vrsti, tako kot sedite po klopeh.</i>	Poslušajo.
Spremljam njihove rešitve in po potrebi popravljam, dopolnjujem ali dodatno pojasnjujem.	Eden izmed njih bere rešitev naloge, ostali poslušajo in dopolnjujejo svoje odgovore.
<p><i>Ugotavljam, da na koncu današnje učne ure znate (zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>razložiti, na kakšen način je Stalin širil sovjetski vpliv po vzhodni Evropi,</i> - <i>našteti države, kjer je Stalin širil svoj vpliv,</i> - <i>opisati, kakšne so bile posledice sovjetizacije vzhodne Evrope,</i> - <i>utemeljiti, kakšen pomen je imel kult osebnosti pri širjenju sovjetske ideologije,</i> - <i>pojasniti, s katerim voditeljem in na kakšen način se je začel proces destalinizacije,</i> - <i>opisati, kaj se je zgodilo v letu 1956 in kakšne so bile posledice teh dogodkov,</i> - <i>opisati dogajanje v praški pomladi leta 1968,</i> - <i>ovrednotiti pomen dogodkov v letu 1956 in 1968 za nadaljnji potek hladne vojne.</i> 	Poslušajo in sledijo PowerPoint predstavitvi.
V primeru, da nam ne uspe preveriti celotnega ponovitvenega lista, ga dokončajo doma in v naslednji učni uri v uvodnem delu ponovitveni list preverimo.	

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	Sovjetizacija vzhodne Evrope – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Ponovitvena križanka – prazna
PRILOGA 3:	Ponovitvena križanka – z rešitvami
PRILOGA 4:	Ponovitveni list – prazen
PRILOGA 5:	Ponovitveni list – z rešitvami

PRILOGA 1: Sovjetizacija vzhodne Evrope – PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
DIAPOZITIV 1

ki ali _____ pakt.
: gospodarske pomoči evropskim državam.
sika zveza Sovjetske zveze in njenih satelitov.
zovanja protikomunistične dejavnosti v ZDA, ki se imenuje po
enatorju.

ameriškega predsednika po drugi svetovni vojni.
na zahodni in vzhodni blok.
ev, ki ji je bil načrt gospodarske pomoči namenjen.

DIAPOZITIV 2

**SOVJETIZACIJA VZHODNE
EVROPE**

4. F in 4. G

19. in 20. april 2021

VSEBINSKI POUČARSKI

1. SOVJETIZACIJA IN DESTALINIZACIJA

2. LETO 1956

3. PRAŠKA POMLAD

DANES SE BOSTE NAUČILI...

- razložiti, na kakšen način je Stalin širil sovjetski vpliv po vzhodni Evropi,
 - naštetih države, kjer je Stalin širil svoj vpliv,
- opisati, kakšne so bile posledice sovjetske vzhodne Evrope,
- utemeljiti, kakšen pomen je imel kult osebnosti pri širjenju sovjetske ideologije,
- pojasniti, s katerim voditeljem in na kakšen način se je začel proces destalinizacije,
 - opisati, kaj se je zgodilo v letu 1956 in kakšne so bile posledice teh dogodkov,
 - opisati dogajanje v praški pomladi leta 1968,
- ovrednotiti pomen dogodkov v letu 1956 in 1968 za nadaljnji potek hladne vojne.

DIAPOZITIV 5

1.

- ❖ Ja
- 11.
- ❖ vz
- tam
- vzh
- ❖ ide
- reži
- len
- ❖ 11

IRSKA, ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKE BRITANJE IN SEVERNE IRSKE, DANESKA, NORVEŠKA, ŠVEDSKA, FINSKA, SOVJETSKA ZVEZA, NEMŠKA DEMOKRATIČNA REPUBLIKA, POLJSKA, BELGIJA, NIZOZEMSKA, FRANCIJA, AVSTRIJA, MADŽARSKA, ROMUNIJA, JUGOSLAVIJA, BOLGARIJA, ALBANIJA, GRČIJA, ITALIJA, SVIČA, PORTUGALSKA, ŠPANIJA, ANDORA, MONAKO, SAN MARINO, Vatikani, TURČIJA.

DIAPOZITIV 6

- ❖ Zaščita sovjetskih meja,
- ❖ možnost gospodarskega izkoriščanja podrejenih držav,
- ❖ sovjetski imperializem → oblike vladavine, ki so bile identične tistim v Sovjetski zvezi,
- ❖ preslikovanje sovjetskega sistema → popolna podrejenost satelitov,
- ❖ sovjetizacija: lokalne komunistične partije zagotovijo monopol, vzpostavitev enostrankarskega sistema, poddržavljeno gospodarstvo, centraliziran sistem gospodarskega načrtovanja.

DIAPOZITIV 7

- ❖ Socializem kot prehodna ureditev → komunizem, brezrazredna družba svobodnih in enakih,
- ❖ Stalinove čistke,
- ❖ Informacijski biro komunističnih in delavskih partij, Informbiro → poenotenje bloka in popolna podreditev,
- ❖ Jugoslavija leta 1948,
- ❖ drugi val čistk.

DIAPOZITIV 8

- Državni udar na Češkoslovaškem – zmagoviti februar,
- Jan Masaryk (zunanji minister) in Edvard Beneš (predsednik),
- zahod šokiran nad dejanji Stalina,
- zavezniki ne popuščajo več → politika nepopuščanja,
- kršitev dogovora.

DIAPOZITIV 9

DIAPOZITIV 10

2. LETO 1956

- ❖ 5. marec 1953,
- ❖ Nikita Hruščov – izboljšanje odnosov z zahodom (tržaško in avstrijsko vprašanje),
- ❖ 1955 ureditev odnosov z Jugoslavijo,
- ❖ reforma gospodarstva in destalinizacija,
- ❖ 25. februar 1956.

DIAPOZITIV 11

- ❖ Prvi upori v vzhodnem Berlinu,
- ❖ konec julija demonstracije delavcev v Poznanu,
- ❖ izboljšanje življenjskih razmer,
- ❖ konec oktobra študentske demonstracije na Madžarskem,
- ❖ objava zahtev,
- ❖ premier János Kádár → Imre Nagy.

DIAPOZITIV 12

3. PRAŠKA POMLAD

- Komunisti prevzamejo oblast → gospodarsko in politično nazadovanje,
- izobraženci opozarjajo na negativne posledice,
- nesoglasja znotraj partije,
- Januar 1968: Aleksander Dubček (»socializem s človeškim obrazom«),
- marec 1968 program reform.

DIAPOZITIV 15

DIAPOZITIV 16

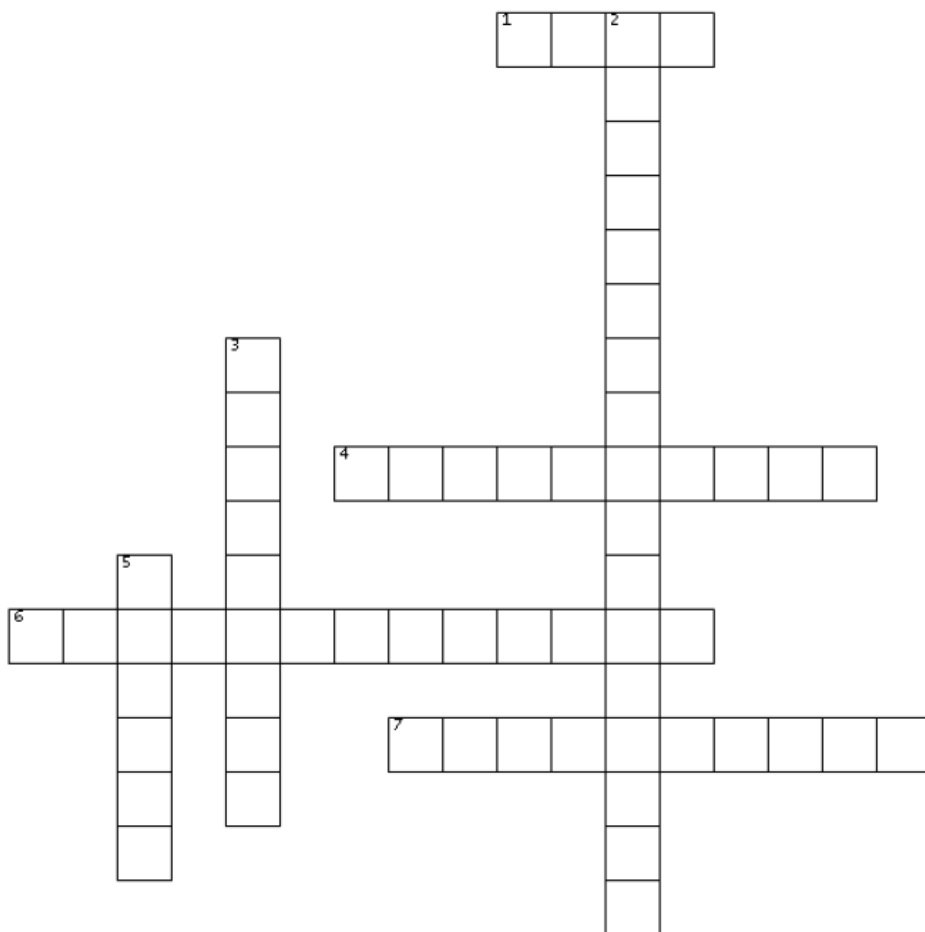
NA KONCU DANAŠNJE UČNE URE UGOTAVLJAM, DA ZNATE...

- razložiti, na kakšen način je Stalin širil sovjetski vpliv po vzhodni Evropi,
 - naštetih države, kjer je Stalin širil svoj vpliv,
 - opisati, kakšne so bile posledice sovjetizacije vzhodne Evrope,
- utemeljiti, kakšen pomen je imel kult osebnosti pri širjenju sovjetske ideologije,
- pojasniti, s katerim voditeljem in na kakšen način se je začel proces destalinizacije ,
- opisati, kaj se je zgodilo v letu 1956 in kakšne so bile posledice teh dogodkov,
 - opisati dogajanje v praški pomladi leta 1968,
- ovrednotiti pomen dogodkov v letu 1956 in 1968 za nadaljnji potek hladne vojne.

PRILOGA 2: Ponovitvena križanka – prazna

PONOVITVENA KRIŽANKA

VODORAVNO

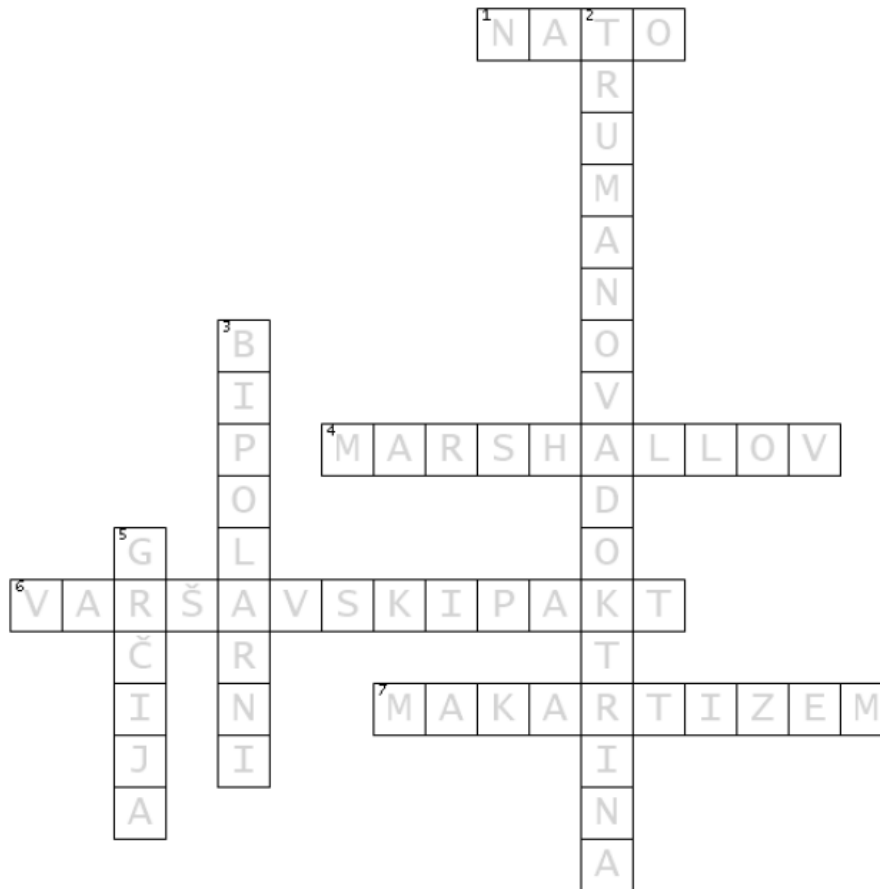
1. Severnoatlantski ali _____ pakt.
4. Načrt ameriške gospodarske pomoči evropskim državam.
6. Obrambna vojaška zveza Sovjetske zveze in njenih satelitov.
7. Obdobje raziskovanja protikomunistične dejavnosti v ZDA, ki se imenuje po republikanskem senatorju.

NAVPIČNO

2. Načrt pomoči ameriškega predsednika po drugi svetovni vojni.
3. Svet, razdeljen na zahodni in vzhodni blok.
5. Ena izmed držav, ki ji je bil načrt gospodarske pomoči namenjen.

PRILOGA 3: Ponovitvena križanka – z rešitvami

PONOVITVENA KRIŽANKA

VODORAVNO

1. Severnoatlantski ali _____ pakt.
4. Načrt ameriške gospodarske pomoči evropskim državam.
6. Obrambna vojaška zveza Sovjetske zveze in njenih satelitov.
7. Obdobje raziskovanja protikomunistične dejavnosti v ZDA, ki se imenuje po republikanskem senatorju.

NAVPIČNO

2. Načrt pomoči ameriškega predsednika po drugi svetovni vojni.
3. Svet, razdeljen na zahodni in vzhodni blok.
5. Ena izmed držav, ki ji je bil načrt gospodarske pomoči namenjen.

PRILOGA 4: Ponovitveni list – prazen

SOVJETIZACIJA VZHODNEGA BLOKA

Pred tabo se nahaja ponovitveni list, s katerim boš utrdil/-a današnjo učno uro. V pomoč pri reševanju ti je lahko učbenik (Gabrič in Režek, *Zgodovina 4*, Ljubljana: DZS, 2011, str. 83–86; 90–94). Za reševanje imaš na voljo **5 minut**.

1. Na kratko razloži spodnja pojma.

SOVJETIZACIJA

DESTALINIZACIJA

2. Med spodaj naštetimi državami obkroži tiste, kjer je Sovjetska zveza po drugi svetovni vojni širila svoj vpliv.

ŠPANJA ALBANIJA BOLGARIJA FRANCIJA ŠVICA POLJSKA
MADŽARSKA DANSKA VZHODNA NEMČIJA IRSKA ČEŠKOSLOVAŠKA

3. Preberi spodnje besedilo o madžarski vstaji in praški pomladi ter vstavi manjkajoče besede oziroma številke. Na vsako črto spada zgolj en podatek.

Dogodki na _____ so konec _____ 1956 spodbudili študentske demonstracije na Madžarskem, ki so hitro prerastle v množičen upor vseh družbenih slojev. Novi madžarski premier Imre _____, ki je nasledil Jánoša Kádárja, je podprl demonstrante ter obljubil izboljšanje življenjskih razmer in odpravo tajne policije. Ker so Madžari želeli izstopiti iz _____ pakta in odpraviti _____ sistem, je sovjetska Rdeča armada 4. novembra 1956 vdrla v Budimpešto in vstajo v nekaj dneh zadušila.

_____ 1968 je bil na položaj generalnega sekretarja češkoslovaške komunistične partije izvoljen Aleksander _____. _____ 1968 je sprejel program reform, ki je napovedoval politično _____, decentralizacijo gospodarstva in oblikovanje češkoslovaške federacije, oblast pa je zrahljala nadzor nad javnim izražanjem in odpravila _____. V noči iz _____ na _____ avgusta 1968 so vojaki Varšavskega pakta vdrli iz Sovjetske zveze, Poljske, Madžarske, Bolgarije in NDR na Češkoslovaško in zasedli Prago. Dubčka in njegove sodelavce so prisilili v podpis t. i. _____ protokola, s katerim so se odrekli vsem reformam.

4. Kakšen pomen je imel Stalinov kult osebnosti pri širjenju sovjetskega vpliva? V pomoč ti je slikovno gradivo.

Slika 1: Stalinov kult osebnosti.

5. Razmisli, kako so dogodki v letih 1956 in 1968 vplivali na nadaljnji potek hladne vojne.

PRILOGA 5: Ponovitveni list – z rešitvami

SOVJETIZACIJA VZHODNEGA BLOKA

Pred tabo se nahaja ponovitveni list, s katerim boš utrdil/-a današnjo učno uro. V pomoč pri reševanju ti je lahko učbenik (Gabrič in Režek, *Zgodovina 4*, Ljubljana: DZS, 2011, str. 83–86; 90–94). Za reševanje imaš na voljo **5 minut**.

1. Na kratko razloži spodnja pojma.

SOVJETIZACIJA = preslikava sovjetskega sistema v državah vzhodnega bloka, ki je potekala po vnaprej določenem vzorcu. Najprej so si lokalne komunistične partije zagotovile monopol nad politično oblastjo in nadzor nad represivnim aparatom ter vzpostavile enostrankarski sistem, zatem je bilo podržavljeno gospodarstvo in uveden centraliziran sistem gospodarskega načrtovanja. Zasebne kmetije so kolektivizirali in podržavili, oblast si je podredila tudi vsa druga področja družbenega življenja.

DESTALINIZACIJA = politika izkoreninjenja vpliva Stalina in stalinizma. V Sovjetski zvezi in v večini drugih komunističnih držav se je začela leta 1956 z uvajanjem političnih svoboščin, opustitvijo Stalinove gospodarske politike in omilitvijo represivnega sistema. Nalogo destalinizacije si je po Stalinovi smrti zadal njegov naslednik, Nikita Hruščov. Destalinizacija, kot si jo je zamislil Hruščov, je dopuščala omejeno liberalizacijo sistema tako v Sovjetski oblasti kot v njenih satelitih, nikakor pa to ni pomenilo, da bi se Sovjetska zveza odrekla nadoblasti v vzhodnem bloku.

2. Med spodaj naštetimi državami obkroži tiste, kjer je Sovjetska zveza po drugi svetovni vojni širila svoj vpliv.

ŠPANIJA ALBANIJA BOLGARIJA FRANCIJA ŠVICA POLJSKA
MADŽARSKA DANSKA VZHODNA NEMČIJA IRSKA ČEŠKOSLOVAŠKA

3. Preberi spodnje besedilo o madžarski vstaji in praški pomladi ter vstavi manjkajoče besede oziroma številke. Na vsako črto spada zgolj en podatek.

Dogodki na Poljskem so konec oktobra 1956 spodbudili študentske demonstracije na Madžarskem, ki so hitro prerastle v množičen upor vseh družbenih slojev. Novi madžarski premier Imre Nagy, ki je nasledil Jánosa Kádárja, je podprl demonstrante ter obljubil izboljšanje življenjskih razmer in odpravo tajne policije. Ker so Madžari želeli izstopiti iz Varšavskega

pakta in odpraviti **enostrankarski** sistem, je sovjetska Rdeča armada 4. novembra 1956 vdrla v Budimpešto in vstajo v nekaj dneh zadušila.

Januarja 1968 je bil na položaj generalnega sekretarja češkoslovaške komunistične partije izvoljen Aleksander **Dubček**. **Marca** 1968 je sprejel program reform, ki je napovedoval politično **demokratizacijo**, decentralizacijo gospodarstva in oblikovanje češkoslovaške federacije, oblast pa je zrahljala nadzor nad javnim izražanjem in odpravila **cenzero**. V noči iz **20.** na **21.** avgusta 1968 so vojaki Varšavskega pakta vdrli iz Sovjetske zveze, Poljske, Madžarske, Bolgarije in NDR na Češkoslovaško in zasedli Prago. Dubčka in njegove sodelavce so prisilili v podpis t. i. **moskovskega** protokola, s katerim so se odrekli vsem reformam.

4. Kakšen pomen je imel Stalinov kult osebnosti pri širjenju sovjetskega vpliva? V pomoč ti je slikovno gradivo.

Prišlo je do nekakšne čustvene navezanosti med voditeljem države in njegovimi državljani, ki so si težko predstavljali življenje brez njega. Videli so ga kot rešitelja, torej tistega, ki je zaslužen za napredek države. Vsaka vojaška zmaga je bila pripisana Stalinu, vsak uspeh Sovjetske zveze naj bi bil plod njegovih načrtov, vsepovsod so bili njegovi kipi, slike in fotografije. Kakšen pomen je imel njegov kult, se je posebej pokazalo ob njegovi smrti, ki so jo številni državljani težko sprejeli, saj si niso predstavljali Sovjetske zveze brez Stalina.

Slika 1: Stalinov kult osebnosti.

5. Razmisli, kako so dogodki v letih 1956 in 1968 vplivali na nadaljnji potek hladne vojne.

Ljudem so takšni dogodki dali upanje, da lahko pride do sprememb in do določene mere tudi demokratizacije oz. liberalizacije stanja v državi, ki pa se seveda ne more zgoditi čez noč. Hkrati so lahko videli, da so protesti zaradi slabih življenjskih razmer hitro prerastli v vsesplošno vstajo. Dogodki na Madžarskem leta 1956 so državam dali vedeti, da jim na poti iz sovjetskega vpliva ne bo nihče pomagal in da si bodo morale pomagati same, torej da so v tem boju same. Predvsem po dogodkih iz leta 1968 so lahko druge države videle, da je Sovjetska zveza v primeru poskusa reform pripravljena vojaško intervenirati in zatreti željo po spremembah.

**Naslov: UČNE PRIPRAVE ZA OSNOVNO IN SREDNJO
ŠOLO. Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XIX, posebna št. 5**

ISSN: 1581-8713

ISSN: 1581-8721 (ELEK. VERZIJA)

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

Avtorica prispevkov: Karin Gradišnik

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2021